

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Registrvm Domini Innocentii III. Svper Negotio Romani Imperii.
Archiepiscopo Mogvntino, Episcopo Sabinensi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20006

REGISTRVM
DOMINI
INNOCENTII III.
SVPER NEGOTIO
ROMANI IMPERII

ARCHIEPISCOPO MOGVNTINO, EPISCOPO
Sabinensi.

Epist. 1.

OLIDATA in devotione sedis ap-
tolicæ fides tua & in obsequiis pro-
bata tempore iuventutis non defi-
ciet &c. *ut supra lib. 11. epist. ccxciii.*

UNIVERSIS TAM ECCLESIASTICIS
quam secularibus Principibus Alamania.

Epist. 2.

Qvanta debeat esse concordia inter reg-
num & sacerdotium in se ipso Christus
ostendit &c. *ut supra lib. 11. epist. ccxciv.*

LITTERÆ REGIS OTTONIS AD
D. Papam.

Epist. 3.

Sandissimo in Christo Patri ac Domino spiritali In-
nocentio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pon-
tifici Otto divina faciente gratia Romanorum Rex &
semper Augustus salutem ac filialis devotionis affectum
cum debita reverentia. Navicula Petri quibusdam retro
temporibus persecutionum fluctibus est agitata, & nisi
Ecclesiæ Dei in petra Christo fundata fuisset & solidata,
jam pravotum persecutionibus inclinata funditus corruis-
set. In ipsa etenim persecutione progenitor noster Henri-
cus Dux Saxonie in fide sanctæ Romanæ Ecclesiæ indefi-
nenter perseverans, & voluntari atque iniquæ dominatio-
ni Frederici quondam Imperatoris nullatenus acquiescens,
matrem suam spiritualem, sanctam videlicet Romanam
Ecclesiæ, in omnibus est imitatus, ideoque prævalente
impiorum persecutione, honoris sui dignitate privatus,
exilio cum liberis & familiaribus suis adiectus fuit & ex-
positus. Volens igitur Dominus Ecclesiæ suæ statum in me-
lius reformare & fidem ac devotionem jamdicti patris no-
stri in suis posteris remunerare, sua ineffabili clementia
effecit quòd nos ab Oprimatibus & Principibus imperij,
ad quos de jure spectat electio, ad regni gubernacula ex
inopinato vocati sumus & electi, in sede quoque Augu-
storum apud Aquigranum locati, consecrationem & coro-
nationem à manu Adolphi Colonienfis Archiepiscopi, præ-

sentibus Principibus, ea qua decuit solemnitate cum ple-
nitudine regie dignitatis accepimus. Cupientes igitur
gressus nostros ab ipso dirigi per quem Reges regnant &
potentes scribunt iustitiam, dignum duximus ipsa electio-
nis nostre hora juramento firmare quòd possessiones &
jura Romanæ Ecclesiæ aliarumque Ecclesiarum imperij
firma & illibata servabimus, & quòd consuetudinem il-
lam detestabilem, qua Episcoporum, Abbatum, Princi-
pum de hac vita migrantium bona tempore mortis relicta
quidam nostri antecessores hætenus occupabant, omnino
in posterum dimittemus, & de beneficentia nostra Princi-
pibus ecclesiasticis in perpetuum relaxamos. Petimus ergo
& cum instantia paternitati vestre supplicamus quatenus
fidem ac devotionem nostram considerantes, merita
quoque patris & avunculi nostri Regis Angliæ, qui nun-
quam ab obsequio Ecclesiæ Romanæ recesserunt, ad me-
moriam revocantes, injurias etiam Philippi Ducis Sue-
viæ quondam Ducis Thuriæ & patris & fratris ejus non
dissimulantes, nos regiam dignitatem adeptos ad imperij
consecrationem vocare dignemini, illos insuper Episco-
pos & Abbates ac laicos Principes qui jam dictum Phi-
lippum Ducem Sueviæ in excommunicatione vestra de-
tentum in Regem nominare & fidelitatem ei jurare præ-
sumpserunt, ab observatione illiciti juramenti absolvatis,
& majestati vestre obedire ecclesiastica censura compel-
latis, & excommunicationem ipsius Ducis Sueviæ per
Theutonium & universos fines imperij publicè denuntiari
faciatis. Vestris quoque precibus, Pater sanctissime, altissi-
mum exoretis ut vias & actus nostros in pace & tranqui-
litate dirigat, & quòd iustitia, constantia, & veritas in
corde nostro vigeat, ut per ipsius auxilium, de vultu Do-
mini judicium nostrum prodeat, & promissum nostrum
perpetua & inviolabili firmitate ad honorem Dei & Ec-
clesiæ ipsius nobis adimplere & conservare concedat. Ad
hæc, paternitati vestre significamus quòd dilectos & fide-
les nostros Legatos, videlicet G. Principem nostrum Ab-
batem Indensem, B. Præpositum Bonnensem, H. sancti
Gertronis in Colonia Scholasticum, H. Priorem Vverdin-
nensem, & H. Aquilegensis gloriosissimi Regis Angliæ
avunculi nostri Capellanum, & fidelem nostrum M. de
55 ff ij

Villa civem Mediolanensem, pro contumatione honoris nostri ad vestram transmittimus sanctitatem. Quicquid igitur cum prefatis Legatis nostris à vestra tractatum vel ordinatum fuerit providentia, id majestatem nostram in omnibus & per omnia ratum & firmum habituram presentibus litteris sanctitati vestre significamus.

LITTERÆ REGIS ANGLIÆ.

Epist. 4.

Excellentissimo Domino suo & universali Patri Innocentio Dei gratia catholice Ecclesie summo Pontifici devotissimus sue majestatis filius Richardus eadem gratia Rex Angliæ, Dux Normaniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, salutem & debitum in omnibus cum reverentia & desiderio famulatum. Quanto de apostolice gratia majestatis, tum per litteras speciales, tum per fideles nuntios, tum etiam per insignia munerum vestrorum in interiorum suum & cubitalium animæ nostræ plenior certitudo devenit, tantò præcordiis nostris major exultatio vestraque fiducia caritatis innascitur, qua non solum ad referendas grates, verum etiam ad exhibenda totius devotionis obsequia jugi responsione tenemur. Qualescunque etenim ceteri Reges & Principes vestre se paternitati exhibeant, nos & devotissimum filium vestrum Ottonem nepotem nostrum regnum & coronam regni Alemanniæ ad perpetuam devotionem vestram & Ecclesie Romanæ nuper adeptum præceptis vestris atque obsequiis invenieris omnifariam mancipatos; nec vivunt in mundo duo Principes Christiani qui adeo desiderabiliter vestre majestati studeant deservire, & quorum ministerio facilius possitis totius Christianæ pacis adversarios expugnare. Huc accedit quoddam inter omnia & præ omnibus quibus spiritus noster majori sollicitudine studiosus invigilat, & ad quorum efficientiam favorem apostolicum indulgentius inclinando suspirat, ipsius est Ottonis negotium, ut scilicet de beneficio apostolice pietatis ad promotionem ipsius dexteram dignissimi sublevationis extendere, filium vestrum devotissimum imperialis munere diadematis insignire. Nos enim, in quantum fides Christiana & regalis devotio apud Deum & apud vos ipsamque Romanam Ecclesiam cavere potest aut poterit, quicquid ad nos spectat in anima & corpore & honore terreno pro ipso vobis in perpetuum fœdus astringimus atque juxta dispositionem vestram & beneplacitum astringemus quod vobis tamquam unico Domino suo & Ecclesie Romanæ debitam & juratam fidelitatem impendat, & quatenus ab aliis Imperatoribus detracta sunt & diminuta restituet, restituta quoque inviolabili firmitate servabit, omnemque pravitatem secularis potentie juxta consilium vestre paternitatis eliminare curabit. Super præmissis autem & super annis quos nobis per Episcopum Lexoviensem vestram tam nobilissimam quam liberalis magnificentia destinavit, super litteris etiam qualitates lapidum designantibus, eosque reddentibus, licet admodum pretiosi existant, longè amplius pretiosos, tamquam à supremo & superexcellente descriptore distinctos, grates totius cordis affectione referimus, & de tanta dignationis vestre gratia gloriamur; cui unam vota cordis nostri, quæ ad plenum per litteras aut nuntios explicare non possumus, viva voce, permittente Deo, & devotis obsequiis referare possemus; in cujus utique spe & desiderio spiritus noster assiduis vexationibus debellare continè refocetur, & salutari suspensum expectatione quiescat. Dominus personam vestram Ecclesie sue diu servet incolumentem.

Vide lib. 10.
epist. 213.

LITTERÆ REGIS ANGLIÆ.

Epist. 5.

Sacratissimo in Christo Patri Innocentio Dei gratia summo Pontifici Richardus eadem gratia Rex Angliæ, Dux Normaniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, salutem & sinceram semper devotionem. Sanctitatem vestram credimus non latere, totius etiam curie Romanæ, sicut credimus, tenet memoria, quanto non minus antecessorum nostrorum quam nostri devotio sanctæ sedi apostolice & Romanæ præceptis Ecclesie affectu semper benignissimo fuerit alligata. Illud etiam paternitatis vestre novit discretio, quanto Ducis Saxonie pridem sublato de medio Romanæ fuit Ecclesie semper devotio studio dilectionis astricta. E contrario verò Imperatoris ultimi antecessorum suorum sequentis vestigia & in vexationibus sanctæ Romanæ Ecclesie non minori quam pater suus repugnancia patrifantis cura fuit, sicut & antecessorum suo-

rum, præcepta apostolica non curare & jura ipsius curie non servare. Inde est quod in sanctitatis vestre conspectu devotionis nostræ spiritum totum supplicationibus exhaurimus quatenus Ottoni nepoti nostro prælibati Ducis filio, quem ad regnum Alemanniæ celebris eorum vocavit electio quorum interest Regem eligere, & quem eorundem consensus in loco ad hoc debito sublimavit in Regem, favore velitis apostolice consentire & regnum sibi Alemanniæ auctoritatis vestre munimine confirmare, electionem ipsius & coronationem approbantes, & propositum Ducis Suvie & sequacium suorum super hoc reprobantes. Velit itaque sanctitas vestra omnes qui eidem Duci in hac prerogativa sua consenserint anathematis, si placet, vinculo innodare & . . . magnates apostolice communitio ad hoc inducere ut ei tamquam domino sine difficultate adherant, quem electio debita in loco debito coronavit. Hoc siquidem vobis in spiritu quo vestri sumus pollicemur, & nos super hoc fidei iustos statuimus, quod idem nepos noster, dum nostro consilio acquiescet, non solum sanctæ Romanæ Ecclesie jura conservabit præsentialiter possessa, sed in præterito habita ad statum debitum revocabit. Teste me ipso apud Barnevillam xi. die Augusti.

LITTERÆ IOHANNIS RUSCÆ
Mediolanensis Potestatis.

Epist. 6.

Clementissimo Domino & Patri reverendissimo Innocentio divina dispositione sacrosanctæ Romanæ Ecclesie summo Pontifici Johannes Ruscæ Mediolanensis Potestas, ejus per omnia devotissimus, cum consilio eisdem civitatis, cum verò animi famulatu tam promptum quam fidelissimum obsequium. Ex pagina litterarum Adolphi Colonienis Ecclesie Archiepiscopi & aliorum plurimorum Principum insinuatione indubitanter cognovimus quod ipsi Principes, ad quos electio pertinet, sapienter tractantes de Rege subrogando & substituendo, Dominum Ottonem Henrici Ducis Saxonie filium in inclitum Romanorum Regem unanimiter, sicut ad eos de jure spectat electio, utpote divicè placuit dispositioni, clementer elegerunt, & in consuetam Augustorum sedem ipsum collocaverunt. Verum cum ipse & ejus prædecessores erga civitatem nostram paternam & sinceram semper habuerint affectionem, ut frequenter pluribus cognovimus experimentis, sanctitati vestre, de qua fidem gerimus indubitatum, preces devotissimas suppliciter transmittimus ut nobiles & magnos ac honorabiles Alemanniæ viros, quos ipse & Principes Theutoniæ ad vestram clementiam transmittunt pro ejusdem consecratione & coronatione ac electione confirmanda, quam jure factam non ambigimus, adeo ejusdem Domini Ottonis meritis & suorum prædecessorum, ac Domini Regis Angliæ, qui sanctæ Romanæ Ecclesie fidelissimus ac devotissimus semper extitit, ac nostræ civitatis interventu, quæ ad sanctam universalem Ecclesie Romanæ promotionem ac sublimationem vigilans ac intendens jugiter pericraverit, sic benignè eos Legatos & ipsorum vota exaudiat quod debet ad consecrationem facti imperij ipsum sine prorogatione convocetis; ut pro exauditis precibus, quæ jucundum fuerint sortitæ eventum, innumerabiles gratiarum actiones obnoxij teneamur perpetuò vestre sanctitati exhibere. Insuper D. Monachus de Villa, nostræ urbis magnus & nobilis civis, qui est vir providus & circumspectus, pro hoc facto ad vestram properat accedere clementiam cum eisdem viris prudentibus. Quicquid super his ex parte nostra vestre exposuerit benignitati, eidem indubitanter fidem adhibeatis.

LITTERÆ BALDVINI
Comitis Flandriæ & Haynoviæ & Marchionis
Namurciæ.

Epist. 7.

Sacratissimo Patri ac domino Innocentio sacrosanctæ Romanæ Ecclesie summo Pontifici Baldvinius Comes Flandriæ & Haynoviæ & Marchio Namurciæ salutem & promptum cum omni devotione famulatum. Post obitum Henrici Imperatoris nos unà cum Principibus imperij, ad quos de jure spectat electio, de eligendo Rege sapienter tractavimus. Post varios tandem affectus, sicut Domino placuit, in reverentissimum Dominum nostrum Regem Ottonem vobis & Ecclesie Romanæ devotissimum vota nostra celebratimè concurrerunt; qui postmodum in sede

Augustorum Aquigrani coronationis ac consecrationis plenitudinem per manum Domini Coloniensis Archiepiscopi, cujus hoc interest, cum omni qua decuit solemnitate meruit obtinere. Nos igitur dicti Regis electionem quandoquidem justè factam esse non dubitamus, ratam habentes, terras nostras, quas de imperio tenemus, à manu sua recipientes, factò hominì illi fidelitatem juravimus. Sanctitati ergo vestræ, Pater Reverende, omni qua possumus affectione supplicamus quatenus rationabilem ipsius electionem, coronationem, ac consecrationem ratam habere volentes, eam confirmare atque ipsum Regem ad imperij consecrationem vocare paterna pietate dignemini, ut ad obsequium vestrum & Ecclesiæ Romanæ in perpetuum amplius invicemur & archius obligemur.

**LITTERÆ A. COMITIS DE
Dasburg & Metensis.**

Epist. 8.

Sacrosanctissimo Domino & Patri sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici, & venerabilibus Dominis universis Cardinalibus, A. Comes de Dasburg & Metensis, debitam reverentiam, & paratum in omnibus obsequium. Cùm fuisset rebus humanis Henricus Imperator exemptus, nos & alij Principes Dominum Ottonem quondam Henrici Ducis Saxonie filium in Regem Romanorum elegimus, & ipsum ea qua decuit solemnitate per Dominum Adolphum Coloniensem Archiepiscopum apud Aquigranum consecratum in sede regia, sicut à Karolo constitutum erat, locavimus. Rogamus ergo sanctitatem vestram ut habita consideratione ad miserias & oppressiones quas per novissimos Imperatores Fridericum & Henricum filium ejus sustinimus, electionem Domini nostri Regis Ottonis confirmare & ad imperialis consecrationem vocare dignemini, & partem adversam à fidelitate quam Duci Sueviæ fecerunt abolvatis, & per censuram ecclesiasticam nostræ electioni consentire compellatis.

**LITTERÆ COLONIENSIS
Archiepiscopi.**

Epist. 9.

Sacrosanctissimo Patri ac Domino Innocentio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici Adolphus Dei gratia sanctæ Coloniensis Ecclesiæ minister humilis, devotum obsequium & orationes in Domino. Post obitum Henrici Imperatoris nos unà cum aliis Principibus de substituendo Rege sæpius tractantes quod sanctæ Romanæ Ecclesiæ expediret subditisque imperij, qualiter quoque priorum Imperatorum oppressiones evitare possemus sollicitè deliberavimus. Pretendimus igitur animos nostros ad diversos imperij Principes, & sicut Domino placuit, serenissimum Dominum Ottonem Henrici Ducis Saxonie filium in Romanorum Regem rationabiliter elegimus. Postmodum verò in Augustorum sede Aquigrani locavimus, & sicut debuimus, ea qua decuit solemnitate consecravimus ac coronavimus. Ipse verò Dominus Rex in timore Dei & reverentia sanctæ Ecclesiæ omnia jura Romanæ Ecclesiæ aliarumque Ecclesiarum bona fide conservare & manuteneat juravit. Nobis etiam aliisque Episcopis pravam illam consuetudinem aliorum Imperatorum, qui decedentibus Episcopis & Abbatibus Principibus in mobilibus rebus selegere moventibus succedebant, liberalitè remissit. Paternitatem igitur vestram ardentè rogamus quatenus rationabile factum nostrum aliorumque Principum qui de jure eligere debent attendentes, merita quoque Domini nostri Regis, patris ac fratris sui palatini, Regis quoque Angliæ avunculi sui, qui à servitio & unitate Ecclesiæ nunquam separati fuerunt, considerantes, quoque injurias Ducis Sueviæ, patris ac fratris ejus, non dissimulantes, magnos & honorabiles viros quos ipse ac Principes de communi consilio ad pedes sanctitatis vestræ transmittunt benignè recipiatis ac benignius remittatis, & rationabilem ipsius electionem, consecrationem, ac coronationem confirmetis, & ad imperij consecrationem vocetis, nostros quoque adversarios & Ecclesiæ à fidelitate Duci Sueviæ præstita abolvatis & nostro Regi obedire ecclesiastica censura compellatis. Nos etiam pro patrimonio Ecclesiæ Romanæ dimitteudo ac conservando pro ipso Domino Rege spondemus atque fidejubemus.

**LITTERÆ PRINCIPVM AC
Baronum Alamannie Clericorum & laicorum.**

Epist. 10.

Sacrosanctissimo Patri ac Domino Innocentio sacrosanctæ Romanæ sedis summo Pontifici, Principes & Barones Alamannie Clerici & laici, debitam in Christo reverentiam & sinceritatem obsequij. Cùm placuisset ei qui auferit spiritum Principum, & magnus & terribilis est super Reges terræ, Dominum Henricum Imperatorem de medio auferre, necessarium nobis visum fuit de substituendo Rege tractatum & colloquium habere. Convenimus ergo sæpius, & miserias & oppressiones quas hæcenus sustinueramus recententes, per universos Principes regni animos nostros ereximus, & quid honori Ecclesiæ Dei & paci ac quieti subjectorum potissimum expediret deliberantes, nunc unum nunc alium quasi finaliter eligere putabamus. Verùm quia non est prudentia, non est potentia, non est consilium nisi per Deum, placuit ei qui Abrahæ filium immolare volenti victimam providit, & David fratribus juniores de postulantibus accepit, atque Matthiam ex discipulorum numero ad sortem apostolatus elegit, serenissimum Dominum nostrum Ottonem quondam Henrici Ducis Saxonie filium ad regimen Romani imperij de terra peregrinationis suæ ex inopinato offerre in bis. Invocata itaque sancti spiritus gratia prædictum Dominum Ottonem, Christianæ fidei cultorem devotissimum, atque sanctæ Romanæ Ecclesiæ Advocatum & defensorem fidelissimum, & judicariæ potestatis observatorem justissimum, de longa & antiqua Regum profapia ex utraque linea spectabiliter editum, ad Romani regni fastigium justè ac rationabiliter elegimus, & sicut debuimus, ipsius electioni consentimus, ipsumque in Augustorum sede à Karolo magno apud Aquigranum huic dignitati deputata locavimus, & corona & regni diademata per manum Domini Adolphi Coloniensis Archiepiscopi ea qua decuit solemnitate feliciter decoravimus. Nos autem Principes, qui jam dictum Dominum Ottonem in Regem elegimus, feoda nostra quæ ab imperio tenemus à manu ipsius recipientes, hominibus sibi fecimus & fidelitatem juravimus. Tantæ igitur dignitatis munus excellentissimus Princeps divinx potius gratiæ quam suis meritis ascribens, primitias hujus honoris offerens Domino, propria voluntate juramento firmavit in primis sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, deinde omnium Ecclesiarum jura bona fide servare ac manuteneat, & subjectos imperij exheredatos maximè & à suis possessionibus violentè ejectos in sua justitia pro posse juvare & conservare. Pravam insuper illam consuetudinem quam Imperatores antecessores sui in occupandis rebus mobilibus vel sese moventibus decedentium Episcoporum vel Abbatum Principum huc usque servaverant penitus extirpans, nos ecclesiasticos Principes ab hac indebita vexatione regali benevolentia liberos dimisit, & decedentium bona suis successoribus servanda liberaliter statuit. Paternitati ergo vestræ dignum supplicare duximus quatenus fidem & devotionem Domini nostri Regis attendentes, merita quoque illustrissimi patris sui Henrici Ducis Saxonie, qui ab obsequio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ nunquam recessit, memoriter tenentes, paci & quieti vestræ & nostræ intuitu Dei ac nostri obsequij providentes, ipsius electionem & consecrationem auctoritate vestra confirmare & imperiali coronationi annuere paterna pietate dignemini. Sanctitatem insuper vestram obnixè rogamus quatenus Principes ac Barones à tam rationabili electione discordantes ecclesiastica censura ad concordiam revocetis, & ab illius fidelitate partis adversæ clave Petri resolutos ad præstandam Domino nostro Regi fidelitatem & subjectionem auctoritate vestra compellatis. Ut autem à Domino Rege nostro jura Romanæ Ecclesiæ, ut prædictum est, integra & illibata serventur, nos in bona fide spondemus, & pro domino Rege nostro fidejubemus.

† Ego Adolphus Coloniensis Archiepiscopus elegi & subscripsi. † Ego Gerardus Indensis Abbas elegi & subscripsi. † Ego Heribertus Verdenensis Abbas elegi & subscripsi. Ego Henricus Dux Lotharingiæ, qui & Brabantie, Marchio Romani Imperij, elegi & subscripsi. Ego Henricus Comes de Kuko consecutus & subscripsi. † Ego Bernhardus Paderburenensis Episcopus elegi & subscripsi. † Ego Thietmarus Mindenensis Episcopus elegi, & consecrationi cooperatus fui. † Ego Vvridikindus Corbeienensis Abbas elegi & subscripsi.

COLONIENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 11.

Gratum gerimus & acceptum quod tu & alij multi Principes Alemannie dilectos filios G. Abbatem Indensem, B. Bunnensem Præpositum, H. Priorem de Vverdt, H. sancti Gereonis scholasticum, M. de Villa civem Mediolanensem, & H. Capellanum quondam inelyta recordationis Richardi Regis Anglorum, G. Canonicum sanctæ Mariæ ad gradus in Colonia, & magistrum P. viros providos & fideles, ad sedem apostolicam destinastis, per eos & litteras vestras & electionis modum & coronationis processum carissimi in Christo filij nostri Ottonis, quem elegistis in Regem, plenius intimantes, ac petentes ut quod à vobis factum fuerat ratum habentes & firmum, auctoritate vellemus apostolica confirmare, ac ipsum Ottonem ad suscipiendam coronam imperij vocaremus. Nos autem nuntios ipsos propter honorem imperij & tam ipsius Ottonis quam tuam & aliorum Principum, à quibus missi fuerant, devotionem, honestatem etiam & probitatem ipsorum, benigne recepimus, & sicut ipsi referre poterunt, curavimus benignius tractare. Id autem per hæc apostolica scripta tam tibi quam ipsis duximus respondendum, quod ad honorem & profectum ipsius libenter & efficaciter, quantum cum Deo poterimus, intendemus, sperantes quod ipse, sicut catholicus Princeps, in devotione quam progenitores ipsius circa Romanam Ecclesiam habuerunt non solum persistere sed proficere cum honoris augmento curabit. Datum Laterani xiiii. Kalendas Junij, pontificatus nostri anno secundo.

In eundem modum Comiti Flandria.

In eundem modum Duci Lotharingie & Brabantia Marchioni.

In eundem modum Abbati Verdensi, Mindensi Episcopo, Padeburnensi Episcopo, Comiti palatino Rheni, Comiti de Dasburg, ita quod unicuique seorsim.

Scriptum est super hoc aliis quam pluribus Principibus Alemannie in eundem fere modum.

Bremensi Archiepiscopo & suffraganeis eius. Gratum gerimus & acceptum quod venerabilis frater noster Colonienis Archiepiscopus & alij multi Principes Alemannie dilectos filios &c. in eundem fere modum usque in finem.

LITTERÆ PHILIPPI.

Epist. 12.

Reverendo in Christo Patri & Domino Innocentio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici Philippus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus salutem & filialem devotionem. Paternitatis vestræ nuntios Sutrinensem Episcopum & Abbatem sanctæ Anastasiæ, viros religiosos & discretos, quos ad nostram destinastis presentiam, benigne recepimus, tum propter vestram & Romanæ Ecclesiæ reverentiam, tum etiam ob ipsorum honestatem, & ea que ex parte vestra ipsi nobis intimarunt ad plenum liquidoque collegimus intellectu. Quod autem præfatos viros tandem nobiscum detinimus, nec eos vestræ remisimus sanctitati, scire vos cupimus id alia de causa non accidisse nisi quod nostrorum hæc tenus præsolantes finem negotiorum, vobis eos post hæc remittere disposueramus, & per eos quid Ecclesiæ & imperij commodis conducere & dilectionem discretioni vestræ insinuare. At nunc, quia divina faciente clementia, per quam universos actus nostros cupimus feliciter prosperari, honor noster debitum sumpsit incrementum, & quic-

quid contra nos adversitatis hæcenus emerferat penè sopivimus & pro nostra credimus deducere voluntate, accepto consilio familiarium nostrorum & fidelium curiæ nostræ prenominos viros ad vos usque remittimus, da quorum non immeritò confidentes prudentia, verbum nostrum per eos vestræ edifferendum duximus sanctitati, rogantes attentius & hortantes vos ut verbis ipsorum fidem adhibeatis indubitatum, & ea que à nobis acceperunt vobis proponenda piè, sicut convenit, & affectuose audire procuratis.

LITTERÆ PHILIPPI REGIS
FRANCORUM.

Epist. 13.

Sacrosanctæ & universalis Ecclesiæ summo Pontifici, carissimo consanguineo nostro, Philippus eadem gratia Francorum Rex, salutem, & tam debita quam devota subjectionis obsequium. Novit sancta paternitas vestra, novit & mundus quomodo nos & progenitores nostri Ecclesiæ Romanæ obedientiam, reverentiam, & in omnibus & per omnia exhibuimus famulatum, nec unquam cessavit devotio nostra, nec cessabit. quod non solum tempore serenitatis, sed & adversitatis, nos & regnum nostrum efficaciter comprobavit. Inde est quod nos de meritis regni nostri & prædecessorum nostrorum & nostris plenius confidentes, sanctitatem vestram quanta possumus affectione rogamus & attentius supplicamus quatenus devotionem nostram & patrum nostrorum, regni etiam nostri sincerius intuentes, vice mutua nos & regnum nostrum & negotia honorem nostrum contingencia oculo benignitatis vestræ dignemini contemplari. Ad hæc, cum Rex Angliæ per fas & nefas pecunia sua mediante nepotem suum ad imperialem apicem conetur intrudere, vos nullatenus intrusionem illam, si placet, debetis admittere quod in opprobrium & detrimendum coronæ nostræ cognoscitur redundare; nec nos credimus quod vos quicquam in presententi statu in prejudicium nostrum debeatis sustinere, cum nos vel nostri nihil unquam contra Romanam Ecclesiam attentaverimus, nec unquam per Dei gratiam curabimus attentare. Porro de Philippo Rege Alemannie novit sanctitas vestra quod si aliquando pater ejus vel frater Romanam Ecclesiam in aliquo offenderint, nos dolemus. De querelis autem que inter Ecclesiam & imperium diutius acitate sunt prædictus Rex Alemannie Philippus consilio nostro, sicut asserit, paratus est acquiescere, & pro vestra gratia & Ecclesiæ obtinenda in terris, castellis, possessionibus, pecunia etiam competenti, de consilio nostro se perpetuo foderet vobis & Ecclesiæ obligare. Quod si ipse in hoc consilio nostro non acquiesceret, ipse nos nullatenus amicum inveniret. Ad hæc, de mandato vestro & auctoritate usque ad quinquennium treugas dedimus & fiduciavimus, tamquam qui nolumus in iis vel in aliis voluntati apostolicae contraire, & sicut aliorum presentium & alij vobis poterunt intimare, mandatum vestrum firmiter fuimus profectus.

LITTERÆ PRINCIPVM
Alemannie.

Epist. 14.

Reverendo in Christo Patri & Domino Innocentio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici, Germaniarum Principes & magnates, in Christo filij, Magdeburgensis Archiepiscopus, Trevirensis Archiepiscopus, Bifuntina sedis Archiepiscopus, Ratisponensis Episcopus, Frisingensis Episcopus, Augustensis Episcopus, Constan-tiensis Episcopus, Eistedenensis Episcopus, Vormariensis Episcopus, Spirensis Episcopus, Brixienis electus, Hildesheimensis Episcopus imperialis aula Cancellarius, Abbas Fuldenis, Abbas Hersfeldensis, Abbas de Tegerse, Abbas Ellvaccensis, item Rex Bœmiæ, Dux Saxonie, Dux Bavarie, Dux Austrie, Dux Meranie, Dux Lotharingie, Marchio Missenensis, Marchio Brandeburgensis, Marchio Moravie, Marchio de Rumelperc, aliique totius Alemannie nobiles, debitum & paratum cum omni devotione & obsequio famulatum. Apostolicæ beatitudinis eminentia, que piis supplicantum desideris & affectibus gratam semper consuevit impetrari benevolentiam & assensum, firmam universitati nostræ certitudinem administrat quod in iis que à sanctitate vestra iustissime postulamus benignitatem apostolicam debeamus & in exaudiendo persentire facilem & in exequendo quod

petimus

petimus fructuosam. Quocirca magnitudini vestre auxili-
mus declarandum quod mortuo inclito Domino nostro
Henrico Romanorum Imperatore Augusto, collecta mul-
titudine Principum, ubi nobilium & ministerialium im-
perij numerus aderat copiosus, illustrem Dominum no-
strum Philippum in Imperatorem Romani solij rite &
solemniter elegimus, quo nec ingenuitate sublimiorem
nec honorum luce magis conspicuum neque ad sceptrum &
regimina sacri imperij gubernacula nec ad Ecclesiam Dei,
sicut dignum est & expedit, defensandam potius po-
tuissemus invenire. Verum quoniam propter paucos Princi-
pes iustitiam resistentes ad negotia imperij utiliter pertra-
canda ad hæc usque tempora non convenimus, nunc de-
liberatione habita cum prædicto Domino nostro Rege
Philippo apud Nurembergæ solemnem curiam celebravimus,
unanimitèr, ita Domino nostro, disponente altissimo,
contra turbatores suos adiutorium præstitimus quod nullus
in imperio & in terris quas serenissimus frater suus ha-
bit ipse audebit dominium reculare. Quocirca dignitatis
apostolicæ clementiam omni studio & attentione rogamus
ut precam nostrarum interventu, qui Romanæ Ecclesiæ
statum optimum semper dileximus, ad jura imperij ma-
num cum injuria nullatenus extendatis, diligentius atten-
dentes quod non sustinemus jus Ecclesiæ ab aliquo dimi-
nui aut infringi. Igitur favorem vestrum & benevolen-
tiam excellentissimo Domino nostro fructuosius impen-
datis, & ejus honores ac commoda ita, ubi potestis, eri-
gere dignemini cum effectu ut iustitiæ non dominetur ini-
quitas, sed subdator semper falsitas veritati. Monemus in-
super & precamur ut dilecto amico nostro devoto & fi-
delli Domini nostri Regis Philippi Marcialdo Marchioni
Anthonensi, Daci Ravenneasi, procuratori regni Sic-
iliæ, imperialis aulae Senescalco, in negotiis Domini
nostri apostolicam præstetis benevolentiam & favorem,
nec resistentes ei præbeat adiutoria, sicut de vestra
confidimus sanctitate; certissimè scientes quod omnibus
viribus quibus possumus Romanam in brevi cum ipso Do-
mino nostro divinitate propitia venimus pro imperato-
ris coronationis dignitate ipsi sublimiter obtinenda. Hæc
omnia vobis tam ex nostra, qui præsentem existimus,
quam ex parte aliorum Principum scripsimus, quorum
nuntios & litteras habuimus; qui etiam Domino nostro
fidelitatem fecerunt & hominum; quorum nomina sunt
hæc. Patriarcha Aquilegensis, Archiepiscopus Bremen-
sis, Verdensis, Halverstadensis, Merseburgensis Episco-
pi; Nuyvenburgensis, Monasteriensis, Osnaburgensis, Ba-
beburgensis Episcopi, Pataviensis, Curienfis, Tridenti-
nus Episcopi; Metensis, Tullensis, Verdunensis, Leo-
diensis Episcopi, Comes Palatinus Burgundiæ, Dux Car-
ringiæ, Dux Carinthiæ, Dux de Bites, Marchio de Lan-
nepere, Marchio de Voheberg, Comes Palatinus de
Tuing, Comes Palatinus de Vvitelinsbach, & alij
quamplures Comites & nobiles, quorum hic nomina re-
ticemus. Datum Spire v. Kal. Iunii.

PRINCIPIBUS ALAMANNIAE.

Litteræ quæ nobis fuerunt ex parte quorundam
vestrum per dilectum filium P. Iudicem
Placentinum nuper oblatæ diligentèr investiganti-
bus in multis apparere suspectæ, sicut idem Iu-
dex, qui causas suspicionis à nobis audivit, viva
voce vobis poterit explicare. Quatuor autem capi-
tula memoratæ litteræ principaliter continebant,
ad quæ per ordinem de consueta benignitate sedis
apostolicæ duximus respondendum. In primo ca-
pitulo exprimebatur quomodo multi Principes
Alemanniæ nobilem virum Philippum Ducem
Sueviæ sibi præfecerunt per electionem in Re-
gem, cui postulabant à nobis favorem aposto-
licum impertiri. In secundo rogabant ut non ex-
tenderemus manus nostras ad jura imperij cum
injuria, cum ipsi jura Ecclesiæ vellet illibata
servari. In tertio intimabant quod Romam erant
in brevi venturi pro corona imperij præfato Phi-
lippo solemniter obtinenda. In quarto monebant
ut Marchioni præstaremus benevolentiam & fa-

Tom. I.

vorem, nec ei resistentibus auxilium præbere-
mus. Nos autem, sicut per alias vobis litteras
meminimus plenius intimasse, super discordia
quæ inter vos peccatis exigentibus est suborta
paterna compassione dolemus, cum ex ipsa, nisi
Deus averterit, multa prævideamus pericula
proventura. Audivimus tamen & merita electo-
rum & studia eligentium, videlicet quis & qua-
lis, à quibus & qualiter sit electus, ubi & à quo
etiam coronatus; ut non penitus ignoremus si
cui favor sit apostolicus impendendus. Fuerunt
autem quidam homines pestilentes, & adhuc
multi sunt tales, qui nunquam vellet videre
concordiam inter Ecclesiam & imperium, ut li-
berius suas possent iniquas perficere voluntates,
mentientes quod nos ad diminutionem & depres-
sionem imperij nequiter laboremus, cum potius
ad promotionem & conservationem ipsius effi-
caciter intendamus; quia licet quidam Impera-
tores Ecclesiam vehementer afflixerint, alij ta-
men eam multipliciter honorarunt, atque uti-
nam ita nobis Ecclesiæ jura servata fuissent ille-
sa sicut nos imperij volumus illibata jura servari:
quia sic jura nostra & recuperare volumus &
servare ut aliena nec invadere nec impedire vo-
lemus. Cum autem imperialis corona sit à Ro-
mano Pontifice concedenda, eo rite prius electo
in Principem & prius in Regem legitime corona-
to, talem secundum antiquam & approbatam
consuetudinem libenter ad coronam suscipien-
dam vocabimus, & iis de more perfectis quæ ad
coronationem Principis exiguntur, eam sibi fa-
vente Domino solemniter conferemus. Dignum
verò responsione non credimus quod scriptum
fuit super negotio Marchionis, cum, si plenius
iis qui scripserunt ejus iniquitas & perfidia pa-
ruissent, non pro ipso sed contra ipsum nos de-
buissent per suas litteras exorare, quia juramenta
quæ jam tertio nobis exhibuit tamquam perfidus
violavit, atque regnum Siciliæ, quod ad jus &
proprietas apostolicæ sedis non est dubium
pertinere, contra fidelitatem & hominum quæ
fecerat carissimo in Christo filio nostro Friderico
illustri Regi Siciliæ ratione terræ quam tenebat in
regno, & nobis & ipsi moliebatur auferre, vo-
lens se ipsum, sicut pro certo cognovimus, face-
re Regem; qui cujus conditionis existat, vestra
prudentia non ignorat. Propter quod & ab in-
clitæ recordationis Constantia Imperatrice me-
ruit publicè dissidari, & à nobis propter hæc &
alia facinora, quæ in gravem imperij commisit
& committit injuriam, cum suis fautoribus ex-
communicationis laqueis ireturi; qui suis exi-
gentibus culpis ita cum suis fautoribus per Dei
gratiam est compressus ut quasi dissidens longè
aliud cogitare cogatur. Monemus ergo vestram
universitatem & exhortamur in Domino quate-
nus in devotione sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ
matris tamquam speciales filij persistentes, de ip-
sa quid rectum & honestum est sentiat, aver-
tentes aures ab iis qui fallaciis & mendaciis in-
nocentiam & justitiam subvertere moliantur:
quia per merita beatissimi Petri, cui, licet
indigni, successimus in apostolatus officio,
præcedente Christi gratia & sequente illa cu-
rabimus diligenter efficere quæ ad divini nomi-
nis gloriam, apostolicæ sedis honorem, im-

T T t

Vide lib. 1. epist.
108. & gesta in-
noc. 111. cap. 24.

Epist. 15.

Vide gesta innoc.
111. cap. 23.

perialis excellentiæ magnitudinem, salutem animarum & corporum redundabunt.

COLONIENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 16.

Mirabile gerimus & indignum quod cum de statu regni Theutonici referantur tam varia & diversa ut adversa & contraria videantur, tu nec per litteras nec per nuntios curasti nobis exprimere veritatem. Quamvis autem inter innumeras sollicitudines nostras de temporalibus etiam nos oporteat cogitare, quia tamen spiritualia, tamquam digniora, volumus, ut debeamus, omnibus anteferre, nemo inaniter existimet quod Prælatorum tam ecclesiasticorum quam secularium manifestos excessus, & præsertim perjuriam quæ recenter à quibusdam vel infra annum commissa vel de cetero committenda nulla tergiversatione poterunt excusari, clausis velimus oculis præterire, quæ cordi nobis est, cum per Dei gratiam tempus acceperimus iustitiam iudicandi, animadversione debita castigare. Ut autem interim à te negligentiam excutias & torporem, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus quatenus status Principum, rerum eventus, & negotiorum processus & per litteras & per nuntios intimare procures. Datum Laterani . . . Novembris,

In eundem modum nobili viro Duci Lovania.

LITTERÆ PHILIPPI DVCCIS
Suevia.

Epist. 17.

Reverendo in Christo Patri Domino Innocentio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici Philippus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus, salutem & filialem dilectionem. Pro negotiis imperij cum sanctitate vestra pertractandis familiares & dilectos Capellanos nostros Fredericum Præpositum sancti Thomæ apud Argentinam & Iohannem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Subdiaconum latores præsentium transmittimus ad apostolicam præsentiam, cum plena fiducia universa negotia quæ cum paternitate vestra decrevimus pertractanda ipsorum providentiæ commendantes, & verba nostra in ore ipsorum ponentes. Rogamus igitur & monemus benignitatem apostolicam quatenus ea quæ præfati Capellani nostri ex parte nostra vobis intimaverint, attenta aure intelligatis, & verbis ipsorum tamquam à proprio ore nostro prolatis fidem indubitatam adhibeatis.

RESPONSIO DOMINI PAPÆ
facta nuntiis Philippi in consistorio.

Epist. 18.

IN Genesi legimus quod Melchisedech fuit Rex & sacerdos, sed Rex Salem, & sacerdos altissimi, civitatis vicelicet Rex, & deitatis sacerdos. Sanè si distat inter civitatem & deitatem, distat utique inter regnum & sacerdotium. Nam etsi Melchisedech in figura Christi præcesserit, qui habet in vestimento & in femore suo scriptum Rex Regum & dominus dominantium, sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, ad notandam concordiam quæ inter regnum & sacerdotium debet existere, propter quod & ipse Christus secundum naturam carnis assumptæ de stirpe regali pariter & sacerdotali descendit, ad notandum tamen præminentiam quam sacerdotium habet ad regnum, cum Abraham rediret à cæde Regum, dedit Melchisedech ex omnibus decimas, qui benedixit ei proferens panem & vinum. Erat enim sacerdos altissimi. Dignior autem est qui decimas recipit quam qui decimas tribuit, & minor qui benedicitur quam ille qui

benedicit, juxta quod probat Apostolus, qui de hoc ipso loquitur dicens: *Sine ulla contradictione minus à meliore benedicitur.* Qui volens ostendere sacerdotium evangelicum dignius esse Levitico, probat illud per hoc quod Levi in lumbis Abraham decimatus, quando Abraham dedit decimas Melchisedech quasi minor majori. Licet autem tam Reges quam sacerdotes ungantur ex lege divina, Reges tamen ungantur à sacerdotibus, non sacerdotes à Regibus. Minor est autem qui ungitur quam qui ungit, & dignior est ungens quam unctus. Propter quod & ipse Christus, cui dictum est per Prophetam, *Vnxis te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis,* patrem ungentem asserit se uncto majorem. *Pater,* inquit, *major me est.* Nam pater est ungens secundum quod Deus, filius autem est unctus in quantum est homo; qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. Hinc est quod Dominus sacerdotes vocavit deos, Reges autem Principes appellavit. *Diis,* inquit, *non detrahes, & Principi populi tui non maledices.* Et de servo qui maluerit remanere cum domino dicit ut offerat cum diis, hoc est, sacerdotibus, & perforabit aurem ejus subula, & erit ei servus in seculum. Sed & propter dignitatem officij sacerdos angelus appellatur, dicente Domino per Prophetam: *Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore ejus. Angelus enim Domini exercituum est.* Dictum est etiam, non à quolibet, sed à Deo, nec cuilibet, sed per Prophetam, non utique de femine regio, sed de sacerdotibus qui erant in Anathot: *Constitui te super gentes & regna, ut evellas & destruas, adifices & plantes.* Simile dicitur Petro, sed excellentius. *Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam; & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in calis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in calis.* Illi dictum est: *Constitui te super gentes & regna.* Illi dictum est: *Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam.* Illi dictum est: *evellas & destruas, adifices & plantes.* Illi dicitur: *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in calis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in calis.* Illi dictum est: *Ne timeas à facie eorum, quia tecum ego sum ut eruam te.* Illi dicitur: *Portæ inferi non prevalebunt adversus eam.* Principibus datur potestas in terris, sacerdotibus autem potestas tribuitur & in calis. Illis solummodo super corpora, istis etiam super animas. Vnde quanto dignior est anima corpore, tanto dignius est etiam sacerdotium quam sit regnum. Petro legitur vas ostensum quatuor initiis submissum de cælo, in quo continebantur omnia animantia volatilia, quadrupedia, & reptilia, munda pariter & immunda; & dictum est ei: *Macra & manduca.* macra vitia, & manduca virtutes; macra errorem, & manduca fidem; quasi evellas & destruas, adifices & plantes. Quia singuli proceres singulas habent provincias, & singuli Reges singula regna; sed Petrus, sicut plenitudine, sic & latitudine, præminet universis, quia Vicarius est illius cujus est terra & plenitudo ejus, orbis ter-

rarum & universi qui habitant in ea. Porro sicut sacerdotium dignitate præcellit, sic & antiquitate præcedit. Vtrumque tam regnum quam sacerdotium institutum fuit in populo Dei; sed sacerdotium per ordinationem divinam, regnum autem per extorsionem humanam. De sacerdotio namque præcepit Dominus Moyse. *Applia, inquit, ad me Aaron fratrem tuum & filios ejus de medio filiorum Israel, ut sacerdotio tibi fungantur.* De regno vero dixit Dominus Samuëli: *Audi vocem populi petentis Regem. Non enim te abjecerunt, sed me, ne regnem super eos.* Verùm inter Moysem & Samuelem, inter Aaron primum sacerdotem & Saülem primum Regem fuerunt tempora Iudicum, in quibus multi anni fluxerunt. Ne quis autem obiciat quòd et si sacerdotium præcesserit regnum in populo Iudæorum, regnum tamen præcessit sacerdotium in populo gentium, (Nam Belus cæpit primò regnare super Assyrios post turrem Babel & divisionem linguarum tempore Sarug proavi Abraham, cui Ninus filius ejus successit in regnum, qui civitatem magnam construxit quam à suo nomine Ninivem appellavit. Sed & de Nemroth dicit scriptura quòd principium regni ejus exitit Babylon) respondemus profectò secundum fidem historia quòd & hos præcessit Noë, qui fuit rector arcæ, quasi sacerdos Ecclesiæ. Sed ne figuram pro veritate mendicare videamur, proponamus in medium quòd Moyse de illo testatur. *Edificavit, inquit, Noë altare Domino, & obtulit holocaustum super altare.* Sem quoque primogenitus ejus dicitur fuisse sacerdos, quem Iudæi tradunt fuisse Melchisedech, & vixisse usque ad tempora Abraham. De Cain quoque natus est Enoch, qui primus civitatem edificavit. Sed de Seth natus est Enos, qui cæpit nomen Domini invocare. Sed utrumque præcessit Abel, qui obtulit de primogenitis gregis sui & de adipibus eorum munera Domino, & respexit Dominus ad Abel & ad munera ejus. Verùm in regno & sacerdotio non solum causam institutionis sed & ordinem processus notare debemus. Contra utrumque siquidem in principio motum est scandalum & suscitatum est schisma. Contra sacerdotium Aaron schisma moverunt Chore, Dathan, & Abiron cum complicitibus suis; sed statim eos ultio divina damnavit; quia quosdam ignis consumpsit, alios terra vivos absorbit. Contra regnum autem Saülis schisma movit David, non tamen temeritate propria, sed auctoritate divina; qui licet diu fuerit Saülis persecutionem perpeffus, demum tamen prævaluit, quia manus Domini erat cum illo. Quid est hoc quòd schisma contra sacerdotium non prævaluit, sed succubuit, schisma verò motum contra regnum non succubuit, sed prævaluit? Magnæ rei magnùm est sacramentum, & forsitan instantis temporis est parabola. Sed ne aliud intendere videamur, dicamus quòd ideo schisma contra sacerdotium non prævaluit quia sacerdotium institutum fuit per ordinationem divinam; schisma verò prævaluit contra regnum, quia regnum fuit extortum ad petitionem humanam. Sacra verò scriptura docente didicimus quia non est sapientia, non est scientia, non est consilium contra Deum. Ceterùm tempore proce-

Tom. I.

dente divisum est simul regnum & sacerdotium. Nam post obitum Salomonis divisum est regnum, & duæ tribus solummodo Roboam adhaeserunt; ceteræ verò tribus secutæ sunt Ieroboam. Sed qui pauciores obtinuit, ipse habuit Ierusalem sedem regiam, templum & sacerdotium. Reliquis autem, quoniam iis omnibus caruit, etsi plures haberet, sicut regnum divisit, voluit etiam dividere sacerdotium, & fecit duos vitulos aureos, quorum unum posuit in Dan, alterum in Bethel, fanumque construxit, & edificavit altare, constituens sacerdotes non de Levitis, sed venit Propheta in sermone Domini, & Ieroboam stante super altare & thus jaciente, inter cetera dixit: *Hoc erit signum quòd locutus est Dominus. Ecce altare scindetur, & effundetur cinis qui est in ipso.* Quòd cum Rex audivisset, extendit manum, & ait: *Apprehendite eum.* & exaruit manus ejus quam extenderat contra ipsum, altare quoque scissum est, & effusus est cinis. Ecce statim à Deo vindicatum est schisma contra sacerdotium suscitatum. Divisio verò regni permansit inter Iudam & Israël usque ad transmigrationem & captivitatem Iudaicam. Porro quòd accidit in veteri testamento, contingit in novo. Et ne longè petantur exempla, divisum est simul regnum & sacerdotium tempore Innocentij Papæ & Regis Lotharij. Contra Innocentium intrusus est Anacletus, contra Lotharium verò Conradus, Sed prævaluit uterque catholicus, Innocentius videlicet & Lotharius, quoniam Innocentius coronavit Lotharium; & succubuit uterque schismaticus, Anacletus videlicet & Conradus, quia veritas præjudicat falsitati. Deinde schisma divisit Ecclesiam tempore Alexandri, & imperium in unitate permansit tempore Frederici. Sed idem Imperator, non ut defensor, sed ut persecutor Ecclesiæ, schisma fovit & favit schismaticis. Porro schisma perit cum schismaticis, & fomentum cum fautoribus est confusum. Nunc autem Ecclesia per Dei gratiam in unitate consistit, & imperium peccatis exigentibus est divisum. Verùm Ecclesia non sic illi retribuit quemadmodum illud Ecclesiæ; quia super eju. divisione condoleret & compatitur, pro eo maxime quòd Principes ejus maculam posuerunt in gloria & infamiam in honore, libertatem & dignitatem ipsius pariter confundentes. Verùm ad apostolicam sedem jampridem fuerat recurendum, ad quam negotium istud principaliter & finaliter dinoscitur pertinere; principaliter, quia ipsa transtulit imperium ab oriente in occidentem; finaliter, quia ipsa concedit coronam imperij. Verùm verbum tuum audivimus. Videbimus litteras domini tui, deliberabimus cum fratribus nostris, & dabimus tibi responsum. Inspiret autem nobis omnipotens Deus honestum consilium, & revelet nobis beneplacitum suum; quatenus in hoc negotio ad honorem ipsius, ad utilitatem Ecclesiæ, & salutem imperij procedamus.

T T t t ij

LITTERÆ OTTONIS REGIS.

Epist. 19.

Sacrosancti Romane sedis summo Pontifici Otto Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus, cum omni fidelitate & humilitate, subjectionem, filialem dilectionem, & reverentiam. Significamus paternitati vestre quod nos per Dei gratiam & vestram in bono & prospero sumus statu, & nunquam in meliori quàm nunc modò sumus. Unde vestre multum gratiamus sanctitati quod nuntios nostros cum magno gaudio nobis remisistis. Rogamus itaque dominationem vestram ut negotium nostrum, quod per Dei adiutorium & vestrum bene est inchoatum, feliciter consummare dignemini. Testis enim nobis sit Deus quod post mortem avunculi nostri Regis Richardi unicum nobis estis solatium & adiutorium: quia scimus veraciter, dum tantum vos habeamus propitium, negotium nostrum promovetur, & ad finem bonum, felicem, & optatum auxiliante Domino perducetur. Vnde vos sicut patrem carissimum & dominum omnibus modis honorare proponimus, & omnia iura vestra, sicut audivimus in litteris nostris, conservare. Negotium enim nostrum vestrum reputetis, quia vobis in adiutorio nunquam desisse volumus, & omnia negotia nostra, quæ vestra sunt, secundum consilium vestrum terminabimus. Quod sanctitati vestre litteras nostras raro transmittimus inde est quod terra Suevi est inter nos & vos, & si saepe mitteremus, à Suevis possent auferri. quod tamen in brevi mutabimus. Sed hoc intimo corde rogamus ut sicut per nuntios vestros nobis mandastis, negotium nostrum, quod est vestrum, ad effectum perducatis.

LITTERÆ OTTONIS REGIS.

Epist. 20.

Reverendissimo in Christo Patri ac Domino Innocentio Dei gratia summo Pontifici Otto Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus, ex toto sibi devotus, debita cum reverentia salutem, & quicquid patri filius. Quantam affectionem erga Romanum imperium vestra gerat clementia, quantumque ipsius exaltationi intendatis, ex vestrarum litterarum inspectione, quas Principibus Alamannie tam laicis quàm Clericis destinastis, manifestè potest perpendi. Quanto etiam desiderio, quantoque mentis affectu vestra nos amplectatur paternitas ex plurium litterarum tenore, quas multis Principibus Theutoniarum pro nobis destinastis, in quibus continebatur quod ad honorem & profectum nostrum libenter & efficaciter, quantum cum Deo possetis, intenderetis, sperantes quod nos in devotione quam progenitores nostri circa Romanam Ecclesiam habuerunt non solum persistere, sed etiam proficere cum honoris augmento curaremus, & ex B. Præpositi Bunnensis ac M. de Villa civis Mediolanensis dilectorum nostrorum relatione ipsique rerum experimentis manifestè cognovimus & intelleximus; qui quàm benigne ipsos aliosque nuntios receperitis, qui cum eis à nobis ad vos transmissi fuerunt, quàmque benignè eos tractare curaveritis, sigillatim ac diligenter nobis insirarunt. Eapropter nos ex devotis devotissimi, paternitatis vestre beneficia sentientes, utilitatemque exinde nobis provenientè dilucidè cognoscentes, sanctitati vestre grates referimus uberrimas, excellentiæ vestre omni omnino exultante mendacio notificantes quod inter Principes inferiores & superiores qui sunt circa Regnum tunc ex parte nostra quàm ex parte Ducis Sueviæ, mediante Maguntinensi Archiepiscopo, qui ad hoc plurimam adhibuit operam, quo tamen nondum plenè novimus affectu, usque ad festum beati Martini trevæ sunt firmata. Inter Principes tamen Saxoniæ tam nobis quàm Duci Sueviæ adherentes (quam cum festinatione intrare disposuimus ut Regi Dacorum dilecto sororio nostro occurramus, qui in auxilium nostrum ad debellandos inimicos nostros eandem terram proculdubio intraturus est) nullæ trevæ sunt factæ. Ad hoc etiam Maguntinensem Archiepiscopum elaborasse nostrosque consensisse juxta admonitionem vestram, ut colloquium esse debeat inter Andernacum & Confluentiam in proxima sexta feria post festum beati Iacobi Apostoli, vestram nolumus latere pietatem; in quo debent convenire, secundum quod inter eos conductum est, ex parte nostra Colonienfis Archiepiscopus, Monasterienfis Episcopus, Leodienfis electus, Trajectenfis Episcopus, Paderburgenfis Episcopus, Ab-

bas Corbeienfis, Dux Brabantie, & Comes Flandriæ; ex parte verò Ducis Sueviæ, Salzburgenfis Archiepiscopus, Episcopus Frisingenfis, Episcopus Basiliensis, Argentinensis Episcopus, Treverensis Archiepiscopus, Dux Meranæ, Marchio, Conradus de Landisbere, B. Dux Carinthiæ, & ipse Maguntinus tamquam mediator, qui huic rei hæcenus sollicitudinem quam potuit impendit. Qui Principes finaliter de facto imperij in eo colloquio tractare debent & præsentibus diffidis omnino finem imponere; & quod à majori parte ipsorum de corona Romani imperij statutum fuerit, hoc ab ipsis ceterisque Alamannie Principibus inviolabiliter volunt observari. Inde est quod licet de prædictorum Principum nostrorum fide ac devotione nullatenus dubitemus, ac de voluntate eorum qui ex parte Ducis Sueviæ in eo debent interesse colloquio pro majori parte bene confidamus, tamen quia paternitatis vestre protectionem ac Romanæ Ecclesiæ auxilium & auctoritatem in omnibus nostris desideramus negotiis, cogitantes utilius esse pietatem vestram in tempore occurrere quàm post causam vulneratam remedium querere, cognoscentes etiam concessum fore medentibus agrotantibus subvenire, non tamen eos à mortuis suscitare, à sanctitate vestra petimus & devotissimè supplicamus quatenus dum se temporis offeret oportunitas, supradictis omnibus Principibus tam ecclesiasticis quàm secularibus aliisque, si quos prædicto colloquio interesse contigerit, auctoritate apostolica magnificentia vestre à Deo collata sub pœna & interminatione qua potestis præcipere dignemini ut ipsi negotium nostrum promovere nobisque adherere nullatenus postponant & coronam Alamannie, quam nos justè adeptam indubitanter existimamus ab eo qui debuit & in loco quod debuit nobis impostam, defendere & manutenere totis viribus adjuvent ac nitantur; ne prædicta admonitio, quam ad imperij concordiam nostramque utilitatem à manufactura vestra factam intelligimus, ad noxam tendat nostramque incommoditatem non modicam. Nos enim paratos in totum & ex toto ea omnia adimplere que à nuntis nostris cum sanctitate vestra sunt condita & conscripta & eorum sigillis sigillata præsentibus scriptis paternitati vestre significamus & in perpetuum nos observaturos promittimus. Clementer insuper vestre notificandum duximus quod ex quo coronam regni adepti sumus, nunquam adeo fortes fuimus sicut in præsentiarum existimus, nec Principes nostrique Barones nobis unquam fidelius assisterunt quàm nunc in præsentibus assistunt. Præterea paternitati vestre notificamus nos præsentium laboribus dedisse licentiam jurandi in nostram animam quod ea vera esse credimus qua de colloquio quod fieri debet proxima sexta feria post festum beati Iacobi Apostoli inter Andernacum & Confluentiam superius scripsimus. Ad hæc, sanctitati vestre preces porrigimus affectuosas quatenus in negotio Conradi quondam Hildesemensis Episcopi & Virzeburgenfis electi taliter vos habeatis ut ejus exemplo similia committere ceteri terreantur, & ipsi pœna in Alamannia & per imperij universos fines multorum sit meus, & ut in eo vigor Romanæ Ecclesiæ ejusque auctoritas nullatenus enervetur vel depereat. Qualiter enim conversatus fuerit in partibus ultramarinis Apusie, Tuscie, ceterisque partibus imperij, ad quas ipse unquam divertit, quàmque flagitiosa persona in omnibus quæ unquam egit extiterit, quàmque reprehensibilis conversationis semper fuerit, adeo etiam quod in ore ipsius nunquam veritas vel fides deprehendi poterit, cumque noster perjurus sit, & à nobis de infidelitate in veritate argui possit, cum hoc omnibus sit notum, vestram non putamus latere sanctitatem. Nuntis verò nostris dedisse nos in mandatis vestre innotescere volumus manufacturam, quod qualitercunque vos in prædictis habueritis, de quo tamen nihil nisi paternum, nisi bonum, nisi nobis utile unquam suspicari fuimus vel in præsentibus suspicamur, ut octo diebus ante diem supradicto colloquio præfixam conspectum nostro se representare nulla unquam occasione postponant. Quicquid autem præsentium latentes, Præpositus scilicet de Merfen, & H. de Aquileia vel alter eorum ex parte nostra sanctitati vestre retulerint, tamquam ab ore nostro processerint, pro constanti & firmo habete dignemini.

* il est, Mar-
cauldusVide lib. 2. epist.
201. 204.

UNIVERSIS TAM ECCLESIASTICIS
quam secularibus Principibus Alemanniæ.

Epist. 23.

Cum de discordia quæ diebus nostris peccatis exigentibus super imperio est suborta vehementius doleamus, quia non, ut aliqui mentiendo confingunt, ad depressionem ejus intendimus, sed ad exaltationem potius aspiramus; cogitavimus sapius intra nos ipsos, deliberavimus quoque frequenter cum fratribus nostris, & cum aliis viris prudentibus & discretis non semel tantum tractavimus qualiter ad sopiendam dissensionem hujusmodi possemus impendere operam efficacem. Fuerunt autem quamplures qui nobis suggererent ut cum duo fuissent per discordiam in Reges electi, de studiis eligentium & meritis electorum inquireremus sollicitè veritatem, quatenus intelligeremus plenius cui esset favor apostolicus impendendus. Dicebatur enim de altero quod receptus esset à pluribus & insignia imperialia obtineret. Sed opponebatur protinus contra eum quod nec ab eo qui potuit, nec ubi debuit, fuerit coronatus, cum Tarantasiensis Archiepiscopus, tamquam extraneus, & ad quem id minime pertinet, evocatus, ei regni præsumpserit imponere diadema. Præterea obiciebatur eidem quod contra proprium juramentum, super quo nec consiliis à sede apostolica requisierat, regnum sibi præsumperat usurpare, cum super illo juramento sedes apostolica prius consuli debuisset, sicut & eam quidam consulere pruden-ter, apud quam ex institutione divina plenitudo residet potestatis. Addebatur etiam contra ipsum quod cum bonæ memoriæ Celestinus Papa prædecessor noster ipsum pro temeritate sua excommunicationis sententia publicè innodasset, & nuntii nostri, quos pro liberatione venerabilis fratris nostri Salernitani Archiepiscopi quondam in Theutoniæ miseramus, datam sibi formam à nobis in absolutione ipsius, qui jam in Regem se fecerat nominari, minime servavissent, contra quam nihil agere poterant, idem profectò & excommunicatus electus fuerat in Regem & adhuc excommunicationis sententia tenebatur astrictus. Unde juxta sanctorum patrum canonicas sanctiones ei qui talis existit non obstante juramento fidelitatis est obsequium subtrahendum. Hoc quoque contra eundem non modicum facere proponebant quod contra libertatem imperij regnum sibi jure nitēbatur hereditario usurpare. Unde si, prout olim frater patri successerat, sic nunc succederet frater fratri, libertas Principum deperiret, cum non per eorum electionem, sed per successione potius, regnum videretur adeptus; ut cetera benignius taceamus quæ contra genus Principum opponuntur, ne ipsum persequi videamur. Ceterum proponebatur pro altero quod ab eo qui potuit & ubi debuit fuerat coronatus, cum à venerabili fratre nostro Colonienfi Archiepiscopo, ad quem id pertinet, apud Aquilgranum in folio augustali fuerit inunctus & coronatus in Regem. Sed opponebatur eidem quod pauciores eum Principes sequerentur. Licet autem nobis fuissent talia sæpe suggesta, & ut sic

procederemus consultum à viris prudentibus & discretis, volentes tamen honori vestro deferre, universitatem vestram paterno commonuimus dilectionis affectu & per apostolica vobis scripta mandavimus ut Dei timorem habentes præ oculis, & honorem zelantes imperij, ne angullaretur dignitas ejus & libertas etiam deperiret, melius intenderetis ad provisionem ipsius; ne, dum foveretis discordiam, per vos destrueretur imperialis sublimitas, quæ per vestrum erat studium conservanda; alioquin, quia mora periculum ad se grave habebat, nos quod expedire sciremus sollicitè procurantes, eicurarēmus favore apostolicum impertiri quem crederemus majoribus studiis & meritis adjuvari. Gaudemus autem quod licet monita nostra distuleritis hæcenus exaudire, nunc tamen redeuntes ad cor, & quid potius expediat attendentes, juxta commonitionem nostram proposuistis, ut accepimus, de imperij pace tractare. Monemus igitur universitatem vestram & exhortamur in Domino, & per apostolica scripta mandamus, in remissionem vobis peccaminum injungentes quatenus iis quæ præmissimus diligenti meditatione pensatis, ad eum vestræ dirigatis considerationis intuitum qui merito strenuitatis & probitatis ad regendum imperium est idoneus; quod quasi præcipuum in hoc negotio procurare debetis; cum, præsertim hoc tempore, non solum imperium probum & strenuum exigat habere rectorem, sed & Ecclesia nec possit nec velit diutius justo & provido defensore carere, quem nos possimus & debeamus merito coronare; ab eo penitus animum removens cui propter impedimenta patentia favorem non debeamus apostolicum impertiri alioquin, unde crederetis discordiam vos sopire, inde contingeret vos majus scandalum suscitare, quoniam præter id quod si fieret fortè contrarium, urbi & penè penitus toti displiceret Italia, Ecclesia quoque id ferret graviter & molestè, nec se dubitaret pro justitia & veritate potenter opponere, quæ Deo desiderat potius quam hominibus complacere. Esetis etiam perditionis occasio terræ sanctæ, ad cujus recuperationem totis viribus aspiramus. Hæc autem vobis prædicimus, non ut libertatis, dignitatis, & potestatis vestræ privilegio derogare velimus, sed ut dissensionis & scandali materiam amputemus, cum is sit à vobis assumendus in Regem quem nos in Imperatorem possimus & debeamus merito coronare; ne, si secus accideret, fieret error novissimus pejor priore. Si verò salubribus monitis nostris, quæ de corde puro & conscientia bona & fide non ficta procedunt, prudenter ac reverenter curaveritis acquiescere, nos cum eo pariter & pro eo qui rite sic fuerit promotus in Principem ad honorem & exaltationem imperij efficaciter intendemus, cum & ipse nobiscum pariter & pro nobis ad honorem & exaltationem Ecclesiæ intendere debeat, ut speramus; ita quod eo faciente qui est Rex Regum & dominus dominantium, sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, regnum & sacerdotium diebus nostris mutuis subsidiis optatum recipient incrementum. Super juramentis etiam illud auctoritate apostolica statuimus

T T t iij

Vide gesta In-
noc. III. c. 22.
& infra epist.
62.

quod ad purgandam & famam & conscientiam redundabit. Vnde non permittatis vos aliquo modo seduci sub specie pietatis ab iis qui non communem sed specialem utilitatem inquirunt; quoniam ad hoc principaliter debet Principis electio procurari, non ut provideatur certa personæ, sed ut reipublicæ consulatur, quod utique fieri non potest, nisi persona Principis provida sit & iusta, strenua & honesta. Ut autem de nostro beneplacito & consilio reddamini certiores, dilectum filium Ægidiū Acolythum nostrum, virum providum & discretum, nobis & fratribus nostris merito suæ probitatis acceptum, de cuius plenè fidelitate confidimus, ad vos duximus destinandum, cui in iis quæ vobis ex parte nostra proponet indubitata fide credatis. Quia verò per falsarios multa solent sæpius obtineri, si forsitan, quod non credimus, aliqua litteræ contra tenorem præsentium ante datam istarum quasi à nobis apparuerint impetratæ, ipsas noveritis esse falsas. Datum Laterani.

MAGVNTINO ARCHIEPISCOPO,
Episcopo Sabinensi.

Epist. 22.

Sicut frequenter tibi proposuimus viva voce, non est qui post Romanum Pontificem vel in Ecclesia Romana vel in imperio Romano tantum locum obtineat quantum obtines in utroque. Vnde te oportet sollicitè vigilare ut iuxta quod de tua fraternitate confidimus, & honorem imperij cum Ecclesiæ exaltatione procuret, & augmentum Ecclesiæ cum imperij promoveas incremento; quatenus per tuæ sollicitudinis studium inter Ecclesiam & imperium pax perpetua conservetur. Miramur autem non modicum quòd cum publicè nobis coram fratribus promiseris viva voce quòd nihil priùs finaliter de imperij ordinatione tractares quàm per litteras & nuntios tuos nostræ consules beneplacitum voluntatis, nuper in colloquio quod fuit inter Andernacum & Confluentiam te procurante, sicut pro certo didicimus, celebratum aliquid diceris quasi finaliter tractavisse, cum facta compromissione in quosdam Principes tam ecclesiasticos quàm etiam seculares, quod illi decreverint in colloquio quod in proximo est conductum ab universis debeat observari. Quia verò nec litteras nec nuntios super hoc, licet expectassemus non modicum, à tua fraternitate recepimus, ne videremur meritò negligentes si propositum nostrum antequam prædictum colloquium celebraretur non exprimeremus Principibus, dilectum filium Ægidiū Acolythum nostrum, virum providum & discretum, nobis & fratribus nostris merito suæ probitatis acceptum, ad te principaliter & ad alios Principes destinamus, per ipsum & litteras quas dirigimus Principibus universis intentionis nostræ beneplacitum & salubre consilium, sicut ex eis colligere poteris, apertius innuentes. Rogamus igitur fraternitatem tuam, monentes attentius & exhortantes in Domino, & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus cum plenè intentionem nostram, cum adhuc præsens apud nos existeres, intellexeris, taliter annuas votis nostris, taliter in hoc negotio te habere procuret ut contra communem utilitatem tam

Ecclesiæ quàm imperij nihil penitus attentetur. Ad hæc, prædictum Acolythum nostrum benigne recipias, & ea quæ tibi ex parte nostra duxerit proponenda & sine dubitatione credas & studeas efficaciter adimplere; ut zelus quem in juventute tua circa honorem Ecclesiæ prædecessorum nostrorum temporibus habuisti, diebus etiam nostris in tua senectute proficiat in effectum; & qui pro illa hætenus legitime certavisti, cursum studeas tui certaminis laudabiliter consummare; ut securè cum Apostolo clames: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi; ideoque reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex.* Datum Laterani.

NOBILI VIRO DVCI BRABANTIAE
& uxori eius.

AD nostram noveritis audentiam pervenisse quòd quidam genealogiam vestram à longè calculantes, dilectam in Christo filiam nostram nobilem mulierem [Mariam] filiam vestram carissimo in Christo filio nostro Ottoni filio quondam illustri memorix [Henrici] Ducis Saxonix sponso suo electo & coronato in Regem affinitatis linea ultra quartum gradum, quod vos non recognoscitis, mussitant pertinere, licet matrimonium ipsum nullus accuset. Ut autem conscientia vestra non tam purgetur quàm consolidetur, fuit postulatam à nobis ut super hoc dignaremur misericorditer dispensare. Si ergo res ita se habet, securè, propter multam & magnam utilitatem quæ de ipso matrimonio proventura speratur, ad consummationem ipsius cum divini nominis reverentia procedatis. Datum Laterani.

PRINCIPIBUS ALAMANNIÆ.

UT ij qui super provisione imperij, quam fore laudabilem in omnibus affectamus, nostris monitis salubribus acquiescent, apostolica sedis patrocinio specialius foveantur, præsentibus litteris duximus intimandum quòd omnes qui cum eo qui assumptus in Principem, nostram obtinuerit gratiam & favorem, compositionem inierint, super possessionibus, dignitatibus, & honoribus dante Domino manutene curabimus & fovere, facientes eam auctoritate apostolica inviolabiliter observari, ceteris nihilominus secundum officij nostri debitum apostolicæ sedis gratiam impensuri. Datum Laterani.

EPISCOPO OSTIENSI
apostolica sedis Legato.

UT carissimos in Christo filios nostros Philippum Francorum & Iohannem Anglorum Reges illustres ad apostolicæ sedis obsequium plenius inducere valeas & in eius devotione firmius solidare, præsentium tibi auctoritate concedimus, per apostolica scripta mandantes quatenus si qua forsitan inter se vel cum aliis obligatione tenentur illicita, eam securè dissolvas, cum secundum Prophetam dissolvere debeamus colligationes impietatis & fasciculos deprimentes. Illam enim colligationem censemus illicitam quæ regix devotionis obsequium

Epist. 23.
Vide infra
epist. 65.

Epist. 24.

Epist. 25.

erga sedem apostolicam impediret, præsertim in illo negotio quod super imperij Romani ordinatione versatur. Nulli ergo &c. nostræ concessionis &c. Si quis autem &c. Datum.

TREVIRENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 16.

Gravem contra te nobis venerabilis frater noster Colonienſis Archiepiſcopus querimoniam deſtinavit, quòd cum ei juramento præſtito promiſiſſes te recepturum & habiturum pro Rege quem ipſe reciperet & haberet, & ut hoc plenius obſervares, theſaurum Colonienſis Eccleſiæ pro certa tibi pecunia obligafſet, tu hæcenus nec juramentum ſervafſti, nec reſtituiſti theſaurum. Quia verò ſecundum Apoſtolum ſapientibus ſumus & inſipientibus debitores, unde nec volumus nec debemus poſtulantibus juſtitiam denegare, fraternitati tuæ per apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus quatenus ſi res ita ſe habet, eidem Archiepiſcopo taliter ſatisfacias de præmiſſis quòd ei juſta de te non remaneat materia conquerendi. Alioquin & theſaurum illi reſtituas, & de juramento non obſervato te noſtro conſpectui reſponſurum uſque ad initium quadrageſimæ præſentes. Quod ſi facere fortè contempſeris, noveris nos venerabili fratri noſtro Cameracenſi Epifcopo dediſſe firmiter in mandatis ut ſublato contradictionis & appellationis obſtaculo te ab officio pontificali ſuſpendat, tuamque nobis non differat contumaciam intimare. Datum.

Cameracenſi Epifcopo ſcriptum eſt ſuper hoc.

MAGVNTINO ARCHIEPISCOPO,
Epifcopo Sabinenſi.

Epist. 17.

Cariſſimus in Chriſto filius noſter Otto, de quo in Regem electo & coronato quid nobis complaceat, tua, ſicut credimus, fraternitas non ignorat, gravem nobis querelam contra Landgravium Thuringiæ deſtinavit, quòd cum ei feciſſet hominum & fidelitatem jurafſet, de manu ejus multis præſentibus regalia recipiens cum vexillo, & ut plenius & firmius quod juraverat obſervaret, certam illi dediſſet pecuniæ quantitatem & Northuſiam contuliſſet in feudum, ipſe tamen & quod juraverat non ſervavit, & adhuc detinet quæ recepit. Nos autem in hoc fraternitati tuæ cupientes deſerre, quam ſincera diligimus caritate, cum idem Landgravius neptem tuam habeat in uxorem, fraternitati tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus quatenus ipſum ex parte tam noſtra quam tua moneas attentius & inducas ut ſi fortè juramenti religionem contra ſalutem & famam ſuam tranſgredi non veteret, ſaltem reſtituat quæ recepit. Alioquin, quantumcunque ſibi deſerre pro tuo velimus honore, quia tamen facti ſumus ſecundum Apoſtolum ſapientibus & inſipientibus debitores, unde nec volumus nec debemus poſtulantibus juſtitiam denegare, ipſum ad alterum prædictorum per excommunicationem in perſonam & interdictum in terram ſecundum officij noſtri debitum compellemus. Datum &c.

Cameracenſi Epifcopo ſcriptum eſt ſuper hoc.

ILLVSTRI REGI ANGLORVM.

Epist. 18.

Illa te cordis puritate diligimus ut quoties ea nobis de tuis actibus referuntur quæ prudentiam resonant & virtutem, jucundo tibi congratulemur affectu, & ſi quid fortè de tuis audimus operibus quæ famæ tuæ derogant & honori, maſto tibi ſpiritu condoleamus, cupientes ea te ſemper efficere quæ ad profectum & exaltationem regni ſublimitatis accedant, & ab iis penitus abſtinere quæ tibi vergunt ad injuriam & jacturam. Sanè quid egeris circa cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Ottonem nepotem tuum tua te conſcientia conveniat & accuſet, & utinam ita ſatagas ſuper hoc tuum errorem corrigere ut infamiam aboleas & jacturam. Quia verò, quantumcunque tibi deſerre velimus, poſtulantibus juſtitiam nolumus denegare, cum ſecundum Apoſtolum ſapientibus ſumus & inſipientibus debitores, ad gravem prænominati nepotis tui querelam paternum reſpectum habentes, ſerenitatem tuam moneamus attentius & exhortamur in Domino, per apoſtolica ſcripta mandantes quatenus pecuniam quam inclytæ recordationis Richardus Rex frater tuus ei teſtamento legavit, ad cujus ſolutionem juramento diceris obligatus, ipſi ſolvere non omittas, ut ſua ſaltem illi reſtituas qui de tuis ei debueras ſubvenire. Alioquin nos in ſua ſibi juſtitia nulla deerimus ratione quò minus ſecundum officij noſtri debitum procedamus. Datum.

Cantuarienſi Archiepiſcopo ſcriptum eſt ſuper hoc.

DELIBERATIO DOMINI PAPÆ
Innocentij ſuper ſalto imperij de tribus electis.

Epist. 29.

In nomine patris & filij & ſpiritus ſancti. Inter eſt apoſtolice ſedis diligenter & prudenter de imperij Romani proviſione tractare, cum imperium noſcatur ad eam principaliter & finaliter pertinere; principaliter, cum per ipſam & propter ipſam de Græcia ſit tranſlatum, per ipſam tranſlationis actricem, propter ipſam melius defendendam; finaliter, quoniam Imperator à ſummo Pontifice finalem ſive ultimam manus impositionem promotionis propriè accipit, dum ab eo benedicitur, coronatur, & de imperio inveſtitur. Quod Henricus optimè recognoſcens, à bonæ memoriæ Celeſtino Papa prædeceſſore noſtro, poſt ſuſceptam ab eo coronam, cum aliquantulum abſceſſiſſet, rediens tandem ad ſe, ab ipſo de imperio per pallam auream petiit inveſtiri. Sicut autem nuper tres ſunt in Reges electi, puer*, Philippus, & Otto, ſic tria ſunt circa ſingulos attendenda, quid liceat, quid deceat, quid expediat. Circa puerum quidem filium Imperatoris Henrici facie prima videtur quòd non liceat contra ejus electionem venire, quæ * juramento eſt Principum roborata. Nam etſi juramentum illud videatur violenter extortum, non eſt tamen ideo non ſervandum, cum licet juramentum quod Gabaonitis præſtiterunt filij Iſrael fuerit per fraudem ſubreptum, illud tamen nihilominus decreverint obſervandum. Præterea etſi à principio fuerit ſic extortum, poſtmodum tamen pater ejus intelligens ſe per-

Vide Roger de Hoveden ad an. 1200. pag. 799. & 801. edit. Francoſ.

* id eſt, Fridericus Rex Siciliae.

* Vide geſta Innoc. III. cap. 19. & Godfrid monac. S. Pantaleon. ad ann. 1196. & 1199.

peram processisse, juramentum relaxavit Principibus, & litteras super ipsius electione remisit; qui postmodum puerum ipsum, patre absente, sponte ac concorditer elegerunt, fidelitatem ei penè penitus omnes & quidam hominum exhibentes. Vnde non videtur licere contra licita juramenta venire. Videtur etiam non decere ut cum ipse apostolicæ sedis sit tutela commissus, & sub ejus protectione receptus, per eam privetur imperio per quam in jure suo fuerat confovendus; maximè cum sit scriptum: *Pupillo tu eris adiutor*. Quòd non expediat contra ipsum venire illa præsertim ratione videtur quòd cum idem puer ad annos discretionis perveniens intellexerit per Romanam Ecclesiam imperij se honore privatum, non tantum non exhibebit ei reverentiam consuetam, sed ipsam potius modis quibus poterit impugnabit, & regnum Siciliae retrahet a devotione ipsius, & negabit ei obsequium consuetum. Verum contrarium è contra videtur, quòd liceat videlicet, deceat, & expediat venire contra electionem ipsius. Quòd liceat videtur ex eo quòd juramenta illa fuerunt illicita & electio indiscreta. Elegerunt enim personam non idoneam, nec non solum imperio, sed nec alicui officio congruentem, puerum videlicet vix duorum annorum, & nondum sacri baptismatis unda renatum. Vnde non videntur tam illicita & indiscreta juramenta servanda. Nec obest quod de Gabaonitis obicitur, cum juramentum illud potuerit sine Israëliti populi læsione servari, hæc autem servari nequeant absque gravi jactura, non unius gentis, sed Ecclesiæ damno & dispendio populi Christiani. Nec obstat quod opponitur juramenta illa licita secundum intentionem jurantium extitisse. Intellegebant enim quòd etsi eum tunc in Imperatorem eligerent, non tamen ut tunc imperaret, sed postquam ad legitimam perveniret ætatem. Sed qualiter de ipsius idoneitate poterant judicare? Nonne potuisset esse stultus, vel usque adeo improvidus ut esset indignus minori etiam dignitate? Sed pone illos intellexisse ut tandem imperaret cum esset idoneus ad imperium gubernandum, interim autem pater reipublicæ provideret. Casus postmodum intervenit propter quem non potest nec debet juramentum hujusmodi observari, de quo Principes nullatenus cogitabant, scilicet patris decessus. Vnde cum per procuratorem non possit imperium procurari, nec Imperator debeat fieri temporaliter, nec possit aut velit Ecclesia Imperatore carere, videtur quòd liceat imperio in alio providere. Quòd non deceat ipsum imperare, patet omnibus manifestè. Numquid enim reget alios qui regimine indiget aliorum? Numquid tueretur populum Christianum qui est alienæ tutelæ commissus? Sed nec obstat quod obicitur ipsum esse tutelæ nostræ commissum, cum non sit nobis commissus ut ei obtineamus imperium, sed regnum Siciliae potius defendamus. Patet enim illud idem ex verbo scripturæ dicentis: *Va terra cujus Rex puer est, & rusus; cujus Principes manè comedunt*. Quòd non expediat ipsum imperium obtinere patet ex eo quòd per hoc regnum Siciliae uniretur imperio,

& ex ipsa unione confunderetur Ecclesia. Nam, ut cetera pericula taceamus, ipse propter dignitatem imperij nolle Ecclesiæ de regno Siciliae fidelitatem & hominum exhibere, sicut noluit pater ejus. Nec valet quod opponitur, quòd non expediat venire contra electionem ipsius ne postmodum molester Ecclesiam, per quam imperium se cognoverit amisisse. Nunquam enim verè dicere poterit quòd Ecclesia imperialem ei abstulit dignitatem, cum potius patruus* ejus non solum imperium, sed & paternam hereditatem invaserit, & maternam possessionem occupare per suos satellites machinetur, ad cujus defensionem Ecclesia Romana non sine multis laboribus & expensis prudenter & potenter intendit. De Philippo videtur similiter quòd non liceat contra ejus electionem venire. Cum enim in electionibus circa electores zelus, dignitas, & numerus attendatur, & de zelo non sit facile judicare, cum ipse à pluribus & dignioribus sit electus, & adhuc plures & digniores Principes sequantur eundem, justè videtur electus. Vnde contra justam & legitimam electionem non videtur licere venire. Quòd non deceat videtur similiter, ne videlicet videremur nostrarum injuriarum ultores si, quia pater & frater ejus fuerunt Ecclesiam persecuti, eum persequi nos vellemus & aliorum culpam in pœnam ejus præter officij nostri debitum immutare; cum potius præcipiatur à Domino: *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persecutibus & calumniantibus vos*. Quòd non expediat, patenter apparet. Cum enim potens sit tam terra quam opibus & personis, non videtur expedire ut contra torrentem brachia dirigamus, tam potenti nos taliter opposcentes, ut eum reddamus nobis & Ecclesiæ inimicum, & ne majorem videremur discordiam suscitare, fieretque novissimus error pejor priore, cum nos potius pacem inquirere & persequi & evangelizare aliis debeamus, quæ fovendo illum posset de facili provenire. Verum contra videtur quòd liceat nos ei opponere. Fuit enim justè ac solemniter per prædecessorem nostrum excommunicationis sententia innodatus; justè, quia B. Petri patrimonium partim per violentiam occuparat, partim damnificarat incendiis & rapinis, & super hoc commonitus semel & iterum per fratres nostros satisfacere non curarat; solemniter, quoniam in celebratione Missarum in Ecclesia beati Petri in festivitate non parva, quod ipse postmodum recognovit cum pro absolutione sua nuntium ad sedem apostolicam destinavit, & cum tandem per delegatos nostros contra formam mandati nostri post electionem suam se fecit absolvi. Vnde patet quòd fuerit excommunicatus electus. Videtur quoque forsan aliquibus quòd nondum sit ab excommunicationis vinculo absolutus, cum quondam Sutrinus Episcopus in absolutione ipsius formam non servaverit sibi datam, cum formata eidem fuerit hæc, ut pro absolutione venerabilis fratris nostri Salernitani Archiepiscopi, quem ante absolutionem ipsius mandabamus ab ergastulo suæ captivitatis absolvi, ei laborem itineris veniendi ad sedem apostolicam relaxaret,

* id est, Philippus.

Vide infra epist. 33.

Vide gesta Innoc. III. c. 22. & infra epist. 62.

relaxaret, & postmodum recepto ab eo publice secundum formam Ecclesie juramento quod super iis pro quibus excommunicatus fuerat mandato nostro pareret, munus ei absolutionis impenderet; sed ipse nondum Archiepiscopo absoluto, & nullo ab eo juramento recepto, non in publico, sed clam, ipsum absolvere de facto solummodo, quia de jure non potuit, est conatus, propter quem ejus excessum, cum ipsum rediens recognoverit, ab episcopatu remotus, in monasterio diem clausit extremum. Præterea cum nos Marquardum & omnes fautores ipsius tam Theutonicos quam Latinos excommunicationis sententia sæpius innodemus, & ipse non solum fautor, sed auctor iniquitatis ejus existat, pater eum excommunicationis sententia subiacere. Præterea cum notorium sit ipsum juramentum fidelitatis puero præstitisse, & nunc regnum Theutonicum & quantum in eo est, imperium occupasse, constat eum perjuri esse reum. Sed obicitur quod si, quemadmodum superius est expressum, juramentum illud illicitum reputemus, quomodo dicimus eum reum esse perjuri & transgressorem præstiti juramenti quod dicitur non servandum? Sed respondetur quod etsi juramentum illud illicitum fuerit, non tamen ab eo temeritate propria resiliere, sed nostram prius debuisse consulere voluntatem, ad exemplum illius juramenti quod filij Israël Gabaonitis præstiterant, quod licet fuerit per fraudem surreptum, non tamen sua temeritate resilierunt ab eo, sed Dominum consulere decreverunt. Præterea cum omne quod contra conscientiam fit ædificet ad gehennam, quia secundum Apostolum omne quod non est ex fide peccatum est, & idem Philippus super hoc negotio taliter se excuset quod regnum aliter nollatenus accepisset nisi nosset quod illud invadere alij disponebant, pater eum credidisse juramentum illud fuisse servandum, & ex eo quod venit taliter contra illud, ejus esse conscientiam vulneratam. Sic ergo videtur quod licite nos excommunicato & perjurato debeamus opponere & ejus conatibus obviare. Quod ei nos opponere deceat manifestè videtur ex eo quod si, prout olim patri filius, sic nunc immediatè succederet frater fratri, videretur imperium ei non electione conferri, sed ex successione deberi, & sic efficeretur hereditarium quod debet esse gratuitum; præsertim cum non solum Federicus substituerit sibi filium, sed Henricus etiam filium sibi voluerit subrogare; & per hoc forsitan in posterum abusus traheretur in usum. Quod autem expediat opponere nos Philippo liquet omnibus manifestè. Cum enim persecutor sit & de genere persecutorum fuerit oriundus, si non opponeremus nos ei, videremur contra nos armate furentem & ei gladium in capita nostra dare. Henricus enim, qui primus imperium de genere hoc accepit, persecutionem gravissimam in Ecclesiam suscitavit, & bonæ memoriæ Paschalem Papam, qui eum coronavit, cum Episcopis Cardinalibus & multis nobilibus Romanorum cepit per violentiam & perfidiam, & tandem tenere præsumpsit donec pro liberatione non sua, sed eorum qui fuerant

Tom. I.

capti secum, quos minabatur mutilare tyrannus, privilegium quodecunque voluit ei fecit. Cumque postmodum idem Paschalis à detentionis suæ vinculis liberatus prædictum privilegium, quod dicendum erat potius * privilegium, revocasset, dictus Henricus præter Cardinalium electionem hæresarchas quosdam danti sibi privilegij occasione creavit, & idolum * contra Ecclesiam Romanam erexit; & extunc schisma usque ad Calixtum tempore longo duravit. Huic de eodem genere successit imperium Fridericus; qui cum Tyburtinos tunc rebelles post coronationem suam promississet ad subjectionem Ecclesie revocare, eos sibi postmodum vendicavit, dicens quod civitatem ipsam velleret in specialem imperij cameram retinere; & sic eos contra Ecclesiam Romanam armavit. Qui etiam cum bonæ memoriæ Alexandri prædecessor noster, tunc Ecclesie Romanæ Cancellarius, ad eum à felicis recordationis Adriano Papa, qui eum coronaverat, destinatus fuisset, lectis litteris in quibus continebatur quod Imperator deberet Ecclesie Romanæ deferre, cum re ipsa ei coronæ beneficium contulisset, dicitur eum furore & iracundia respondiisse: *Nisi essemus in Ecclesia, jam scirent qualiter Theutonicorum enses incidant.* Et protinus eum, infecto negotio pro quo iverat, terram suam jussit exire; & eundem Adrianum moliebatur, sed frustra, cum quibusdam deponere, opponens ei quod esset filius sacerdotis. Ipse idem postmodum contra eundem Alexandrum longo tempore schisma fovit, & quoscunque potuit contra eum conjurare coegit, in juramento opponens quod nullo tempore penitentiam reciperent de hujusmodi juramento; & ipse idem sub eadem forma juravit. Ipse quoque, cum Venetiis terram Cavalca Comitis, quam occupaverat, & alia quadam Ecclesie Romanæ restituere per juramenta Principum promississet, ipsam postmodum fortius occupavit, & bonæ memoriæ Lucio prædecessori nostro accedenti in Lombardiam satis fraudulenter illiit, ipsum & successorem ipsius apud Veronam quasi obsessos tenens. Henricus autem filius & successor ipsius in Ecclesie persecutionem suæ dominationis execravit primitias, cum beati Petri patrimonium violenter ingressus, illud multipliciter devastavit; qui etiam quosdam familiares fratrum nostrorum naso fecit in injuriam Ecclesie mutilari. Ipse occisores bonæ memoriæ Alberti Leodiensis Episcopi, quem ipse coegerat exulare, post interfectionem ipsius in multa familiaritate recepit, & publicè participavit eisdem, & beneficia postmodum majora concessit. Ipse venerabilem fratrem nostrum Auximanum Episcopum, quia confessus est coram eo quod episcopatum per sedem apostolicam obtineret, alapis in præsentia sua cædi fecit, & de barba ejus pilis avulsis, ipsum inhonestè tractari. Conradus Musca in * cerebro venerabilem fratrem nostrum Ostiensem Episcopum cepit, & in vinculis posuit, & inhonestè tractavit de mandato ipsius, sicut idem Conradus publicè testabatur, & sicut melius apparuit ex postfacto, cum non solum non fuerit evictus

*Vide Concil. Lateran. ann. 1214.

*id est, Burdunum; de quo vide lib. 3. miscellancor. nostror. pag. 472.

Vide Radevic. lib. 1. cap. 8. 9. 10.

Vide Albericū ad an. 1192.

*Vide gesta Innoc. III. cap. 9.

V V U U

aut punitus ab ipso, sed honoribus & possessionibus dilatatus. Ipse postmodum Sicilia regnum adeptus, publicè proponi fecit edictum ut nullus vel clericus vel laicus ad Ecclesiam Romanam accederet, nec ad eam aliquis appellaret. Philippus autem de quo agitur ab Ecclesiæ persecutione incepit, & adhuc in ea persistit. Olim enim patrimonium Ecclesiæ sibi usurpare contendens, Ducem Tusciæ & Campaniæ se scribebat, asserens quòd usque ad portas urbis acceperat potestatem & etiam illa pars urbis quæ Transyberim dicitur ejus erat jurisdictioni concessa. Nunc etiam per Marcualdum, Diupuldum, & fautores eorum nos & Ecclesiam Romanam persequitur, & regnum Sicilia nobis auferre conatur. Si ergo id facit in arido, in viridi quid faceret? Et si adhuc aridus & exanguis, utpote cujus adhuc est messis in herba, nos & Ecclesiam Romanam persequitur, quid faceret si, quod absit, imperium obtineret? Unde videtur non irrationabiliter expedire ut priùs nos ejus violentiæ opponamus quàm amplius invalescat. Quòd autem etiam in Regibus filij pro patribus sint puniti divina pagina protestatur. Nonne propter peccatum Saulis dictum est à Domino per Samuelem: *Srulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui qua praecepit tibi, quod si non egisses, jam nunc preparasset Dominus regnum tuum super Israel in sempiternum; sed nequaquam regnum tuum ultra conjurget.* Salomoni quoque legitur à Domino esse dictum: *Quia non custodisti pactum meum & praecepta mea qua mandavi tibi, dirumpens scindam regnum tuum, & dabo illud servo tuo; verumtamen in diebus tuis non faciam propter David patrem tuum, de manu filij tui scindam illud.* De Ieroboam similiter dictum fuit à Domino per Achiam: *Ecco ego inducam mala super domum Ieroboam, & percussam de Ieroboam mingentem ad parietem.* Et ibidem legitur quòd interfecit Baasa Nadab filium Ieroboam, & percussit omnem domum Ieroboam, non dimisit nec unam quidem animam de semine ejus, donec deleteret eam propter peccata Ieroboam quæ peccaverat, & quibus peccare fecerat Israel, & propter delictum quo irritaverat Dominum Deum Israel. De Baasa quoque scribitur dixisse Dominus: *Quia ambulasti in via Ieroboam, & peccare fecisti populum meum Israel, ecco ego demetam posteriora Baasa & posteriora domus ejus.* Ahab etiam dictum invenitur à Domino per Eliam: *Ecco ego inducam super te malum, & demetam posteriora tua, & interficiam de Ahab mingentem ad parietem.* Nam & Dominus dicit: *Ego sum Deus zelotes, vindicans peccata patrum in filios usque in tertiam & quartam progeniem in his qui oderunt me, id est, in his qui circa me paternum odium imitantur.* De Ottone videtur quòd non liceat ipsi favere, quoniam à paucioribus est electus; quòd non deceat, ne videamur, non ob gratiam ejus, sed alterius odium, ipsi favorem apostolicum exhibere; quòd non expediat, quia respectu alterius videtur pars ejus debilis & infirma. Verùm cum tot vel plures ex his ad quos principaliter spectat Imperatoris electio in eum consensisse noscantur quot in alterum consenserunt, cum non minus idoneitas seu dignitas electæ personæ, inmo plus

quàm eligentium numerus sit in talibus attendendus, nec tantum pluralitas quoad numerum, sed salubritas quoad consilium in eligentibus requiratur, & Otto magis sit idoneus ad regendum imperium quàm Philippus, cum Dominus etiam puniat peccata patrum in filios usque in tertiam & quartam progeniem in his qui oderunt eum, id est, in his qui patrum peccata sequuntur, & Philippus progenitorum suorum peccata in Ecclesiæ persecutione sequatur, cum, etsi non debeamus reddere mala pro malis, sed benefacere malefacientibus nobis, non tamen debeamus honorem pro injuria in his qui in solita perseverant malitia compensare aut contra nos armare furentes, cum Dominus, ut confunderet fortia, humilia elegisse legatur, utpote qui David in Regem de postfœtantes accepit, videtur quòd & liceat, deceat, & expediat ipsi favorem apostolicum exhibere. Absit enim ut deseramus homini contra Deum aut timeamus vultum potentis, cum secundum Apostolum non solùm à malo, sed ab omni specie mala nos oporteat abstinere. Scriptum est enim: *Maledictus qui confidit in homine, & qui ponit carnem brachium suum.* Nos igitur ex prædictis causis pro puero non credimus instendum ut ad præsens debeat imperium obtinere. Personam verò Philippi propter impedimenta patentia penitus reprobamus, & obsistendum ei dicimus ne imperium valeat usurpare. De cetero verò agendum per Legatum nostrum apud Principes ut vel conveniant in personam idoneam, vel se judicio aut arbitrio nostro committant. Quòd si neutrum elegerint, cum diù expectaverimus, cum monuerimus eos ad concordiam, cum instruxerimus eos per litteras & nuntium nostrum, & consilium nostrum eis duxerimus exponendum, ne videamur eorum favore discordiam & dicere cum Ezechia, *fit pax & veritas in diebus nostris*, ne si secuti fuerimus à longè ut videamus finem, cum Petro tandem veritatem, quæ Christus est, negare cogamur, cum negotium istud dilationem non capiat, cum Otto & per se devotus existat Ecclesiæ, & ex utraque parte trahat originem ex genere devotorum, ex parte matris de domo Regum Angliæ, ex parte patris de prosapia Ducum Saxoniarum, qui omnes Ecclesiæ fuere devoti, & specialiter Lotharius Imperator proavus ejus, qui bis pro apostolica sedis honore Apuliam est ingressus, & in obsequio Ecclesiæ Romanæ decessit, ei manifestè favendum, & ipsum recipiendum in Regem, & præmissis omnibus quæ pro honorificentia Ecclesiæ Romanæ debent præmitti, ad coronam Imperij evocandum.

COLONIENSI ARCHIEPISCOPO
& suffraganeis ejus, & nobilibus viris Principibus in Coloniensi provincia constitutis.

Nec vos nec alios credimus dubitare quin imperij Romani provisio principaliter & finaliter nos contingat, principaliter quidem, quoniam per Romanam Ecclesiam de Græcia fuit specialiter pro Ecclesiæ defensione translatum; finaliter, quia etsi alibi coronam regni recipiat, ab apostolica tamen sede ultimam manus impositionem & coronam imperij recipit

Epist. 50

Imperator. Vnde audito quondam quod vota Principum in Imperatoris fuissent electione diuisa, tantò magis fuimus de ipsorum diuisione turbati quanto bonus status imperij ex causis prædictis specialius ad nos spectat, & pro multis & magnis necessitatibus populi Christiani non solum Ecclesia devotum habere desiderat defensores, sed & imperium totum indigere cognoscitur idoneo provifore. Verùm, quantumcumque grave nobis existeret & molestum quòd imperij provifio videbatur in commune religionis Christianæ dispendium ex tali diuisione differri, ne tamen Principum dignitatem ignorare vel lædere videremur, expectavimus aliquandiu si forsan ipsi usi consilio saniori, vel per se ipsos, si fieri posset, dissensionis suæ finem imponerent, vel super hoc saltem nostrum consilium implorarent; ut per eorum studium nobis medianibus discordiæ malum bono concordiæ purgaretur, & rugam schismatis unitatis simplicitas aboleret. Cùm autem expectatio nostra nec nobis, nec vobis, immo nec imperio ipsi prodesset, sed obesse potius videretur, ne dissimulando videremur huiusmodi fovere discordiam, ad concordiam vos curavimus per litteras apostolicas invitare, quas ad multos Principum novimus pervenisse. Postmodum verò audito quòd per sollicitudinem bonæ memoriæ Conradi Archiepiscopi Maguntini à nostra præsentia redeuntis disposuissent Principes ad colloquium convenire super ordinatione imperij tractaturi, ne quid ex contingentibus omittere videremur, litteras nostras ad eos per proprium nuntium duximus destinandas, consilium nostrum eisdem fideliter exponentes. Ceterùm, cùm nec sic hætenus inter eos bonum concordiæ potuerit provenire aut utiliter imperio provideri, deliberavimus cum fratribus nostris quod esset agendum & qualiter posset malis imminentibus obviari. Tandem verò in hoc resedit consilium, ut venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum apostolicæ sedis Legatum, religione conspicuum, præditum honestate, magnum Ecclesiæ Dei membrum, quem inter ceteros fratres nostros specialis dilectionis brachiis amplexamur, & cum eo dilectum filium magistrum Philippum Notarium nostrum, virum providum & discretum, nobis & fratribus nostris merito suæ probitatis acceptum, ad partes Germaniarum ex nostro latere mitteremus. Quia verò quanto negotium istud magis est arduum, tanto majores & maturiores exigit tractatores, venerabili fratri nostro Octaviano Ostiensi Episcopo apostolicæ sedis Legato, qui post nos in Ecclesia Romana obtinet primum locum, dedimus in mandatis ut si à negotiis illis quibus intendit in regno Francorum se poterit expedire, cum ipsis pariter & per ipsos nuper à nostro latere venientes instructus plenius ad partes vestras accedat, & ambo Episcopi simul, vel alter eorum, si ambo non poterint interesse, cum eodem Notario vestrum consilium audiant, & vobis beneplacitum nostræ voluntatis exponant. Ideoque universitati vestræ per apostolica scripta mandamus quatenus cùm ab eis vel eorum altero fueritis evocati, ad præsentiam evocantium aut etiam evocantis accedere

Tom. I.

non tardetis. Datum Laterani Non. Ianuarij, [pontificatus nostri anno quarto.]

In eundem modum scriptum est Capitulo & suffraganeis Ecclesiæ Maguntinæ, & Principibus in Maguntina provincia constitutis.

In eundem modum Salzburgenfi & suffraganeis eius, & Principibus in Salzburgenfi provincia constitutis.

In eundem modum Bremensi & suffraganeis eius, & Principibus in Byemensi provincia constitutis.

In eundem modum Trevirensi & suffraganeis eius, & Principibus in Trevirensi provincia constitutis.

VNIVERSIS TAM ECCLESIASTICIS
quàm secularibus Principibus Alamanniæ.

Quantum ex imperij diuisione dispendium, non solum nobis & vobis, sed etiam universito populo Christiano proveniat, instantis temporis malitia manifestat. Iam etenim contra catholicos invalescunt hæretici, Christianæ religionis termini coarctantur, contra fideles pagani super occupatione ac detentione terræ nativitatibus dominicæ gloriantur. Pax & justitia, quondam invicem se complexæ, particulare nunc deplorant exilium, & in earum sedes violentia & seditio conjuratis manibus impure se jactitant successisse. Vnde jam violenti bona Ecclesiarum sacrilega tam mente quàm manu diripiunt, potentiores impotentium colla premunt, & locali pauperum in thesauros divitum inopem coguntur copiam vel copiosam inopiam parturite, ac in eorum explicationibus plicas veteres, ut jam ad litteram quod legitur impleatur: *Ei qui non habet id etiam auferetur quod videtur habere.* Et ut singula brevius perstringamus, jam sibi juris locum injuria vendicavit, & legem facit, non ratio, sed voluntas; ita ut quidam totum sibi licere putent quod noverint complacere. Nos autem jampridem hæc omnia prævidentes, & volentes præcavere sollicitè ne huiusmodi venirent abusiones in usum, licet expectantes expectaverimus aliquantum ut vos usi consilio saniori hæc mala per utilem provisionem imperij tolleratis & in partu perimeretis huiusmodi genimina viperarum, tandem tamen, ne dissimulando fovere discordiam videremur, cùm non ad depressionem sed exaltationem imperij, sicut novit Dominus, intendamus, per litteras nostras, quas ad multos vestrum novimus pervenisse, vos ad concordiam curavimus invitare, ne imperialis sublimitas per eos, non solum attenuari, sed & destrui videretur per quos magnificari debuerat & extolli. Tandem autem audito quòd per studium & sollicitudinem bonæ memoriæ Conradi Archiepiscopi Maguntini à nostra præsentia redeuntis quidam vestrum disposuissent ad commune colloquium convenire super ordinatione imperij tractaturi, litteras nostras ad vos per proprium nuntium duximus destinandas, consilium nostrum vobis exponentes fideliter, & super iis quæ videbantur necessaria vos diligentius instructes. Ceterùm cùm nec per expectationem diutinam, nec per exhortationem honestam, nec per instructionem plenariam sic hætenus concordia prioris incommodum sequentis

Epist. 32.

VVuu ij

concordiæ commoditate purgatum, ne quid ex contingentibus omittamus, venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum &c. *ut in precedenti usque* acceptum, ad partes Germaniarum duximus destinandos, ut ipsi cum venerabili fratre nostro Octaviano Ostiensi Episcopo apostolicæ sedis Legato, si tamen à negotiis quibus tenetur in regno Francorum se poterit expedire, aut etiam sine ipso, si forsan non poterit interesse, vos ex parte nostra diligenter moneant & inducant ut per vos ipsos eorum, si necesse fuerit, consilio & præsidio ad concordiam efficaciter intendatis, concordantes in eum quem nos ad utilitatem imperij cum Ecclesiæ honestate meritò coronare possimus, vel si fortè per vos desiderata non posset concordia provenire, nostro vos saltem consilio vel arbitrio committatis; salva in omnibus tam libertate vestra quàm imperij dignitate, cum neminem magis quàm Romanum Pontificem super hoc deceat vos mediatorem habere, qui voluntatibus & rationibus intellectis, quid justum foret & utile provideret, vosque per auctoritatem cælitus sibi datam super juramentis exhibitis quoad famam & conscientiam liberaret, cum & negotium imperij ad nos principaliter & finaliter pertinere noscatur; principaliter quidem, quia per Romanam Ecclesiam fuit à Græcia pro ipsius specialiter defensione translatum; finaliter autem, quoniam etsi ab alio regni coronam recipiat, à nobis tamen coronam imperij recipit Imperator. Monemus ergo universitatem vestram & exhortamur in Domino, & per apostolica vobis scripta mandamus, quatenus Legatos ipsos vel eorum alterum in Theutoniam accedentem & eundem Notarium recipiatis hilariter & sicut decet, honorificè pertractetis, ipsorum monita & consilia recipientes humiliter & inviolabiliter observantes. Nos enim eis dedimus in mandatis ut ad concordiam vestram & utilem ordinationem imperij prudenter & diligenter intendant. Datum ut supra.

ILLVSTRI REGI OTTONI
in Romanorum Imperatore electo.

Epist. 32.

VT non solum dispositio rerum & temporum omnipotentem Dominum demonstraret, sed ipsa quasi conformitas operum & eventuum ad se invicem eundem omnium fateatur auctorem, cælestibus Dominus terrestria conformavit; ut dum mirabili quadam similitudine respondere viderimus ima summis, unum & eundem factorem & auctorem omnium cognoscamus. Ipse etenim licet sit magnus in magnis, ut mirabilis tamen etiam in minimis appareret, sicut circa mundi creationem & seculorum initia duo magna luminaria in firmamento cæli constituit, unum quod illuminaret diem, alterum quod in tenebris radiaret, sic processu temporum ad firmamentum Ecclesiæ, quæ cæli nomine designatur, duas magnas instituit dignitates; primam quæ illuminet diem, id est, in spiritualibus spirituales informet & animas diabolica fraude deceptas à peccatorum catenis abfolvat, cum ex privilegio sibi traditæ potestatis quos ipsa ligat & solvit in

terris, Deus ligatos habeat & solutos in cælis; alteram quæ in tenebris radiet, dum in hæreticos mentis cæcitate percussos & hostes fidei Christianæ, quos notidum oriens ex alto respexit, Christi & Christianorum punit injuriam, & ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum, materialis gladij potestatem exercet. Unde sicut in eclipsi lunæ tenebræ amplius tenebrescunt & majoris caliginis obscuritas invalescit, sic ex Imperatoris defectu hæreticorum vesania & violentia paganorum contra catholicos & fideles perfidius & crudelius malitia multiplicata consurgunt. Hoc autem attendentes sollicitè, ac volentes malis imminutibus obviare, circa provisionem imperij solliciti fuimus, sicut per frequentes literas directas ad Principes & Legatos transmissos ad eos omnibus credimus patuisse; in quo quantum celsitudini tuæ duxerimus deferendum, & tu ipse novisti, & res perhibet testimonium veritati. Novimus enim qualiter inclitæ recordationis Lotharius Imperator proavus tuus Ecclesiæ Romanæ devotus extiterit, qualiter pro defendendo ejus honore non solum semel sed & secundo vocatus accesserit, qualiter in ipsius subsidio finierit dies suos, qualiter avus & pater tuus ejus vestigiis inherentes prædecessoribus nostris exhibuerint se devotos, qualiter etiam Anglicana domus, ex qua ex parte matris es ortus, in devotione sedis apostolicæ ferè semper perfluerit & persistat, & ei tempore grandis persecutionis obsequium impenderit opportunum. In te igitur progenitorum tuorum devotionem suscitare plenius & abundantius remunerare volentes, credimus & quasi pro certo tenemus quod non solum in ea te verum ostendes heredem eorum & legitimum successorem, sed tantò ipsos in hoc præcedes amplius quanto te à nobis magis intelliges honoratum. Inspiret autem cordi tuo is qui corda Principum habet in manu sua, & per quem Reges regnant & Principes obtinent principatum, ut affectum nostrum penes plenius per affectum quàm nostro tibi explicemus vel explicare possimus affatu, & ea quæ acta sunt hæcenus & aguntur, & adhuc dante Domino per nos circa te agentur in posteram, fideliter in tuo corde reponas, & ita memoriæ recommends ut nec obliviosus videri valeas vel ingratus, sed ad apostolicæ sedis exaltationem & honorem potenter intendas, & ejus plenè benevolentiam recognoscas, quæ cum defecissent ferè penitus vires tuæ, in tua dilectione non tepuit, nec te deseruit in adversis, sed tamdiu fovit donec juxta tuum te desiderium exaltaret. Nos enim serenitatem tuam in eo de consilio fratrum nostrorum honorate volentes ultra quod in seculo secularis Princeps nequeat honorari, auctoritate Dei omnipotentis nobis in beato Petro collata te in Regem recipimus, & regalem tibi præcipimus de cetero reverentiam & obedientiam exhiberi; præmissisque omnibus quæ de jure sunt & consuetudine præmittenda, regiam magnificentiam ad suscipiendam Romani imperij coronam vocabimus, & eam tibi dante Domino humilitatis nostræ manibus solemniter confe-

remus. Monemus igitur celsitudinem regiam & exhortamur in Domino quatenus spem tuam ponas in illo qui reprobato Saule, David elegit in Regem, & talem te studeas exhibere ut de te quoque dicere valeat: *Inveni virum secundum cor meum.* Ad hæc, venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum apostolicæ sedis Legatum &c. ut in precedenti usque acceptum, quos pro negotiis tuis specialiter & principaliter duximus destinandos, benignè recipias & pertractes, & honorificentiam eis, sicut te decet & ipsos, impendas; dilectum quoque filium Egidium Acolythum nostrum, cuius fidem & sollicitudinem jam in pluribus es expertus, habeas propensius commendatum. Datum Laterani Kal. Martij.

*VNIVERSIS TAM ECCLESIASTICIS
quam secularibus Principibus Alamannia.*

Epif. 33.

ETI quidam Imperatores Romani Ecclesiam in multis afflixerint, multi tamen eam in pluribus honorarunt, ita quod per devotionem & liberalitatem ipsorum magna beneficia novimus Ecclesiæ provenisse. Vnde non est aliquo modo credendum quod, sicut pestilentes aliqui mentiuntur volentes inter Ecclesiam & imperium immortalem discordiæ materiam suscitare, ad depressionem intendamus imperij; per quod, si fuerit bene ordinatum, Ecclesiam non solum defendi credimus, sed etiam exaltari. Novimus etenim & vos nos quod ejus provisio principaliter & finaliter nos contingit; principaliter quidem, quia per Ecclesiam de Græcia pro ipsius specialiter fuit defensione translata; finaliter autem, quoniam et si alibi coronam regni accipiat, à nobis tamen Imperator imperij recipit diadema in plenitudinem potestatis. Attendentes autem olim quantum dispendium ex defensoris defectu pateretur Ecclesia, quantumque detrimentum ex Imperatoris carentia sentiret religio Christiana, licet expectaverimus expectantes si fortè vos ipsi saniori usi consilio tantis malis finem imponere curaretis, vel ad divinum & nostrum saltem recurreretis auxilium, ut per Deum & nos vestro studio mediante tanta dissensio sopiretur, quia vos super hoc negligentes invenimus & remissos, ut nostrum exqueremur officium, vos per litteras nostras paterna curavimus sollicitudine commone ut timorem Domini habentes præ oculis, & imperij zelantes honorem, ne vel annullaretur dignitas vel libertas deperiret ipsius, ad provisionem ipsius melius intendere curaretis, alioquin, quia mora trahebat periculum ad se grave, nos quod expedire sciremus utiliter procurantes, curaremus ei apostolicum impertiri favorem quem crederemus majoribus studiis & meritis adjuvari. Cum autem nobis ad litteras istas, quas ad multos vestrum novimus pervenisse, nec verbo fuisset nec facto responsum, expectavimus iterum donec audivimus quod per studium & sollicitudinem bonæ memoriæ Conradi Archiepiscopi Maguntini à nostra presentia redeuntis fuerit procuratum ut quidam vestrum ad commune colloquium convenirent de provisione imperij tractaturi. Vnde, ne vi-

deremur ab incepto desistere; litteras nostras ad vos per proprium nuntium duximus destinandas, consilium nostrum vobis exponentes fideliter, & super iis quæ necessaria videbantur diligentius infruentes. Ceterum cum nec per expectationem diutinam, nec exhortationem honestam, nec instructionem plenariam fuerit discordiæ prioris incommodum sequentis concordiæ commoditate purgatum, ne quid ex contingentibus omittere videremur, venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum apostolicæ sedis Legatum, virum religione conspicuum, præditum honestate, magnum Ecclesiæ Dei membrum, quem inter ceteros fratres nostros specialis dilectionis brachiis amplexamur, & cum eo dilectum filium magistrum Philippum Notarium nostrum, virum providum & discretum, nobis & fratribus nostris merito suæ probitatis carum admodum & acceptum, ad partes vestras duximus destinandos, qui cum venerabili fratre nostro Octaviano Ostiensi Episcopo apostolicæ sedis Legato, primum locum post nos in Ecclesia Romana tenente, si tamen ipse à negotiis illis quibus tenebatur in regno Francorum se posset utiliter expedire, ad vos simul accederent, & ex parte nostra monerent salubriter & inducerent diligenter ut per vos ipsos cum eorum, si necesse foret, consilio & præsidio ad concordiam intendere curaretis, vel si fortè per vos desiderata non posset concordia provenire, nostro vos committeretis arbitrio vel consilio, salva in omnibus tam libertate vestra quam imperij dignitate, cum neminem magis quam Romanum Pontificem mediatorem in hoc vos habere deceret, qui voluntatibus & rationibus intellectis provideret quod esset justum & utile, vosque per auctoritatem cælitus sibi datam super juramentis exhibitis quoad famam & conscientiam liberaret, & ad quem negotium imperij ex causis superius assignatis non est dubium pertinere. Ceterum quoniam hactenus nec expectationis nostræ modestia, nec exhortationis studium, nec consilij maturitas, nec instructionis discretio vos commovit, nec Legatorum nostrorum usque adeo sollicitudo profecit ut vel per vos ipsos sepulta discordia, sicut vos sæpe monuimus, concorditer ad provisionem intenderetis imperij, vel consilio aut arbitrio nostro committere vos velletis, cum dispendium Ecclesiæ, quæ diutius nec vult nec debet idoneo defensore carere, sustinere nolumus ulterius vel dissimulare jacturam populi Christiani, cum alteri de vestris electis favorem impendere non possimus propter excommunicationem publicam, perjurium manifestum, & vulgatam persecutionem quam progenitores ejus & ipse in apostolicam sedem & Ecclesias exercere nullatenus dubitarunt, propter insolentiam etiam quam exercuerunt in Principes & alios sibi subjectos, & ne libertas Principum in Imperatoris electione vilescat si non per electionem, sed successionem transferri à patribus in filios & in fratres à fratribus imperium videatur, consentire in alterum nos oportet. Fuit enim nobilis vir Philippus Dux Sueviæ à bonæ memoriæ Celestino Papa præ-

Vide supra
epist. 29.

V V u u i j

Vide gesta Innocentij III. cap. 21.

decessore nostro propter invasionem & devastationem patrimonij beati Petri communionem secundo præmissa publicè ac solemniter excommunicationis sententia innodatus, cum in Tuscìa moraretur. quod ipse postmodum recognovit, dum per nuntium suum ab ipso prædecessore nostro absolutionis beneficium postulavit, & postmodum à tunc Sutriño Episcopo, quem cum Abbate sancti Anastasij pro liberatione venerabilis fratris nostri Salernitani Archiepiscopi miseramus, contra formam mandati nostri de facto solummodo, quia de jure non potuit, post suam electionem apud Vvarmatiam occultè se fecit absolvi. Unde patet quòd fuerit excommunicatus electus, & videtur non immeritò quòd adhuc sit ex eadem causa excommunicationis sententia innodatus, cum prædictus Episcopus eum auctoritate sua non posset absolvere, auctoritate verò nostræ delegationis nec plus nec aliter liceret hoc ipsi quàm quod ei fuerat ab apostolica sede concessum. Ex eoque etiam excommunicationis sententiæ subjacere creditur manifestè quòd cum perfidus Marquardus, Dei & Ecclesiæ inimicus, cum universis fautoribus tam Theutonicis quàm Latinis excommunicationis vulgarè vinculis suæ iniquitatis meritis sit astrictus, sicut jam vobis per litteras nostras directas per P. Iudicem Placentinum ipsius Philippi nuntium intimasse meminimus, quas ad ipsius Philippi audientiam credimus pervenisse, ipse nihilominus, quamvis id non tantùm ex relatione ipsius Iudicis, sed etiam per publicam famam ad noticiam ejus devenit, eidem excommunicato non solum communicat, sed eum in malitia sua fovet, & per nuntios & litteras suas exacuit furorem ipsius ut carissimum in Christo filium nostrum Fredericum Siciliæ Regem illustrem nepotem suum, quem jam hereditate paterna privavit, adhuc privet possessione materna. Idem etiam contra proprium juramentum, super quo nec consilium à sede apostolica requisivit, ambitionis vitio regnum sibi usurpare præsumpsit, non aliam causam necessitatis in Regem eligere. Quod utcumque tolerabilius videretur, cum super illo juramento sedes apostolica prius consuli debuisset, sicut & eam quidam consulere prudenter, apud quam ex institutione divina plenitudo residet potestatis. Nec valet ad plenam excusationem ipsius, si juramentum illud dicatur illicitum, cum nihilominus super eo nos prius consulere debuisset quàm contra ipsum propria temeritate venire; illo præsertim exemplo, quòd cum Gabaonitæ à filiis Israël per fraudem subripuerint juramentum, ipsi tamen, cognita fraude, noluerunt contra illud sua temeritate venire. Quòd autem de genere persecutorum existat, vos non credimus dubitare, cum Henricus, qui primus imperium de genere hoc accepit, bonæ memoriæ Paschalem Papam prædecessorem nostrum cum Episcopis, Cardinalibus, & multis nobilibus Romanorum præsumpsit captivare. Fredericus autem pater ipsius Philippi contra felicis recordationis Alexandrum prædecessorem nostrum longo tempore schisma fovit. Henricus frater ipsius Philippi qualiter se habuerit circa interfectores sanctæ memoriæ

Vide supra epist. 19.

Alberti Leodiensis Episcopi, quem ipse prius coegerat exulare, ac Conradus, qui prædictum Ostiensem Episcopum ceperat, satis nobis: qui etiam qualiter venerabilem fratrem nostrum Auximanum Episcopum alapis cædi fecerit, & pilos de barba ejus avelli & tractari eum in pluribus inhonestè, qualiter quoque quosdam familiares Ecclesiæ Romanæ naso fecerit mutilari, qualiter prædictum Salernitanum Archiepiscopum captivarit, & quosdam viros ecclesiasticos flammis torrerit fecerit, quosdam verò vivos in mare submergi, ad vestram credimus audientiam pervenisse. Hæc sunt pauca de multis injuriis personales quas apostolica sedi circa viros ecclesiasticos irrogarunt. Reales autem injurias subticemus, quas ei circa possessiones ecclesiasticas intulerunt, ne cui posset perversè intelligenti videri quòd pro jure ac honore imperij defendendo injurias hujusmodi perpetrarint, cum nos jus & honorem imperij conservare velimus per omnia illibatam. Quòd idem Philippus Ecclesiæ persecutor exiterit & existat, ex iis quæ præmissimus satis patet. Quòd pater & frater ejus vobis imposuerint grave jugum, vos ipsi perhibete testimonium veritati. Nam ut cetera taceamus, hoc solum quòd vobis in substitutione Imperatoris eligendi voluerint adinere facultatem, libertati & honori vestro non modicum derogarunt. Unde si, sicut olim patri filius, sic nunc immediatè succederet frater fratri, videretur imperium non ex electione conferri, sed ex successione deberi. Nos igitur, quoniam duobus ad habendum simul imperium favere nec possumus nec debemus, nec credimus personæ in imperio, sed imperio in persona potius providendum, quia etiam ad hoc dignior reputatur qui magis idoneus reperitur, ex causis prædictis, non amaritudinis sed rectitudinis zelo, sicut is novit qui renum est scrutator & cordium, personam Philippi, tamquam indignam quo ad imperium præsertim hoc tempore obtinendum, penitus reprobamus, & juramenta quæ ratione regni sunt ei præstita deestimus non servanda, non tam propter paternos vel fraternos excessus quàm propriam ejus culpam. Quamvis non ignoremus dictum à Domino: *Ego sum Deus zelotes, vindicans peccata patrum in filios usque in tertiam & quartam progeniem in iis qui oderunt me*, id est, in iis qui contra me paternum odium imitantur. Cum autem carissimus in Christo filius noster Otto vir sit industrius, providus & discretus, fortis & constans, & per se devotus existat Ecclesiæ, ac descendat ex utraque parte de genere devotorum, cum etiam electus in Regem, ubi debuit & à quo debuit fuerit coronatus, & ipse suæ strenuitatis & probitatis meritis ad regendum & exaltandum imperium idoneus esse nullatenus dubitetur, nos auctoritate beati Petri & nostra eum in Regem recepimus, & regalem ei præcepimus honorificentiam exhiberi, ipsumque ad coronam imperij, sicut decet, vocare curabimus & eam ipsi solemniter & honorificè ministerio nostro, Domino concedente, conferre. Monemus igitur universitatem vestram & exhortamur in Domino & in remissionem vobis injungimus peccato-

rum quatenus ei de cetero sicut Regi vestro in Romanorum Imperatorem electo reverenter & humiliter deferatis, regalem ei honorificentiam & obedientiam impendentes. Si enim salubribus monitis & consiliis nostris, quæ de corde puro & conscientia bona & fide non ficta procedunt, prudenter ac reverenter curaveritis acquiescere, nos cum eodem & pro eodem Rege ad honorem & exaltationem imperij efficaciter intendemus, cum & ipse nobiscum pariter & pro nobis ad honorem & exaltationem Ecclesiæ intendere debeat, ut speramus; ita quod eo faciente qui est Rex Regum & Dominus dominantium, sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, regnum & sacerdotium diebus nostris mutuis subsidiis optatum recipient incrementum. Super primis etiam juramentis illud auctoritate apostolica statuimus quod ad purgandam & famam & conscientiam redundabit. Eis autem qui super hoc monitis, consiliis, & mandatis nostris humiliter acquieverint, super honoribus, dignitatibus & possessionibus suis apud prædictum Regem & suos curabimus utiliter providere. Quod si etiam idem nobilis vir Philippus de plano acquiescere vellet & Deo & Ecclesiæ satisfacere competenter, paterna eum curarem sollicitudine confovere & ad honorem & profectum ejus intendere diligenter. Datum ut supra.

Scriptum est in eundem modum eisdem usque ne quid ex contingentibus omittere videamur, cum dispendium Ecclesiæ, quæ diutius nec valet &c. usque in finem.

Scriptum est in eundem ferè modum ministerialibus.

**ELECTO ET CAPITULO
Hildesheimensi.**

Epist. 34.

Quantum gratiæ & favoris vobis exhibuerit apostolica sedes non oportet nos literis explicare, cum res ipsa testimonium perhibeat veritati. Vnde tanto vos credimus faciliores & devotiores ad implendum nostrum beneplacitum invenite quanto magis benevolentiam nostram experti, de ipsa sumpistis expressius argumentum. Cum ergo Ecclesiæ Romanæ dispendium, quæ diutius nec vult nec potest idoneo defensore carere, sustinere nolimus ulterius vel dissimulare jacturam tam imperij quam populi Christiani, cum etiam eorum utrique qui in Theutonia electi dicuntur favere ad obtinendum imperium non possimus, nec credamus tam personæ in imperio quam imperio in persona idonea providendum, sitque reputandus ad hoc dignior qui magis idoneus reperitur, personam nobilis viri Philippi Ducis Sueviæ propter impedimenta patentia quoad imperium obtinendum, præsertim hoc tempore, penitus reprobamus, & juramenta quæ ipsi ratione regni sunt præstita decernimus non servanda, & carissimum filium nostrum Ottonem, quem esse novimus virum industrium & prudentem, fortem & strenuum, in Regem recipimus, & regalem ei præcipimus ab omnibus honorificentiam exhiberi. Monemus igitur discretionem vestram & exhortamur in Domino; & per apostolica vobis scripta præcipiendo mandamus quatenus ipsi firmiter adherentes

tamquam Regi vestro in Romanorum Imperatorem electo & à nobis dante Domino coronando, honorem & reverentiam impendatis & fideliter assistatis eidem; ac quoscunque poteritis ad favorem & fidelitatem ipsius verbo & opere prudenter & efficaciter inducatis. Cum enim gratum nobis fuerit & acceptum quicquid auxilij & favoris ei hætenus est impensum, de cetero grave nobis existeret & molestum si quis se ipsi duceret opponendum aut ei fideliter non adesset. Datum ut supra.

In eundem ferè modum scriptum est Saltzburgerse Archiepiscopo.

**NOBILI VIRO ALBERTO COMITI
de Thaisburg.**

SI nec simplex promissio quam viri nobiles & prudentes fecerint in re tam licita quam honesta revocari debeat, sed firmiter potius observari, ea multo magis est tenenda quæ sub obtestatione divini nominis, evangelij coram positis, exhibetur, cum nemo in vanum debeat assumere nomen Dei. Gaudemus ergo quod carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo juramentum fidelitatis, sicut accepimus, præstitisti, & ei disposuisti fideliter & firmiter adherere, sanè cum Ecclesiæ Romanæ dispendium, quæ diutius &c. in eundem ferè modum ut supra usque exhiberi. Monemus igitur nobilitatem tuam & exhortamur attentius, & per apostolica tibi scripta præcipiendo mandamus quatenus in ejusdem Regis fidelitate fideliter & devotè persistas, & ipsi de cetero regalem honorificentiam studeas exhibere, ad honorem & exaltationem ipsius per te ac tuos prudenter & potenter intendens, nonobstante juramento si quod Duci prædicto ratione regni forsitan præstitisti, cum nos illud, eo reprobato, decreverimus non servandum. Datum ut supra.

In eundem modum R. Comiti de Thaveskure. In eundem modum nobili viro Langravio.

NOBILI VIRO COMITI DE VIANNA.

Expectantes expectavimus olim ut Principes vel per se ipsos imperio utiliter providerent, vel super eo saltem divinum & nostrum auxilium implorarent. Ne autem expectando diutius dissimulare discordiam & dissimulando fovere forsitan videremur, eos ad concordiam per litteras nostras curavimus exhortari; ac postmodum, cum audissemus quod quidam eorum disposuerant ad commune colloquium convenire, consilium nostrum eis per proprium nuntium & litteras nostras fideliter duximus exponendum; tandem quoque Legatos nostros in Theutoniam destinantes, ipsos super utili provisione imperij mandavimus diligenter & efficaciter commoneri. Cum ergo Ecclesiæ Romanæ dispendium &c. in eundem modum ut in illa quæ sic incipit * Quantum gratiæ, usque exhiberi. Monemus ergo nobilitatem tuam & exhortamur in Domino & per apostolica tibi scripta præcipiendo mandamus quatenus ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram ipsi de cetero fideliter & constanter adherens & tamquam Regi in Romanorum Imperatorem electo & à

Epist. 35.

Epist. 36.

*id est, epi. 34.

nobis opportuno tempore dante Domino coronando reverentiam & honorem impendas, & nonobstante juramento &c. *in eundem modum ut in prima * precedenti usque non servandum, per te ac tuos potenter & efficaciter intendas ad exaltationem ipsius, ut & nos pro tuæ nobilitatis honore apud eum intendere meritò debeamus. Datum ut supra.*

In eundem modum scriptum est Comiti Hirsuro.

In eundem modum Comiti de Zuanburc.

In eundem modum Comiti de Salzburg.

In eundem modum Comiti de Neojur.

In eundem modum Comitibus de Spanahim.

In eundem modum Trevirensi Archiepiscopo & suffraganeis ejus.

In eundem modum Salzburgenfi Archiepiscopo & suffraganeis ejus.

In eundem modum Capitulo & suffraganeis Ecclesie Maguntinae.

In eundem modum Magdeburgensi Archiepiscopo & suffraganeis ejus.

In eundem modum nobili viro Duci Bernardo.

In eundem modum Adulfo Comiti de Lovenburg.

In eundem modum Duci Bavariae.

NOBILI VIRO GVARNERO DE Bolland.

Epist. 37.

Gaudemus in Domino & in potentia virtutis ipsius, quæ tibi & quibusdam aliis amicis & consanguineis tuis misericorditer inspiravit ut ab eo discederes cui nos coronam imperij salva conscientia imponere non possemus, & adhereres illi quem nos intendimus honorare. Sanè cum Romanæ Ecclesiæ dispendium &c. *ut in precedenti usque in finem.*

In eundem modum Gutrifredo de Appelstain.

MAGDEBURGENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 38.

Licet carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum sincera diligamus in Domino caritate, & ad honorem intendamus ipsius, Magdeburgensis tamen Ecclesiæ incrementum nihilominus affectamus, & indemnitati ejus paterna volumus sollicitudine providere. Ne igitur promotio ejus eidem Ecclesiæ sit damnosa, & tu metu damni à devotione ipsius & obsequio retraharis, nos pro eo & fratribus ejus de ipsorum voluntate promittimus quod super possessionibus & honoribus ejus in ipsius præjudicium nihil temerè attentabunt. Quod si forsitan contrarium præsumerent, nos contra eos apostolici favore subsidij Magdeburgensem Ecclesiam juvaremus. Monemus igitur fraternitatem tuam & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta præcipiendo mandamus quatenus cum nos eidem Ecclesiæ taliter providere velimus ut de cetero nobis humiliter deferas, & devotè eidem Regi fideliter & constanter adhareas, regalem ei honorificentiam & devotionem impendens. Alioquin ex quo nos eum in Regem recipimus, sicut per alias tibi litteras plenius intimamus, non possemus ei contra illos qui se ipsi opponerent favorem apostolicum denegare, immo cogermur in eos rigorem ecclesiasticum exercere. Datum &c.

In eundem ferè modum suffraganeis ejus.

In eundem ferè modum nobili viro Duci Bernardo.

In eundem modum Adulfo Comiti de Lovenburg.

In eundem modum Duci Bavariae.

COLONIENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 39.

Gaudere debes in Domino & nobis & Ecclesiæ Romanæ in actionibus assurgere gratiarum quod tuum & Coloniensis Ecclesiæ judicium commendantes, reprobare quod reprobastis & quod approbastis curavimus approbare. Ecce etenim cum duobus favore ad obtinendum imperium non possumus, & cum non tam personæ in imperio quam imperio in persona deceat providere, sitque reputandus ad hoc dignior qui magis idoneus reperitur, persona nobilis viri Philippi Ducis Sueviæ propter impedimenta patentia reprobata, carissimum in Christo filium nostrum Ottonem in Regem recipimus, & regalem ei præcipimus ab omnibus obedientiam exhiberi. Monemus igitur fraternitatem tuam & exhortamur in Domino & per apostolica tibi scripta præcipiendo mandamus quatenus sicut hætenus, immo fortius quam hætenus in ejus de cetero dilectione ac devotione persistas, & ad honorem & profectum ipsius per te ac tuos efficaciter & potenter intendas, & quoscunque potes ad favorem ejus & fidelitatem inducas. Cum enim gratum nobis fuerit & acceptum si quid auxilij ac favoris ei hætenus est impensum, de cetero grave nobis existeret & molestum si quis se ipsi duceret opponendum, cum imperij Romani nolimus ulterius sustinere jacturam, cujus ei disposuimus conferre coronam. Datum.

In eundem ferè modum suffraganeis Coloniensis Ecclesie.

NOBILI VIRO DVCI BRABANTIAE.

Epist. 40.

Gaudere debes in Domino &c. usque gratiarum, quod tuam & aliorum Principum carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo faventium discretionem & industriam commendantes, reprobare quod reprobastis &c. *usque in finem.*

In eundem modum Comiti Flandriae, Duci de Limburg, Comiti Hollandia, Comiti de Sen & fratri ejus, Comiti de Aare, Comiti de Hostade, Comiti de Bergh, Comiti de Arnebergh, Comiti de Arnesbergh, Comiti de Therenbergh, Comiti de Voolpia, Comiti de Everstan, ita quod unicuique scorsim.

In eundem modum Comitibus in Saxonia constitutis. In eundem modum Comitibus in Brunsvich.

HENRICO COMITI PALATINO Rheni.

Epist. 41.

Gaudere debes in Domino & in actionibus nobis assurgere gratiarum quod is cujus imperij non est finis, per nos, licet indignos, vicarios suos genus tuum exaltare disposuit, & de fructu ventris illustris memoriæ Henrici Ducis Saxonie patris tui super sedem imperij stabilire. Quantum autem id ad gloriam tui nominis spectet & honoris tui pertineat incrementum satis intelligit tua nobilitas per se ipsam, cum excepto nomine imperatorie dignitatis, cetera tibi & carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem

rátorem electo, quem nos in Regem recepimus, & regalem ei præcipimus honorificentiam exhiberi, communia sint futura. Cùm igitur negotium ejus propriè proprium debeas reputare, nobilitatem tuam monemus & exhortamur in Domino & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus ad honorem & exaltationem ejus, immo tuam in eo, viriliter & potenter intendas & ita promotionem ejus studeas procurare quòd idem Rex expertus in te fraternæ devotionis affectum, fratrem se tibi debeat in omnibus in quibus cum eo Dominus misericordiam fecit exhibere. Sanè cùm hæctenus, dum adhuc negotij ejus esset finis incertus, viriliter pro eo steteris & cum eo, tanto de cetero ei fortius assistere ac favere teneris quanto de incremento ejus certior es effectus. Sic igitur nos in eo & ipsum in nobis studeas devotè ac efficaciter honorare sicut à nobis & ipso in tuis desideras desiderabilibus exaudiri. Datum.

Patriarchæ Aquilegensis.

Epist. 42.

Gratum gerimus & acceptum quod, sicut dilectus filius noster Gregorius tituli sancti Vitalis Presbyter Cardinalis nobis exposuit, super facto imperij noluisse hæctenus in partem alteram declinare, sed super eo disposuisti potius acquiescere consiliis nostris & monitis obedire, quod & tu prius nobis per tuas litteras intimaras. Super quo fraternitatem tuam dignis in Domino laudibus commendamus & prosequimur actionibus gratiarum, cùm id certum nobis sit tuæ devotionis indicium & sinceritatis evidens argumentum. Sanè cùm Ecclesiæ Romanæ dispendium &c.

Duci Zaringiæ.

Epist. 43.

Memimus nos olim tuæ nobilitatis litteras recepisse, quibus nos monebas humiliter & efficaciter inducebas ne nobili viro Philippo Duci Sueviæ super facto imperij præstaremus assensum, cùm genus ipsius tam Ecclesiam quam Principes multipliciter fuerit persecutum. Nos autem ex iis intelleximus mentem tuam, videlicet quòd etsi ei favere forsitan, tum propter ejus potentiam, tum propter vicinitatem & alias circumstantias, videris, ipsi tamen animo non favebas. Cùm ergo nos, quia duobus ad imperium obtinendum favere non possumus, nec est tam personæ in imperio quam imperio in persona providendum, quia etiam ad hoc dignior reputatur qui magis idoneus reperitur, præsertim hoc tempore, obtinendum penitus propter impedimenta potentia quæ per litteras generales exprimimus reprobamus, sicut in per tuas nos litteras monuisti, sic nobilitatem tuam rogamus, monemus, & exhortamur, & per apostolica scripta mandamus quatenus non obstante juramento, si quod eidem Duci ratione regni forsitan præstitisti, cùm nos illud, eo reprobato, decreverimus non servandum, de cetero carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo & à nobis opportuno tempore dante Domino coronando fideliter & constanter adhareas, & partem ejus viriliter & potenter stu-

Tom. I.

deas confovere; ita quòd devotionem tuam possimus in Domino commendare, & ad honorem & profectum tuum & tuorum apud ipsum intendere meritò debeamus. Sanè si aliter, quod non credimus, ageres, videreris scripsisse nobis aliud quàm sentires, & sic illudere voluisse; propter quod contemptum nostrum non possemus sub dissimulatione transire. Datum.

Duci Boemiæ.

Epist. 44.

Et si commendabilis in eo videaris quòd ad honoris & dignitatis tuæ profectum & augmentum intendis, reprehensibilis tamen apparet ex eo quod ab eo imponi tibi petisti regium diadema qui nondum legitime dignitatem regiam est adeptus. Qualiter enim posset nobilis vir Philippus Dux Sueviæ conferre alij quod nondum ipse accepit, cùm non colligantur de spinis uvæ nec de tribulis ficus, nec sit facile fugere mel de petra vel oleum de saxo durissimo, tua nobilitas satis intelligit per se ipsam. Licet autem quia duobus &c. in eundem modum ut in precedenti usque reprobemus, volentes tamen honori tuo sollicitudine paterna consulere, nobilitatem tuam monemus & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus ut carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo & à nobis opportuno tempore dante Domino coronando fideliter & constanter adhareas, & ab ipso imponi tibi postules regium diadema. Cùm autem apostolica sedes post fundamentum illud de quo inquit Apostolus, fundamentum positum est præter quod aliud poni non potest, quod est Christus Iesus, fundamentum totius Christianitatis existat, juxta illud evangelij, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, nos, qui, licet insufficientibus meritis, ad ejus sumus regimen evocati, procurabimus ex collata nobis plenitudine potestatis ut quod factum fuit etiam posterorum tuorum temporibus obtineat firmitatem; eundemque Regem per venerabilem fratrem nostrum Episcopum Prænestinum apostolicæ sedis Legatum, virum scientia præditum, conspicuum honestate, religione laudandum, quem inter ceteros fratres nostros specialis dilectionis brachiis amplexamur, & dilectum filium magistrum Philippum Notarium nostrum, virum providum & discretum, nobis & fratribus nostris acceptum, duximus commonendum ut se tibi facilem & benevolam studeat exhibere, quod ex quanta benignitate procedat, industria tuæ relinquimus discernendum. Datum ut supra.

Argentinensi Episcopo.

Epist. 45.

Erto jam pridem experimento didicimus quòd etsi nobili viro Philippo Duci Sueviæ quadam quasi necessitate coactus favere forsitan videaris, carissimo tamen in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo & à nobis opportuno tempore dante Domino coronando interius mente faves, utpote cui te adhæsisse ab initio & fidelitatis juramentum intelleximus præstitisse. Quia verò necessitate cessante cessare debet pariter quod urgebat, fraternitatem tuam per

XXxx

apostolica scripta & exhortamur attentius & per scripta nostra præcipiendo mandamus quatenus cum nos, quia duobus &c. sicut supra usque reprobemus, & prædictum Ottonem recipiamus in Regem, non obstante juramento &c. usque non servandum, eidem Regi publicè non differas adhærere ac fovere potenter & viriliter partem ejus. Alioquin, cum ei, sicut prædiximus, fidelitatis præstiteris juramentum, si, quod non credimus, immo de quo nec etiam dubitamus, de cetero proprii fieris juramenti transgressor, in te procedere durius cogemur. Datum ut supra.

In eundem modum scriptum est Basiliensi Episcopo, & nobili viro Alberto Comiti de Thaisburc, & nobili viro R. Comiti de Thavesburc, verbis competenter mutatis, ita quod unicuique seorsim.

**ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS,
Prioribus, Abbatibus, & aliis Ecclesiarum
Prelatis.**

Epist. 46.

ADversarius noster diabolus, qui tamquam leo rugiens circuit quærens quem devoret, animarum profectibus invidens & saluti, ne unde ipse per vitium superbiæ cecidit, homo per humilitatis meritum & opera pietatis ascendat, quæ Dominus ad salvationem nostram potenter & mirabiliter operatur, quantum in eo est, dolosè ac callidè in materiam perditionis asfuit, dum in agro dominico zizania seminatur, ne messis in manipulos tandem collecta recondat in horrea, sed in fasciculos alligata cremetur. Habet enim mille nocendi modos, utpote qui mala suggerit, bona turbat, osculum simplicem scandalizare nititur, & veritatis & sinceritatis azyma fermento malitiæ ac nequitiae fermentare. Ecce siquidem cum Dominus noster terram nativitatis suæ tradi permiserit in manibus paganorum, ut fidei Christianæ cultores peccatum suum saltem in pœna cognoscerent, & inter flagella tandem à suis iniquitatibus pœniterent, haberentque materiam non solum præterita expiandi delicta, sed causam etiam commutandi temporalia in æterna & per martyrij palmam immarcescibilem promerendi coronam, inimicus homo ad solitæ malignitatis versutiam se convertens, inter catholicos Principes & populos Christianos discordiæ materiam advenit, fraternas acies contra se invicem & bella commovens intestina; ut dum frater in fratrem, proximus in amicum, & Christianus in Christianum leves niteretur injurias vindicare, oblivisceretur injuriæ Iesu Christi, & sanguis Domino consecrandus, quo debuerant cœlestia comparari, funderetur quasi dæmonibus, & temporalibus perditis gehennæ supplicium emeretur. Nos autem, quibus secundum Apostolum non est colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus Principes & potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, & quibus est fidelium Christi sollicitudo commissa, fraudibus versuti hostis, quantum concesserit Dominus, obviare volentes, sicut olim pro variis non tam Ecclesiæ quàm totius populi Christiani necessitatibus fratres nostros ad varias & diversas direximus regiones, ut de agro Domini zizania quæ homo superfemina-

verat inimicus avellerent, ne triticum, si cresceret, suffocarent, sic nunc venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum apostolicæ sedis Legatum &c. in eundem modum ut in tertia * præcedenti usque acceptum, principaliter * id est, epist. & specialiter pro factò imperij, ex cuius divi. 44. sione multa incommoda ferè toti Christianitati provenisse noscuntur, de fratrum nostrorum consilio destinavimus, inuncto eidem Episcopo plenæ legationis officio, ut evellat quæ evellenda cognoverit, & plantet quæ ipsius viderit sollicitudo plantanda. Monemus igitur universitatem vestram & exhortamur attentius & per apostolica scripta præcipiendo mandamus quatenus eum cum eodem Notario sicut Legatum apostolicæ sedis, immo nos in eo recipientes humiliter & devotè ac honorificè pertractantes, quæ vel super negotio pro quo specialiter mittitur vel aliis inter vos statuenda duxerit vel etiam corrigenda, inviolabiliter observetis. Alioquin sententiam quam propter hoc tulerit in rebelles, ratam haberi volumus, & faciemus auctore Domino inviolabiliter observari. Datum Laterani ut supra.

**ILLVSTRI REGI
Francorum.**

CUm te, tamquam Christianissimum Principem, Regem catholicum, & specialem filium, noverimus nobis & Ecclesiæ Romanæ devotum, utpote quem devotionis affectus exhibendus apostolicæ sedi jure sibi hereditario vendicavit, à progenitoribus tuis inclitæ recordationis Francorum Regibus, etsi successivè per singulos, in te tamen totus & integer derivatus, qui hujus puritatis succum contrahis à radice, vellemus ut & tibi, sicut sæpe jam scripsimus, plenè mentis nostræ pateret arcanum; ut cum intelligeretur quòd filialem reverentiam exhibes non ingratis, nobis fieres de devoto devotior, & piæ intentionis propositum de die in diem in corde tuo radicareretur amplius, & in germen uberius profliret. Pro certo igitur noveris & habeas pro constanti quòd inter ceteros Reges & Principes Christianos te specialis amoris prærogativa de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta diligimus, & ad honorem, profectum, & exaltationem tuam ardentius aspiramus. Vnde ne vel levem etiam maculam in gloria tua poneris, si super ordinatione imperij Romani, quod ad nos principaliter & finaliter noscitur pertinere, ne dixerimus nostræ dispositioni resisteres, sed nostræ non sequeris beneplacitum voluntatis, & sic cum apostolica sede regnum Franciæ non sentiret, cui super arduis negotiis semper adhæsit, licet multa & magna nobis & nostris fuerint utrinque promissa, nec ad munera tamen flecti potuimus nec ad preces induci ut alterutram partem præter conscientiam tuam vellemus assumere, cum velimus tecum favere alteri & cum eodem tecum pariter prevalere. Ut ergo serenitati tuæ nostræ pateat dispositionis arcanum, noveris quòd examinantes merita personarum, invenimus quòd alterius * promotio, * id est, Philippi præter alias rationes sufficientes & validas quibus ejus debet promotio impediri, & quas

Epist. 47.

* id est, Philippi

venerabilis frater noster Octavianus Ostiensis Episcopus apostolicae sedis Legatus tibi poterit plenius explicare, nec nobis nec tibi nec regno tuo etiam expediret; cum si, quod absit, imperium obtineret, saltem occasione nepotis ad regnum Siciliae ardentius aspiraret, cum ad illud jam manifestis indiciis ardentem aspires. Quod autem huiusmodi unio vel confusio potius non expediat regno tuo, satis intelligit regia serenitas per seipsam. Promotionem autem alterius ad honorem & commodum regni tui credimus pertinere, cum inter eum & carissimum in Christo filium nostrum Lodovicum filium tuum affinitatis vinculum sit contractum, & inter te & carissimum in Christo filium nostrum Iohannem Anglorum Regem illustrem per Dei gratiam plena pacis sit concordia reformata. Praeterea nos tam sumus certi de ipso quod profortanda & servanda tecum concordia mandatis nostris & consiliis acquiescet; nec nos ut fidei iustiores, si necesse fuerit, inter te & ipsum constituere recusamus. Cum igitur negotium ipsum dilationem non capiat, cum nobis a plurimis detraharer creditibus & dicentibus eis quod nos huiusmodi discordiam foveamus, cum jam te duxerimus requirendum, nec duobus ad habendum simul imperium favere possimus, nec credamus tam personae in impetio quam imperio in persona, sicut expedit, providendum, disposuimus manifeste de cetero reprobare factum alterius propter multas rationabiles causas, & personam reliqui approbare. Monemus igitur serenitatem regiam & exhortamur attentius & consulimus bono zelo quatenus ea quae praedictus Episcopus apostolicae sedis Legatus, qui ad honorem tuum & profectum intendit, tibi ex parte nostra proponet, audiat diligenter & exaudiat hilariter regia celsitudo, & monitis & consiliis eius, immo nostris verius, acquiescat; & ut nobiscum dante Domino super instanti negotio valeas praevalere, teneas occultum, sicut de tua discretione confidimus, quod super his regali magnificentiae duximus intimandum. Datum ut supra.

OSTIENSI EPISCOPO,
apostolicae sedis Legato.

Epist. 48.

GAudemus in Domino & tuae fraternitatis prudentiam commendamus quod ad ea feliciter consummanda quae vel tibi sunt a nobis iuncta, vel quae de beneplacito nostro procedere intelligis per te ipsum, impendis studium diligens & operam efficacem. Accepimus siquidem ex litteris tuis quod licet carissimum in Christo filium nostrum Philippum Francorum Regem illustrem super negotio imperij primo invenis nimis gravem, utpote qui per domum Anglicanam sibi multa evenisse gravamina recolebat, sperans tamen, tum eo quod nobis placere desiderat, tum quia tuis libenter consiliis acquiescit, tum etiam quia mediatores inter ipsum & alium bonos habes, quod ad nostrum beneplacitum inclinaret, si indemnitati eius per cautelam nostrae providentiae consulatur. Vnde per easdem litteras consulebas quod ipsi & tibi super hoc nostras litteras mittere.

Tom. I.

mus. Quid igitur ipsi scribamus ex transcripto litterarum, quod tibi praesentibus mittimus interclusum, tua poterit discretioni patere. Monemus igitur fraternitatem tuam & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus apud Regem ipsum interponas efficaciter partes tuas ut super hoc monitis nostris & consiliis acquiescat, cum sufficienter velimus ejus indemnitati cavere, & dispositionem nostram ad honorem, profectum, & gloriam ejus pertinere credamus. Sanè cum penditum Ecclesiae, quae nec vult nec debet diutius idoneo defensore carere, sustinere non debeamus ulterius nec negligere incommoda populi Christiani, cum dñi expectaverimus, cum praemonuerimus Principes, cum eis etiam consilium nostrum per proprium nuntium & litteras duxerimus exponendum, nec profecerimus apud ipsos, de communi consilio fratrum nostrorum statuimus quod per rescriptum litterarum directarum ad Principes Alamanniae negotium istud plenarie continentium plenè poterit tuae discretionis patere, cum illud tibi mittamus praesentibus litteris interclusum. Quia vero per tuas nobis litteras intimasti ut si crederemus forsitan expedire, apostolicis tibi litteris mandaremus quod Archiepiscopos & Episcopos Alamanniae ad tuam praesentiam convocare, quatenus si animus Regis ad nostrum posses desiderium inclinare, nostrum eis beneplacitum aperires, volumus & mandamus ut si a negotiis illis quae tibi exequenda commisimus in regno Francorum utiliter te poteris expedire, cum venerabili fratre nostro Praenestino Episcopo apostolicae sedis Legato ad partes Germaniarum accedas, cum eo juxta formam litterarum nostrarum pariter processurus, cum non videatur alius locus idoneus in quo Principes ad tuam deberes praesentiam convocare. Nolumus tamen ut hac occasione causas legationis iunctae negligenter omittas; cum etsi magna sint ista, illa tamen non debeant minima reputari. In omnibus autem occultè procedas & cautè, sicut de tua fidelitate confidimus & speramus. Datum.

ILLVSTRI REGI
Anglorum.

Epist. 49.

Quod promotio carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis nepotis tui in Romanorum Imperatorem electi ad tuum pertineat incrementum, & exaltatio ejus tibi proveniat ad honorem, nullus dubitat sanae mentis. Cum enim de domo descenderit Anglicana, & usque adeo te proxima linea consanguinitatis attingat ut etsi alios consanguineos habeas & propinquos, nullum tamen propinquiorem habere noscaris, ad promovendum negotium ejus tanto libentius deberes tam res exponere quam personam quanto genus tuum facilius magnificare potes in eo & per eum amplius extendere memoriam tui nominis & tibi perpetuae laudis titulos comparare. Nam etsi, quod non credimus, ingratitude vitio laboraret, nec vellet tuis meritis respondere, negari tamen non posset quin saltem honorem nominis participaretis adinvicem, dum & tu dicereris tanti Principis

XX xx ij

pis patruus, & tantus Princeps vocaretur ab omnibus nepos tuus; ut cetera taceamus ex quibus tam tibi quam regno tuo & robur maximum & augmentum non modicum proveniret. Ne igitur debitum ei negare in derogationem tui nominis videaris cui teneris gratis etiam beneficia plurima liberaliter elargiri, rogamus serenitatem regiam & exhortamur in Domino quatenus pecuniam quam inclite recordationis Richardus Rex Anglorum frater tuus ipsi testamento legavit, pro tot & tantis necessitatibus, quæ incumbunt eidem, nuntiis ejus tam hilariter quam celeriter largiaris. Datum ut supra.

Scriptum est Cantuariensi Archiepiscopo ut inducat eum ad hoc.

REGI FRANCORVM.

Epist. 50.

Quanto major utilitas de concordia inter te & carissimum in Christo filium nostrum Ottonem Regem volente Domino reformanda creditur proventura, tanto serenitatem regiam ad ea quæ pacis sunt libentius invitamus. Ceterum magnitudinem tuam presentibus litteris volumus reddere certiorum quod si pacis fœdera inter vos divinitus fuerint stabilita, & ipse, quod absit, ab eis præsumeret resiliere, nos eum ad observantiam pacis per censuram ecclesiasticam cogere. Quod ne in oblivionem deveniat, sub cautione presentium pollicemur. Datum Laterani v. Idus Iunii.

LITTERÆ EPISCOPI PRÆNESTINI
Domino Papa

Epist. 51.

Beatitudinis vestræ mandatum devotione debita prosequentes, cum venissemus Treas, periculorum eventus & viarum dispendia ferè ubique passi, venerabilem fratrem nostrum Dominum Ostiensem Episcopum & magistrum Egidium Acolythum vestrum ibidem nos contigit invenisse. Quibus communicatis omnibus quæ à vobis suscepimus in mandatis, de communi consilio magister Philippus & magister Egidius cum vestris & nostris litteris præcesserunt locuturi cum Rege pro facto Ecclesiæ quod novissis & Principibus ad certum locum & terminum convocandis. Nos verò cum in Gallia partibus expectandum duceremus, Domino Ostiensi similiter ad expediendum suæ legationis officium secedente, donec à vobis & ab antedictis sociis nostris responsum acciperemus, propter sæpissimas inculcationes nuntiorum Ecclesiæ Romanæ, ne Gallicis nos quoque essemus oneri, coacti sumus versus Leodium festinare; ubi triduo commorantes, nuntios Domini Regis Ottonis & prædictorum sociorum nostrorum accepimus, nos litteris pariter & precibus urgentissime sollicitantes, ut, quia negotium nullam ulterius capiebat dilationem, & mora irrecoverabiliter apparebat damnosa, cum omni festinatione accelerare deberemus. Ceterum quia Dominus Ostiensi huic negotio maxime necessarius erat, directis ad eum tam Regis quam nostris & sociorum nostrorum litteris ut veniret, nos arrepto itinere apud Aquilgranum Regi obviavimus congratulanti nimis de adventu nostro & cum devotione plurima se nobis offerenti: cum quo ingressi Coloniam, Principes quosdam ibidem die ipsis præfixa recepimus. Ad quosdam enim mandatum nostrum pervenire non potuit, quidam suscepto etiam mandato penitus accedere nequiverunt, & quidam venire noluerunt; & hoc eos noluisse deprehendimus, quia ne nostros reciperent nuntios, civitates & domus suas clausisse feruntur, Maguntinus præcipue, Spirensis, & Vvamaensis. Quidam præterea nuntij super eodem negotio à quibusdam Principibus directi, suspensio perierunt. Hoc etiam sanctitatem vestram latere non volumus, quod si negotium dilatum fuisset, quorundam corda Principum sic immutata videbantur quod in odium Romanæ Ecclesiæ tertium procreassent, nec nobis hoc in principio ita parere potuit sicut postea ipsorum intentio est plenius per as-

fiduam familiaritatem compta. Quare accepto consilio ab his qui honorem Ecclesiæ ac vestrum diligunt, in conspectu omnium qui convenerant litteras vestræ sanctitatis Regi & de ipsius receptione & approbatione cunctis exhibuimus, & cum de cetero auctoritate vestra publicè denuntiavimus Regem Romanorum & semper Augustum, excommunicatis omnibus qui se ei ducent opponendos. Quod utique tota quæ aderat universitas grante accepit, & super eo Deo & providentiæ vestræ benedictionum & gratiarum vota persolvit. Sanè quia factum hoc necesse erat melius solidari, aliud colloquium apud Corbeiam indiximus: quod ad taxatum terminum accedentes, coram iis qui ibidem convenirent eodem modo processimus. Eos verò qui se abique rationabili causa jam tertio citari absentaverant sub pena suspensionis & excommunicationis iterum duximus evocandos; quos, si non venirent, aut mandato vestro non obediissent, secundum quod vobis placere noverimus, auctore Domino puniremus. Ea propter ad factum hoc laudabiliter consummandum, cuius gloriosus finis etiam gloriam pariet Ecclesiæ, nomenque vestrum continuabit in ævum, supplicamus celsitudini vestræ & quantum possumus suademus quatenus ad stabilendum id quod factum est & feliciter expediendum quod restat, secundum quod providentiæ vestræ melius visum fuerit, & presentium latore, de quorum discretione confidimus, frater Gub. monachus Cisterciensis, frater F. Canonicus Mottariensis, nuntij nostri suggesterint, qui quod in litteris minus est verbo supplere poterunt, manum consilij & auxilij apponant, & propositionibus adversæ partis, si accesserint, intendere non dignemini; istud pro certo scientes, quia si soli ecclesiastici Principes Domino Regi Ottoni à principio fideliter adhaesissent, vel adhuc eidem vellent viribus & animis adhaerere, nulla vel modica esset difficultas in ipsius progressu negotij, finisque desideratus nostris principis & nostris laboribus arderet. Hoc præterea certum sit paternitati vestræ, Dominum Regem expositum esse fessisque omnia quæ imperastis, & facturum libenter singula quæ vita sua comere sibi duxeritis imperanda.

LITTERÆ MAGISTRI PHILIPPI
Notary Domino Papa.

Post pronuntiationem excellentissimi Domini Ottonis Dei & vestra gratia illustri Romanorum Regis semper Augusti Colonia in multorum presentia solemniter celebraram, quia & nobis & Domino Coloniaensi Episcopo ac aliis qui de consilio nostro erant videbatur quasi modicum profecisse, nisi matrimonij negotium, quod inter eundem Regem illustrem & nobilem virum Ducem Brabantie olim initiatum fuerat, per vigilantiam nostram & sollicitudinem completeretur, accessimus & Dominus Prænestinus & ego apud Trajectum superius super Mosam; ubi multorum Principum, Comitum, Baronum, & nobilium ex remotis partibus multitudine congregata, pronuntiatio illa quæ Colonia solemniter facta fuerat, ibidem fuit ferè solemniter repetita, & dispensatione præmissa, per juramenta nobilium ex utraque parte matrimonij fuit negotium confirmatum. Ex tunc autem præfatus Dux, qui cum Domino Rege non aquis passibus ambulabat, ita per gratiam Dei & merita vestra fuit in dilectione ipsius & benevolentia solidatus ut & in filium suum Regem ipsum assumpserit, & negotium imperij apud quoslibet esse proprium sub voce præconia protefteretur dicens: *Quicumque me diligit & meus esse voluerit consanguineus & amicus, in hujus mihi totus virtus articulo necessitate assistat*, ita quod ex hoc de Los & Gelren Comites, viri nobilissimi & potentes, qui nobis se manifestissime opponerant & partem Suevi totis viribus tuebantur, incontinenti ubi eis innouit de hoc verbo, ad mandatum Domini Regis & beneplacitum sunt reversi. Fecit etiam præfatus Dux edictum generale per totam terram suæ jurisdictioni subiectam in quacunque domo duo, tres, quatuor, quinque, aut sex homines essent, uno tantum relicto, reliqui secum egredierentur ad pugnam. Omnes etiam amicos suos & consanguineos invitavit ad bellum, ita quod, sicut publicè dicitur, Dominus Rex tam cum Duce quam cum Domino Coloniaensi & Comite Palatino fratre suo, qui in omnibus potior pars consilij Regis & consilij nostri semper existit, & aliis Episcopis, Comitibus, & magnatibus terræ in expeditionem produceret centum millia armatorum; nec creditur quod eis aliquis resistere valeat, si duntaxat omni-

Epist. 52.
vide Godesfrid.
monach. 3. Pannal.
ad an. 1101.
Vide infra epist.
106.

Vide eundem ad
an. 1199. & supra
epist. 23.

LITTERÆ EIVSDEM AD
Dominum Papam.

potens Deus, à quo factum est istud, quod in oculis omnium est mirabile, Ægyptiorum illorum, Suevorum videlicet, castra respiciat & ea deiciat in profundum, & partis dexterae iustitiam, causam scilicet sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, tueat. Nam de Suevo, ut verum fatear, sicut testis est Deus, mentio non habetur, nisi quod aliquando adicitur aliquibus Episcopis, quos potest difficulter habere, Vormatiensium videlicet, Spirensium, & Cancellario suo, Lantravio etiam, & quibusdam Comitibus qui cum eo non ambulantes recto corde. Nam Dux Bæviæ potior pars auxilij sui, & Dominus Argentinenfis, ac plures de superioribus nobiscum sunt per illius gratiam qui rectè cuncta disponit. Conqueritur autem de vobis idem Dux Sæviæ & de Romana Ecclesiâ coram ipsis, dicens quod ea sola ratione invehimini contra ipsum quia sine licentia vestra voluerit imperare, eos intelligere faciens quod ex hoc deperit libertas eorum, & nemo præter voluntatem Romani Pontificis poterit imperare. Sed, sicut per illos qui in consilio sunt ipsius frequenter accepimus, in nullo per Dei gratiam nec proficit nec proficit, nec potest exercitum congregare. Ceterum Dominus Prænestinensis & ego cum magistro Egidio in itinere sumus Bingam, quæ civitas est prope Maguntiam, accedendi; ubi credimus Maguntinorum, Vormatiensium, multos Comites & Barones ad mandata sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ & ad vestrum & ad Domini Regis servitium facillè per amicos nostros inducere; nec laborare desistimus nec etiam desistimus donec negotium Ecclesiæ & imperij Deo propitio feliciter consummetur. Quicquid autem profecerimus apud istos, processum etiam hujus negotij per ordinem citò per alias litteras vobis intimare curabo. Vestrum igitur est in Lombardiam honorabiles nuntios & litteras destinare; ut sicut in Alamannia, ita & ibi negotium Ecclesiæ & imperij procuretur.

LITTERÆ REGIS OTTONIS.

Epist. 55.

Reverendissimo in Christo Patri & Domino carissimo Innocentio Dei gratia summo Pontifici & universali Papæ, Otto eadem gratia Romanorum Rex & semper Augustus, debitam devotionem & fidelem subjectionem, Primitias nostræ promotionis & beneficia paternitatis vestræ mente sollicita recolentes, & attribuentes benignitatis vestræ beneficio totum quod dignitatis aut viribus nostris accrevit vel in posterum accrescere poterit, tam devotas quam uberes sanctitati vestræ gratiarum referimus actiones, quia in boni principij proposito perseverare dignati estis & illud per venerabilem patrem nostrum Dominum Prænestinum Episcopum laudabiliter consummare quod ad Deum tantum & ad prosecutionem mandati vestri, suo respectu habito, ita prudenter & circumspèctè in his que legationis sue ministerio expedienda erant se gessit quod licet factum nostrum nimis implicitum in suo ingressu repererit, Deo & orationum vestrarum cooperante suffragio sic per opera studiorum suorum effecit quod promotionem nostram ex parte maxima solidavit. Et quia Maguntinus & Leodiensis electi, Siffridus videlicet & Hugo, nobis potissimè necessarij videbantur, tum per se, tum per consanguineos suos, & quia factum nostrum omnino sine ipsorum conniventia turbationem timebat, apud eundem patrem nostrum Dominum Prænestinum effecimus quod Siffrido administrationem Ecclesiæ Maguntinæ concessit, & Hugoni spem bonam, de gratia vestra confisus, in sua electione donavit. Ne igitur quod bene incepit paternitas vestra in nobis aliquo, quod absit, impedimento turbetur, & facta manuum vestrarum detrimentum patiantur, humiliter imploramus ut præfatis electis pro honore vestro & robore vestro, quod idem ipsum est, totum vestrum assensum & favorem apostolicum impertiri dignemini, sicque de nobis speciali plasmate Romanæ matris Ecclesiæ provideat quod diadematis nostræ purpura totus orbis auxiliante Deo per vestræ miserationis gratiam se gaudeat insignitum. Nec miretur sanctitas vestra si totam seriem facti præfati pagina non intulerimus. In proximo enim, concedente Domino, qui vos plenè super omnibus instruit, solennes nuntios ad pedes vestros duximus destinandos.

Sanctitati vestræ præsentium insinuatione innotescat quod dilectus & fidelis noster Cameracensis electus de mandato vestro ad nostram accessit præsentiam, & de manu nostra regalia sua solemniter recepit. Quoniam autem & in aliis ipsum Romanæ Ecclesiæ fidelem esse cognovimus & devotum, paternitati vestræ pro ipso preces affectuosas porrigimus quatenus cum in iustis petitionibus suis exaudire & negotia ipsius & Ecclesiæ suæ benignè dignemini promovere. Ipsi etenim negotia tamquam & nostra propria reputamus, & promotionem ejus nobis credimus admodum profuturam.

Epist. 54.

COLONIENSIS ARCHIEPISCOPO.

EX uno eodemque negotio te nobis & nos tibi credimus debitores, cum nos tuo deferentes honori plantam irrigaverimus quam plantaras, & tu irrigatam à nobis, sicut plantator diligens, diligenter studueris confovere, dante Domino incrementum. Multum Ecclesiæ Romanæ teneris ex eo quod ipsa, quasi iudicium tuum sequens, reprobavit quod reprobaveras, & quod approbaveras approbavit, & carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum, & à te coronatum in Regem, in Imperatorem proposuit coronare; ut quod per te faciente Domino feliciter est inceptum, per ipsam felicius consummetur. Nos ergo tuæ fraternitati tenemur, quæ voluntate nostra plenius intellecta, in suo proposito convalescens, tantò amplius in ejusdem Regis dilectionem & devotionem exarsit quanto factum suum ex favore nostro intellexit amplius roborari. Cum ergo Rex ipse tibi post Deum sui honoris primitias, nobis autem consummationem ascribere debeat & ascribat, ad exaltationem ipsius mutuum nobis auxilium exhibere tenemur, ut status ejus prosperitatis de die in diem suscipiat incrementum; ne si respiceremus retro, quod absit, de levitate redargui merito deberemus, & illud evangelicum in nostrum sæpius opprobrium legeretur: *Hic homo cepit edificare, & non potuit consummare.* quod si nobis persistentibus, sicut firmiter persistimus, in incepto, tu ab atrato retraheres manum tuam, quod credere non valemus, tantò amplius incurreres apostolicæ sedis offensam & merereris districtione severiori feriri quanto turpius nobis videreris illudere voluisse, si contra id qualibet occasione venires ad quod nos sæpius tam per litteras tuas quam nuntios induxisti. Credimus enim quod tu ipse in milite tuo proditoris vitium reputares, si is qui te induxisset ad arma, recederet ab armato, & qui te præcessisset in hostem, & tibi procedendi causam & audaciam præstitisset, recederet in congressu, & terga verteret hoste viso. Hæc autem non scribimus tamquam de te talia suspicemur, sed ut ex verbis nostris sumas materiam per quam alios, si qui forsitan retro abire voluerint, increpare valeas vel potius revocare. Cum ergo in facto ipso usque adeo sit processum quod venerabilis frater noster Episcopus Prænestinus apostolicæ sedis Legatus jam approbationem nostram in Theutonia publicavit, fraternitatem tuam monemus & exhortamur

Epist. 55.

X X x iij

Vide Godesfrid.
ad an. 1201.

attentiùs & per apostolica tibi scripta mandamus atque præcipimus quatenus in bono proposito perseverans, non desicias, sed proficias potius, & ad honorem & exaltationem ejusdem Regis viriliter & potenter intendas; ut cum perseveraveris usque in finem, ex opere tuo fructum recipias & ex labore mercedem. Cum enim propter favorem personæ hætenus impensum eidem, non solum redditus tuos pro eo duxeris expendendos, sed thesaurum etiam Ecclesiæ Colonienfis pro ipso curaveris obligare, & jam per Dei gratiam, tuo studio faciente, negotium ejus ad finem perducatur optatum, totis debes viribus imminere ut quod restat tam feliciter quam celeriter compleatur; quatenus sicut idem Rex hætenus in necessitatibus suis auxilium est tui quam Ecclesiæ Colonienfis expertus, sic de cetero in utilitatibus tuis & ejusdem Ecclesiæ opem salutarem impendat, & tantis obsequiis digna studeat vicissitudine respondere. Tanto amplius fervere debes in dilectione Regis ejusdem quanto nostri certius quod si, quod absit, Dux Sueviæ prævaleret, in te ac Coloniensem Ecclesiam & tuos consanguineos & vassallos efferveresceret ira ejus; utpote quibus totam turbationem præteritam imputans, suam in vos sævitiam sæviens exerceat. Nec te moveant maledicta quorundam, qui nos asserunt libertatem electionis adimere Principibus voluisse, cum libertati eorum detulerimus potius in hoc facto, & illam eam duxerimus conservandam. Non enim elegimus nos personam, sed electo ab eorum parte majori, qui vocem habere in Imperatoris electione noscuntur, & ubi debuit & a quo debuit coronato, favorem præstitimus & præstamus, cum apostolica sedes illum in Imperatorem debeat coronare qui rite fuerit coronatus in Regem. In eo quoque stamus pro Principum libertate quod ei favorem penitus denegamus qui sibi jure successionis imperium nititur vindicare. Videtur enim imperium non ex Principum electione conferri, sed sanguinis successione obtineri, si, prout olim patri filius, sic nunc fratri frater vel natus patri nullo succederet mediante. Frustra ergo bene facta depravant qui falso nos impugnare consingunt; quoniam defendimus potius libertatem, sicut facti evidentia manifestat. Nec desperent obedientiæ filij, nec alij qualibet occasione præsumant quod adversus Ecclesiam quæcunque possit maligna potentia prævalere, quæ super firmam petram fundata consistit, eam videlicet de qua legitur: *Petra autem erat Christus*. Nam, juxta verbum Apostoli, *fundamentum positum est præter quod aliud poni non potest, quod est Christus Iesus*. Unde portæ inferi non prævalebunt adversus eam, quoniam conteret Dominus omnem multitudinem se adversus Ecclesiam extollentem, nec severe permittet virgam peccatorum super sortem justorum, sed in baculum arundineum hanc convertet, ut manum perforet innitentis. Præterea non est Ecclesia in hoc sola. Immo præter Principes Alamanniæ qui Regi favent eidem, penè penitus tota Italia, quæ non modica imperij pars existit, nostræ prorsus est exposita voluntati, & alij multi Principum nostræ su-

per hoc sequuntur propositum voluntatis. Unde non est aliquatenus dubitandum quin perseveranti constantiæ finem tribuat exoptatum. Volumus etiam ut quicquid idem Legatus super hoc duxerit statuendum recipias humiliter & inviolabiliter studeas observare. Nos etenim sententiam quam rationabiliter tulerit in rebelles ratam habebimus, & faciemus auctore Domino inviolabiliter observari. Datum Anagninæ.

EPISCOPO PRÆNESTINO
apostolica sedis Legato, magistro Philippo
Notario, & Agadio Acolytho nostro.

Bonorum omnium largitori, licet exiles, tamen quas possumus gratiarum exolvimus actiones, quod super negotio imperij affectum vobis tribuit mandatis apostolicis obsequendi, & effectum affectus pro parte tam magna benignus indulserit, & in manibus vestris nostrum dignatus est propositum prosperare; sollicitudinem quoque ac diligentiam vestram in Domino commendamus quod nec parcendo rebus, nec indulgendo personis, injuncto vobis negotio promovendo diligenter & prudenter insistitis, iniquorum frustrantes consilium, & machinationes vacuantes eorum. Gaudemus etiam & vestram prudentiam commendamus ex eo quod, tamquam cum Apostolo & abundare & penuriam pati sciretis, licet in quibusdam necessitas vos urgeret, esse tamen cuiquam oneri noluisistis, ne aliqui propter onus forsitan vos vitarent, quos vobis sufficit ad honorem nostrum & carissimi in Christo filij nostri Ottonis Regis illustis in Romanorum Imperatorem electi juxta votum vestrum & nostrum pariter induxisse. Cum igitur ad publicationem super eodem negotio faciendam solemniter processissetis, districtè vobis per apostolica scripta mandamus atque præcipimus quatenus efficaciter insistentes incepto, Principes qui Regi favent eidem in dilectione ac devotione ipsius fortius radicitis, & ad idem alios prudenter & efficaciter inducat. Ut autem os iniqua loquentium penitus obstruatur, nec prævaleant maledicta quorundam qui nos asserunt libertatem electionis adimere Principibus voluisse, in auribus omnium verbis & scriptis sæpius inculcetis quod libertati eorum in hoc facto detulimus, & illam eam duximus conservandam. Non enim nos personam elegimus, sed electo ab eorum parte majori &c. *ut in proxima præcedenti usque finem tribuat exoptatum*. Instate igitur, sicut de vestra discretione confidimus; nec desiciatis in aliquo, sed proficiatis potius, sollicitè procurantes ut quod faciente Domino est feliciter inchoatum, feliciter consummetur. Vos verò mercedem vestri laboris in Deo primum & in nobis ponite consequenter, qui meritis vestris, dante Domino, digna poterimus vicissitudine respondere. Ne autem vel retrahere manum ab aratro vel retro respicere vel ad propria negotio imperfecto redire necessitas vos compellat, si necesse fuerit, aliquam moderatam pecuniam pro expensis vestris mutuò recipere procuretis, quam nos congruo tempore persolvamus. In ferendis autem sententiis, præsertim excommunicationis & deposi-

Epist. 56.

Vide infra
epist. 84.

tionis in magnas personas, cum non deceat nec expediat totam distractionem ecclesiasticam paciter exercere, vos volumus & mandamus cum multa procedere gravitate; non ut impunitam rebellium contumaciam dimittatis, sed ut quod ligandum fuerit tanto ligetur fortius quanto nervus ad hoc fuerit fortior exquisitus. Quod autem de venerabili fratre nostro Archiepiscopo Maguntino tu, frater Episcopo, secundum formam mandati nostri fecisti, gratum & ratum nos noveris habuisse. Ad hoc, quoniam Vvarmatiensis Episcopus, sicut ex literis tuæ fraternitatis accepimus, in sua contumacia perseverat, volumus & mandamus ut nisi commonitus ad mandatum tuum redierit, Canonicis Vvarmatiensibus ex parte nostra districtè præcipias ut personam idoneam sibi eligant in pastorem. Dignum est enim ut qui temerè in alienam Ecclesiam se intrusit, & adhuc ei non desinit incubare, propria juxta sanctiones canonicas spoliatur. De cetero, licet pro diversitate negotiorum vobis diverso modo scribamus, interdum severitate, lenitate nonnunquam, & mediocritate frequenter utentes, quia vos in cunctis cautos esse volumus & discretos, nolumus tamen ut de nostra benevolentia diffidatis, sed de gratiæ nostræ plenitudine confidentes, ad honorem apostolicæ sedis & nostrum de bono semper in melius procedere procuretis. Ut autem vos de iis quæ circa nos geruntur prosperè reddamus certiores, pro certo noveritis quod nobilis vir Vvalterus Comes Brenensis cum aliis fidelibus nostris de perfido Diupuldo & Marcualdi fautoribus jam secundo mirabiliter, faciente Domino, triumphavit, primò in Terra Laboris, & in Apulia consequenter; & præter strages hominum, hostium spolia, & recuperationes terrarum, multos cepit & magnos tam Theutonicos quam Latinos; ex quibus duos, quos tenet, exprimus nominatim, Soffridum videlicet Diupuldi germanum, & Ottonem de Laviano, qui sanctæ memoriæ Albertum Leodiensem Episcopum interfecit; & cum jam quasi totum regnum contra Pharam nostræ pareat voluntati, Comes ipse de mandato nostro contra Marcualdum triumphaturus auctore Domino in Siciliam transfretabit. De urbe quoque scire vos volumus quod eam per Dei gratiam ad beneplacitum nostrum habemus. Vnde si præfatus Rex & sibi faventes perseverate curaverint, speramus in Domino quod non solum superari non poterit, verum etiam penitus prævalebit. Postremo vestræ discretionis mandamus ut sicut de nostra benignitate confiditis, omni gratia & timore postpositis, puram & plenam nobis scribatis, sive communiter sive specialiter scripseritis, veritatem, locum & tempus quo scribitis vestris literis subscribentes; ut cum interdum quæ prius sunt nobis ultimo porrigantur, ex subscriptione hujusmodi quæ priores & quæ posteriores, & ubi datæ fuerint, agnoscamus. Datum Aagnæ.

ILLVSTRI REGI OTTONI IN
Romanorum Regem electo.

Non multum oportet mentis affectum oris officio explicare cum opera testimonium perhibent veritati, & intentionem tanto expressius quanto verius manifestant. Vnde cum quanta sinceritate in facto tuo duxerimus procedendum, quantam sollicitudinem & diligentiam in eo curaverimus adhibere, qualiter serenitati tuæ non jam occultè sed publicè faveamus, quantumque per favorem nostrum negotium tuum restauratum fuerit & etiam prosperatum, celsitudo regalis, sicut credimus, plenius est experta. In multis enim non expectavimus preces tuas, sed eas sæpius curavimus prævenire, ac ad exaltationem tuam nec pauca nec modica te tractavimus nesciente, de tua sinceritate sperantes quod ad honorem apostolicæ sedis & nostrum, sicut catholicus Princeps, intendes, & exaltationem Ecclesiæ totis viribus procurabis, utpote per quam post Deum te intelligis exaltatum. Monemus igitur serenitatem tuam & exhortamur attentius quatenus principaliter & præcipue spem tuam ponas in eo qui deponit de sede potentes, & humiles, sicut beata virgo testatur, exaltat; quoniam humilitatem tuam sua miseratione respiciet, & conteret inimici cervicem, & mittere auxilium de sancto, & de Sion tuebitur causam tuam. In nobis quoque, qui vicem ejus, licet indigni, exercemus in terris, sine qualibet dubitatione confidas: quoniam ex quo cœpimus, usque in finem auxilium tibi præstabimus & favorem, nec unquam reprobabimus, Domino concedente, quod semel noscimus approbasse. Nec aliquorum suggestio mentem tuam à suo statu deiciat, aut animum tuum non solum credere sed etiam suspicari compellat quod in facto tuo velimus ab incepto desistere vel exhibitum tibi hæcenus subtrahere vel negare favorem. Absit enim ut quod inter primitias tuæ promotionis non fecimus, nunc, cum negotium tuum roboratum est per Dei gratiam & favorem sedis apostolicæ, faciamus, & plantam quam irrigare cœpimus permittamus urete, cum ei Deus ex magna parte jam dederit incrementum. Sanè ab initio nobilis vir Dux Sueviæ favorem Ecclesiæ Romanæ quæsit, pro quo institit obtinendo, confidens pro certo quod si habere gratiam sedis apostolicæ potuisset, non solummodo prævalere in eum, sed nec ante faciem ejus subsistere potuisset. Quia verò in facto tuo perseverantia opus habes, quæ in cunctis bonis operibus commendatur, oportet ut exhibeas te constantem, ne vel iniqui suggestionem vel promissione perverfa te molliant; quorum molimina contra te, si persistiteris fortiter, non poterunt prævalere. Principes etiam qui alteri parti favent sic debes ad tuam devotionem diligenter inducere ut eos qui tecum fuerant studeas tibi diligentius conservare. Ceterum licet in te strenuitatis virtutem plurimum commendemus, quia tamen audacia nonnunquam in Principe solet esse damnosa si personam suam exponat improvidè periculis & fortunæ, sicut nuper fuisses expertus nisi tibi manus Domini adsti-

Epist. 57.

vide gesta Innoc. III. cap. 25.

Ibid. cap. 34.

tisset, personæ tuæ sollicitè studeas præcavere, nec usque adeo sis prodigus vitæ tuæ ut qui victoriam velis morte mercari; cum noris, ut credimus, quòd multi deficientibus viribus redierunt ad fraudes, & cum per potentiam nequeant, student saltem per nequitiam prævalere. Quamvis enim totum negotium tuum simul expedire non possis, non debes tamen usque adeo festinare ut personam tuam fortunæ committas, sed expectare potiùs ut qui cæpit in te perficiat opus bonum, & qui honori tuo dedit principium, ipse quoque consummationem apponat. Quid autem pro te diversis scribamur personis tam ecclesiasticis quàm mundanis, per ipsarum litterarum rescripta tuæ poterit serenitati patere. Monemus verò celsitudinem tuam & propensius exhortamur quatenus senatui populoque Romano, Rectoribus Lombardiæ ac Tusciæ, singulis etiam civitatibus & Baronibus, immo etiam Archiepiscopis & Episcopis, de tuo prospero statu frequenter litteras tuas studeas destinare; per quas eis bona promittas, & inimicorum tuorum confusionem exponas. Datum Anagninæ.

TREVIRENSI ARCHIEPISCOPO
& suffraganeis eius, & universo clero in
Trevirensi provincia constitutis.

Epist. 38.

Ethi ægrè tulerimus & molestè quòd ex dissensione Principum & imperium Imperatore carebat & Ecclesia defensore, sustinimus tamen diutiùs si Principes ducti consilio saniori tam sibi quàm universo populo Christiano meliùs providerent & sopita discordia concordarent. Verùm cum expectatio nostra obesse potiùs quàm prodesse imperio videretur, ad concordiam eos per nostras duximus litteras commonendos. Sed quia nec communitio valuit apud ipsos, consilium tandem nostrum eis per nuntium & litteras nostras curavimus aperire. Ceterùm quoniam nec consilio acquiescere curaverunt, venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum apostolicæ sedis Legatum propter hoc præcipuè in Theutonium duximus destinandum; qui persona Ducis Sueviæ propter causas sufficientes & multiplices reprobata, nos consentire in carissimum in Christo filium nostrum Ottonem Regem illustrem in Romanorum Imperatorem electum publicè nuntiavit. Cum ergo nos eum receperimus jam in Regem & ad coronam imperij congruo tempore disposuerimus evocare, universitati vestræ per apostolica scripta mandamus & in virtute obedientiæ districtè præcipimus quatenus ei de cetero adhæreatis fideliter & potenter & tam potenter quàm viriliter assistatis, non obstante juramento si quod ratione regni prædicto Duci forsitan præstitistis, cum nos illud, eo reprobato, decreverimus non servandum. Nec vos moveant &c. in eundem modum ut in littera precedenti usque in finem.

In eundem modum Salzburgeni & suffraganeis eius & universo clero in Salzburgeni provincia constitutis.

In eundem modum Magdeburgeni & suffraganeis eius & universo clero in Magdeburgeni provincia constitutis.

In eundem modum Bremensi & suffraganeis eius & universo clero in Bremensi provincia constitutis.
In eundem modum suffraganeis & Canonicis Ecclesiæ Maguntinæ, & universo clero in Maguntina provincia constitutis.

PATEBURNENSI EPISCOPO.

GRatum gerimus & acceptum & tuæ devotionis constantiam in Domino commendamus quòd carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo, quem nos receperimus jam in Regem, & ad coronam imperij congruo tempore disposuimus evocare, fideliter & constanter adhaeres, & ei auxilium tribuis & favorem. Super hoc ergo devotionem tuam prosequentes actionibus gratiarum, fraternitatem tuam monemus & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus eidem Regi, non obstante juramento si quod Duci Sueviæ ratione regni forsitan præstitisti, cum nos illud, eo reprobato, decreverimus non servandum, viriliter & potenter assistas, & universos consanguineos & amicos tuos ad ejus fidelitatem inducas, ita quòd ex hoc gratiam nostram plenius merearis; sciturus quòd sicuti priùs quàm ipsum acceperimus in Regem, gratum reputavimus & acceptum si quis ei fideliter adhereret, de cetero, præsertim in viris ecclesiasticis, non dimitteremus inultum si quis se ipsi duceret opponendum. Non autem te moveant maledicta quorundam &c.

Epist. 59.

In eundem modum Episcopo Osenbruchenensi, Monasteriensi, Traiectensi, Hildesemensi, Mindensi, ita quòd unicuique seorsim.

In eundem modum Abbati Vverdensi, Abbati sancti Cornelij, Abbati Promiensi, & Præposito Bumenensi, ita quòd unicuique seorsim.

In eundem ferè modum Colonienfi Archiepiscopo & suffraganeis eius.

In eundem ferè modum Comiti Flandrensi ut Episcopo Pateburnensi usque merearis. Non autem te moveant &c.

In eundem modum Comiti Nanurcensi, Duci de Lembure, Comiti de Loen, de Vvassenberc, Vvalleranno, Comiti de Hostaden, Comiti de Aire, Comiti de Sain, Comiti de Eppestein, Comiti de Tikenbure, Comiti de Cessele, Hermannno de Lippe, Comiti Hollandia, Comiti de Boren, Comiti de Los, Comiti de Tecbeburg, Comiti de Montana, Gut. fratri venerabili Siffrido Archiepiscopo Maguntino.

In eundem modum nobili viro Comiti de Viana, Comiti de Arnesberc, & Comiti de Acen. ita quòd unicuique seorsim.

IOHANNI ILLUSTRIS
Anglorum Regi.

Cum carissimus in Christo filius noster Philippus Rex Francorum illustris non potuerit te absolvere à debito quo teneris inclito Regi Ottoni nepoti tuo in Romanorum Imperatorem electo, quemadmodum nec ipse Rex Otto te posset absolvere à debito quo teneris præfato Regi Francorum, cum & ratio diceret & natura deposcat ut avunculus debeat subvenire nepoti, profectò juramentum quod eidem Regi Francorum diceris præstitisse, ne videlicet subvenires prænominato

Epist. 60.

prænomino Regi nepoti tuo, debet illicotum judicari. Nos igitur & tuæ salutis & tuæ utilitati paterna volentes sollicitudine providere, quia secundum Prophetam debemus dissolvere colligationes impietatis & fasciculos deprimentes, juramentum hujusmodi, quantum ad hunc spectat articulum, tam à te quam ab iis qui pro te taliter juraverunt decernimus non servandum, serenitati tuæ per apostolica scripta mandantes quatenus eo penitus non obstante debitum illi subsidium & favorem impendas.

LITTERÆ QUORUNDAM Principum juvenum parti Philippo.

Epist. 61.

Sacrosancti Romane sedis summo & universali Pontifici, Dei gratia Magdeburgensis, Brementis Archiepiscopi, Vvarmationensis, Patavienensis, Ratisponensis, Constantiensis, Augustensis, Ektadensis, Havelbergensis, Brandeburgensis, Mitnensis, Nuemburgensis Episcopi, Babenbergensis electus, Fuldenensis, Herseveldensis, Campidonensis Abbates, Rex Boemiarum, Dux Zaringie & rector Burgundiarum, Dux Saxoniarum, Dux Austriæ & Stiriarum, Dux Meranie, Turingie Langravius, Marchio Moravie orientalis, Misensis, Brandeburgensis Marchiones, de Orlamund, de Summerfenberch, de Brenen, de Vvitin Comites, salutem & debitam in Christo reverentiam. Extrinsece non valet ratio, nec rudis simplicitas hoc potest credere, ut inde juris cuiusque surgat turbatio ubi juris soliditas permansit hæcenus inconvulsa. Quis tam duri etiam tamque perversi sensus extimer ut inde emanet superstitio ubi quiescere debet sanctitas? Divina enim ordinatione, non humano iudicio, pie & salubriter est provisum ut in urbe Romana, ubi olim erat caput superstitionis, illic quiesceret caput sanctitatis; & suppliciter omnibus est orandum ut ad extremitatem non recedatur principium, ne omega dicatur revolasse ad alpha. Non ergo sacrosanctæ Romanæ sedis sanctitas & cuncta pie fovens paternitas hoc sentire ullo modo nos permittit, ea que juri dissona & honestati contraria à Domino Prænestino vestre sanctitatis, ut ipse asserit, Legato in Romanorum Regis electione sunt indecenter nimium perpetrata, ut de vestre mixte prudentia prodierint conscientia, nec sanctissimam sancti coetus Cardinalium credimus hoc convenientiam accessisse. Quis enim huic similem audivit audaciam? Quis verus accedere potest testis fore hæcenus sic præsumptum, cum nec hoc testetur fabula, nec asserit res gesta, nec cuiusquam hoc edictis asseveret series? Vbinam legis, o summi Pontifices, ubi audistis, sancti patres, totius Ecclesiæ Cardinales, antecessores vestros vel eorum missos Romanorum Regum se electionibus immiscuisse, sic ut vel electorum personam gererent, vel ut cognitores electionis vires trutinarent? Respondendi instantiam vos credimus non habere. In Romanorum enim electione Pontificum hoc erat imperiale diademati reservatum, ut eam Romanorum Imperatorum auctoritate non accommodata ullatenus fieri non liceret. Imperialis verò munificencia, que cultum Dei semper ampliare studuit, & ejus Ecclesiæ privilegiorum specialitate decorare curavit, hunc honoris titulum Dei Ecclesiæ reverenter remisit, quod constitutio primi Henrici evidenter explanat, cujus series hæc est: *Nullus missorum nostrorum cujuscunque impositionis argumentum in electione Romani Pontificis componere audent omnino prohibemus.* Si laicalis simplicitas bonum quod de jure habuit reverenter contempsit, sanctitas pontificalis ad bonum quod nunquam habuit quomodo manum ponit? Sed cum vestre sanctæ curie tamquam pie matris nos tangat opprobrium, cum ad Romani imperij sumus ascripti titulum, ejus injuriam cogimur non tacere. Vobis ergo superscriptorum Principum cum dolore aperit universitas quod Prænestinus Episcopus in Romanorum Regis electione contra omnem juris ordinem se ingerit, nec videre possumus cujus personam inculpabiliter se gerat. Gerit enim vel personam electoris, vel personam cognitoris. Si electoris, quomodo quaesivit opportunitatem qualiter arbitris absentibus mendaciam veritatem & crimine virtutem mutaret? Quomodo enim ea pars Principum

quam numerus ampliat, quam dignitas effert, injuste nimium est contempta? Et si cognitoris, hanc gestare non potuit. Romanorum enim Regis electio, si in se scissa fuerit, non est superior iudex cujus ipsa sententia integranda, sed eligentium voluntate spontanea consuenda. Mediator enim Dei & hominum homo Christus Iesus, actibus propriis & dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusque discrevit; ut & Deo militans, minime se negotiis implicaret secularibus, ac vicissim non ille rebus divinis præsidere videretur qui esset negotiis secularibus implicatus. Sed si vos iudicem consentimini, factum hoc excusationem habere non potest. Vestrum enim in vos possumus exercere gladium, quia absente alia parte, sententia à iudice dicta nullam habeat firmitatem. Quid ergo prædicti Prænestini sententia in Ottone firmare potuit, cum nihil ante in eo factum sit? Nam quid erit aut quas vires habere poterit quod ab iis sit quos tenuior compefecit numerus, quos minor comitatur auctoritas, quod partis alterius reddit absentia vitiosum? Contra eum ergo qui talia operatus est minus decentia velle se rigor exerceat, sit in eum tamen pie favens disciplina. Vobis enim, Pater sanctissime, insinuare decrevimus quia electionis nostræ vota in serenissimum Dominum nostrum Philippum Romanorum Regem & semper Augustum una voce, uno consensu contulimus, hoc spondentes, hoc firmiter promittentes, quod à vestra & Romanæ sedis obedientia non recedet, & cum Deo & vobis sua devotio reddet acceptum, & filialis cum timor imbuet, & defensoris eam strenuitas commendabit. Unde petimus ut veniente tempore & loco, sicut vestri officij est, unctionis ipsi beneficium non negetis.

Cap. Absente. 32 q. 9. Vide Innoc. 3. lib. 1. epist. 139.

NOBILI VIRO DVCI ZARINGIÆ.

Venerabilem fratrem nostrum Salzburgensem Archiepiscopum & dilectum filium Abbatem de Salem & nobilem virum Marchionem orientalem quorundam Principum nuntios ad sedem apostolicam destinatos benignè recepimus, & eis benevolam duximus audientiam indulgentiam. Litteras quoque quas per eos quidam nobiles Principes destinarunt diligenter perlegi fecimus, & quæ continebantur in eis notavimus universa. Inter cetera verò quæ dicti Principes per eadem nobis litteras intinarunt hac præcipue objectione sunt usi, dicentes quod venerabilis frater noster Prænestinus Episcopus apostolicæ sedis Legatus aut electoris gessit aut cognitoris personam; si electoris, in alienam messem miserat falcem suam, & electioni se ingerens, Principum derogaverat dignitati; si cognitoris, absente altera partium videtur perperam processisse, cum citata non fuerit, & ideo non debuerit contumax judicari. Verum nos, qui secundum apostolicæ servitutis officium sumus singulari in justitia debitores, sicut justitiam nostram ab aliis nolumus usurpari, sic jus Principum nobis nolumus vendicare. Unde illis Principibus jus & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus ut debemus ad quos de jure ac antiqua consuetudine noscitur pertinere; præsertim cum ad eos jus & potestas hujusmodi ab apostolica sede pervenerit, quæ Romanum imperium in persona magnifici Karoli à Græcis transfudit in Germanos. Sed & Principes recognoscere debent, & utique recognoscunt, quod jus & auctoritas examinandi personam electam in Regem & promovendam in imperium ad nos spectat, qui eam inungimus, consecramus, & coronamus. Est enim regulariter & generaliter observatum, ut ad eum examinatio personæ pertineat ad quem impositio manus spectat. Num-

Epist. 62. Cap. Venerabilium. De elect.

*Rational. convenientiam

Vide lib. 3. Miscellaneor. nostror. pag. 490. & seqq.

Apud Baron. ad an. 1014 & 5. 7.

Tom. I.

Yyy

quid enim si Principes, non solum in discordia, sed etiam in concordia sacrilegum quemcumque vel excommunicatum in Regem, tyrannum vel fatuum, hæreticum eligerent aut paganum, nos inungere, consecrare, ac coronare hominem hujusmodi deberemus? Absit omnino. Objectio- ni ergo Principum respondentes asserimus quod Legatus noster Episcopus Prænstinus nec electoris gessit personam, juxta quod nobis per literas suas quidam Principum opponebant, utpote qui nec fecit aliquem eligi nec elegit, & sic electioni nequaquam se ingessit; nec cognitoris personam exhibuit, cum neutrius electionem, quoad factum eligentium, confirmandam duxerit aut etiam infirmam; & sic jus sibi Principum nullatenus usurpavit, aut venit contra illud. Exercuit autem denunciatoris officium; quia personam Ducis ejusdem denunciavit indignam, & personam Regis ipsius denunciavit idoneam quoad imperium obtinendum, non tam propter studia eligentium quam propter merita electorum; quamvis plures ex illis qui eligendi Regem in Imperatorem promovendum de jure ac consuetudine obtinent potestatem consensisse perhibeantur in ipsum Regem Ottonem, & ex eo quod fautores Philippi absentibus aliis & contemptis ipsum eligere præsumserunt, pateat eos perperam processisse; cum explorati sit juris quod electioni plus contemptus unius quam contradictio multorum obstat. Unde quia privilegium meruerunt amittere qui permessa sibi abuti sunt potestate, videri non immerito potest quod injuria hujusmodi non obstante, ceteri uti potuerint jure suo. Et quoniam Dux prædictus nec ubi debuit nec à quo debuit coronam & unctionem accepit, memoratus verò Rex & ubi debuit, videlicet Aquisgrani, & à quo debuit, scilicet à venerabili fratre nostro Colonienſi Archiepiscopo, recepit utrumque, nos utique non Philippum, sed Ottonem reputamus & nominamus Regem, iustitia exigente. In reprobatione verò præfati Philippi Ducis Sueviæ, propter manifesta impedimenta personæ, non accusatione sed condemnatione potius fuit opus, quia non accusatione sed condemnatione indigent manifesta. Quod autem, cum in electione vota Principum dividuntur, post admonitionem & expectationem alteri partium favere possimus, maximè postquam à nobis unctio, consecratio, & coronatio postulantur, sicut utraque pars à nobis multotiens postulavit, ex jure pater pariter & exemplo. Numquid enim si Principes admoniti & expectati vel non poterint vel noluerint convenire, apostolica sedes advocato & defensore carebit, eorumque culpa ipsi redundabit in pœnam? Sciunt autem Principes, & tua nobilitas non ignorat quod cum Lotharius & Conradus in discordia fuissent electi, Romanus Pontifex Lotharium coronavit, & imperium obtinuit coronatus, eodem Conrado tunc demum ad ejus gratiam redeunte. Nos ergo per nuntios Principum memoratos eos diximus commonendos ut sicut nos à juris ipsorum cessamus injuria, sic ipsi contra jus nostrum se nequaquam injuriosos ostendant, sed à præfato Duce iusto quidem à nobis iudicio reprobato recedant, & præfato Regi Ot-

toni non abnuant adherere; nisi tunc demum contra personam vel factum legitimum quid ab eis objectum fuerit & ostensum. Sunt enim notoria impedimenta Ducis Sueviæ, scilicet excommunicatio publica, perjurium manifestum, & persecutio divulgata, quam progenitores ejus & ipse præsumpserunt in apostolicam sedem & alias Ecclesias exercere. Fuit enim à bonæ memoriæ Celestino Papa prædecessore nostro propter invasionem & devastationem patrimonij beati Petri. commonitione sæpe præmissa, publicè ac solemniter excommunicationis vinculo innodatus, cum in Tuscia moraretur. quod ipse postmodum recognovit, dum per nuntium suum ab ipso prædecessore nostro absolutionis beneficium postulavit, & postmodum à tunc Sutriano Episcopo, quem cum Abbate sancti Anastasij pro liberatione venerabilis fratris nostri Salernitani Archiepiscopi nos in Theutoniam miseramus, contra formam mandati nostri de facto solummodo, quia de jure non potuit, post suam electionem apud Vvarmatiam occultè se fecit absolvi. Unde patet quod fuerit excommunicatus electus &c. ut supra in eundem modum quo scriptum est Principibus Alamanniæ usque sua temeritate venire. Vtrum verò dictum juramentum licitum fuerit an illicitum, & ideo servandum an non servandum extiterit, nemo sanæ mentis ignorat ad nostrum iudicium pertinere. Quod autem Philippus de genere persecutorum existat, Principes non credimus dubitare, cum Henricus &c. in eundem serò modum ut superius dictum est usque vivos in mare submergi, ad tuam & aliorum Principum credimus audientiam pervenisse. Insuper, si supradictus Dux, quod absit, imperium obtineret, libertas Principum in electione periret, & imperij obtinendi de cetero ceteris fiducia tolleretur. Nam si prout olim Fredericus Conrado & Henricus postmodum Frederico, sic nunc vel Fredericus Philippo vel Philippus Henrico succederet, videretur imperium non ex electione sed ex successione deberi. Præterea cum multi Principum ex imperio æquè sint nobiles & potentes, in eorum præjudicium redtundaret si non nisi de domo Ducum Sueviæ videretur aliquis ad imperium assumendus. Cum ergo nos scet à nostro proposito nulla penitus occasione possimus, sed in eo potius firmissimè persistamus, & tu nobis sæpe per literas tuas duxeris suggerendum ut eidem Duci nullatenus faveremus, nobilitatem tuam monemus & exhortamur in Domino & per apostolica scripta mandamus quatenus, sicut de gratia nostra confidis, & nos de tua devotione speramus, de cetero à præfato Duce Philippo recedas omnino, non obstante juramento si quod ei ratione regni fecisti, cum eo quantum ad obtinendum imperium reprobato, juramentum hujusmodi non debeat observari. Prædicto verò Regi Ottoni, quem nos concedente Domino ad coronam imperij disponimus evocare, patenter adhaereas & potenter; ut cum ei ad commonitionem nostram adhaeris, inter primos gratiam & benevolentiam ejus obtinere præcipuè merearis. ad quod nos pro tuæ nobilitatis amore dabimus operam efficacem. Datum Laterani.

Vide supra
epist. 21.

LITTERÆ REGIS FRANCORVM
ad Dominum Papam.

Epist. 63.

S Anctissimo Patri & Domino Innocentio Dei gratia
supremo Pontifici Philippus eadem gratia Francorum
Rex salutem & tam debitam quam devotam in Christo
reuerentiam. Miramur plurimum ex eo quod vos Regem
Otonem, qui, sicut vestra novit paternitas, minus legi-
timum electus est, tam per nuntios quam per Legatos
vestros modis omnibus in Imperatorem nitimini promo-
vere; præsertim cum ipse & omne genus suum regno
Francorum manifesti semper extiterint inimici. Præterea
mirandum est quod cum pluries nobis per litteras vestras
mandaveritis quod vos & honorem nostrum necnon &
regni nostri proficuum plurimum affecteris, vos homi-
nem & ejus sequaces nobis & regno nostro inimicos su-
per caput nostrum nitimini imponere & in imperium
promovere, quamvis regnum Franciæ id erga sanctitatem
vestram vel Ecclesiam Romanam unquam meruerit. Ve-
rumtamen vestra noleat sanctitas quod hujusmodi promo-
tio, quam non considerata ratione intenditis facere, non
tantum in injuriam regni Francorum, verum etiam in
omnium Regum catholicorum ignominiam noscitur re-
dundare. Præterea gravamina quæ vos nobis irrogastis
æquanimiter sustinimus; ista vero quæ ad detrimentum
honoris nostri & regni nostri exheredationem manifestè
imminere videmus, nullatenus pateremur. Quod si in hu-
jusmodi proposito vestro volueritis perseverare, nos ad id
competens consilium pro loco & tempore curabimus ad-
hibere. Insuper multoties vobis mandavimus & adhuc
mandamus quod si forte de Rege Philippo timeris ne al-
iquid contra Romanam Ecclesiam velit in posterum ma-
chinari si ipsum in Imperatorem contigerit promoveri,
sciatis quod nos de nobis & de ipso & pro ipso vobis com-
petentem cautionem super istis parati sumus præstare.
Quod si nostro consilio super iis nollet acquiescere, au-
xilium nostrum & consilium eidem Philippo penitus de-
negaremus, immo potius ei nocumentum infereremus. Su-
per prædictis autem carissimo consanguineo nostro Mar-
chioni Montisferriati ex parte nostra indubitanter cre-
datis.

PHILIPPO ILLUSTRIS REGI
Francorum.

Epist. 64.

R Ecepimus litteras quas regia nobis sereni-
tas destinavit solitæ benignitatis affectu,
& diligenter notavimus quid dilectus filius nobi-
lis vir Marchio Montisferriati ex parte tua
nobis proposuit viva voce. Miramur autem non
modicum & turbamur quod unquam de nobis
regia serenitas cogitavit quod super caput ejus
& regni Francorum vellemus imponere homi-
nem inimicum, cum quantumcunque carissimum
in Christo filium nostrum illustrem Regem
Otonem in Romano regnum Imperatorem electum
in Domino diligamus, quantumcunque ad exal-
tationem intendamus imperij, plus tamen circa
te nostræ vigeat dilectionis affectus & incre-
mentum regni Francorum ardentius affecte-
mus, maxime te regnante, quem scimus in
devotione sedis apostolicæ solidatum, utpote
in qua illustris memoria Ludovico Regi Fran-
corum patri tuo hereditario jure velut in regno
succedis. Vnde inter ceteros Reges catholicos
& Principes Christianos serenitatem tuam præ-
rogativa dilectionis amplectimur, & ad ea quæ
honorem tuum & incrementum regni Franco-
rum respiciunt propensius aspiramus; utpote
in cujus exaltatione exaltari credimus aposto-
licam sedem, & in cujus depressione, quod ab-
sit, ipsam deprimi crederemus. Quod autem
personam nobilem viri Philippi Ducis Sæviæ re-
probendam duximus quod ad imperium obtinen-

Tom. I.

dum, regalis excellentia non miretur, cum im-
pedimenta eidem obstantia sint quasi omnibus
manifesta, & nulla possint tergiversatione ce-
lari, videlicet excommunicatio publica, per-
jurium manifestum, & persecutio divulgata
quam progenitores ejus & ipse præsumperunt
in apostolicam sedem & alias Ecclesias exerce-
re. Fuit enim &c. in eundem modum ut in ea que
scribitur Duci Zaringia usque pervenisse. Ipse
quoque Philippus degenerare se credens si mi-
nus perperam ageret quam egerant patres ejus
& ejus mensuram in malitia non impleteret, in
apostolicæ sedis persecutione suæ promotionis
primitias exoravit, dum terra illa quam pater
ejus & frater occupaverant non contentus, ad
aliud patrimonium beati Petri, quod pacificè
prædecessores nostri possederant, manus vio-
lentas extendit, & Ducem Sæviæ ac Campa-
niæ scribere se præsumpsit, asserens quod us-
que ad portas urbis, ita quod in Trans Tybe-
rim etiam, ducatus acceperat potestatem. Vn-
de propter hoc à prædicto prædecessore nostro
post frequentem commotionem fuit excom-
municationis sententia innodatus. Qualiter igitur
Ecclesiam Romanam defenderet qui in ejus
delectatur offensa? Qualiter eam tueretur ab
aliis qui à se ipso eam noluit esse tutam? Præ-
terea si Dux ipse, quod absit, imperium obti-
neret &c. in eundem modum ut Duci Zaringia,
usque assumendus. Ceterum regis celsitudinis
litteræ continebant quod ne quid contra Roma-
nam Ecclesiam Philippus machinaretur in po-
sterum, de te pariter & de ipso & pro ipso
etiam nobis paratus eras compenti cautione ca-
vere. Sed qualiter illius possemus credere cau-
tioni qui eorum tam moribus quam sanguine se
exhibet successorem qui cautiones per se ipsos
interdum & per Principes suos prædecessoribus
nostris aliquando præstitas non servavunt, nisi
forte cum opportunitatem non habuere nocendi?
Quod autem eidem Regi Otoni favorem
nostrum & apostolicæ sedis gratiam præstitimus
& præstamus, ea præcipue factum noveris rati-
one quod cum duo simul Imperatores esse non
possint, & reprobato prædicto Duce Sæviæ,
per nos creare tertium non possemus, personam
Regis ejusdem ad reprimendam reprobati ma-
litiæ nos oportuit approbare, tutius reputan-
tes ante tempus occurrere quam remedium post
causam querere vulneratam. In approbatione
verò, immo ante approbationem Regis ipsius,
tam regis serenitatis quam regni Francorum
memores nos noveris extitisse, cum ab eo tam
per scripturam suam quam per proprium jura-
mentum sufficientem recepimus cautionem ut
super facto tuo consiliis nostris & monitis ac-
quiescat. Præterea cum carissimo in Christo fi-
lio nostro Ludovico primogenito tuo, qui in
regnum tibi Domino faciente succedet, proxi-
mæ affinitatis vinculo sit astrictus, & multis
Principibus tam consanguineis quam affinis
tuis tum consanguinitate tum affinitate conjun-
ctus existat, promotionem ejus regno Franco-
rum credimus expedire. Nec est de facili præ-
sumendum quod pro carissimo in Christo filio
nostro Iohanne Rege Anglorum illustri celsitu-
dini regis aliquando se opponat, cum in suis

Y Y y y ij

Supra epist. 62.

necessitatibus eum sibi non senserit adiutorem, quare teneatur eum contra celsitudinem tuam in suis negotiis adjuvare, præsertim ex quo favore tuo senserit se juvari. Verùm præter alias cautiones quas poteris ab illo recipere, Ecclesia Romana tam te quàm regnum tuum semper faciet ab ipso securum, & ei, si, quod non credimus, malignari fortè præsumperit, juxta officij nostri debitum se opponet. Vsq̄ue adeo enim regni Francorum diligimus libertatem ut non solummodo contra eum, sed contra omnem hominem qui illud molestare præsumeret, pro ejus immunitate staremus & ejus defenderemus pro viribus dignitatem. Rogamus igitur serenitatem tegiam & exhortamur in Domino, & quasi pro munere postulamus, quòd cum prædicto Rege Ottone amicitias statuas & firmes fœdera veræ pacis, ut ex favore tuo videatur tandem victoriam assecutus. Consideret apud se celsitudo regalis & deliberet cum viris prudentibus & discretis utrum honestati ac utilitati tuæ debeat expedire ut ei contra Romanam Ecclesiam regium favorem impendas qui, prout pro certo creditur & habetur, ad Romanum imperium non poterit pervenire, ac ei publicè te opponas de cuius pro certo promotione speratur. Speramus enim in eo qui est in se sperantium fortitudo quòd postquam Principes de puritate intentionis nostræ ac propositi firmitate per venerabilem fratrem nostrum Salzburgensem Archiepiscopum & dilectum filium Abbatem de Salem & nobilem virum Marchionem orientalem nuntios quorundam ex eis ad nostram præsentiam destinatos reddidi fuerint certiores, & de quibusdam quæ falsò ipse suggesta fuerant plenius intellexerint veritatem, juxta commonitionem nostram à prædicto Duce recedent, & eidem Regi fideliter adhærebunt. Siquidem nuntiis ipsis respondimus in hæc verba, quia secundùm apostolicæ servitutis officium sumus singulis in justitia debitores &c. *in eundem ferè modum ut Duci Zaringsæ usque non abnuunt adherere.* Quare sub illius fiduciæ puritate quam de regia serenitate concepimus cum instantia postulamus ut nonobstante obligatione aliqua, cum accessorium tenere non debeat si non tenuerit principale, Duci eidem auxilium subtrahas & favorem, & cum prædicto Rege componas, & nunc cum tuo noscitur auxilio indigere, ipsum tibi & regno tuo constituas debitorem. Taliter autem super iis preces nostras exaudias sicut à nobis desideras in tuis precibus exaudiri. Datum Laterani.

Sunt aliæ rationes quæ serenitatem tuam à favore Philippi retrahere satis debent & ad Regis Ottonis auxilium invitare. Nosti enim quòd si Philippus, quod absit, imperium obtineret, saltem occasione nepotis, cuius curam sibi vellet ratione sanguinis vindicare, regnum Sicilia occuparet. quod nunc quoque per satellites suos invadere, sed in vacuum, machinatur. Quòd si super hoc compleret, quod avertat, Dominus votum suum, cum imperium ei virorum vires, regnum autem divitiarum copiam ministraret, in superbiam jam elatus aliud cogitaret, & regnum Francorum sibi disponderet subjugare, sicut olim obtento regno prædicto disposuerat

frater ejus Imperator Henricus, affirmans quòd te de cetero ad fidelitatem sibi compelleret exhibendam. Ad audientiam quoque tuam credimus pervenisse quòd serenitati tuæ in Lombardia paravit insidias de ultra marinis partibus redeunti. Cùm ergo Dominus te de manu quærentis tuam animam liberarit, debes totis viribus præcavere ne te in priorem necessitatem inducas, neve frustra coneris reddere tigridem mansuetam. Vnde tutius credimus ut eum cadere patiaris qui, si staret, statui tuo propositi fratrum non immemor invideret. & alieno eum ictu prosternas vel saltem prosterni permittas quem, si subsisteret & imperij monarchiam obtineret, non posses sine multo gravamine sustinere. Potes autem per Regem Ottone & hostem illum deicere & ab eo nunc talia obtinere quæ non posses ab ipso postquam plenius invalesceret impetrare. Vnde festinatione credimus opus esse, cùm ad promotionem ejus via sit paratissima & aperta. Ad hæc, serenitatem tuam nolumus ignorare quòd super imperij Romani negotio quicquid nobiscum fecerit & pro nobis, ratum permanebit & firmum. Si quid autem faceret, & maxime contra nos, quam utilitatem & stabilitatem posset habere circumpectio regalis advertat. Præterea, sicut damnosum reputares & grave si Romanus Pontifex contra regnum Francorum cuiquam & maxime Imperatori faveret, ita grave nobis existeret & molestum, si Rex Francorum cuiquam contra Romanam Ecclesiam, præsertim super imperio Romano, faveret. Absit igitur ut vel Rex Francorum deserat unquam Romanam Ecclesiam, vel Ecclesia Romana desit unquam regno Francorum. Datum Laterani.

ILLVSTRI REGI OTTONI IN
Romanorum Imperatorem electo.

Quantum Deo debeas, quantumque sedi apostolicæ tenearis, si humiliter perscrutetur & diligenter inspiciat regia celsitudo, in ejus semper humiliabitur aspectu qui exaltat humiles & potentes de sede deponit, & in timore Domini suæ dignitatis primitias solidabit, ut in eo ad regendum imperium spiritum sapientiæ & intellectus accipere mereatur, (nam initium sapientiæ timor, intellectus bonus omnibus facientibus eum) apostolicæ verò sedi exhibebit in perpetuum sinceræ devotionis affectum, & ad defensionem ipsius potenter & prudenter intendet, utpote per quam præcipuè, post divinæ gratiam bonitatis, se imperio genitum recognoscet, & sic eam tam in religione fidei Christianæ quàm honoris augmento suam confitebitur genitricem, utpote quæ de se dicere verè potest: *Ego plantavi, ego rigavi, & planta mea dedit Deus incrementum.* Sanè propter dona naturæ quibus te Dominus, sicut accepimus, præ tuis participibus adornavit, propter munerata gratia quæ in te copiosius & superabundantiùs benignus effudit, ad imperij Romani fastigium te vocare disposuit; ut per ipsum misericorditer & mirabiliter exaltatus, ad ea quæ sunt ejus intendas, quærens judicium, oppresso subveniens, pupillo judicans, defendens vi-
duas, superbiorum colla conculcans, & ad vin-

Epist. 65.

dictam malefactorum, laudem verò bonorum concessam tibi exerceas martialis gladij potestatem, Romanam autem Ecclesiam, quæ post Deum promotionis tuæ principium posuit, & in proximo dante Domino felicis manum consummationis apponet, tantò ampliùs veneris quantò exuberantem circa te gratiam beneficiorum ipsius teneris gratiùs acceptare; ut cum se regia serenitas exhibuerit gratam, gratiam ex gratia mereatur. Ut autem celsitudini tuæ plenius pateat apostolicæ constantia firmitatis, & de ipsa non possis in posterum aliquatenus dubitare, quid nuper apud nos & à nobis sit gestum, qualiter responsum quorundam Principum nuntiis, serenitati tuæ venerabilis frater noster Archiepiscopus Maguntinus & nuntij tui plenius intimabunt. Cum ergo nos à proposito nostro non possimus aliquatenus revocari, licet multa nobis & magna promissa fuissent, & speremus quòd multi Principum, postquam per nuntios ipsos intentionis nostræ puritatem agnoverint & intellexerint firmitatem, ab eodem Duce recedent & tibi fideliter adherent, serenitatem tuam monemus & exhortamur attentius quatenus & tu constantiæ virtutem assumas, nec te circumveniri ab eis aliquatenus patiaris: quia cum nos non potuerint ad suum consilium inclinare, te ac tuos aggredientur promissis, & quibuscunque modis poterunt circumvenire tentabunt. Vnde propensiore benignitatis affectu studeas retinere quos habes, & modis quibus poteris alios ad favorem & obsequium tuum trahas. Speramus enim in Domino quòd Principibus qui sunt tecum in regia fidelitate solidè persistentibus, in proximo imperij monarchiam juxta nostrum & tuum desiderium obtinebis. Nos autem præmissis iis omnibus quæ à regali magnificentia debent honorificentia Ecclesie Romanæ præmitti, ad coronam imperij te disponimus evocare. Tuam igitur erit procurare de cetero qualiter & quo tempore iis quæ diximus præmittenda præmissis ad apostolicam sedem, sicut oportet & expedit, coronandus accedas. Ceterum quàm studiosè negotium tuum apud carissimum in Christo filium nostrum Philippum illustrem Regem Francorum promovere curemus, in proximo, dante Domino, desideratus declarabit affectus, de quo spem bonam concepimus ex litteris etiam quas Rex ipse nuper nostro apostolatu destinavit. De tuorum autem successuum prosperitate, quam per regias nobis litteras intimasti, gaudemus; utpote qui felices eventus tuos quasi proprios reputamus, & in exaltatione tua Romanam Ecclesiam credimus exaltari. Datum Laterani.

NOBILI VIRO DVCI BRABANTIAE,
& uxori eius.

IN iis quæ fratres nostri apostolicæ sedis Legati statuunt, non auctoritate propria, sed nostra procedunt, à quibus vocantur in partem sollicitudinis & suæ legationis accipiunt potestatem. Vnde tantò libentius institutis eorum robur apostolicæ confirmationis impendimus quantò magis ipsis in institutionis etiam actione non potestas propria, sed nostra potiùs

auctoritas suffragatur. Cum ergo venerabilis frater noster Prænestinus Episcopus apostolicæ sedis Legatus super matrimonio quod est inter carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum & carissimam in Christo filiam nostram natam vestram Domino disponente contractum, de speciali mandato sedis apostolicæ dispensatit propter multam utilitatem quæ ex hoc imperio nascitur proventura, nos dispensationem ipsam ratam habentes, auctoritate apostolica confirmamus &c. usque communimus. Nulli &c. Datum Laterani.

COLONIENSI ARCHIEPISCOPO.

EXpedit sapius persecutionis ollam succendi, ut in fornace aurum & fides in persecutione probetur, & scoria dividat ignis ab auro, & necessitas discernat à fidelibus infideles. Flagellis enim palea excutitur à frumento, quæ postmodum ab area per ventilabrum exufflata triticum congregatur in horrea observandum. Sanè si non intervenisset necessitas, quæ adhuc pro parte nascitur imminere, nec in tantum tua parvisset puritas, nec usque adeo tua fuisset probitas approbata. Passus est igitur Dominus te tentari, ut faceret in tentatione proventum, & constantiam tuam omnibus demonstraret. Ecce etenim jam apparet quàm sis Ecclesie Romanæ devotus, quàm fidelis imperio, quàm zelator honoris Coloniensis Ecclesie, cujus tueris potenter & viriliter libertatem, quàm etiam in proposito tuo constans, cum quibusdam nuntibus dicaris inflexibilis & invariabilis permansisse. Siquidem tales decet esse columnas Ecclesie, tales pastores gregis dominici, qui non vacillent in partes, sed immobiles potiùs persistentes, innitentes sibi superiores sustineant & inferiores defendant, nec fugiant viso lupo, sed opponant se potiùs ascendentibus ex adverso. Licet autem tuæ devotionis constantiam & fidei puritatem experti ad honorem tuum intenderimus & profectum, redeunte tamen dilecto filio Egidio Acolytho nostro tantò ampliùs sumus ad tuam dilectionem inducti quantò de sinceritate tua ipse nos reddidit certiores; quamvis etsi ipse taceret, opera tamen tua perhiberent testimonium veritati. Ut igitur hostiæ caudam imoles & talarem cum Ioseph tunicam induaris, ut perseveres in finem, ut quod laudabiliter incepisti laudabiliùs valeas consummare, fraternitatem tuam monemus & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo, quem ad regnum post Dominum præcipuè tu vocasti, fideliter & potenter assistas, & quoscunque poteris ad devotionem ejus & fidelitatem inducas. Ecce enim citò dabitur laboribus tuis finis, citò ei quem tu plantasti & nos rigamus dabit Dominus incrementum, & in eo tam te quàm Coloniensem Ecclesiam misericorditer & mirabiliter exaltabit. Persistas igitur in incepto, & alios ad perseverantiæ virtutem inducas; quoniam merebitur perseverantia vestra coronam, & nomen tibi comparabitur sempiternum. Tu ergo cum aliis tali-

YY y y iij

Epist. 67.

Epist. 66.
Vide supra
epist. 23. &
infra epist. 111.
118.

ter te accingas ut Regem ipsum nobis, ut decet, opportuno tempore repræsentes; quatenus præmissis iis quæ solent & debent præmitti, nos eum in Romanum Imperatorem auctore Domino coronemus. Datum Laterani Nonis Aprilis.

TREVIRENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 68.

Expectavimus hætenus expectantes si forsan, beneplacito nostro per venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum apostolicæ sedis Legatum plenius intellecto, carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Regem electo, maxime quia nobis ex generali debito & speciali juramento teneris, potenter & patenter adhærere jurates, & non fictè, sed verè potius præstares auxilium & favorem. Verùm, sicuti accepimus, mandatum nostrum implere dissimulas, & oblitus proprii juramenti, quod juraveras exequi vel differs nimium, vel omnino postponis. Monemus igitur fraternitatem tuam & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus, & sub debito fidelitatis quo Ecclesiæ Romanæ teneris astrictus, & vinculo juramenti quod super hoc specialiter præstitisti, districtè præcipimus quatinus eidem Regi de cetero fideliter & constanter adhærereas & potenter & patenter assistas. Alioqui noveris nos eidem Legato per apostolica scripta mandasse ut te tamquam transgressorem proprii juramenti singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campanis, & candelis accensis, excommunicatum publicè nuntiet, & mandet ab omnibus archiis evitari. Hoc idem etiam venerabilibus fratribus nostris Colonienfi, Maguntino, Bifuntino, Remensi quoque, ac Senonenfi Archiepiscopis districtè præcipiendo mandamus. Quod si nec sic forsan mandatum curaveris apostolicum adimplere, securim poterit arbor sterilis non immeritò formidare. Si verò elegeris potius obedire, te tamquam venerabilem fratrem nostrum & honorabile apostolicæ sedis membrum honorare curabimus & taliter studebimus confovere quòd lædere te non poterunt jacula quæ formidas. Datum Laterani v. i. Idus Novembris, anno quinto.

*IOHANNI REGI ANGLORVM
illustri.*

Epist. 69.

Non debet aliis debitum denegare qui ab aliis quod sibi debetur postulat exhiberi. Quotiens autem tuæ serenitati scripserimus ut carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo nepotito ea quæ inclitæ recordationis Richardus Rex Anglorum germanus tuus ei legaverat exhiberes, tua serenitas non ignorat. Quantum autem profecerimus per litteras super hoc totiens replicatas, facti evidentia manifestat. Sanè si quid tuo expediret honori debita meditatione pensare, non solum quæ ipsi ab alio sunt legata jamdudum ei sine diminutione qualibet solvere debuisses, sed efficax ei subsidium tam in personis quam rebus regaliter ministrare; cum credas, ut credimus, immo noris, ut novimus, aliquos contra eum, non in odium personæ, sed

sanguinis, graviter commoveri, non tam ipsum quam te in eo vel ipsum pro te lædere cupientes. Monemus igitur serenitatem regiam & exhortamur attentius quatenus nuntiis Regis ejusdem legatum ipsum cum integritate persolvas, & cum nos ei jam publicè favorem apostolicum impendamus, tu quoque in ejus auxilium potenter ac regaliter accingaris. Alioquin distractionem quam venerabilis frater Cantuariensis Archiepiscopus propter hoc duxerit exercendam, ratam haberi volumus, & præcipimus inviolabiliter observari. Datum Laterani v. Kal. Aprilis, anno quinto.

SALSBURGENSE ARCHIEPISCOPO.

Epist. 70.

Quantam venerabilis frater noster Pataviensis Episcopus invenit gratiam in oculis nostris, cum in nostra esset præsentia constitutus, & quantum ei & Ecclesiæ suæ per auctoritatem sedis apostolicæ commodi provenerit & honoris, à sua tam citò non debuerat memoria excidisse. Sed cum eum inter alios Prælatos Ecclesiæ membrum firmissimum crederemus & ad exequenda mandata nostra promptum omnimodis invenire, dummodo ei constaret de nostræ beneplacito voluntatis, de ipso in contrarium sentire compellimur & aliud quam credidimus cogitare. Poterat quidem satis sufficere quòd ex quo sibi super imperij Romani negotio nostra innotuit intentio manifestè, non solum dispositioni nostræ acquiescere non curavit, verùm etiam modis omnibus in contrarium est enisus, sicut effectus operis manifestat. Sed ipse nobis mala pro bonis retribuens, non solum se voluntati nostræ opponere attentavit; quin etiam longè antè quædam sinistra de nobis, super quibus per litteras suas, quas apud nos in testimonium facimus reservari, convinci poterit in nostra præsentia constitutus, scribere non expavit. Præterea cum eidem Episcopo sæpe dederimus in mandatis ut carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Vngariæ duo millia marcarum, quas eidem restituere procuraret, quibus pro Hierosolymitano itinere peragendo idem Rex plurimum indigebat, ipse id non solum efficere non procuravit, sed nec etiam super eo dignatus est nobis litteris vel nuntiis respondere, patenter ostendens se mandati apostolici contemptorem. Ad hæc, licet eidem fuerit ab apostolica sede præceptum ut pecuniam quam iniquè receperat pro redemptione inclitæ recordationis Richardi Regis Anglorum injustissimè capti de crucifixi servitio redeuntis, cujus captores, detentores, & fautores eorum Romana Ecclesia excommunicationis vinculo innodavit, restituere non differret, ipse tamen & animæ suæ salutem postponens, cui debuerat recepta taliter restituere per se ipsum, & apostolica mandata replicata sapius parvipendens, pecuniam ipsam restituere non curavit. Obventu in super litterarum falsarum, quas nullus sanæ mentis credere debuerat à nobis aliquatenus emanasse, prædictus Episcopus cum Frisingensi & Heisterensi Episcopis venerabilem fratrem nostrum Maguntinum Archiepiscopum in favorem adversariorum suorum ad suam præsentiam citare præ-

sumpsit, cum non debuisset aliquatenus ignorare quod quae sunt iudicio sedis apostolicae terminata, supra quam non potest aliquis hominum iudicare, non consueverunt postmodum alieno iudicio retractari. Propter quod si vigeret in ipso illa discretio quae deberet, saltem de litteris illis debuisset dubitare quae contra iustitiam & formam sedis apostolicae sapere dinoscuntur, & a nobis inquirere si ei & aliis esset per illas litteras procedendum; sed ad exequenda iusta & honesta mandata nostra, sicut operis exhibitione clarescit, tepidum se exhibet & remissum; ea vero per quae possent aliquid in contemptum & detrimentum sedis apostolicae attentari, pro posse satagit celeriter & efficaciter adimplere. Unde licet quidam de dictis excessibus sint adeo manifesti quod in praefatum Pataviensem Episcopum possemus de iure graviter vindicare, volentes tamen benignius secum agere, salva sententia si quam tulit in eum venerabilis frater noster Pranesstinus Episcopus apostolicae sedis Legatus, ut videamur rigorem mansuetudine temperare, eidem per scripta nostra districtè praecipiendo mandamus ut usque ad proximam Dominicam qua cantabitur *Latare Hierusalem* personaliter nostro se conspectui repraesentet, super praemissis omnibus & pluribus aliis plenariè responsurus. Alioquin ex tunc se noverit ab officio pontificali & sacerdotali suspensum. Ideoque fraternitati tuae per apostolica scripta mandamus & districtè praecipimus quatenus litteras nostras, quas eidem Patavienfi dirigimus, ipsi faciens per tuos nuntios praesentari, si forte ipse quod mandamus non curaverit adimplere, tu eum ab officio pontificali & sacerdotali suspensum per universam Salzeburgensem provinciam nunties, & facias ipsam suspensionis sententiam per distinctionem ecclesiasticam appellatione remota inviolabiliter observari. Qualiter autem in negotio ipso processerit, nobis non differas tuis litteris intimare. Datum Velletri v. i. Non. Octobr. pontificatus nostri anno quinto.

Scriptum est super hoc praedicto Patavienfi Episcopo.

EPISCOPO LINGONENSI.

Quantum venerabili fratri nostro Bisuntino Archiepiscopo gratiam impenderimus, cum olim in nostrae promotionis primordio ad sedem apostolicam accessisset, & qualiter ipsum in gratia & benedictione nostra, licet contra eum multa fuissent proposita, duxerimus ad suam Ecclesiam remittendum, si vir fidelis existeret, non potuisset tam celeriter oblivisci. Sed licet tam tempore felicitis recordationis Celsitini Papae praedecessoris nostri quam nostro proponerentur gravia & enormia, post suum tamen recessum a nobis deteriora de eo nostris auribus inculcantur, quae nec possumus nec debemus sub silentio praeterire. Praeterea cum ab Ecclesia Romana, cui tenetur iuramento fidelitatis astrictus, nulla debuisset ratione divertere vel ab ea quomodolibet dissentire, ipse, ex quo ei patenter innouit super negotio imperij nostrae beneplacitum voluntatis, non solum se ipsi opponere non expavit, verum etiam

nobilem virum Philippum Ducem Sueviae ad Burgundiam devastandam deduxit, & ipsum tamquam Regem catholicum processionaliter in Ecclesia recipiens Bisuntina, ei fecit a suis tamquam legitimo Regi honorem & reverentiam exhiberi. Nuntios insuper nostros & litteras in civitate ac terra sua capi permittit; & ipse, qui esse debuerat eorum defensor, factus est publicus inimicus. Cum igitur excessus huiusmodi nolimus relinquere impunitos, ne impunitas sua praesumptoribus transeat in exemplum, eidem Archiepiscopo per scripta nostra districtè praecipiendo mandamus ut usque ad proximam Dominicam qua cantabitur *Latare Hierusalem* per se vel responsales idoneos ad praesentiam nostram accedere non postponat, suam ostensurus, si poterit, innocentiam, vel nobis satisfactionem congruam impensurus. Alioquin ex tunc se noverit ab officio pontificali suspensum; salva sententia si quam tulit in eum venerabilis frater noster Pranesstinus Episcopus apostolicae sedis Legatus. Quocirca fraternitati tuae per apostolica scripta mandamus & districtè praecipimus quatenus nostras litteras, quas eidem Bisuntino dirigimus, per tuos eidem faciens nuntios praesentari, si forte ipse quae mandamus neglexerit adimplere, tu eum suspensum per universam Bisuntinam provinciam publicè nunties, & facias ipsam suspensionis sententiam per distinctionem ecclesiasticam appellatione remota inviolabiliter observari. Datum ut supra v. Non. Octobris.

Scriptum est super hoc praedicto Archiepiscopo iuxta praemissam formam.

Cum ab illis apostolicae sedis discrimen infertur qui eius esse debuerant defensores & se, si necesse foret, exponere periculis & tormentis, in amaritudinem inducimur vehementem, & ad vindictam non immeritò commovemur; ut pro impunitate unius non assumant audaciam praesumptores, & fideles in devotione fortius animentur. Audivimus eundem, & non potuimus non mirari, quod venerabilis frater noster Spirensis Episcopus mandatis apostolicis inobediens & rebellis existens, dispositionem nostram impeditè molitur, & nobis omnimodis se opponit; praeterea in duos decurforibus nostris manus per se ipsum iniiciens violentas, alterum eorum adhuc detinet carceralibus vinculis mancipatum, alium fecit ad suspendium in contemptum Ecclesiae Romanae deduci, qui quasi divino miraculo mortis dicitur periculum evitasse. Cum igitur haec non sint a nobis sub silentio transeunda, quae noscuntur in contemptum sedis apostolicae attentata, eidem Episcopo per scripta nostra districtè praecipiendo mandamus ut usque ad Dominicam qua cantabitur *Latare Hierusalem* proximè venturam per se vel responsales idoneos ad praesentiam nostram accedere non postponat, suam ostensurus, si poterit, innocentiam, vel &c. ut supra usque impensurus. Alioquin &c. in eundem ferè modum ut in illis qua mittuntur Lingonensi usque suspensum per universam provinciam Maguntinam &c. usque in finem. Datum ut supra.

Scriptum est super hoc Spirensi Episcopo.

Epist. 71.

Vide lib. 1.
epist. 277. lib.
14. epist. 115.
& lib. 16. epist.
63. 138.

Epist. 72.

Epist. 73.

TActi sumus dolore cordis intrinsecus & gravi mœrore turbati quod cum Magdeburgensis Ecclesia, tamquam filia specialis, sedi apostolicæ maxima semper fuerit dilectione conjuncta, & pro ipsa non dubitaverit labores subire pariter & expensas temporibus opportunis, & prædecessores Magdeburgensis Archiepiscopi & ipse usque ad hæc tempora fideles eidem extiterint & devoti, nunc ipse Archiepiscopus ab ipsius devotione, qua de causa nescimus, dinoscitur declinasse, cum & ejus auctoritati, cui repugnare scelus est idololatriæ, non metuit obviare, ac Legatis nostris, immo nobis ipsis, negligit obedire. Olim siquidem cum venerabilis frater noster Prænustinus Episcopus apostolicæ sedis Legatus suis nobis litteris intimasset quod cum ad suam ipsum convocasset præsentiam, idemque per nuntium proprium corporis infirmitatem allegans, se tunc à labore itineris excusasset, & hostilitatis impedimenta postmodum prætendisset, iterum evocatus ab ipso, & sic nec primò nec secundò ad ejus præsentiam accedere procurasset, ac idem Episcopus suo volens honori deferre, quod ei apud Corbeiam, quæ non multum distabat, occurreret. per suas ei litteras mandavisset, & ipse personaliter accessisset Corbeiam, spe de suo adventu concepta, & quia ipse totiens evocatus in ejus præsentia noluit comparere, tandem in ipsum velut in contumacem excommunicationis sententiam promulgasset, quam ipse nullatenus observavit, quoniam idem Archiepiscopus per litteras suas apostolatu nostro suggestit quod cum propter prædictas causas se semel & iterum excusasset, ac postmodum ut Corbeiam accederet fuisset injunctum ei à præfato Legato, quia locus ipse ad jurisdictionem hostium pertinebat, vel saltem hostes erant potentiores in eo, non ex contumacia, sed ex necessitate potius, videlicet causa metus, ad Legatum ipsum illuc accedere non est ausus. Et licet idem Magdeburgi suas litteras direxisset, ipse tamen prius quam litteras aperiret, Magdeburgensibus Clericis convocatis ad sedem apostolicam appellavit, & postmodum, ut ejusdem Legati deferret honori, litteras suas perlegit, nos volentes ejus fraternitati deferre, licet in ipsum potuissimus acrius inobedientiam vindicasse, eidem Episcopo, quia nobis de ejus excommunicatione videbatur manifestè constare, sed utrum appellatio præcessisset aut etiam fuisset legitima non constabat, cum & apostolica sedes tales etiam absolvere consueverit ad cautelam, litteris nostris mandavimus ut idem Episcopus vel per se ipsum, si ejus securè se posset conspectui præsentare, vel per nuntium providum & discretum, recepta prius ab ipso quod mandatis nostris super iis pro quibus excommunicatus erat pareret juratoria cautione, ei beneficium absolutionis impenderet; ita tamen quod si post appellationem ad nos legitimè interpositam aut etiam aliàs minus justè, quod tamen vix credimus, excommunicatum ipsum fuisse constaret, ei mandatum non fieret, cum ipsum nollemus occasione hujusmodi gravare; alioquin super faciendo

ei mandato nostræ expectaretur beneplacitum voluntatis. Sed dictus Archiepiscopus, sicut accepimus, favore nostræ benignitatis abusus, per duos Clericellos antedicto Legato fecit nostras litteras præsentari; & licet ipse paratus fuerit securum ei præstare conductum tam per carissimum in Christo filium nostrum Ottonem Regem illustrem in Romanorum Imperatorem electum quam per germanos suos & venerabilem fratrem nostrum Coloniensem Archiepiscopum & alios viros idoneos, & per quatuor etiam dietas ei voluisset occurrere, ut ipse ei personaliter absolutionis beneficium exhiberet, ac si etiam intimasset quod incontinenti vel quando placeret ad eum solemnes nuntios de suo latere destinaret, qui ipsum secundum formam mandati nostri à vinculo excommunicationis absolverent, dummodo ipse ad eundem Legatum aliquos de Canonicis Ecclesiæ suæ vel alios discretos nuntios destinaret, quorum dictis fides posset meritò adhiberi, quando ad ejus accedere præsentiam personaliter non valeret, idem tamen Archiepiscopus hæc omnia parvipendens, nihil horum facere procuravit, sed post receptionem mandati nostri trans ecclesiastica sacramenta, nequaquam à divinorum celebratione cessavit. Licet igitur præfatus Archiepiscopus materiam nobis dederit præsumptionem suam severius castigandi, nos tamen volentes eum in spiritu mansuetudinis pertractare, non adhuc rigorem judicij exercere, eidem districtè præcipiendo mandamus ut omni mora & excusatione postpositis ad præfatum Legatum accedens, ab eo juxta formam mandati nostri beneficium absolutionis recipiat, & ei taliter satisfaciat super iis in quibus dinoscitur offendisse quod eum sibi reddat propitium & placatum, & ipse Legatos sedis apostolicæ contemnere minime videatur. Quocirca fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus & districtè præcipimus quatenus litteras nostras, quas ipsi Magdeburgensi dirigitur, eidem faciens per tuos nuntios præsentari, nisi ante receptionem litterarum nostrarum ipsum per antedictum Legatum tibi constiterit absolutum, eum tamdiu publicè denunties excommunicationis vinculo interitum & ab omnibus præcipias arctius evitari, suffraganeis quoque suis & aliis ei diocesana lege subjectis auctoritate nostra sub excommunicationis interminatione prohibeas ne sibi exhibeant reverentiam vel honorem, donec per dictum Legatum beneficium absolutionis recipiat, vel ad nostram accedat præsentiam absolvendus. Inquiras præterea diligenter si postquam præfati nuntij sui à præsentia nostra cum præfatis litteris redierunt præsumpsit divina officia celebrare vel ecclesiastica conficere sacramenta; & quod inveneris, tuis nobis non differas litteris intimare; ut si ipsum constiterit contra ecclesiasticam disciplinam & claves Ecclesiæ attentasse, præsumptionem suam animadversione debita castigemus, & de vultu nostro judicium prodeat æquitatis. Datum ut supra.

Scriptum est ipsi Archiepiscopo super hoc.

Cum

Epist. 74.

Cum venerabilis frater noster Tarantasiensis Archiepiscopus quod fieri sibi nolle alius non debuerit irrogare, mitum satis ducimus & molestum quod falcem in messem alterius mittere non expavit & jus sibi alienum temeritate propria usurpare; cum etiam de sua presumptione adeo magnum scandalum sit subortum quod nisi per sedem apostolicam auctore Domino sopiatur, ad totius orbis redundare poterit proculdubio detrimentum. Cum enim dubium non existat coronationem Regum Alamannorum ad venerabilem fratrem nostrum Coloniensem Archiepiscopum pertinere, nec ipse deliquerit quare sua meruerit dignitate privari, cum si etiam deliquisset, per eundem Tarantasiensem Archiepiscopum non erat suo jure privandus, cujus ipse jurisdictioni minimè subiacebat, ipse maturitate pontificali neglecta, nec considerans quæ debebat, nobilem virum Philippum Ducem Sueviæ in Regem temerè coronavit, (quod nullus Episcoporum vel Archiepiscoporum Alamanniæ attentavit) & cum crederemus quod excessum suum recognosceret per se ipsum & ad satisfaciendum nostro se conspectui præsentaret, diutiùs expectatus ipse adhuc quasi sub latibulo delitescens, putavit fortè quod prolixitate temporis excessus ejus à memoria nostra recederet, & sic ipse pœnam evaderet quam timebat, sicut ipsum convenit non attendens quod diurnitas temporis non minuit peccata, sed auget. Nolentes igitur, sicut non debemus, quod de sua valeant gloriari malicia præsumptores, eidem Tarantasiensi Archiepiscopo per scripta nostra districtè præcipiendo mandamus ut usque ad proximam Dominicam qua cantabitur *Latare Hierusalem* personaliter nostro se conspectui repræsentet, super præmissis omnibus & pluribus aliis plenariè responsurus. Alioquin ex tunc se noverit ab officio pontificali & sacerdotali suspensum; salva sententia si quam tulit in eum venerabilis frater noster Episcopus Prænestinensis apostolicæ sedis Legatus. Quocirca fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus & districtè præcipimus quatenus litteras nostras, quas ipsi Tarantasiensi dirigimus, eidem faciens per tuos nuntios præsentari, si fortè quod mandamus neglexerit adimplere, tu eum suspensum per Tarantasiensem provinciam publicè nunties, & facias ipsam suspensionis sententiam per districtiorem ecclesiasticam appellatione remota inviolabiliter observari. Datum Velletri ut supra.

Scriptum est eidem Archiepiscopo super hoc.

TREVIRENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 75.

Si gratiam quam tibi exhibuimus iis diebus recognosceres ut deberes, nequaquam factis apostolicis te opponeres, nec mandatis nostris aliquatenus obviare. Sed, ut videmus & rerum indicia manifestant, abuteris patientia nostra, & quæ tibi per gratiam sunt collata videris deducere in contemptum. Nos autem nolentes de cetero in patientia sustinere quæ in contemptum sedis apostolicæ attentantur, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus & sub debito juramenti quo nobis teneris dis-

Tom. I.

trictè præcipimus quatenus carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum sine difficultate qualibet in Regem recipias, eique fideliter adherendo, per te & suffraganeos tuos ac Ecclesiæ tuæ ministeriales potenter & patienter assistas, cum per eum te ac Ecclesiam tuam non lædi, sed juvari. Si verò, quod non credimus, hac vice mandatum nostrum adimplere neglexeris, pœna docente cognosces quàm temerarium sit mandatis apostolicis obviare. Datum Laterani v. Idus Novembris, pontificatus nostri anno quinto.

EPISCOPO PRÆNESTINO
apostolicæ sedis Legato.

Epist. 76.

Supplicavit nobis Archiepiscopus Trevirensis ut ei cedendi licentiam præberemus. Licet autem eum & apostolicæ sedi minùs devotum & Ecclesiæ suæ minùs utilem cognoscamus, veremur tamen ne, si cesserit in hujus articulo tempestatis, Trevirensis Ecclesia non sine magno periculo dividatur, aut talis illi succedat qui magis nobis indevotus existat, nec nostrum velit propositum imitari. Tu ergo, sicut vir providus & fidelis, diligenter ac sollicitè investiges an fortè prædicta mala valeant præcaveri, & si pro certo cognoveris quòd talis ei valeat sine divisione substitui qui nostrum debeat adimplere propositum & curam Ecclesiæ Trevirensis utiliter exercere, tu nostra fretus auctoritate licentiam sibi cedendi concedas, provisurus attentius ut malum non eveniat quod timeamus & bonum proveniat quod optamus. Datum Laterani xvi. Kal. Decembris, anno quinto.

IVRAMENTVM OTTONIS
Regis illustris in Romanorum Imperatorem electi.

Epist. 77.

Ego Otto Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus tibi Domino meo Innocentio Papæ tuique successoribus, & Ecclesiæ Romanæ spondeo, polliceor, promitto, & juro quòd omnes possessiones, honores, & jura Romanæ Ecclesiæ pro posse meo bona fide protegam & servabo. Possessiones autem quas Ecclesia Romana recuperavit liberis & quietas sibi dimittam, & ipsam ad eas retinendas bona fide juvabo, quas autem nondum recuperavit, adjutor ero ad recuperandum, & recuperatarum secundum posse meum ero sine fraude defensor, & quæcunque ad manus meas devenient, sine difficultate restituere procurabo. Ad has pertinet tota terra quæ est à Radicofano usque Ceperanum, exarchatus Ravennæ, Pentapolis, Marchia, Ducatus Spoletanus, terra Comitissæ Mathildis, comitatus Brittenorij, cum aliis adjacentibus terris expressis in multis privilegiis Imperatorum à tempore Lodoici. Has omnes pro posse meo restituam & quiete dimittam cum omni jurisdictione, districtu, & honore suo. Veruntamen cum ad recipiendam coronam imperij vel pro necessitatibus Ecclesiæ ab apostolica sede vocatus accessero, de mandato summi Pontificis recipiam procurationes ab illis. Adjutor etiam ero ad retinendum & defendendum Ecclesiæ Romanæ regnum Sicilia,

ZZZZ

Tibi etiam Domino meo Innocentio Papæ & successoribus tuis omnem obedientiam & honorificentiam exhibebo quam devoti & catholici Imperatores consueverunt sedi apostolicæ exhibere. Stabo etiam ad consilium & arbitrium tuum de bonis consuetudinibus populo Romano servandis, & exhibendis & de negotio societatis Tusciæ ac Lombardiæ. Similiter etiam consilio tuo & mandato parebo de pace vel concordia facienda inter me & Philippum Regem Francorum. Et si propter negotium meum Romanam Ecclesiam oportuerit incurrere guerram, subveniam ei, sicut necessitas postulaverit, in expensis. Omnia verò prædicta tam juramento quam scripto firmabo cum imperij fuero coronam adeptus. Actum Nuxiæ in Coloniensi dioecesi anno incarnati verbi M C C I. V I. Idus Iunij, in præsentia Philippi Notarij, Aggidij Acolythi, & Riccardi scriptoris præfati Domini Papæ.

COLONIENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 78.
Vide supra
epist. 75 & 76.
& infra epist.
83.

Contumaciam Iohannis Archiepiscopi Trevirensis esse tibi credimus per ejus opera manifestam, qui propè positus jugiter intueris quòd idem Iohannes iudicium Dei & Ecclesiæ non formidans, in contemptum apostolicæ sedis statuta nostra rebellionem damnabili nititur impedire. Expectabamus enim hæcenus expectantes ut rediret ad cor & secum pariter cogitaret quam graviter in transgressione juramenti, quod nobis corporaliter præstitit, & oculos divinæ majestatis offenderit, & læserit famam suam; sed, ut manifestè videmus & rerum experimenta declarant, non solum excommunicationis sententiam, qua tenetur, contumaciter vilipendit, sed inebriatus calice iræ Dei, quod dolentes dicimus, se in laqueum desperationis mittens, cum burgensibus civitatis & quibusdam Clericorum & ministerialium Trevirensis Ecclesiæ in nostram injuriam conjuravit, prævaricationem prævaricationi nequiter addens, ut sit peccans peccatum ipsius, & existens in sordibus sordescat adhuc, donec de medio fiat juxta suorum exigentiam meritorum. Quia igitur in derogatione nostra tibi non est dubium derogari, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus quatenus ad spiritualia Trevirensis Ecclesiæ, quæ in terra temporali tibi jurisdictione subjecta consistunt, tandiu nostra fretus auctoritate appellatione remota manus extendas, & de ipsis utiliter ordines & disponas, donec Trevireses nobis rebelles extiterint & ab Ecclesiæ gremio permanserint sequestrati; provisurus attentius ut in eos tamquam inimicos Ecclesiæ ac imperij, sedis apostolicæ matris tuæ, sicut devotus filius, injurias persequaris. Nos enim, nisi ad mandatum Ecclesiæ cum satisfactione debita revertantur, in eos manus nostras curabimus aggravare, & meritò [poterunt] formidare ne sub jugo quod decollo Trevirensis Ecclesiæ misericorditer aliquando sedis apostolicæ manus excussit, eam sicut ingrati reducamus in proximo, spoliantes eam metropolitica dignitate, ac restituentes eam Ecclesiæ cujus fuit. Datum Laterani xii. Kal. Decembris.

VNIVERSIS PRINCIPIBUS
Alamannie.

Scrutator renum & cordium Iesus Christus, cui nihil penitus est occultum, immo qui omnia novit antequam fiant, sicut nostri animi puritatem, & conscientia nobis est testis quòd super negotio imperij purè processimus, nec in aliquo vel imperiali magnificentiæ vel nostræ derogare voluimus dignitati. Novimus enim quòd imperium à Græcia in Germaniam per Romanam Ecclesiam pro sua fuerit defensione translatum; & ideo tantò ampliùs ad ejus exaltationem intendimus quanto in eo Ecclesiam credimus potiùs exaltari, cum sciamus quòd frequenter gladius spiritualis contemnitur si materiali gladio non juvatur. Novimus etiam quòd multarum hæresum pravitates contra fidem catholicam se extollunt, & vulpes quæ in foveis suis suas confueverant latebras confovere, in aperto jam vineam Domini Sabaoth demoliri nituntur, & non Philistinorum messes sed nostras caudis colligatis adinvicem devastare. Unde tantò ardentius pacem affectamus imperij & optamus unitatem ipsius quanto per dissensionem vestram diutius hujusmodi vulpium captura differtur, & tantæ non tam injuriæ quam jacturæ ultio prolongatur. Verùm dolemus non modicum & movemur quòd litteræ nostræ, per quas vobis pleniùs nostræ mentis sinceritas patuisset, quorundam astutia supprimuntur, & quòd aliqui Ecclesiæ ac imperij concordiam odientes, scripta nostra sinistra interpretatione pervertunt; non attendentibus vobis quòd eorum est quod malè recitant, & non nostrum. Sanè ad vestram potuit audientiam saltem per famam publicam pervenisse qualiter post expectationem diutinam primò vos ad concordiam curaverimus invitare, qualiter secundo consilium nostrum fideliter vobis duxerimus exponendum, & studuerimus vos super his diligenter instruere quæ negotio congruere debebantur. Ceterùm cum nec per communitonem nec consilium aut instructionem in aliquo nos proficere vidissemus, nolentes ulterius sustinere jacturam Ecclesiæ, cum duobus simul non possemus favere ad imperium pariter obtinendum, & alter de electis vestris propter excommunicationem publicam & persecutionem vulgatam quam progenitores ejus & ipse in apostolicam sedem & Ecclesias non dubitarent exercere, propter insolentiam etiam quam exercuerunt in Principes & alios sibi subjectos, & ne libertas Principum in Imperatoris electione vilesceret si non per electionem sed successionem in filios transferri à patribus & in fratres à fratribus imperium videretur, & propter alias plurimas rationes non sit idoneus ut imperium debeat obrinere, in reliquum nos oportuit consentire, cum à quibusdam vestrum electus ubi debuit & à quo debuit fuerit coronatus, nec aliquid in personam obiceretur ipsius per quod esset meritò reprobanda. Quia verò nec adhuc pax est imperio restituta, immo nunc etiam ex dissensione vestra læduntur pauperes & Ecclesiæ confunduntur, volentes his malis quantum honestè possumus obviare,

Epist. 79.

universitatem vestram monemus & exhortamur attentius & per apostolica scripta mandamus quatenus à festo resurrectionis dominicæ nunc primò venturo usque ad annum treugas ad invicem ineatis, medio tempore de concordia pettractantes, & si necesse fuerit, ad Romanam recurrentes Ecclesiam; quæ cum singulis vestrum in negotio singulari adesse desideret & prodesse, in hoc negotio, quod est vobis & ipsi commune, tantò libentius vobis communitè aderit, quantò in pace imperij tranquillitatem quoque suam efficacius procurabit. Datum Laterani.

COLONIENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 80.

Licet de fraternitate tua diversi nobis per litteras & nuntios diversa sæpe significaverint & adversa, quia tamen ex divinæ paginæ didicimus lectione quòd non omni spiritui est credendum, cum angelus Sathanæ se interdum in lucis angelum transfiguret, non potuimus, sicut non debuimus, quicquam de te suspicari sinistri, cum fidem & devotionem tuam, constantiam & fortitudinem in multis fuerimus jam experti. Nam quis crederet sanæ mentis quòd occasione contrahendæ affinitatis vel obligationis cussuliber eum desereres & abiceres quem creasti, & illi adhereres pariter & faveres qui in Coloniensis Ecclesiæ ac tuæ personæ contemptum, ad quam specialiter inter reliquos Principes electio Regis spectat, per intrusionem vitium nomen sibi regium usurpavit, & in majus tui honoris dispendium & personæ respectum, cum tu solummodo Reges in Imperatores electos coronare debeas ex antiqua Coloniensis Ecclesiæ dignitate, per Tarantasiensem Archiepiscopum imponi sibi fecit regium diadema? Quis etiam crederet, cum hæcenus pondus diei portatis & ætus, quòd nunc labores & expensas velis amittere quas pro defensione carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romanorum Imperatorem electi & juris Coloniensis Ecclesiæ immo verius tui facti substi? Quis crederet ut cum apostolicæ sedis gratiam obtineas & favorem, & de Imperatore futuro & præsumere valeas & sperare, ipso turpiter derelicto, illi turpius immo etiam perniciosius adhereres cujus progenitores ferè semper Coloniensem fuerunt Ecclesiam persecuti, hæcque nostram indignationem incurreret, nec de alio, si in Imperatorem promoveretur, forsitan aliqua posses ratione sperare? Quis præsumeret ut cum pro tuenda Coloniensis Ecclesiæ dignitate ea feceris hæcenus ad quæ nullus prædecessorum tuorum ausus fuerat aspirare, quòd nunc maculam in gloria tua poneret, & retro respiceret, & opus manuum tuarum velles tam leviter abolere? Quis præsumeret quòd contra devotionem & obedientiam apostolicæ sedis, Coloniensis Ecclesiæ dignitatem pariter & honorem, fidelitatem & juramenta quæ prædicto Regi sæpius præstitisti, tam leviter destiteres ab incepto, & contra factum proprium qualibet facilitate venires? Ad hoc quidem nec te inducere illud debet quòd à quibusdam maliloquis in dispendium tuæ famæ confingitur, videlicet quòd labores & expensas hujusmodi

solus nequeas tolerare, cum pro tuenda Coloniensis Ecclesiæ dignitate non solum terrenam erogare substantiam, sed animam etiam ponere tenearis. Præterea cum Ecclesia Romana tuum in hac parte iudicium sit secuta, licet illud suum fecerit approbando, tibi est summo petere præcavendum ne si aliquid egeris per quod intelligat se delusam, illusionem hujusmodi non possit nec debeat æquanimiter sustinere. Nosse quoque te credimus sicut virum providum & discretum quòd frustra formaretur concordia inter hominem & serpentem, cum malè remuneret suos hospites serpens in gremio enutritus, nec sit facile nova in corde veteri meditari. Manet enim apud nobilem virum Philippum Ducem Sueviæ alta mente repostum qualiter quasi solus impedieris promotionem ipsius & ipsum coegeris thesaurorum suorum copias in vacuum exhaurire, ac sua ipsam hæcenus intentione frustraveris. Vnde licet forsitan ex parte impedimenti materiam tolles, quia tamen nec de ipsius pectore præcedentis repulsæ, quam valde injuriosam reputat, nec tantæ moræ memoriam aboleret, nec posses erogatam pecuniam restaurare, ipse sibi nec de damno nec de injuria crederet satisfactum, sed in te potius quicquid amodo ipsi sinistri contingeret vel contigit hæcenus retorqueret; & quamvis vasa iracundiæ suæ in te forsitan effunderet non valeret, indignum tamen semper sui favoris gratia reputaret. Quia ergo plenè de prudentia tua & discretionem confidimus, & tam de constantia quam fidelitate speramus, nihil tale de te penitus suspicantes, fraternitatem tuam monemus & exhortamur attentius & per apostolica scripta sub obtentu gratiæ nostræ districte præcipiendo mandamus quatenus in tuæ mentis proposito perseverans, ad promotionem Regis ipsius potenter intendas, nec patiaris plantam quam tu ipse plantasti per humoris defectum arescere, quam vales, si velis, uberius irrigare. Novimus enim quòd tanta prudentiæ & potentia tuæ fraternitatis existit ut cum favore nostro, qui à multis sollicitudinibus expediti, expeditius & melius promotioni ejusdem Regis intendere jam valemus, quòd feliciter incepisti, si plenè velis, possis feliciter consummare. Sanè nosse te volumus quòd damnatæ memoriæ Marquardus, qui nos magis fraudibus quam viribus molestabat, Conradus Dux olim Spoleti, qui ut in locum ejus succederet in Siciliam accedebat, Otto de Barenste, qui sanctæ memoriæ Leodiensem Episcopum interfecit, & frater ipsius, dextera Domini faciente virtutem, miserabiliter expirarunt. Vnde cum in eorum decessu pars ipsorum sit penè penitus annullata, pro parte majori à sollicitudinibus regni Siciliae liberati, super negotio imperij plenius intendemus. Nam etiam carissimo in Christo filio nostro Frederico illustri Regi Siciliae foror carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Aragonum est de mandato nostro & assensu suorum familiarium desponsata; & nuntij sunt missi solemnes, qui non solum eam sed & matrem deducant, ut ipsa puerum nutriet & puellam. Ceterum tua fraternitas non ignorat quòd cum multi Archiepiscoporum & Episcoporum

Vide lib. 1.
epist. 88. &
gesta Ionoc.
111. cap. 9.

Vide infra epist.
111. & lib. 5.
epist. 50. &
lib. 11. epist.
4. 5.

fidem non teneant, juramenta non servant, & despiciant Petri claves, nobis suggeritur à plebriusque ut propter hoc & alias multas necessitates Ecclesiæ generale Concilium convocemus; quod si duxerimus convocandum, te personaliter volumus interesse. Te igitur super hoc sicut venerabilem fratrem, & de quo plenè confidimus, consulentes, volumus & mandamus ut tam de his quàm de aliis quæ præmissis nobis quàm citius per fidelem nuntium & discretum non differas respondere. Datum Laterani.

LITTERÆ OTTONIS REGIS IN
Romanorum Imperatorem electi.

Epist. 81.

Venerabili in Christo Patri ac Domino Innocentio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici Otto Dei gratia & sua Romanorum Rex & semper Augustus debitam subjectionem & reverentiam cum filiali dilectione. Paternitati vestræ, Pater sancte, significamus quod Colonienfis Ecclesiæ Coloniensem Archiepiscopum ita nobis in fidelitate alligavit quod ipsum nunquam firmiter & stabiliorem habuimus quàm nunc habemus; quia si à compromissione facta resilire vellet, non posset. Scitis præterea quod nos cum carissimo avunculo nostro Rege Angliæ sumus confederati, ita quod ipse contra omnes homines in rebus & in pecunia nobis subvenire tenetur unà cum regno suo, & nos ei, salvo honore & honestate Romanæ Ecclesiæ, cui nos & ipse nunquam deerimus. Tenetur enim avunculus noster cum Rege Franciæ facere pacem, sicut & nos de mandato vestro tenemur. Alioquin pacem & concordiam cum ipso non fecissemus, nisi vobis & Ecclesiæ Romanæ videremus expedire. Nihil etiam, teste Legato, fecimus in præjudicium Regis Franciæ. In spe sumus ejusdem magnæ nostræ promotionis, de qua cum certificati fuimus, quam Deo volente breviter sciemus, vobis tamquam Patri ac Domino nostro significabimus; & vos cum tota curia per Dei gratiam gaudebitis. Scitis insuper certissimè quod omnem promotionem nostram, post Deum, sanctitati vestræ recognoscimus, nuntios nostros, vos ad certificandum de statu nostro, vobis sæpius transmittimus; sed si ad vos veniant ignoramus. Nos enim super omnia prosperum statum vestrum audire desideramus. Ea quæ scripsistis pro nobis in Theutoniam supplicamus ut idem faciatis in Italia.

ILLVSTRI OTTONI REGI
in Romanorum Imperatorem electo.

Epist. 82.

Non oportet ut animi puritatem, quam in promotionis tuæ negotio gessimus, litteris exprimamus, cum jam intentionem nostram opera manifestent, nec super his egemus testibus peregrinis quæ tua serenitas recognoscit. Novit enim celsitudo regalis quod post eum à quo est omnis potestas, cum sit Rex Regum & Dominus dominantium, per nos vicarios ejus indignos tuæ promotionis initium felicem hætenus est sortita progressum, licet principium debile processus difficilis sit secutus. Vnde regia serenitas non miretur si nondum juxta votum nostrum & suum cœptum est negotium consummatum, quia nihil repente fit summum, ipsumque negotium tam magnum existit quod in secularibus non est majus, & si ad hujus promotionis primitias & medij temporis obstacula respectus debitus habeatur, non sit modicum reputandum quod in tantum est per Dei gratiam prosperatum. Nos autem de tua prosperitate gaudemus, & successus tuos propios reputamus; utpote qui plantæ nostræ oblivisci non possumus, sed quam plantavimus & rigavimus, lætamur ab eo sine quo neque qui

plantat neque qui rigat est aliquid plenius augmentari. Gaudemus etiam quod memor propriæ sponsonis, in forma pacis quam cum carissimo in Christo filio nostro * Philippo illustri Rege Francorum pacem, sicut & tu, ipse facere teneretur. Monemus igitur serenitatem tuam & exhortamur in Domino quatenus de tua promotione sollicitus, quæ ad eam spectare cognoveris studeas efficaciter procurare. Specialiter autem tibi caveas ab insidiis malignorum, ne in personam tuam aliquid valeant machinari. Nos enim, quantum nobis permittit Dominus, ultra fortè quàm credas super promotionis tuæ negotio vigilamus, sperantes quod illud dante Domino desideratum celeriter consequetur effectum. De nobis autem nosse te volumus quod valemus per Dei gratiam & vigemus, & universa nobis, quantum tamen humana conditio patitur, pro voto succedunt. Datum Laterani Idibus Januarij.

Perfidiam Archiepiscopi Trevirensis vos non credimus ignorare; qui licet præter communis obedientiæ vinculum & juramentum fidelitatis quo Ecclesiæ Romanæ tenetur, nobis promiserit firmiter & juramento firmavit quod super facto imperij beneplacitum nostrum sine conditione qualibet sequeretur, quasi tamen hæc omnia parvipendens, non solum super hoc nostris hætenus noluit obedire mandatis, sed pro viribus resistit & resistit ne nostrum beneplacitum impleatur, latam etiam in se excommunicationis sententiam parvipendens; nec credit suæ præsumptioni sufficere quod inobedienciæ reus, transgressor fidei, & juramenti proprij violator effectus, contra id quod nobis firmiter repromisit, litteris suis patentibus super hoc apud nos in testimonium derelictis, venire præsumit, sed vos etiam, sicut accepimus, in testimonium invocat falsitatis, asserens quod personam carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romanorum Imperatorem electi exceperit cum juravit. Nos igitur ejus contumaciam attendentes, excommunicationis in ipsum sententiam duximus proferendam; sed ipse adhuc in sua contumacia perseverans, eam contemnere non veretur. Nolentes igitur temeritatem hujusmodi relinquere incotrectam, fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus & districtè præcipimus quatenus excommunicatum eum singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campaniæ, & candelis accensis, publicè nuntiatis & per vestras faciatis dioceses sub solemnitate simili nuntiare; ex parte nostra denuntiantes eidem quod nisi post denuntiationem nostram infra sex menses ad mandatum nostrum redierit humiliter & devotè, ac sicut juramento tenetur, super facto imperij nostræ satisfecerit voluntati, ex tunc convocato vicinorum Episcoporum Concilio de consilio fratrum nostrorum depositionis in eum sententiam proferemus. Datum Laterani v. r. Kal. Martij, pontificatus nostri anno sexto.

Epist. 83.
Vide supra
epist. 78.

PRÆNESTINO EPISCOPO
apostolica sedis Legato.

Epist. 84.

Recepimus litteras quas tua nobis fraternitas destinavit benignitate qua decuit, & diligenter notavimus quæ per eas apostolicis auribus intinasti. Gaudemus autem & fraternitatem tuam in Domino commendamus quòd inter gentes priùs incognitas & populos linguæ quam non noveras constitutus, talem te studeas tam in verbis quàm actibus exhibere ut videntes opera tua bona glorificent patrem nostrum, à quo est omne datum optimum & donum omne perfectum, & nobis in actionibus gratiarum assurgant quòd angelum pacis ad eos duximus destinandum. Vnde, post eam qui dirigit gressus nostros, tuæ non modicam adscribimus probitati quòd in tantum per Dei gratiam in manibus tuis negotium est imperij prosperatum, cum opere pariter & sermone carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo favorem comparaveris plurimorum, apud quos & loquebatur lingua prudenter & sufficienter perorabat honestas. Gaudemus etiam quòd etiam necessitates nimias patiaris, quia tamen abundare secundum Apostolum & penuriam pari novisti, noluit cuiquam esse oneri, sed paucis contentus existens, paupertatem quasi divitias reputasti. Nos autem fraternitati tuæ providere, volentes venerabiles fratres nostros Episcopos & Canonicos Metenses & Cameracenses & universos Prelatos in Metensi & Cameracensi diocesis constitutos per nostras litteras increpamus super eo quòd tibi, licet absenti, noluerunt in procuracionibus subvenire; quibus etiam districtè præcipimus ut si ad ipsos accesseris, sive alias fueris commoratus, procuracionum subsidia ita liberaliter tibi studeant exhibere quòd sublequens liberalitas culpam redimat præcedentem. Alioquin sententiam quam in eos duxeris profendam ratam nos scribimus habituros & facturos inviolabiliter observari. Generales etiam litteras super procuracionibus exigendis tibi transmittimus; quas sine simili terminamus, legationis tuæ litteris innovatis. Scribimus etiam carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Danorum ut cum confæderationis inter eum & prædictum Regem Oetone in ita mediator & confirmator extiteris, si propter hanc vel aliam causam te ad præsentiam ejus oportuerit proficisci, sicut Legatum apostolicæ sedis te benigne recipiat & honorificè studeat tractare, consiliis tuis & monitis acquiescens. Similes quoque litteras, immo efficaciores etiam venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis per Theutoniam constitutis, sicut videre poteris, destinamus. Contra Trevirensis autem scribimus venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis per Theutoniam constitutis ut singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campanis, & candelis accensis, excommunicatum eum publicè nuntient, & per dioceses suas sub solemnitate faciant similiter nuntiare; ex parte nostra denuntiantes eidem quòd nisi post denuntiationem eorum infra sex menses ad mandatum nostrum

Vide supra
epist. 56.

redierit humiliter & devotè, ac, sicut juramento tenetur, super facto imperij nostræ satisfecerit voluntati, ex tunc convocato convicinorum Episcoporum Concilio de consilio fratrum nostrum depositionis in eum sententiam proferemus. Monemus igitur fraternitatem tuam & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus non deficias, sed proficias potius, & ad promotionem negotij quòd tuæ discretioni commissimus exequendum sicut hætenus, immo fortius quàm hætenus, sicut de tua devotione speramus, intendas; quoniam, prout credimus, in brevi terminabitur labor tuus ad exaltationem sedis apostolicæ, augmentum imperij, & tuæ fraternitatis honorem. Datum Lacerani vi. Kal. Martij, anno sexto.

VNIVERSIS TAM ECCLESIASTICIS
quàm secularibus Principibus Alamanniæ.

Epist. 85.

Cum Ecclesia Romana supra firmam petram à Christo sit petra fundata, sicut ipse testatur ad Petrum, *super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*, non est de ipsius instabilitate temerè præsumendum, quæ super ipso summo angulari lapide Christo Iesu ædificata, constans & immobilis perseverat. Cum enim fundamentum ejus positum sit præter quòd aliud poni non potest, quod est Christus Iesus, & liquefacta terra, & omnibus habitantibus in eadem, ipsius columnas Dominus confirmavit, nec fluminum impetus, nec impulsus ventorum, nec pluviarum formidabit insultus; quoniam in illo est stabilitate perpetua solidata quem Iordanis conversus retrorsum expavit, qui impetum ventis & mari, & pluviis ponit legem. Ipsa est etenim domus illa de qua Dominus in evangelio protestatur: *Descendit pluvia, & venerunt flumina, & staverunt venti, & irruerunt in domum illam, nec cecidit. fundata enim erat supra petram.* Absit igitur ab ea nota cujuslibet levitatis, absit ut leviter revocet quòd maturè disponit, absit ut in se ipsa infirma sit & vacillet, quæ, si avorum fluctuant instituta, illa, cum expedit, concessa sibi cælestis auctoritate confirmat. Petro enim & successoribus ejus principaliter intelligitur à Domino esse dictum: *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua; sed tu aliquando conversus, confirma fratres tuos.* Non igitur deficiet fides Petri, vel apostolicæ sedis auctoritas vacillabit; quoniam is qui se asserit orasse pro ea, in omnibus est pro sui reverentia, sicut testatur Apostolus, exauditus; qui licet corporalibus subtractis aspectibus in cælum ascenderit sedens ad dexteram Dei patris, Ecclesiam tamen orphanam non reliquit, quam potenter protegit, & præsentialiter ipsam custodit. Nam ipsemet Apostolis repromisit, *Ecce, inquit, ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.* De hujus ergo protectione securæ & præsentia confortata dum habet immo quoniam habet Dominum adiutorem, non timet quid faciat sibi homo, sciens quòd portæ inferi adversus eam non poterunt prævalere, nec alius solvere quos ipsa ligarit vel ligare quos solverit tradita sibi à Domino potestate. Credi ergo non debet quòd in se ipsa discors

Z Z z z iij

existat, cum eam sibi elegerit Dominus non habentem maculam neque rugam. Hæc est enim tunica inconsutilis desuper contexta per totum, quæ divisa non fuit etiam tempore passionis. Hæc est una columba, de qua legitur in canticis canticorum: *Vna est columba mea, perfecta mea; una est matri suæ, electa genitrici suæ.* Hæc est unum ovile, de quo Dominus in evangelio protestatur: *Fiet unum ovile & unus pastor.* Licet enim aliquando quidam conati sint illam dividere, ipsam tamen potius purgaverunt, cum recedentibus tenebris, lucida tota remanserit non habens partem aliquam tenebrarum, de quibus Iohannes Apostolus ait: *A nobis exierunt, sed non fuerunt ex nobis.* Miramur ergo non modicum & movemur quod pestilentes quidam filij tenebrarum, sathana discipuli, prænantij Antichristi, nobis & Ecclesiæ Romanæ notam volunt impingere levitatis, tamquam quod cum multa gravitate statuimus velimus leviter revocare. Nec hoc solo contenti, moliantur innuere, licet frustra, quod inter nos & fratres nostros zelus sit & contentio, nec sapiamus idem, sed in æmulatione & contentione ad ea quæ statuimus procedamus; cum tantus potius per Dei gratiam vigeat inter nos caritatis affectus & tam insolubile maneat vinculum unitatis ut sit nobis cor unum & anima una, secundum psalmistam, ambulantes in domo Domini cum consensu. Ipsi autem volentes auctoritati sedis apostolicæ derogare ac in dubium revocare quod fecimus, tam super imperij Romani negotio contra carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum quam super facto Ecclesiæ Maguntinæ adversus venerabilem fratrem nostrum Siffridum Archiepiscopum Maguntinum falsas præsumperunt litteras exhibere, volentes quosdam ex fratribus nostris à nobis discordes ostendere, ac sic animos vestros à consiliis nostris & monitis revocare. Verum mentita est iniquitas sibi, quia prævalere non potuit veritati figmentum, cum litterarum falsitas manifesta sit rectè intuentibus per se ipsam, cum nec litteræ quæ tamquam sub nomine nostro missæ fuerunt Pataviensi, Frisingensi, & Eistemi Episcopis præsentatæ, Ecclesiæ Romanæ stylum redoleant, nec illæ quæ dicuntur à quibusdam nostris fratribus destinatæ fratrum nostrorum sapiant gravitatem; immo tanta sit inconcinnitas in utrisque ut nullus sanæ mentis de ipsis debuerit dubitare. Vnde culpabiles se ostendunt qui earum procedere occasione præsumunt. Cum ergo nec super imperij Romani negotio nec super facto Ecclesiæ Maguntinæ à nostro velimus proposito declinare, universitatem vestram monemus & exhortamur attentius & per apostolica vobis scripta mandamus quatenus super utroque consiliis nostris & monitis intendatis; scituri pro certo quod non intendimus ad depressionem imperij, sicut mendaces aliqui mentiuntur, sed ad exaltationem ipsius propensius aspiramus. Datum Laterani Non. Aprilis.

LITTERÆ CARDINALIUM AD
universos tam ecclesiasticos quam seculares
Principes Alamannia.

TAm super imperij Romani scissura quam super Ecclesiæ Maguntinæ discordia pio compassionis affectu dolemus, affectantes utriusque commodum & honorem. Cum autem & Dominus Papa nobiscum & nos cum ipso simus per Dei gratiam unanimes & concordēs, quoniam ipse nos tamquam fratres & filios diligit & honorat, & nos eum tamquam patrem & dominum reveremur & veneramur, mirari cogimur & moveri quod quidam homines pestilentes, illius utique filij qui ab initio mendax fuit & in veritate non stetit, sub nomine ipsius Domini Papæ ac quorundam ex nobis tam super imperij Romani negotio contra illustrem Regem Ottonem in Romano Imperatorem electum quam Ecclesiæ Maguntinæ contra venerabilem fratrem nostrum Siffridum Archiepiscopum Maguntinum falsas præsumperunt litteras exhibere, volentes super utroque negotio nos discordes ostendere, ut possent auctoritati sedis apostolicæ derogare. Quia verò Dominus Romanam Ecclesiam super firmam petram stabili soliditate fundavit, cujus idem ipse fundamentum est & fundator, frustra quis existimat ut ab iis quæ etiam multa disponit maturitate consilij profana facilitate recedat, præsertim hoc tempore quo, quantum hominibus est concessum, non impetu voluntatis effertur, sed motu dirigitur rationis. Ideoque reprehensibiles convincuntur qui litteris falsis utentes, apostolicum moliantur impedire statutum; præsertim cum huiusmodi litteræ tam manifestam exprimant falsitatem ut nemo sanæ mentis super iis debuerit dubitare. Universitatem itaque vestram rogamus attentius & monemus quatenus tam de Domino nostro summo Pontifice quam nobis ipsis nihil velitis suspicari huius, nec credatis immisionibus quæ sunt per angelos malos; sed salubribus Ecclesiæ Romanæ consiliis intendatis, quæ non ad depressionem imperij, sed ejus exaltationem intendit. Licet autem aliqui nostrum pro diversis Ecclesiæ necessitatibus sint absentes, quia tamen unum & idem eos novimus sentire nobiscum, has litteras cum sigillo omnium qui apud sedem apostolicam præsentem existimus sub universitatis nomine destinamus.

ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS,
Rectoribus, Potestatibus, Consulibus, Marchionibus,
Comitibus, & aliis nobilibus Lombardiæ.

INter activæ vitæ sollicitudines, quibus cum Martha jugiter occupamur, cura plurima fatigantes, duo sunt quæ præcipua reputamus, utpote quæ angunt amplius mentem nostram, & familiarius tangunt Ecclesiam generalem, videlicet imperij Romani divisio, & necessitas terræ sanctæ. Vnde tantò super iis nobis est consultius procedendum quantò majori egerit gravitate consilij & ad plurimum utilitatem pertinent si sollicitè procurentur, & si fuerint negligenter omissa, redundant in plurimum læsionem. Licet igitur utrumque sic respiciat Romanam Ecclesiam ut totum tangat populum Christianum, quia tamen imperij Romani negotium specialiter ad statum pertinet Lombardiæ, per venerabiles fratres nostros Ferrariensem, Papiensem, & Placentinum Episcopos, qui nobis nullo mediante subiecti vinculo sunt fidelitatis astricti, consilium & auxilium vestrum duximus requirendum. Monemus igitur universitatem vestram & exhortamur attentius, & per apostolica vobis scripta mandamus quatenus cum ab eisdem Episcopis fueritis evocati, ad eorum præsentiam accedentes, consilium & auxilium vestrum super prædictis articulis eis & nobis per eos fideliter exponatis; scituri pro certo quod cum opportunum videatur tempus adesse, non parcemus laboribus nec expensis

Epist. 86.

Epist. 87.

quò minùs opportunè per nos & alios Ecclesiæ Romanæ devotos adjuti, utrumque favente Deo ad optatum perducamus effectum. Datum Feretini xiiii. Kal. Augusti.

**FERRARIENSI, PAPIENSI,
& Placentino Episcopis.**

Epist. 88.

Inter activæ &c. usque Lombardiæ, per vos, qui nobis nullo mediante subjecti vinculo estis fidelitatis astricti, & ob hoc apostolicæ sedis negotia fiduciùs vobis committimus exequenda, consilium & auxilium venerabilium fratrum nostrorum Archiepiscoporum & Episcoporum & dilectorum filiorum Rectorum, Potestatum, Consulum, Marchionum, Comitum, & aliorum nobilium Lombardiæ duximus requirendum. Ideoque fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus & districtè præcipimus quatenus eos ad locum idoneum convocantes, inquiratis & simul ab omnibus & seorsim à singulis, secretè tamen & cautè, quid sentiant & quid velint super capitulis memoratis; & id nobis tam per vestras quam per eorum literas fideliter intimetis, vestra quoque consilia subribentes. Taliter autem mandatum apostolicum impleatis quòd super hoc sollicitudinem vestram debeamus meritò commendare.

**POTESTATI ET CONSULIBVS
Mediolanensibus.**

Epist. 89.

Cum super facto imperij jam pridem novèritis mentem nostram & consilium vestrum nobis per literas vestras duxeritis exponendum, miramur quòd adesse nobis hæctenus neglexistis; præsertim cum pro certo noveritis quòd nobilis vir Philippus Dux Sueviæ progenitorum suorum inhærens vestigiis, ad depressionem civitatis Mediolanensis intendat, & carissimus in Christo filius noster illustris Rex Otto in Romanorum Imperatorem electus inclitæ recordationis Henrici Ducis Saxonie patris sui, qui etiam contra mandatum imperij vestram dilexit pro viribus civitatem, sicut plenius id novistis, exempla securus, ad honorem vestrum & augmentum aspiret. Non ergo deberetis finem negotij, quasi sedentes à longè, taciti expectare, ne inde amittatis gratiam Regis ipsius unde non possitis Ducis benevolentiam obtinere, quòdque Rex vobis ad negligentiam, Dux imputet ad vindictam, utpote qui vestram novit plenius voluntatem. Licet ergo super facto imperij venerabilium fratrum nostrorum Archiepiscoporum & Episcoporum, dilectorum quoque filiorum Rectorum, Potestatum, Consulum, Marchionum, Comitum, & aliorum nobilium Lombardiæ consilium & auxilium requiramus, vos tamen per speciales literas, secretò tamen & cautè, duximus visitandos, nobilitatem vestram monentes & exhortantes attentius & per apostolica vobis scripta mandantes quatenus taliter, cum possitis, hoc negotium dirigatis quòd ad honorem apostolicæ sedis & vestre civitatis augmentum nostrum & vestrum desiderium felicem exitum sortiatur; scituri pro certo quòd cum tempus imminet opportunum, non parcemus laboribus nec expensis quò minùs opportunè per vos & alios Ecclesiæ devotos

adjuti negotium ipsum auctore Deo ad optatum perducamus effectum.

SALZBURGENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 90.

Ad usitatum fallendi speciem assueti fallacie recurrentes, quòd viribus nequeunt, nituntur fraudibus obtinere, & falso asserunt quòd verè nequeunt affirmare, auctoritatem sibi ex mendacio mendicantes. Verùm quia frustra jacitur rete ante oculos pennatorum, prævalere non poterit falsitas apud eos qui veritatem diligentius investigant, nec robor ex fallacia sortietur qui cum fallere velit proximum; fallit potiùs semetipsum, quia cadent pariter figulus & figmentum. Sanè ad nostram noveris audientiam pervenisse quòd Sueviæ Dux Philippus, ut corda Principum carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo faventium infirmaret, & ex simulato favore nostro robor aliquod obtineret, fecit per Theutoniam divulgari quòd dilectum filium Priorem Camaldulensem ad ejus præsentiam miseramus, cum ad coronam imperij evocantes. Ceterùm, ut coram Deo sub testimonio conscientie nostræ loquamur, nec Priorem prædictum nec alium ad Ducem ipsum duximus destinandum; sed Priorem eundem ab eo missum recepimus offerentem plura & plurima referentem sub testimonio litterarum quas Dux ipse sigillo fecerat aureo roborari; cumque idem Prior ex ejus parte proponeret coram nobis quòd paratus erat ad mandatum Ecclesiæ Romanæ redire, à nobis non potuit responsum aliud extorquere nisi quòd cum redeuntibus ad Ecclesiæ gremium nolimus aditum veniæ denegare, prompti eramus eum recipere sicut quemlibet pœnitentem. Monemus igitur fraternitatem tuam & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus, quatenus quicquid malitiosè fingatur, quæcumque immisiones per angelos malos fiant, non credas quòd à constantia mentis nostræ tam leviter recedamus & quòd velimus in duabus viis inæqualibus gressibus claudicare. Nullus ergo de nobis suspicetur hujusmodi levitatem, cum non fuerimus hæctenus in proposito nostro leves, nec apostolica sedes, quæ in petre illius est firmitate fundata de qua dicit Apostolus, *Petra autem erat Christus*, quæ mature disposuit, de facili solet revocare. Ad hæc, licet de te quædam nobis fuerint sinistrè suggesta, nos tamen de tuæ devotionis constantia indubitatum fiduciam obrinentes, fidem suggestis nolimus adhibere; fraternitati tuæ per apostolica scripta mandantes quatenus in fidelitate stabiliter perseverans, ea semper efficias quæ ad honorem & profectum ipsius debeant provenire, ut & nos commodis & augmentis tuis efficaciter intendere teneamur. Datum Feretini v. Idus Septembris.

**ILLVSTRI REGI OTTONI IN
Romanorum Imperatorem electo.**

EI qui mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit, faciens in tentatione proventum, quas possumus gratiarum exsolvimus actiones quòd non est oblitus inutilis servi sui,

Epist. 91.

Vide Raynald,
ad an. 1103,
§. 28.

sed in veræ dilectionis indicium visitans visitavit nos, qui quos amat arguit & castigat, & in corporis ægitudine manum suam super nos aliquantulum aggravavit. Verùm quoniam non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat, morti nos tradere noluit; sed secundùm multitudinem miserationum nostrarum salvos nos faciens, alligavit contritiones nostras, & ægitudinem mitigavit, & flagellum quod super nos misericors & miserator induxit misericorditer relevans, adhuc nos Ecclesiæ suæ servitio reservavit; ita quòd jam per ejus gratiam in bona sumus convalescentia constituti. Vtinam autem virtutem ex infirmitate perficiat, ut præcedens infirmitas futuræ sit materia firmitatis; quatenus ex ipsa reddamur ægitudine fortiores, & cùm imperfectum nostrum perfectiùs nunc & plenius agnoscamus, si quid possumus, si quid sumus, aut scimus, si quid laudabiliter agimus, non nostris tribuamus meritis, sed ei potiùs ascribamus; scientes quòd neque qui plantat neque qui rigat est aliquid, sed qui incremenrum dat Deus. Si ergo tanto tempore serenitatem regiam distulimus visitare litteris, non moveatur aliquatenus aut miretur; cùm factis nobis fuerit visitationis tempore in visitatorem intendere, nec visitati possemus de facili alios visitare. Inter ipsos autem doloris stimulos & infirmitatis angustias in eo qui consolatur nos in omni tribulatione nostra consolationem accepimus, & in ægitudinis tristitia fumus lætiores effecti quòd lætos de tua serenitate audivimus rumores quòd is qui visitat & facit redemptionem plebis suæ docuit manus tuas ad prælium & digitos instruxit ad bellum, infirmans arcum fortium qui in sua potentia confidebant, ut sic à facie tua fugerent quòd nec congressum etiam expectarent. Monemus igitur serenitatem regiam & exhortamur in Domino quatenus in eo qui est fortitudo nostra figas anchoram spei tuæ, nec tuæ industriæ imputes si quid tibi acciderit juxta votum, sed ei potiùs causam tuæ prosperitatis ascribas. De nobis autem sicut patre spiritali confidens, in omnibus quæ ad tui honoris spectaverint augmentum consilium nostrum & auxilium confidenter exquiras, cùm illud non tibi minùs libenter impendere proponamus quàm tibi necessarium aut voluntarium sit habere. Verùm quoniam ad usitatam fallendi speciem assueti fallaciæ recurrentes, quod viribus nequeunt, fraudibus obtinere nituntur, auctoritatem sibi ex mendacio mendicantes, sicut nostris auribus est intimatum, Sueviæ Dux Philippus &c. *ut in prima * præcedenti usque pœnitentem.* Hæc sicut scripsimus ita esse non dubites; nec credas si forsan immissiones &c. *usque claudicare,* cùm non fuerimus hætenus in proposito nostro leves &c. *usque revocare.* Cadant igitur & cadent, Domino faciente, figulus & figmentum, veritas autem de die in diem ampliùs invalescet. Datum.

* id est, epist.
90.

ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS, ET
aliis Ecclesiarum Prelatis, Rectoribus, Potestatibus,
Consulibus, Marchionibus, Comitibus &
aliis nobilibus constitutis in Lombardia.

Novit scrutator renum & cordium Dominus Iesus Christus, cui omnium sunt cogitationes & intentiones aperta, quòd in factò imperij bono zelo processimus, id sollicitè procurantes ut persona talis assumeretur ad illud quæ pacem Ecclesiæ ac imperij affectaret, & urbis honores diligeret, & servaret Italiæ totius ac Lombardiæ specialiter libertatem. Non enim, sicut pestilentes aliqui mentiuntur volentes inter Ecclesiam & imperium immortalis discordiæ materiam suscitare, ad imperij depressionem intendimus, sed incrementum ipsius potiùs affectamus; utpote per quod, si bene ordinatum fuerit, Ecclesiam defendendam credimus & in pluribus exaltandam. Nam etsi quidam Imperatorum Romanam Ecclesiam, Lombardiam, & universam Italiam graviter fuerint persecuti, sicut universitatis vestræ discretio bene novit, novimus tamen quòd aliqui sunt sedem apostolicam venerati, ditantes & dotantes eandem, amantes Italiam, & diligentes specialiter Lombardiam. Attendentes igitur olim quantum dispendium ex defensoris defectu pateretur Ecclesia quantumque incommodum ex Imperatoris carentia sentiret religio Christiana, licet diutiùs expectaverimus expectantes si forsan Principes vel per se ipsos vel de consilio nostro sinem imponerent tantis malis, quia tamen eos super his invenimus negligentes, paterna ipsos curavimus sollicitudine commonere ut Deum habentes præ oculis, & imperij zelantes honorem, ad provisionem ipsius meliùs intendere procurarent; ne vel dignitas annullaretur ipsius, vel libertas per eorum discordiam deperiret. Alioquin, quia mora trahebat periculum grave secum, nos quod expedire crederemus ampliùs procurantes, illi favorem apostolicum præstaremus quem crederemus majoribus studiis & meritis adjuvari. Cùm autem ad hujusmodi litteras, quas ad multos Principum novimus pervenisse, nobis nec verbo fuisset nec factò responsum, audito quòd quidam eorum ad commune colloquium disponderent convenire, per litteras nostras consilium nostrum eis duximus exponendum, super iis quæ necessaria videbantur eos diligentius instruentes. Ceterùm cùm nec sic potuissimus proficere apud eos, nolentes ulterius Ecclesiæ ac imperij dissimulare jacturam, non posuimus carnem brachium nostrum, nec acceptavimus vultum potentis; sed in eo ponentes spem nostram qui non est personarum acceptor, & qui David de postfretantes accepit pascere Iacob populum suum & Israël hereditatem suam, pensavimus & examinavimus, quantum tamen de plano potuimus, studia eligentium, cùm persona nobilis viri Ducis Sueviæ nostrum noluerit super hoc subire iudicium; & intelleximus quòd licet major pars Principum in electione ipsius ab initio convenisset, plures tamen ex iis ad quos Imperatoris spectat electio convenerunt postmodum in carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem

Epist. 91.

Regem Ottonem; & quod ex eo quod fautores præfati Philippi, abſentibus aliis & contemptis, ipſum prius eligere præſumpſerunt, patet eos perperam proceſſiſſe, cum explorati ſit juris quod electioni plus contemptus unius quam contradicſio plurimorum obſiſtat. Vnde quia privilegium meruerunt amittere qui permiſſa ſibi abuſi ſunt poteſtate, videri non immeritè poterat quòd injuria hujusmodi nonobſtante ceteri præfacti uti potuerint jure ſuo. Præterea Dux prædictus nec ubi debuit, nec à quo debuit, coronam & unſtionem accepit. Memoratus verò Rex & ubi debuit, videlicet Aquifgrani, & à quo debuit, ſcilicet à venerabili fratre noſtro Colonienſi Archiepiſcopo, recepit utrumque. Inſuper ſufficienter examinaviſſus merita perſonatum, cum dubium non exiſtat ad nos examinationem hujusmodi pertinere. Eſt etenim generaliter & particulariter obſervatum ut ad eum examinatio perſonæ pertineat, ad quem impoſitio manus ſpectat, quod & Principes ſine contradicſione qualibet recognoſcunt; ſicut expreſſè per venerabilem fratrem noſtrum Salzburgenſem Archiepiſcopum & dilectum filium Abbatem de Salem & nobilem virum Marchionem orientalem legatos ſuos recognoverunt in noſtra præſentia conſtitutos, etiam Principes ſupradicſto Philippo faventes. Quòd autem cum in electione vota Principum dividuntur, poſt admonitionem & expectationem alteri partium favere poſſimus, maxime poſtquam à nobis unſtio, conſecratio, & coronatio poſtulat, ſicut utraque pars à nobis multoties poſtulavit, ex jure pater pariter & exemplo. Numquid enim ſi Principes admoniti & expectati vel non potuerint vel noluerint convenire, apoſtolica ſedes advocato & defenſore carebit, eorumque culpa ipſi redundabit in pœnam? Præterea veſtra, ſicut credimus, univerſitas non ignorat quòd cum Lotharius & Conradus in diſcordia fuiſſent electi, Romanus Pontifex Lotharium coronavit, & imperium obtinuit coronatus, eodem Conrado tunc demum ad gratiam redeunte. Sunt autem notoria impedimenta, quæ præfato Duci ad ſuam promotionem obſiſtunt, videlicet excommunicatio publica, perjurium manifeſtum, & perſecutio divulgata quam progenitores ejus & ipſe præſumpſerunt in apoſtolicam ſedem & alios eccleſiaſticos exercere. Vnde videri non immeritò poterat quòd ad probationem ipſius non erat ordo judiciarius obſervandus, cum actione non indigeant manifeſta. Fuit enim &c. *ut ſupra* * de impedimentis. Qualiter Philippus excommunicatus fuerit & eſt cum adhuc ſaveat Capparono, qui Marquardo in malitia & excommunicatione ſucceſſit, nec unquam fuerit abſolutus, & quòd venerit contra proprium juramentum, fuerit etiam de perſecutorum genere oriundus, & eſt Eccleſiam perſecutus, & qualiter liberas Principum deperiret ſi ipſum eligerent, qualiter autem Fredericus & Henricus perſecuti fuerint Lombardiam, qualiter eam ſubicere voluerint ſervituti, qualiter Philippus ipſe adhuc patrum ſuorum inhærens veſtigiiſ, regnum Siciliae nobis & etiam nepoti ſuo ſubtrahere moliat, veſtra, ſicut credimus,

Tom. I.

univerſitas non ignorat. In perſona verò Regis Ottonis nihil impedimenti cognovimus quod promotioni ejus aliquatenus obviaret. Vnde cum cum, licet ſine vobis, pro vobis tamen receperimus jam in Regem, & ei favorem apoſtolicum duxerimus impendendum, cujus pater pro Lombardia non ſolum odium Imperatoris incurrit, ſed ſuo etiam fuit patrimonio ſpoliatus, credebamus quòd non ſolum conſilium ſed auxilium opportunum nobis ob favorem Regis ipſius & ei ob reverentiam apoſtolice ſedis & noſtram potenter & viriliter impendere curaretis, præſertim poſtquam exegimus à vobis utrumque; cumque conſilium non ſuper iis quæ ſunt præterita requiratur, ſed trahatur interdum à præteritis ad futura, credebamus quòd penſatis negotij circumſtantis & iis quæ jam fecimus ſuper facto imperij plenius indagatis, qualiter ad promotionem ipſius procedendum eſſet in poſterum nobis conſulere curaretis & auxilium impertiri. Verùm plerique veſtrum in nullo nobis auxilium promittentes, conſilium vix ſuperficie tenus præbuerunt, quaſi eſſet adhuc quod factum fuerat faciendum, aut vellemus quod cum multa maturitate fecimus ex multa levitate in dubium revocare. Sed forſan quia non intellexeratis negotij ſeriem, nec adhuc erat proceſſus noſtri veritas vobis nota, taliter per veſtras litteras reſpondiſtis? Sed non credebamus vobis ignotum quod jam erat in Theutonia divulgatum. Monemus igitur univerſitatem veſtram & exhortamur attentius & per apoſtolica ſcripta mandamus quatenus ob reverentiam apoſtolice ſedis & noſtram & propriae libertatis obtentu quod omiſiſtis hæcenus ſine dilatione qualibet ſuppleatis, & iis quæ jam fecimus plenius intellectis, qualiter in favorem Regis ipſius debeamus procedere reſcribentes, non ſolum conſilium ſed auxilium veſtrum nobis efficaciter tribuatis, ut quod bene incepimus melius compleamus. Ecce etenim Dominus noſtrum videtur approbaſſe conſilium vel nobis illud miſericorditer inſpiraffe, cum Rex ipſe de die in diem fiat ſe ipſo robuſtior, & regnum ejus jugiter roboretur, & debilitetur quotidie pars adverſa, non tam humana manu quam divina deſecta. Cum enim hoc anno Dux Sueviae ſupradicſtus terram nobilis viri Langravij Turingie fuiſſet ingreſſus & quandam civitatem ipſius cum ſuis fautoribus obſideret, Rex ipſe, nutantibus etiam quibuſdam ex ſuis, cum Duce Boemiae & aliis qui auxiliabantur eidem in auxilium Langravij properans, obſidentes obſedit, & faciente cum eo Domino ſignum in bonum, Philippus de Turingia in Saxoniam ad majorem exercitum colligendum auſugit; ſed nec ibidem illum expectare præſumpſit, immo ad civitatem in qua ſui obſidebantur occultè revertens, relicto exercitu & diſperſo, cum paucis in Sueviam latenter abſceſſit. Ceterum Rex prædictus non paucis caſtris & terris quæ Duci faverant potenter acceptis, in locis quæ ipſe prius habuerat ſolemnes curias celebravit, tam à Langravio quam Duce Boemiae, quem ipſi Regem appellant, & fratre ipſius Marchione Moraviae, à multis quoque Comitibus

Vide Godefridum
monachum, ſancti
Pantaleonis. ad
an. 1203.

A A a a

* id eſt, epiſt.
29. 33.
Vide geſta In-
noc. III. c. 36.

Suppanis fidelitatis iuramenta recepit, & eos de feudis suis solemniter juxta imperij consuetudinem investivit. Ne igitur, si finem expectaveritis, veritatem negetis & *Nescio vos* cum fatuis virginibus audiatis, *proveniatis* Regem ipsum obsequio, & eum recipientes in Regem, auxilium ei tam utile quam efficac impendatis. Alioquin, dextra Domini faciente virtutem, Rex ipse promotionis suæ recipiet incrementum, & in proximo monarchiam imperij obtinebit; sed vobis in nullo tenebitur, & nos vobis minus reputabimus debitores. Cum autem venerabilibus fratribus nostris Ferrariensi, Papiensi, & Placentino Episcopis, quibus etiam venerabilem fratrem nostrum Mantuanum Episcopum sociamus, pro eo quod quæ in nostra presentia constitutus à nobis audivit vobis poterit viva voce referre, negotium istud apud nos injunxerimus procurandum, volumus & mandamus ut per eos nobis plenius respondere curetis. Datum Anagninæ 111. Idus Decembris.

E I S D E M.

Epist. 93.

Cum per venerabiles fratres nostros Ferrariensem, Papiensem, & Placentinum Episcopos super facto imperij vos nuper duxerimus consulendos, quia de negotio ipso non eratis ad plenum instructi, minus sufficienter & plenè per eosdem nobis Episcopos respondistis. Ut igitur ex iis quæ acta sunt hætenus plenius formetis animi vestri motum & propositum vestrum melius nobis exponere valeatis, per litteras generales totam seriem hujus facti, quam scire vos expedit, vobis duximus exponendam. Ideoque universitatem vestram monemus attentius & per apostolica vobis scripta mandamus quatenus cum prædictis Episcopis, quibus etiam venerabilem fratrem nostrum Mantuanum Episcopum duximus sociandum, utpote qui quæ à nobis audivit vobis plenius poterit viva voce referre, cum ab eis fueritis evocati, ad diem & locum quem vobis præfixerint accedentes, auxilium & consilium vestrum per eos & litteras vestras nobis plenius exponatis. Datum Anagninæ ut supra.

FERRARIENSI, PAPIENSI,
Placentino, & Mantuano Episcopis.

Epist. 94.

Cum per vos, fratres Ferrariensis, Papiensis, & Placentine, venerabiles fratres nostros Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates & alios Ecclesiarum Prælatos, Rectores quoque, Potestates, Consules, Marchiones, Comites, & alios nobiles Lombardiæ super facto imperij duxerimus consulendos &c. in eundem ferè modum usque exponendam. Quia verò tu, frater Mantuane, quæ à nobis audisti eis poteris viva voce referre, fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus quatenus prædictos omnes ad locum idoneum convocetis; ubi presentatis eis majoribus litteris & perlectis, tenorem earum ipsis diligentius exponatis, exigentes ab eis ut non solum consilium nobis tribuant, sed auxilium & favorem impendant, & super utroque per suas nos redant litteras & nuntios certiores. Vos quoque per litteras vestras responsiones eorum no-

bis plenius intimetis. Datum ut supra.

POTESTATI ET CONSILIARIIS
Mediolanensibus.

Epist. 95.

Nlli constantiam vestram & industriam novissemus, potuissemus non immerito commoveri quòd super facto imperij, de quo tam vos quam alios Lombardos nuper duximus consulendos, ita summotenus & superficite tenus respondistis ut videremini aliud sapere quam quod hætenus vos novimus sapuisse. Meminimus enim, nec credidimus vos oblitos, qualiter olim pro carissimo in Christo filio nostro illustri Rege Ottone in Romanorum Imperatorem electo per litteras vestras, quarum inscriptum vobis sub bulla nostra mittimus interclusum, preces humiles porrexistis, inclitæ recordationis Henrici Ducis Saxonie patris ejus beneficia recolentes. Sanè cum consuetudinis vestræ fuerit ut quod fortiter inchoastis, fortius completeretis, miraremur non modicum si in ea promotione Regis ipsius tepuissetis in aliquo vel proposito mutassetis, quoniam fortitudinis vestræ constantiæ plurimum mutabilitatis hujusmodi levitas derogaret. Monemus igitur discretionem vestram & exhortamur attentius & per apostolica vobis scripta mandamus quatenus sicut de vestra devotione confidimus, & vos de nostra dilectione speratis, non recedatis à constantia mentis vestræ, sed in bono proposito persistentes, in colloquio ad quod per venerabiles fratres nostros Ferrariensem, Mantuanum, Papiensem, & Placentinum Episcopos vos & Lombardos alios convocari mandamus, tale dare consilium & auxilium promittere procuretis quòd ceteri exemplo vestro ad devotionem Regis ipsius fortius inducantur, & consilium suum ex vestra responsione formantes polliceantur auxilium opportunum. Nec trepidetis ubi non est de cetero trepidandum, cum ipsius Regis promotio optatum jugiter recipiat incrementum. Datum ut supra.

VNIVERSAM TAM ECCLESIASTICIS
quam secularibus Principibus Alamanniæ.

Epist. 96.

Quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, & divinæ voluntatis propositum quidam tunc amplius promovent dum illud se credunt fortius impedire, quosdam iniquitatis filios & falsitatis amicos, qui per mendacia concinnata divinæ dispositionis arbitrium in promotione carissimi in Christo filij nostri illustri Regis Ottonis in Romanorum Imperatorem electi retardare volebant, permisit Dominus in mendacio publicè deprehendi; ut cum mendaces apparerent in uno, demerentur in ceteris mendaciis suis fidem, nec favorem, quem mentiando saltem indicare volebant, apud veritatis filios obtinerent. Ecce etenim ei qui quos amat arguit & castigat gratiarum exolvimus actiones quòd visitans visitavit nos & secundum multitudinem miserationum suarum nos propitius castigavit, sed morti non tradidit; immo qui percusserat, jam sanavit, & nostris contritionibus alligatis, plenius nos restituit sanitati. Crediderant autem quidam ex infirmitate nostra se nocendi mat-

riam assumpsisse, ac nos mortuos mentientes, confinxerunt etiam quod nobis alius fuerat substitutus; quem, ut eorum crederetur amplius falsitati, vocare pro sua voluntate Clementem; cui etiam eudentes novam bullam & litteras componentes, substitutionem illius nisi sunt per Theutoniam divulgare. Sed benedictus Dominus Deus noster, quoniam non nobis sed sibi potius iniquitas est mentita, & qui paraverant proximo suo foveam, ipsi absque illo inciderunt in eam. Iam enim manifestatur illorum malitia & iniquitas publicator qui contra Regem eundem sub fratrum nostrorum & contra venerabilem fratrem nostrum Maguntinum Archiepiscopum sub nostro nomine litteras in falsitatis fabricarunt, sic nocere volentes illi ut nobis impingeretur vitium falsitatis. Cum igitur mendaces huiusmodi aperte toties sint mentiti & toties in sua testimonium falsitatis litteris falsis usi, monemus universitatem vestram & exhortamur in Domino & per apostolica vobis scripta mandamus quatenus si similia forsitan confingant de cetero, non credatis, nec moveamini per sermonem aut epistolam tamquam missam sub nostro nomine ad credendum quod usque adeo finis in proposito nostro leve ut quod mature disponimus leviter revocemus. Datum Anagninæ Idibus Decembris.

ILLVSTRI REGI DANORVM.

Epist. 97.

Sicut sibi spiritualis & materialis gladius mutuatur mutua subventionis auxilium, & vicissim communicant vires suas, ut defectus suos ope vicaria suppleant, & uterque alterius perficiat imperfectum, decet etiam ut sibi ad invicem suffragentur, & apud eos qui gladium spiritualem non timent, jus ipsius armis gladius materialis alleget, & spiritualis temporali, cum necesse fuerit, auctoritatis sue robur impendat, & tribuat super iis quæ minus essent valida sine ipso valorem. Cum igitur carissimus in Christo filius noster illustris Rex Otto in Romanorum Imperatorem electus & fratres ipsius quasdam conventiones tecum iniisse noscantur & litteris propriis roborasse, ut dispositioni regie auctoritas pontificalis accedat, conventiones ipsas, sicut ad honorem tam Ecclesie quam imperij & utriusque partis utilitatem providè facta sunt & ab utraque parte sponte recepta, auctoritate apostolica confirmamus &c. Nulli &c. Datum Anagninæ xv. Kal. Ianuarij.

In eundem modum nobili viro Langravio Turingia usque electus quasdam conventiones &c. usque quam imperij & ipsius Regis utilitatem & tuam providentiam facta sunt &c. usque in finem. Datum Anagninæ 11. Idus Decembris.

NOBILI VIRO DVCI SAXONIAE.

Epist. 98.

Cum finem rerum providentia metiatur, & extendat sapiens sua considerationis aciem ad futura, miramur non modicum & movemur quod cum te virum esse noverimus exercitatum in temporalibus & in aliis circumspertum, in facto imperij caligare videris & finem ejus improvidus expectare. Sanè cum Sueviae Dux Philippus propter impedimenta quæ in lit-

Tom. I.

teris generalibus universis Principibus destinatis nos meminimus expressisse nec possit nec debeat ad imperij monarchiam pervenire, jugiterque deficiat in se ipso, & pars ejus de die in diem amplius infirmetur, carissimus autem in Christo filius noster illustris Rex Otto in Romanorum Imperatorem electus vir sit industrius & idoneus ad imperium obtinendum, fiatque jugiter in se ipso robustior & roboretur quotidie regnum ejus, non debuera tamdiu incumbere baculo arundinico, qui manum perforat innitentis, sed illi potius adhærere columnæ quæ in petra soliditate firmata nec pluviarum umbres, nec impetus fluminum, aut ventorum formidabit impulsus. Cum enim Dominus quod de ipsius Regis promotione disposuerat ab æterno jam inceperit temporaliter explicare, ac beneplacitum suum certis ex quadam parte indicis revelarit, cujusdam fatuitatis est species divinæ velle dispositioni resistere ac ejus omnipotentia obviare. Ecquid igitur expectas adhuc, & non prævenis in benedictione dulcedinis Regem ipsum, ut cum coronam acceperit de lapide pretioso, circa te regie benevolentia dona diffundat & magnificet & inter se honorantes honoret? Sanè prudentiam tuam non credimus ignorare quod si ultimus ad fidelitatem ejus venire volueris & post ceteros ejus gratiam obtinere, aut nullum aut difficilem invenies apud ipsum accessum, nec volet forsitan te rogatus recipere quem tu non recipis cum rogaris. Audisse namque te credimus ex evangelica lectione quod virgines quæ tunc tandem oleum emere voluerunt cum sponso fuerat occurrendum, quia cum aliis intrantibus ad nuptias non intraverunt, Nescio vos audire meruerint novissimè venientes, & clausa janua, omnis eis fuerit præclusus ingressus. Ne igitur nobilitati tuæ simile sic contingat, monemus & exhortamur attentius, consulimus, & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus omni mora & difficultate cessante ad ejusdem Regis fidelitatem accedas, & sic ejus obsequiis te adicias ut dilationem temporis fideli auxilio redimas, & devotionis constantia moræ dispendia recompenses; sciturus quod si nunc saltem audias & exaudias vocem nostram & consiliis acquiescas, apud Regem ipsum interponemus efficaciter partes nostras ut te in gratiam regalem admittat & inter eos qui ei à principio astiterunt honoret. Datum Anagninæ Idibus Decembris.

In eundem modum Bertoldo Duci Zaringia, Duci Moravia, Comiti Barenfi, Duci Austria, Duci Bavaria, Marchioni orientali, ita quod unicuique seorsim.

DVCI BRABANTIAE.

Miramur non modicum & movemur si pro te ac in te illud probabile improbatum & generale illud exceptionem reciperet specialem quo diligere dicitur qui est pater. Ecce etenim carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum, nobilis mulieris filia tua sponsum, generum immo ea media natum tuum, in eo articulo reliquisse refereris cui eum sine te non de-

A A a a ij

Epist. 99.

Vide supra
epist. 66.

bueras commississe. Sanè cum neque qui plantat, neque qui rigat, sit aliquid, & non nisi qui legitime certaverit coronetur, non sufficit si plantasti hæcenus & rigasti aliquandiu quod plantaras, nisi tandiu rigare studueris donec incrementum recipiat quod rigaras, & cum perseveraveris usque in finem, gloriam assequaris debitam pro labore. Debueras siquidem esse sollicitus ne pugnaret filius sine patre, ac sine te se dubio eventui bellorum committeret, qui te præsentè securus potuisset hostiles acies impugnare. Verùm etsi defecerit vel non profecerit saltem ei virtus hominum in quibus præcipuè confidebat, ille tamen eum in necessitatis articulo non reliquit qui secundum Psalmistam in opportunitatibus est adiutor. Vnde quia Dominum adiutorem habuit, non timuit, etsi relictus à suis, quid ei homo faceret inimicus. Vellemus autem ut trophæum tecum de hostibus reportasset, nec tu dedisses tuam gloriam alienis, aut in laborem tuum alius introisset, & sic fovisses filij tui partem ut patri semper devotius subjaceret. Sed fueras forsitan aliis occupatus, & privata necessitas ab ejus te subsidio revocavit, nec potueras simul intendere propriis & alterius negotia procurare, licet causam ejus reputare debueras tamquam tuam. Monemus igitur nobilitatem tuam & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus cum Dominus factum Regis ipsius manuteneat justitia exigente, ita ut jugiter fiat se ipso robustior & de die in diem roboretur amplius regnum ejus, in prosperis non relinquas quem fovisti hæcenus in adversis, nec patiaris ut alius ponat principis tuis finem & de labore tuo mercedis præmium assequatur. Cumque nos Regem ipsum ad recipiendam imperij coronam vocabimus, eum in forti manu & extento brachio comiteris. Taliter igitur efficias quod monemus ut de fortitudine ac constantia tua merito commenderis, nec notam alicujus levitatis incurras, & cum in stadio curreris, cursus dimidies & termines ante metam. Datum Anagninæ 11. Idus Decembris.

COLONIENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 100.

Cum finis non pugna coronet, miramur non modicum & movemur quod, sicut à multis audivimus, maculam in gloria tua ponis, dum quod fovisti hæcenus in sua promotione relinquis. Sanè cum super facto carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romanorum Imperatorem electi diei & ætus pondus portaveris, & quem post Dominum solus creaveras manutenueris ferè solus, non tam pro nobis & Ecclesia Romana quam pro te ac Ecclesia Coloniensi dolemus quod in famæ tuæ ac ipsius utilitatis dispendium, cum proficere magis debueras, deficias, & meritum tui laboris amittis cum mercedem potueras obtinere. Scimus etenim, nec apud nos testibus ullis egesset, quod promotionis ejusdem Regis principium fueris, & quem plantaveras curaveris hæcenus irrigare. Nunc autem, qua occasione nescimus, eum videris penè penitus reliquisse, ita ut jam sine te triumphet de hostibus cum quo potueras triumphasse; ac quia Deus in sui disposi-

tione non fallitur, te quoque sub quadam dissimulationis specie tuum ei subtrahente favorem, de die in diem magis proficiat & amplius prosperetur; cujus prosperitas, si responderent ultima tua primis, tibi fuerat imputanda. Ne igitur perdas penitus meritum & impensam, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus & districtè præcipimus quatenus illum in sine non deseras quem in initio promovisti, nec des tuam gloriam alienis, aut te ipsum efficias alienum ab eo quem quoad factum imperij genuisti; sed cum eum ad recipiendam imperij coronam vocabimus, ipsum in forti manu & extento brachio comiteris. Alioquin non tam ei videris illuisse quam nobis. Ideoque, unde nostram merueras gratiam, indignationem incurres, & pœnam reciperes unde præmium expectabas, nec etiam te cadente illud ædificium rueret quod in apostolicæ sedis est fundamento firmatum. Quia sicut nisi Dominus ædificaverit domum, in vanum laborant qui ædificant eam, ita vacuabitur conatus eorum qui quod ipse construxit destruere moliantur. Datum ut supra.

ILLVSTRI REGI DANORVM.

Licet carissimus in Christo filius noster illustris Rex Otto in Romanorum Imperatorem electus serenitati tuæ sit tam amicitia quam affinitate conjunctus, nihilominus tamen auxilium quod inter suæ promotionis primitias ei potenter & viriliter impendisti nobis reputamus impensum, & ad honorem tuum propter hoc specialiter intendimus & profectum. Nam quamvis ad favorem ipsius duplex, affinitatis videlicet & amicitia, ratio te inducat, ut tamen triplex funiculus non rumpatur, devotio- nis sinceritas, quam ad nos & Romanam Ecclesiam habere te credimus, prædictis accedens ei confert amplius firmamentum, cum sine conscientia læsione ac famæ dispendio favere valeas cui favemus. Super hoc igitur magnificentiam tuam prosequentes actionibus gratiarum, monemus & exhortamur in Domino quatenus de die in diem in ejusdem Regis dilectione proficias, & tam potenter & efficaciter foveas & promoveas partem ejus ut auxilio tuo & favore suffultus in brevi possit imperij monarchiam obtinere, sciturus quod reputabimus nobis ipsis impensum quicquid honoris & gratiæ ipsi duxeris impendendum. Datum ut supra.

Epist. 101.

SVPPANIS BOEMIAE.

Devotionem vestram in Domino commendamus quod, sicut veridica multorum relatione competimus, venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum apostolicæ sedis Legatum ob reverentiam Dei & nostram humiliter recepistis & curastis honorificè tractare, ita quod ad commonitionem ejus, relictis uxoribus & filiis vestris, in forti manu & brachio extento cum Domino vestro Boemiam exeuntes, carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo potenter & viriliter astitistis, in accessu autem vestro ei plurimum honoris accessit, cum congressum ejus ipsius fugerit inimicus, nec

Epist. 102.

coram vobis ausus fuerit comparere, sed disparuerit potius & ad propria redierit, relicto exercitu & disperso. Super hoc igitur nobilitatem vestram prosequentes actionibus gratiarum, monemus & exhortamur attentius quatenus, sicut bene cœpistis, eidem Regi de cetero fideliter & fortiter assistatis, & foveatis ac promoveatis taliter partem ejus quod ipsius negotium in brevi dante Domino feliciter consummetur. Nos enim reputabimus nobis ipsis impensum quicquid gratiæ & honoris ei duxeritis impendendum. Datum ut supra.

ARCHIEPISCOPO SALZBURGENSI.

Epist. 103.

Cum ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo curaveris adherere, miramur quod, sicut nobis ex ejus est parte propositum, nec litteras ad eum nec nuntios destinasti, nec ipsi curasti aliter subvenire. Ne igitur fides sine operibus mortua videatur, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus atque præcipimus quatenus eum de cetero non solum litteris & nuntiis visites, sed taliter in aliis etiam ei studeas subvenire quod in exhibitione operis tua ejus devotio plenius innotescat, & non videaris nos in eo & ipsum pro nobis tantum labiis honorare. Datum ut supra.

PRÆNESTINO EPISCOPO
apostolicæ sedis Legato.

Epist. 104.

Qvanta sit obedientiæ virtus etsi ex sacra paginæ didicerimus lectione, in te tamen jam apertius legimus & familiarius experimur. Dum etenim quantum negotium tuæ devotioni commissimus intuemur, & quantum onus tuis humeris duxerimus imponendum attendimus diligenter, agnosimus quod gravitatem ejus tua devotio minuit, & molem oneris obedientia levigavit. Ecce etenim Romani imperij negotium, cui non potest præferri aliud in temporalibus vel conferri, sic Dominus in tua manu direxit ut arcu fortium infirmato, infirmi robore sint accincti, & potente deposito, sit humilis exaltatus. Sollicitudinem ergo tuam in Domino commendantes & prosequentes actionibus gratiarum, monemus & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus non deficias, sed proficias potius, & sic cœptis insistas ut in brevi ad nos dante Domino cum palma victoriæ revertaris, & præsentis gratiam sentias qui absentia hæcenus servivisti. Datum Anagninæ Idibus Decembris.

ILLUSTRI REGI OTTONI
in Romanorum Imperatorem electo.

Epist. 105.
Arnold. Lubec.
lib. 7. cap. 4.

Sinceræ intentionis affectum quem circa promotionem regiam habuimus hæcenus & habemus explicare nos litteris non oportet, cum plenius hoc exponat effectus & fidelius interpretentur mentem nostram opera quam scripturæ. Sanè præter opinionem plurimum & multorum consilia suscepimus ab initio causam tuam, de cujus promotione omnes penè penitus desperabant, & studuimus efficaciter promovere, nec te in articulo illo reliquimus quo per

obitum inclitæ recordationis Richardi Regis Anglorum avunculi tui videbaris ab omnibus derelictus. Licet enim non defuerint qui multipliciter nos tentarent & muneribus & promissis nos vellet à favoris tui proposito revocare, nec precetamen nec pretio, nec minis, nec monitis potuerunt aliquatenus flectere mentem nostram quin de die in diem amplius in tua dilectione ferveret & ad electionem tuam propensius aspiraret. Quamvis autem neque qui plantat neque qui rigat sit aliquid, sed qui incrementum dat Deus, gaudemus tamen in eo qui dat omnibus affluenter quia ei quod plantavimus & rigavimus incrementum benignus indulgit, ita ut sicut granum sinapis quod mulier in horto suo legitur seminasse, planta nostra in arborem magnam jam excreverit; in cujus ramis volucres cœli, dante Domino, in brevi sedebunt, & sub cujus umbra bestia terre quiescent. Cum igitur Dominus dirigat gressus tuos & firmet de die in diem amplius regnum tuum, monemus serenitatem regiam & exhortamur in Domino quatenus cum tempus jam acceperis opportunum, opportunè ac importunè, vigilanter & incessanter insistas ut bonum principium finis optimus subsequatur, & optatum commune desiderium nostrum fortiatum effectum, foveas in dilectione ac devotione tua Principes qui te fovent ut alios melius ad tuæ serenitatis favorem inducas, & dum Principum tibi favor ardet, ad tuæ promotionis perfectionem intendas, nec negligas in aliquo factum tuum, sed omni diligentia studeas promovere. Sanè speramus in eo qui est in se sperantium fortitudo quod si denuo profeceris sicut hoc anno diceris profecisse, non erit qui tuo profectui se opponat vel divinæ dispositioni resistat. Datum Anagninæ xviii. Kal. Januarij, pontificatus nostri anno sexto.

LITTERÆ OTTONIS REGIS.

Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici Otto eadem gratia & sua Romanorum Rex & semper Augustus salutem cum filiali dilectione. Cum post Deum, Pater sancte, vos semper habeamus propitium & benignum, sicut exaltatio & sublimatio nostri honoris manifestè declarat, & honorem nobis divinitus collatum Deo & vobis semper velimus ascribere, cum in cinerem & favillam negotium nostrum redactum fuisset si manus vestra vel auctoritas beati Petri in partem nostram non declinasset, hoc semper præ oculis habebimus quoad ulque vixerimus. Sanè innotescere vobis cupimus quod status noster de die in diem prosperatur; & hoc non excellentiæ nostræ, sed Deo & vobis & Ecclesiæ Romanæ ascribimus. Regem Boemæ, Langravium Thuringiæ, Marchionem Moraviæ per potentiam non habuimus, sed per magnam vestram sollicitudinem & frequentem; de quo non dubitamus, sed de die in diem super hoc magis certificamur. Curiam enim beati Martini; in qua multi Principes imperij fuerunt, Archiepiscopi, Episcopi, Duces, Comites, & alij quamplurimi nobiles. In ea verò talia sunt ordinata & statuta quæ scriptis committere non audeamus, sed latiori presentium dilecto & familiarissimo Clerico nostro H. de Aquileia memoriter commendavimus, & ei firmiter sub obtentu gratiæ nostræ iunximus ut vobis omnia per ordinem referat. Firmiter enim credimus quod quod de nobis incepitis infra paucos dies, hoc est, in Purificatione beate Mariæ, bono fine consummabitur. Principes enim superiores, videlicet Archiepiscopus Salzbürgensis cum suffraganeis suis, Dux Austriæ cum nobilibus terræ sue, & Dux Bavaricæ, terras eorum à nobis recipiet & fide-

Epist. 106.

Vide supra epist. 102.

litate præstabant, ita per Dei gratiam quòd discordia in gratiam convertetur. Expedi enim vobis & nobis ut consilium vestrum & auxilium apponatis sicut videritis expedire. Rogamus igitur paternitatem vestram, ut solito more benignè legationem nostram audiat, & consilium vestrum, quod magnum est, apponatis, & latorem præsentium H. de Aquileia quàm citius poteritis nobis transmittatis; quia in prædicta curia consilio vestro & auxilio unà cum Principibus imperij uti volumus, facturi quod nobis mandaveritis. Ea quæ lator præsentium super iis vobis dixerit indubitanter credatis. Prædicta curia erit apud Vvoldam. Dominus Legatus non interfuit curiæ Sulak, quia pro negotiis Ecclesiæ ac nostris ad partes ierat orientales.

*ILLVSTRI REGI OTTONI IN
Romanorum Imperatorem electo.*

Epist. 107.

Serenitatem tuam in Domino commendamus quòd ingratitude vitium fugiens, & Ecclesiæ Romanæ beneficia recognoscens, nobis post Dominum profectum suæ promotionis adscribit & per suas litteras constitetur quòd negotium ejus redactum esset in cinerem & favillam nisi ei manus nostra & beati Petri auctoritas assistisset. Consideras enim tecum & diligenter attendis quòd non labiis tantum te curaverimus honorare, sed in omnibus quæ ad promotionem tuam facere videbantur auctoritatem tibi præstitimus & favorem; dumque statum præsentem præterito confers, & utrumque altero diligenti meditatione meritis, & qualiter pars adversa, quæ in sua olim potentia confidebat, suis sit ex magna parte viribus enervata, consideras, intelligis quantum tibi per favorem apostolicæ sedis accesserit, quantumque factus sis te ipso robustior, & qualiter in promotione tua pars sit altera minorata; quæ per Dei gratiam te proficiente deficit, & te crescente decrevit. Gaudemus etiam quòd is cujus vices in terris, licet insufficientes, gerimus & ministerium exercemus, judicium nostrum videatur misericorditer approbasse, cum ei quod plantavimus & rigavimus dedit incrementum & daturus credatur in proximo ad perfectum. Verum non nostrum, sed suum potius judicium approbavit. Quoniam nos ejus exemplo super imperij Romani negotio non fuimus personarum aut munerum acceptores, nec potentem respeximus & despeximus impotentem; sed potente potius ob causas rationabiles & multiplices reprobato, elegimus & assumpsimus impotentem, ejus inhaerentes vestigiis qui exultat humiles & humiliat contumaces. Monemus igitur serenitatem regiam & exhortamur in Domino quatenus quanto Deus te amplius exaltarit, tanto magis in ejus humilites te conspectu, elationem cordis fugiens & extollentiam oculorum, non solummodo apud Dominum, sed & apud imperij Principes & pauperes quoslibet & minores. Beneficia quoque apostolicæ sedis assidua tecum meditatione recensens, eam, sicut debes, in capite veneris, & in membris honores; sciens quòd caput membro gaudenti congaudet, & parti dolenti suum condolerit universum. De nobis autem, quorum constantiam es expertus, si quid tibi fuerit sinistri suggestum, omnino non credas; sed puritatem nostram ex operibus nostris attendas, non credens sermonibus detractorum,

qui ad tuum potius detrimentum immisiones per malos angelos facere moluntur; non tam ut tu contra sedem apostolicam movearis quàm ut nostra circa te conscientia vulneretur. Cum autem Dominus tempus tibi concesserit opportunum, quo possis feliciter imponere laboribus tuis finem, vide ne in vacuum gratiam ejus accipias & accepto tempore negligas causam tuam; sed opportunè ac importunè insistas ut quod quæris invenias, & accipias quod expectis & exoptas. Quia verò, sicut accepimus, in manu forti es Sueviam intraturus, volumus ut indemnitati Ecclesiarum & religiosorum locorum quantumcunque poteris studeas providere, cavens sollicitè ne monasterium de Salem, in quo fratres Cisterciensis ordinis laudabiliter conversantur, destruat occasione hujusmodi vel enormiter & graviter opprimatur. Ceterum quoniam, ut docet Apostolus, non omni spiritui est credendum, sed probandi sunt spiritus si ex Deo sint, cum frequenter angelus Sathanæ transfiguret se in angelum lucis, & sæpe immisiones fiant per angelos malos, verentes ne fraudibus noceat qui viribus nocere non potest, super quibusdam quæ dilectus filius H. Aquilegensis nuntius tuus nobis proposuit ob cautelam nostram & commodum tuum ad præsens non duximus aliud respondendum nisi quòd in omnibus te circumspectum exhibeas ac prudentem, nec verbis detinearis inanibus, ut cum tempus acceperis, oblata tibi temporis opportunitas dilabatur, aut circumveniaris fraudibus exquisitis, ut quos habes amittas, & quos habiturus fueras non acquiras. Datum Anagninæ VII. Kal. Februarij.

*ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS,
Abbatibus, Ducibus, & aliis Principibus carissimis in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo faventibus.*

Solet esse tam messis quàm vindemia cultori gratior post laborem, & non solum mercenarius finem sui operis præstolatur, sed & viri fortes habent menses vacuos, & dies sibi laboriosos enumerant, donec quod feliciter inchoaverunt felicitè exequantur. Sanè summa intentionis finis operis esse debet, nec solet incipere sapiens quòd nolit aut nequeat consummare, sciens quòd finis non pugna coronat, & non qui cæperit, sed qui perseveraverit, salvus erit, nec currentes, sed percurrentes bravium apprehendant, aut coronentur qui nisi usque in finem legitime decertaverit. Siquidem cum ad promotionem carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romanorum Imperatorem electi tam in personis quàm rebus plurimum laboraveritis hætenus, nec fuerit labor vester inanis, immo plantæ quam plantastis diligentius & rigastis dedit Dominus incrementum, ita ut maturitati proxima jam spondeat uberes fructus vobis, cavete ne in vacuum gratiam Dei recipiatis, sed eam potius tempore acceptæ accepto, & cum via vobis pateat & sit oblata facultas, quia semper nocuit differre paratis, non quærat moras aut dilaciones caperetis, sed eis omnino postpositis, quòd bene cæpistis, quantum permiserit Dominus, com-

Epist. 108.

pleatis. Ecce enim regiones albet ad messum, ita ut nisi messor negligat messionem, sed false accingat potius ad metendum, metere non solum quæ seminaverat ipse possit, sed in aliorum intrare laborem & quæ alij seminaverant congregare. Monemus igitur universitatem vestram & exhortamur attentius & per apostolica vobis scripta mandamus quatenus ut finem de cetero tam vestris quam imperij laboribus imponatis, taliter vos accingere procuretis ut cum eum vocabimus ad coronam, nulla vos mora detineat quin in forti manu & brachio extento, prout videbitur expedire, ad nostram eum præsentiam honorificè adducatis, apostolica benedictionis gratiam & sacræ unctionis mysterium suscepturum. Taliter igitur exequimini quod mandamus ut ea intentione vos ostendatis hæcenus laborasse quod finem tantis imponeretis laboribus & dignè reciperetis pro tanto & tam diutino labore mercedem. Datum Anagninæ 19. Kal. Februarij.

In eundem fere modum Lantgravo Thuringia.

In eundem modum Comiti Palatino Rheni.

ARCHIEPISCOPO MAGDEBURGENSI,
spirituum consilij sanioris.

Epist. 109.

IN admirationem inducimur vehementem & non modico merore turbamur quod cum Magdeburgensis Ecclesia in magnæ necessitatis articulo, videlicet tempore schismatis, sinceritatem devotionis & constantiam fidei Ecclesie Romanæ servavit, & in eadem usque ad hæc tempora permanerit puritate, nunc te faciente, quod dolentes referimus, obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, & argentum tuum in scoriam est conversum, contra id quod de te hæcenus putabamus. Inter ceteros etenim ecclesiasticos & seculares imperij Principes te credebamus Romanam Ecclesiam quodam modo specialius venerari & nos ipsos brachijs sincerioris caritatis amplecti & sic in apostolicæ sedis devotione firmiter permanere ut nec mors, nec gladius, nec fames, nec aliud te posset à caritate ipsius aliquatenus separare. Sperabamus siquidem quod sic nobis fideliter adhereres quod velles cum triumphantibus triumphare, ac licet casum non posses formidare nobiscum, reputares tamen, si cum cadentibus caderes, gloriosum, & beatum te crederes si persecutionem propter justitiam & obedientiam pateris. Sanè advertere debuisses ne relicta obedientia semita, contra stimulum calcitrans, ad inobedientiam devia declinares, cum obedientia præferatur victimis, & idololatriæ inobedientia comparetur, dicente Propheta: *Numquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius ut obediatur voci ejus? Melior est enim obedientia quam victima, & auscultare magis quam offerre adipe arietum; quoniam peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere.* Legeras autem quod inobedientia de paradiso primum hominem expulit, & Saulem à regno deiecit. De Christo verò, quia factus est obediens patri usque ad mortem, mortem autem crucis, in Apostolo novimus te legisse quod propter hoc Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in

nomine Iesu omne genu flectatur caelestium, terrestrium, & inferorum, & omnis lingua confiteatur quoniam Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris. Quia ergo scienti bonum, & non facienti, peccatum est illi, & servus sciens voluntatem domini sui, & non faciens, vapulabit multis, cum quàm commendabile sit obedientiæ bonum & quàm detestabile inobedientiæ vinculum ex divinæ paginæ didiceris lectione, veterem hominem cum actibus suis exuere debuisses & novum induere qui tibi & aliis reliquit exemplum ut sequamini vestigia ejus; quatenus sicut ipse non solum obediens Deo patri, sed Mariæ ac Ioseph subditus fuisse describitur, sic & tu superioribus subditus non resisteres contumaciter, sed humiliter obediens; ne si aliter ageres, pro pari crimine puneris non impariter cum Saule. Licet autem inobedientiæ vitium potuissimus jam pridem in te graviter vindicare, cum propter hoc per venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum apostolicæ sedis Legatum, qui quantus in Cisterciensi ordine fuerit, & quantum locum in Ecclesia meruerit obtinere, quantumque per injunctum ipsi legationis officium auctoritatis ei accesserit & honoris, te non credimus ignorare, fueris excommunicationis sententiæ innodatus, nec te propterea excommunicatum habueris, sed excommunicatus præsumptis celebrare, nos tamen canis tuis & honestati parentes, quantumcunque videmur derogare Legato, licet id non faceremus animo derogandi, te fecimus à vinculo excommunicationis absolvi, credentes quod patientia nostra te ad pœnitentiam revocaret, nec gratiæ nostræ te de cetero exhiberes ingratum, sed gratias agens potius obediens. Verùm, sicut opera tua testimonium perhibent veritati, factus est novissimus error tuus pejor priore, cum ex benignitate nostra sis amplius induratus, ita ut despere videaris in senio qui tempore sapueras juventutis. Ecce etenim cum idem Legatus, de quo fiducialiter gloriamur quod à Vide supra epist. 56. 84. muneribus excutit manus suas, & de quo verè dicere possumus, *Non fuit qui ditaverit Abraham*, tibi ex parte nostra sub debito juramenti quod in tua nuper absolutione præstiteras districte præceperit, & nos etiam per litteras nostras dederimus in mandatis ut super imperij Romani negotio nostræ acquiesceres voluntati, & carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo, quem nos in Regem suscepimus, tu quoque nobiscum eum in Regem suscipiens, fideliter adhereres, tu tamen nec ejus nec nostro mandato deferens, nec præstitum juramentum attendens, noluisti quod mandatum tibi fuerat adimplere; immo cum propter hoc excommunicatum te renuntiaverit & perjurum, relaxasti contra eum & Romanam Ecclesiam linguam tuam, & nescimus cujus appellationis obtentu deferre sententiæ contempsisti, cum etiam in dubio debuisses viam eligere tutiorem, & donec res nostro diffiniretur iudicio, sententiam observare. An fortè putas quod mandatum tibi factum fuerit contra Deum, aut in tali negotio, tamquam ad apostolicam sedem non spectet, nobis

non debeas obedire? Certè multùm desipis, si hoc sapias. Nam & nos homines sumus, & Deum cœli timemus, nec quicquam vellemus contra ipsum statuere aut supra nos aliquid arrogare. Quantum autem in hoc facto deliqueris, & quam merueris ex contumacia tanta pœnam, meliùs experiteris in opere quàm ex canonica reneas lectione, nisi adhuc, quantum possumus, tuâ vellemus honestati deferre; sed nisi deferentibus deferas, & deposito corde lapideo carneum cor assumes, & obedias voci nostræ, quantò differtur amplius, tantò graviùs inferetur. Sanè si fuisset in facto imperij personarum aut munerum acceptores, si potentiam præposuisset iustitiæ, & pervertisset iudicium æquitatis, inobedientiam tuam vel dissimularem omnino, vel saltem minùs molestè ferremus. Verùm cum personarum acceptione postposita, non attendentes vultum potentis, nec impotentis iustitiam contemnentes, secuti fuerimus æquitatem, & jam Dominus iudicium nostrum certis videatur indicis approbasse, contumaciam tuam nec debemus nec volumus ulterius in patientia sustinere, cum secundùm Apostolum parati simus inobedientiam omnem ulcisci, quam ex hoc & tu ipse ampliùs manifestas quòd expectatus diutiùs, licèt promiseris, nullum tamen propter hoc miseris responsalem. Volentes autem adhuc, si possumus; te ad viam rectitudinis revocare, monemus & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus quatenus omni excusatione cessante, prædicto Legato infra mensem post suscepcionem præsentium plenè satisfacias de injuriis irrogatis, & sicut idem tibi ex parte nostra præceperit, super facto imperij nostræ consentias & obedias voluntati; præsertim cum idem Rex sufficientem præstare velit super indemnitate Magdeburgensis Ecclesiæ cautionem. Alioquin noveris nos venerabilibus fratribus nostris Mindensi, Verdensi, & Hildesemensi Episcopis dedisse districtiùs in mandatis ut ex tunc te singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campanis, & candelis accensis, appellatione remota, excommunicatum publicè nuntient, & per vicinas dioeceses faciant sub solemnitate simili nuntiari; suffraganeis tuis & Magdeburgensi Capitulo ex parte nostra in obedientiæ virtute mandantes ut inobedienti tibi nullam reverentiam prorsùs impendant, nec te ut Metropolitanum honorent, sed ut excommunicatum evitent. Quòd si nec sic arbor tua fora stercorebus fructus protulerit requisitos, securim ad radicem ficulnæ infructuosæ ponemus; ut juxta proverbium veritatis, arbor quæ non fecerit fructum bonum, excidatur, & mitatur in ignem.

EPISCOPO PATAVIENSI.

Epist. 110.

Non est tibi vel alij formidandum quòd nos, qui debemus omnium jura tueri, velimus imperij Romani jura turbare, ne inde nascantur injuriæ unde jura nascuntur, cum illa simus mensura contenti quam Christus in evangelio diffinivit. *Reddite, inquit, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo.* Ne quis igitur

æstimet quòd contra jura imperij Romani aliquam nobis obligationem feceris aut etiam sponsonem, præsentibus tibi litteras in testimonium duximus concedendas; in quibus scripturam illam quam ad tuam innocentiam ostendendam nobis dedisti de verbo ad verbum duximus adnotandam. **E G O . . PATAVIENSIS EPISCOPVS** per hoc scriptum meo sigillo munitum profiteor & affirmo quòd litteras illas in quibus quoddam capitulum continetur per quod clavibus Ecclesiæ, quas Deus beato Petro & successoribus eius concessit, videtur aliquatenus derogari, nec legeram nec audieram antequam ad præsentiam Domini Papa venissem, licèt litteris illis meum sit sigillum appensum; quoniam minùs cautè vacuo pergameno meum iusti sigillum apponi, credens quòd nihil in eo scribi deberet in derogationem ecclesiastica potestatis. Unde capitulum illud contra claves Ecclesiæ nec approbo nec defendo, sed corde credo & ore confiteor quòd quicquid Romanus Pontifex, qui est successor beati Petri & Vicarius Iesu Christi, ex auctoritate ipsarum clavium ligaverit super terram, erit ligatum in cœlis, & quicquid solverit super terram, erit solutum in cœlis. Datum Laterani x. Kal. Iunii, anno septimo.

NOBILI VIRO DUCI BRABANTIÆ.

Olim, si bene recolimus, pro consummandâ copula inter carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum, & dilectam in Christo filiam [Mariam] natam tuam nobis humiliter supplicasti, ut dispensationem quam venerabilis frater noster Prænestinensis Episcopus apostolicæ sedis Legatus de speciali mandato sedis apostolicæ fecerat inter ipsos auctoritate dignarem apostolica confirmare. Cui petitioni, propter multam utilitatem quæ noscitur ex hoc imperio proventura, consensum præbimus pariter & favorem. Nunc autem, quòd grave gerimus & molestum, occasionibus frivolis adinventis ipsam eidem Regi sponso suo tradere malitiosè recusas, cum solemniter inter ipsos sponsalia sint contracta, & hinc inde tam per te quàm per homines tuos præstito juramento firmata, illicitum habens, ut dicitur, cum nobili viro Philippo Sueviæ Duce tractatum ut eam carissimo in Christo filio nostro Frederico illustri Regi Sicilia nepoti suo copules in uxorem. quòd utique tantò gravius reputamus quantò magis ex hoc & animæ tuæ periculum & famæ dispendium procuratur. Cum enim prædictus Rex Sicilia sororem carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Aragonum germanam, uxorem quondam illustris Regis Vngariæ, accipere debeat in uxorem, & jam inter ipsos per dilectum filium Roffridum tituli sanctorum Marcellini & Petri Presbyterum Cardinalem Casinensem Abbatem, tunc apostolicæ sedis Legatum, de mandato nostro, mediantibus & jurantibus familiaribus utriusque, sponsalia sint contracta, præter id quòd dicta filia tua ipsum Regem Sicilia linea consanguinitatis attingit, quare non posset eidem matrimonio copulari, sustinere non possemus aliqua ratione ut contra hoc quòd hinc etiam nobis approbantibus est firmatum temeritate qualibet veniretur. Nos autem,

Epist. 111.
Vide supra
epist. 66.

Vide supra
epist. 80. &
lib. 11. epist.
4. 134.

tem, ne sanguis tuus de nostris manibus requiratur, qui tenemur ex injuncto nobis officio de salute animæ tuæ sollicitè cogitare, nobilitati tuæ per apostolica scripta mandamus & in virtute spiritus sancti districtè præcipimus quatenus usus consilio saniori, eandem filiam tuam prædicto Regi sponso suo, sicut præstito juramento teneris, tradere non differas in uxorem, famæ tuæ consulens & salutem. Nos enim venerabilibus fratribus nostris Maguntino Archiepiscopo & Episcopo Cameracensi nostris damus litteris in mandatis ut si venerabilis frater noster Colonienfis Archiepiscopus requisitus præfatam filiam tuam infra mensem noluerit coronare, ipsi vel eorum alter, si ambo nequeunt interesse, auctoritate nostra suffulti, eam omni contradictione, occasione, & appellatione cessante coronent. Si verò, quod non credimus, aliud duceres faciendum, noveris quòd in personam tuam, uxoris tuæ, ac terram tuæ dominationi subiectam ecclesiasticæ severitatis gladium exerceremus, cum propter similem culpam in quosdam Reges & regna ecclesiasticam jam duxerimus sententiam proferendam, sicut tua nobilitas non ignorat. Præterea, quicquid de ipsa filia tua contra mandat nostrum feceris in derogationem canonicæ sanctionis irritum decernimus & inane; prædicto Cameracensi Episcopo & dilecto filio Præposito Bunnensi & majori Decano Colonienfis nostris dantes litteris in mandatis ut ea quæ præmissimus non differant publicare. Datum Romæ apud sanctum Petrum v. Kal. Novembris, pontificatus nostri anno septimo.

MAGVNTINO ARCHIEPISCOPO.

Epist. 112.

Cum propter defectum pallei, quod Placentinus tibi restituere noluerat, non modicum sustinueris detrimentum, & nos tuis profectibus intendentes, aliud tibi pallem per venerabilem fratrem nostrum Cameracensem Episcopum & dilectum filium magistrum Vv. de Leicestria nuntium tuum duxerimus transmittendum, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus quatenus eo utaris ad divini nominis gloriam, apostolicæ sedis honorem, salutem animæ tuæ, necnon utilitatem metropolis Maguntinæ. Monemus igitur fraternitatem tuam & exhortamur in Domino, per apostolica tibi scripta mandantes quatenus tam erga nos quam erga carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum talem te studeas exhibere ut fidem & devotionem tuam magis & magis in opere comprobemus. Datum Romæ apud sanctum Petrum v. Kal. Novembris.

MAGVNTINO ARCHIEPISCOPO,
& Cameracensi Episcopo, & Præposito Bunnensi.

Epist. 113.

Cum ij qui olim nullam vel modicam nobis & apostolicæ sedi reverentiam & obedientiam exhibebant, Græci videlicet, Blachi, Bulgari, & Armenij, nunc ad obedientiam nostram & devotionem apostolicæ sedis plenè per Dei gratiam revertantur, ut sit unum ovile & unus pastor, dolemus plurimum & turbamur quòd venerabilis frater noster Colonienfis Ar-

chiepiscopus, qui videbatur esse nobis obediens & devotus, ab obedientia & devotione nostra declinat, cum præcepta nostra, quæ ipsi multoties iteravimus pro carissimo in Christo filio nostro illustri Rege Otone in Romandrum Imperatorem electo, pertranseat aure surda, & quod pejus est, ipsum penè penitus deseruisse videatur, quodque pessimum, in contrarium machinari. Hoc autem malum tam grave reputamus & grande quòd ex eo, nisi quantocius corrigatur, Ecclesia Colonienfis & civitas irreparabile detrimentum incurrent, & ipse Archiepiscopus, qui per hoc & famam ex toto corrumpit & etiam perdit omnino, nos & Romanam Ecclesiam in confusionem, si posset, induceret vehementem. Cum enim non ipse nostrum, sed nos ejus in hac parte fuerimus judicium imitati, & in favorem ejusdem Regis ipse nos traxerit, non nos ipsum, si eum dimiserit sine nobis, quia nos eum nullatenus dimitemus, profectò tam ipsi quam nobis illud poterit non immeritò coaptari: *Si cæcus cæcum duxerit, ambo in foveam cadunt.* Sed si voluerit, potius ipse cæcus cadat in foveam quam nos, qui nolimus sequi cæcum, in foveam caruamus. Malentes igitur ut idem Archiepiscopus per admonitionis vestræ studium à suo revocetur errore, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus & districtè præcipimus quatenus ad Coloniensem Ecclesiam pariter accedentes, convocatis Prioribus & aliis quos videritis convocandos, coram eis dictum Archiepiscopum monere diligentius & inducere procuretis, eisdem ex parte nostra in virtute obedientiæ firmiter injungentes ut ab hoc errore, usus consilio saniore, penitus respiciat, & ne omnino perdat operam & impensam, eidem Regi, sicut præstito fidelitatis juramento tenetur, suum impendat auxilium & favorem, & alios ad devotionem & servitium ejus diligenter inducat, proponentes eidem quòd si secus duxerit faciendum, in eam se difficultatem inducet de qua non facile poterit expediri. Si verò ad excusationem suam proposuerit coram vobis quòd idem Rex eum offenderit vel gravarit, ipsum cognita veritate ad satisfactionem ei debitam impendendam monere diligentius & inducere procuretis, & si necesse fuerit, auctoritate nostra cogatis; cum etsi prædicto Regi favere velimus, præfatum tamen Archiepiscopum in suo cupiamus jure fovere. Alioquin veritatem diligenter examinatum per vestras nobis litteras appellatione cessante fideliter intimetis; ut per relationem vestram instructi, si prædictus Archiepiscopus de inobedienciæ vitio, quod secundum Prophetam idololatriæ comparatur, & juramenti transgressione, per quam juxta legem divinam in vanum assumitur nomen Dei, admirabilis * apparuerit, securim ad radicem infructuosæ arboris apponamus, & cum stare non possit, apostolica falce succisa, in locum ipsius talem faciamus succrescere plantam quæ fructum suavitatis proferat & odoris. Sanè nos eisdem hac vice non scribimus; quia cum super hoc ipsi multoties direxerimus scripta nostra, nihil aut parum profecimus apud ipsum, quia mandata nostra pariter & præcepta exaudire

B B b b b

Tom. I.

noluit totiens iterata. Ideoque volumus & mandamus ut has litteras in omnium legi presentia faciatis, & exhortemini clerum ac populum diligenter ne permittant ut Ecclesia Colonienfis & civitas, quæ inter universas Ecclesias & civitates regni Theutonici tam gloria quàm magnificentia est sublimis, enormiter confundatur. Ceterùm si dictus Archiepiscopus maluerit nostris obedire mandatis quàm in hujusmodi contumacia perdurare, ipsum de nostra reddatis gratia certiozem, ex parte nostra firmiter promittentes eidem quod ad honorem suum pariter & profectum taliter dante Domino intendemus quod de nostra poterit gratia merito gloriari. Vnde ut nostrum sibi sentiat patrocinium aliquatenus non deesse, si fortè contra dilectum filium nobilem virum Henricum Comitem Palatinum præfati Regis germanum querelam intorserit coram vobis, vos auctoritate nostra suffulti quod iustum fuerit appellatione postposita decernatis, & faciatis quod decreveritis per censuram ecclesiasticam firmiter observari. Quod si non omnes &c. duo vestrum. Datum Romæ apud sanctum Petrum 1 v. Kal. Novemb.

AQVILEGENSI PATRIARCHÆ.

Epist. 114.

Cvm in susceptione pallei præstiturus sis corporaliter iuramentum quod nobis & successoribus nostris & Ecclesiæ Romanæ fidelis & obediens semper existeris, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus & in virtute obedientiæ districtè præcipimus quod post hujusmodi iuramentum exhibitum & receptum patientes litteras tuo sigillo munitas apostolatu nostro transmittas, in quibus profitearis appetè quod ex debito præstiti iuramenti tam super imperij Romani negotio quàm etiam super aliis nobis secundùm Deum obedire teneris; ut ij qui tam in Theutonia quàm in Italia similem nobis professionem fecerunt, aut is qui pro eo quod talem facere noluit, meruit ab officio pontificali suspendi, non debeant contra nos scrupuloso corde moveri tamquam apud nos sit acceptio personarum, aut in manu nostra pondus & pondus quasi statera dolosa consistat. Alioquin propter inobedienciæ culpam, quæ secundùm Prophetam idololatriæ comparatur, ut de reatu perjurij taceamus, nisi feceris quod præcipimus infra mensem, ex tunc usum pallei tibi noveris auctoritate apostolica interdictum.

SALZBURGENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 115.

Frustra jacitur rete ante oculos pennatorum, & durum est cuique contra stimulum calcitrare. Nos enim sathanæ non ignoramus astutias, & prompti sumus inobedientiam omnem ulcisci. Dominus ergo sit nobis adjutor, non timebimus quid faciat nobis homo. Maledictus enim homo qui confidit in homine, aut qui carnem brachium suum ponit. Væ autem ingredienti terram duabus viis, quia nemo potest duobus dominis deservire. Monemus igitur fraternitatem tuam & exhortamur attentius, per apostolica tibi scripta mandantes quatenus sacrosancam Romanam Ecclesiam matrem tuam de corde puro & conscientia bona & fide non ficta studeas venerari, pro certo cog-

noscens quod is qui supra se petram suam ædificavit Ecclesiam non permittit ut portæ inferi prævaleant contra eam juxta quod ipse testatur: *Descendit pluvia, venerunt flumina, flaverunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit. Erat enim supra petram fundata.* Quia verò semper diligit qui amicus est, & frater in necessitate probatur, tu, amabilis frater, tamquam aurum in fornace te proba; quamvis fornax nondum septuplum quæ succendi consueverat sit succensa, sed in proximo fulgura sint in pluviam convertenda. Datum Romæ apud sanctum Petrum v 1. Idus Maij.

ARCHIEPISCOPO MAGVNTINO,
Episcopo Cameracensi, & Scholastico sancti
Geronis Colonienfis.

VT Adolphus Colonienfis Archiepiscopus incidat in foveam quam paravit & intret ipsius gladius in cor ejus, pertinax ipsius inobediencia, perjurium iteratum, & proditio divulgata deposcunt. Ipse etenim nec Deum timens, nec reveritus hominem, nec Colonienfis Ecclesiæ dignitatem attendens, in offensam Dei, Ecclesiæ Romanæ contemptum, & sedis suæ dispendium à se obedientiæ jugum excussit, iuramentum semel & iterum præstitum violavit, & eum prodidit quem crearat. Sanè cùm olim carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum coronasset in Regem, & fidelitatis ei præstitisset iuramentum, apud nos multipliciter instituit ut eidem Regi favorem apostolicum impendentes, ratum quod ipse fecerat haberemus. Cùmque multiplicatis intercessionibus obtinisset à nobis ut in favorem Regis ipsius deseremus Ecclesiæ Colonienfis honori, cepit postmodum in ejus devotione tepescere, ac manum suam ab aratro retrahens, occasiones frivolæ invenire ne quod plantaverat irrigaret; quatenus citò atresceret planta ejus, cùm sollicitudinem suam manus ei subtraheret plantatoris. Verùm quia neque qui plantat neque qui rigat est aliquid, sed qui incrementum dat Deus, invaluit nihilominus per Dei gratiam novus palmes; & cùm jam extenderet ramos suos & uberius pullularet, vidit plantator invidus & invidit, & quodammodo in ejus excidium conjuravit. Quia verò nihil est occultum quod non reveletur & absconditum quod non sciatur, sed testimonium veritatis, non potuit occultare diutius virus suum; quia nequam mentem iniqua operatio revelavit, & arbor agnita est in fructu. Commonitus igitur & conventus iterum præstitit iuramentum quod eundem Regem nunquam desereret nec in partem aliam declinaret; sed nec iuramentum stabilire potuit mentem illam, quæ innatæ levitatis vitio fluctuabat. Nos autem, licet non de facili crederemus quod vir tanta præditus dignitate sic esset adversarius sibi ipsi ut quod fecerat intenderet annullare, ne quid tamen sollicitudini nostræ deesset, ad constantiam eum excitare volentes, & monitis & minis institimus apud ipsum & sub quanta ei potuimus districtione præcepimus ut in ejusdem Regis fidelitate persisteret & ad promotionem ipsius

Epist. 116.
Arnoldus Lubec. lib. 7. cap. 3.

efficaciter aspiraret, cavens sollicitè ne maledictionem pro benedictione reciperet si illuisse nobis tam turpiter probaretur. Ipse verò non attendens quòd sicut obedientia victimis offertur, sic inobedientia idololatriæ comparatur, obedientiæ lora distrumpens, inobedientiæ vitium non vitavit, sed contra præceptum nostrum & proprium juramentum, corruptus pecunia, sicut fertur, dominum suum temerarius prodidit, & conversus in arcum perversum, nobili viro Philippo Duci Sueviæ contra eum impudenter adhæsit; ac ne quid ejus præsumptioni deesset, & ne culpa ejus aliquo possit velamine palliari, nuper Aquisgrani, ubi præfatum Regem solemniter coronaverat, memoratum Ducem publicè coronavit, quamvis excommunicationis sententiam incurrisset, quam in Ecclesia beati Petri Colonienfis coram multitudine copiosa, ipso præfente ac gerente sacerdotalem stolam in collo & candelam accensam in manu, venerabilis frater noster Guilelmus Remensis Archiepiscopus, tunc Episcopus Prænestinus, apostolica sedis Legatus, promulgaverat in eos qui à præfato Rege recederent & parti alterius adhererent. Ut igitur Colonienfes, qui noluerunt in malo caput languidum imitari, sed in ejusdem Regis fidelitate perstiterunt firmius & persistunt, expurgato fermento veteri, quod voluit corrumpere totam massam, sint nova conspersio, sicut sunt azyymi nihil corruptionis habentes, cum juxta canonicas sanctiones accusatione non egeant manifesta. Vnde nos, ejus exemplo qui absens corpore, præfens autem spiritu, Corinthium damnavit absentem, potuissimus in eum sententiam promulgare, ad majorem tamen cautelam de consilio fratrum nostrorum & tam Episcoporum quam aliorum plurium Prælatorum discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus & distictè præcipimus quatenus cum apud vos sint ista luce clariùs manifesta, dictum Archiepiscopum pulsatis campanis, & candelis accensis, singulis diebus dominicis & festivis excommunicatum publicè nuntiatis & faciatis per omnes Colonienfes Ecclesias & vicinas dioceses sub solemnitate simili nuntiari, suffraganeos & omnes vassallos Colonienfis Ecclesiæ tam clericos quam laicos absolutos ab ejus obedientia nuntiantes. Quia verò si tantum scelus remaneret inultum, quivis de cetero possit impune inobedientiæ vitium, perjurij crimen, & prodicionis facinus perpetrare, sub eadem vobis distictione præcipimus quatenus cum hæc in illo nulla possint tergiversatione celari, vos eum auctoritate nostra suffulti à pontificali officio, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, deponatis, nisi forsitan infra mensem post factam sibi denuntiationem à vobis ad sedem apostolicam personaliter accesserit judicandus; his ad quos jus electionis noveritis pertinere auctoritate apostolica injungentes ut personam idoneam, que tanto congruat oneri & honori, canonicè ac concorditer sibi eligant in pastorem. Quòd si electionem contingeret aliqua fortè, quod absit, occasione differri, ne bona Colonienfis Ecclesiæ possint interim deperire, alicui perso-

næ honesta, providæ, ac potenti committatis administrationem ipsius. Quia verò ejusdem Ecclesiæ tantò ampliùs zelamus honorem quantò clerum & populum ejus devotiores & firmiores sumus experti, ne unitatem ejus aliqua scissura corrumpat, si forsitan ij ad quos spectat electio non potuerint convenire, præcipiatis eisdem ut in aliquos viros idoneos conferant vota sua; qui ad sedem apostolicam accedentes, cum consilio nostro, qui ad eorum concordiam faciente Domino dabimus operam efficacem, personam idoneam sibi eligant in Prælatum. Quòd si non omnes &c. Datum Romæ 111. Idus Martij, pontificatus nostri anno octavo.

PRIORIBVS ET VNIVERSO CLERO
& populo Colonienfis.

Sinceritati devotionis & fidei quam ad carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum immo nos in eo habuistis hæcenus & habetis in Domino congaudemus, & constantiam vestram prosequimur actionibus gratiarum; qui semper in eodem proposito persistentes, non novistis etiam vacillante capite vacillare. Potuisset quidem in aliis propheticum formidari: *Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas.* Sed vos attendentes quòd caput vestrum transferebatur in candam, nolulistis caudæ sequi mobilem levitatem, sed stabiles & immobiles permansistis. Voluerat quidem verus illud fermentum inficere totam massam & vir unus confundere tam sublimem Ecclesiam & infamare tam nobilem civitatem; sed vos ejus facis immunes, azyymi permansistis, nec conspersio vestra nova virus antiquæ fraudis admisit. Participavit forsitan homo ille iniquitatis, Archiepiscopus vester, aliquibus vestrum suæ prodicionis consilium, & prodicionis propriæ propositum revelavit; sed in consensum ejus non venit anima vestra, nec potuit perfidiæ suæ pice vas inquinare sincerum, quia serpentis prudentiam, quæ in evangelio commendatur, vox pulsat in vacuum incantantis. Licet autem nec divinæ reverentia majestatis, nec apostolica sedis auctoritas, nec religio juramenti tetigerit mentem ejus, utinam tamen dignitas Colonienfis Ecclesiæ ac immunitas civitatis ab hujusmodi eum proposito revocasset, ne vilem faceret in electione Principis eandem Ecclesiam, quæ inter alias fuerat hæcenus gloriosa, & ne derogare juri suo immo ejusdem Ecclesiæ videretur, si quod ad tuendam dignitatem ejus priùs providè fecerat proprio jure usus, in ejus tandem injuriam improvidè condemnaret. Verùm quia nihil satis festinatur animo cupienti, nec animus cupidi satiatur, nihil sibi sufficere reputans nisi pecuniam biberet quam avidè sitiebat, contra mandatum nostrum sæpius iteratum & juramentum proprium primò præstitum & postea innovatum in infamiam vestram, quantum fuerat in eodem, & Colonienfis Ecclesiæ detrimentum obedientiæ jugo deposito, dominum suum temerè prodidit, & adversario ejus impudenter adhærens, ne crimen ejus ulla possit tergiversatione celari; eum apud

Epist. 117.

Tom. I.

B B b b ij

Vide Godefrid. monach.
S. Pantaleonis
ad an. 1205.

Aquisgranum publicè coronavit. Nos igitur providere volentes ne homo qui non conveniat operibus & actibus vestris, vobis de cetero principetur in perniciem corporum & periculum animarum, sed à vobis vetus fermentum penitèns expurgetur, vosque remaneatis azymì, sicut estis, de consilio fratrum nostrorum & tam Episcoporum quàm aliorum plurium Prælatorum venerabilibus fratribus Maguntino Archiepiscopo & Episcopo Cameracensi & Scholastico sancti Gereonis Colonienfis dedimus in præceptis ut cum apud eos sint ista &c. in eundem ferè modum ut in alia usque in finem. Moneamus igitur universitatem vestram & hortamur in Domino & per apostolica vobis scripta mandamus quatenus eisdem Archiepiscopo, Episcopo, & Scholastico ad exequendum mandata apostolica utiliter & humiliter assistatis, & in bono proposito persistentes, prædicto Regi sicut hæcenus, immo fortiùs quàm hæcenus, præstetis auxilium & favorem, scituri quòd nostra vobis gratia non deerit. Datum ut supra.

ARCHIEPISCOPO MAGVNTINO,
Episcopo Cameracensi, & Scholastico sancti
Gereonis in Colonia.

Epist. 118.

Licet per alias litteras vobis dederimus in præceptis ut quia Colonienfis Archiepiscopus sententiam excommunicationis incurrit, quam in Ecclesia beati Petri Coloniae coram multitudine copiosa, ipso præsentate ac gerente sacerdotalem stolam in collo & candelam accensam in manu, venerabilis frater noster Guillelmus Remensis Archiepiscopus, tunc Prænestinus Episcopus, apostolicæ sedis Legatus, promulgavit in eos qui à carissimo in Christo filio nostro illustri Rege Ottone in Romanorum Imperatore electo recederent & parti alteri adhererent, memoratum Archiepiscopum pulsatis campanis & candelis accensis denunciaretis excommunicationis vinculo innodatum, & faceretis per omnes Colonienfes Ecclesias & vicinas dioceses sub solemnitate simili nuntiari, suffraganeos & omnes vassallos Colonienfis Ecclesiæ tam Clericos quàm laicos absolutos ab ejus obedientia nuntiantes. Licet etiam vobis præceperimus distriçtè ut, quia ejus inobedientia, perjurium, & proditio sunt adeo manifesta quòd nulla possunt tergiversatione celari, vos eum auctoritate nostra suffulti sublato cuiuslibet contradictionis & appellationis obstaculo à pontificali deponeretis officio, nisi forsitan infra mensem post factam sibi denuntiationem à vobis ad sedem apostolicam personaliter accesserit judicandus, quia tamen vos ex vicinitate locorum & notitia personarum potestis plenius & perfectius rerum & temporum circumstantias indagare, præsentium vobis auctoritate concedimus quatenus diligenti & prudenti deliberatione præhabita, si vobis visum fuerit expedire, præfatum Archiepiscopum monere diligentius & inducere procuretis ut ad fidelitatem carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romanorum Imperatore electi humiliter revertatur infra tempus quod ei duxeritis præfigendum, & de fide servanda tan-

tam ei exhibeat cautionem quòd de levitate ipsius non possit in posterum dubitari, absolutio- nis beneficium ei secundum formam Ecclesiæ impensuri, salva super excessibus ejus canonica disciplina. Alioquin juxta formam præscriptam & in aliis litteris plenius vobis expressam procedere non tardetis. Quòd si non omnes &c. Datum &c.

UNIVERSIS TAM ECCLESIASTICIS
quàm secularibus Principibus & aliis per The-
toniam constitutis carissimo in Christo filio nostro il-
lustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem elec-
to faventibus.

Non est amicus hominis, sed fortunæ, qui sicut arundo vento, sic fortuitis casibus agitur, ei cui aridet in prosperis, deficit in adversis. Licet enim varij sint bellorum eventus, nec quod semper volvitur in eodem statu valeat permanere, non debent tamen viri constantes secundum varietates rerum labentium variari, sed stabiles potius permanere, scientes quòd finis, non pugna, coronat, & non qui cæperit, sed qui perseveraverit, salvus erit. Fides etenim in necessitate probatur, & constantia in adversitate clarescit; nec qui cum fortuna rotatur, constans debet aut stabilis appellari, aut dici fidelis qui fidem variat cum eventu. Vnde miramur non modicum & movemur quòd quidam Principum qui carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo sponte hominum fecerant & fidelitatis juramenta præstiterant non coacti, ex eo quòd nobilis vir Dux Sueviæ visus est aliquantulum prosperari, contra honestatem propriam & fidem præstitam venientes, relicto eo cui priùs adhæserant, ejus adversario adhæserunt, illis merito comparandi de quibus legimus in psalmita: *Filij Effrem intendentes arcum & mittentes sagittas conversi sunt in die belli.* Verùm quanto detestamur amplius in talibus levitatem, tantò in vobis constantiam potius commendamus; qui cum eodem Rege in suis tentationibus fideliter persististis, nec voluistis maculam in gloria vestra ponere ac juramenta propria violare. Super hoc ergo firmitatem vestram in Domino commendantes & prosequentes actionibus gratiarum, moneamus universitatem vestram & exhortamur in Domino & per apostolica vobis scripta mandamus quatenus in bono proposito persistentes, eidem Regi tantò fortiùs assistatis quanto auxilio vestro noscitur amplius indigere; scituri quòd ex hoc vobis tantò magis constitutis nos in posterum debitores quanto sincerius diligimus Regem ipsum & incrementum honoris ipsius sicut hæcenus, immo magis quàm hæcenus, affectamus. Datum &c.

MAGVNTINO ARCHIEPISCOPO,
& Episcopo Hildesemensi.

Svam apud nos carissimus in Christo filius noster illustris Rex Otto in Romanorum Imperatorem electus querimoniam destinavit quòd cum nobilis vir Henricus Palatinus Rhæni fidelitatis ei præstiterit juramentum, contra factum suum venire non metuens, non solum

Epist. 119.

Vide Godefrid.
monach sancti
Pantaleonis
ad an. 1105.

Epist. 120.

servare contempfit quod ei sub iuramentum religione promissit, sed contra eum cum nobili viro Philippo Duce Sueviæ conjuravit. Unde cum ad nos pertineat iudicium iuramenti, per nos sibi de eo iustitiam petiit exhiberi. Cum igitur salutem nobilis ejusdem, de quo in novissimo districti examinis die tenebimur coram Deo reddere rationem, paterno desideremus affectu, fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus atque præcipimus quatenus eum ex parte nostra monere diligentius & inducere procuretis ut iuramentum eidem Regi præstitum, non obstante iuramento quod postmodum exhibuit contra illud, cum ex eo quod primum fuit licitum constet secundum illicitum extitisse, de cetero servare procuret. Alioquin eum ad id per excommunicationem personæ & interdictum terræ sublato appellationis obstaculo compellatis, facturi utramque sententiam singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campanis, & candelis accensis, usque ad satisfactionem congruam firmiter observari.

NOBILI VIRO HENRICO PALATINO
Rheni.

Epist. 121.

Ad infamiam nominis tui cedit & perpetuum tuæ posteritatis opprobrium quod carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum fratrem tuum, vel nulla vel modica violentia interveniente, relinquens, nobili viro Duci Sueviæ adhæsisisti & quantum in te fuerat dejecisti eum quem erigere tenebaris. Sanè suam ad nos idem Rex querimoniam destinavit quòd cum fidelitatis ei &c. ut supra usque paterno desideremus affectu, nobilitatem tuam monemus & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus iuramentum eidem Regi præstitum &c. usque servare procuret. Alioquin noveris nos venerabilibus fratribus nostris Siffido Maguntino Archiepiscopo & Episcopo Paderburnensi per apostolica scripta præcipiendo mandasse ut te ad id per excommunicationem personæ &c. usque in finem.

Scriptum est nobili viro Duci Brabantia in eundem modum usque in Romanorum Imperatorem electum, cui filiam propriam desponsaverat in uxorem, vel nulla &c. usque in finem. Executores dati sunt contra eum Leodiensis Episcopus, major Decanus & Præpositus sancti Gereonis Colonienfis.

NOBILI VIRO LANGRAVIO
Turingia.

Epist. 122.

Quia liberæ voluntatis arbitrium quanto violentius quis flectere nititur, tanto amplius in puritate sui propositi confirmatur, non credimus quòd violentia Ducis Sueviæ tuam mutaverit voluntatem & animum variaverit, licet coactus fueris militare. Cum ergo necessitate cessante cessare soleat necessitatis effectus, monemus nobilitatem tuam & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta mandamus quatenus cum tempus acceperis, ad carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romanorum Imperatorem electi fidelitatis obsequium sine dilatione qualibet rever-

taris, & sic in ejus dilectione proficias ut in gratiam nostram proficere merearis.

Scriptum est in eundem modum Regi Boemorum illustri.

MAIORI DECANO ET SANCTORUM
Apostolorum & sancti Gereonis Præpositis
Colonienfis.

Ad nostram noveritis audientiam pervenisse quòd Bruno Adolphi quondam Colonienfis Archiepiscopi clericus, statutis sedis apostolicæ temerariè se opponens, dominum suum irreverenter induxit ut in carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum crimen prodicionis committeret & Duci Sueviæ pertinaciter adhereret; à quo, sicut dicitur, tamquam alius Iudas in prodicionis præmium pecuniam accipere non expavit. Ne igitur si post damnationem ejusdem Archiepiscopi prædictus Bruno, qui damnationis causam præstitit, remanserit indemnat, illud evangelicum fallere videatur, quo dicitur, *si cæcus cæcum ducit, ambo in foveam cadunt*, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus eum omnibus beneficiis suis sine spe restitutionis appellatione remota privetis, ea personis idoneis conferentes. Quòd si non omnes &c.

E I S D E M.

Ad nostram audientiam noveritis pervenisse quòd Sibod clericus, qui beneficium quoddam de manu carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romanorum Imperatorem electi receperat, & fidelitatis ei præstiterat iuramentum, conversus in arcum perversum, contra proprium veniens iuramentum, Sueviæ Duci juravit, & ab eo prædictum beneficium recepit. Ipse quoque, dum venerabilis frater noster Cameracensis Episcopus mandatis nostris infisteret exequendis, ab eodem Duce in diocesum ejus legatione suscepta, bona ejusdem Episcopi temerè occupavit, vassallos ejus Duci Sueviæ fidelitatem præstare compellens, fidelitate ipsius penitus abjurata. Quia verò tantæ præsumptionis excessum relinquere nolumus impunitum, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus inquisita super iis & cognita plenius veritate, eundem Sibod ab omni officio sublato appellationis obstaculo deponatis, & omnibus eum beneficiis spoliatis, illa personis idoneis assignatis.

PADEBURNENSI EPISCOPO.

Quam detestabile sit crimen perjurij, veteris testamenti lectio manifestat. Nam cum præcepisset Dominus Israëlitis ut universos habitatores terræ quam eis promiserat, de ipsa delerent propter fœdus quod Iosue cum Gabaonitis inivit circumventus, & iuramentum quod principes multitudinis præstiterant eisdem incautè, Gabaonitæ mortis periculum evitarent, licet interrogati si in terra quæ filiis Israël forte debebatur forsitan habitarent, quia de terra longinqua venerant respondissent. Præterea quæ pœna mendacibus debeatur Ananix & Saphiræ mors subita proficitur, qui quo-

BBbbb ij

Epist. 123.

Epist. 124.

Epist. 125.

niam mentiti fuerant spiritui sancto, à conspectu Apostolorum principis, cuius sumus, licet immeriti, successores, mortui sunt educti. Cùm ergo nulla vel modica distantia sit inter perjurium & mendacium sacerdotis, dicente scriptura quòd verba sacerdotis aut vera sunt aut sacrilega, debent ecclesiastici viri, & præsertim qui prælationum obtinent dignitates, reatum perjurij & crimen mendacij penitus evitare & sic fugere inconstantia levitatem ne... sit eis si terram duabus viis ingredi convincantur, & si culpam incurrerint, non effugiant disciplinam. Miramur igitur non modicum & movemur quòd cùm carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo fidelitatis præsteris juramentum, & ab eo de regalibus fueris investitus, postquam per venerabilem fratrem nostrum Siffridum Maguntinum Archiepiscopum consecrationis beneficium suscepisti, tenuisti penè penitus circa eum, & ipsi tuæ devotionis obsequium subtraxisti. Ne igitur subditis tuis occasio fias similis levitatis, qui eis fortitudinis & constantia debes exempla præstare, fraternitatem tuam monemus & exhortamur attentius & per apostolica tibi scripta præcipiendo mandamus quatenus sic de cetero in ejus fidelitate persistas & sic ei patenter adhæreas & potenter quòd præterita negligentia per subsequentem diligentiam expietur, nec tam cito incurrisse notam perjurij videaris, quia id non possemus æquanimiter tolerare.

Scriptum est Abbati Corbeiensis in eundem ferè modum usque juramentum, & ei à suæ promotionis initio auxilium præsteris & favorem, nunc ultimo tenuisti penè penitus circa eum &c. usque expietur, nec incurrisse notam perjurij &c. usque ad finem.

ARCHIEPISCOPO TREVIRENSI.

Epist. 126.

Qualiter juramentum coram nobis præstitum & postmodum exhibitum in manibus Legati nostri observaveris, ne dicamus violaveris, qualiter irrita feceris quæ de tuis labiis processerant, dum veniens contra propriam sponsonem, promissiones infregeris redactas in scriptis & sigilli proprii munimine roboratas, qualiter in obedientia & devotione non persistiteris, tua prudentia non ignorat. Nos autem, licet possemus ex iis tamquam notoriis, & quæ nulla poterant tergiversatione celari, canonica severitatis in te sententiam promulgare, credentes tamen quòd patientia nostra te ad pœnitentiam revocaret, excessus tuos dissimulavimus hætenus & te duximus ex multa gratia supportandum. Verùm quoniam secundum impœnitens cor tuum thesaurizas tibi iram in die iræ, ita ut superbia tua semper ascendat, nec adicias ut conditionis propriæ recorderis, finaliter & peremptoriè tibi scribimus, sub debito juramenti & quanta possumus districtione mandantes ut carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo potenter adhæreas & patenter, per te ac tuos publicè ipsi auxilium tribuens & favorem. Alioquin securim ad radicem arboris infructuosæ immo etiam perniciosæ ponemus,

ne terram inutiliter occupet, & florentem vineam sterilitatis suæ umbra confundat. Quòd si aliqui de Ecclesia Trevirensi favorem tibi præsumerent adhibere, præsumptionem eorum taliter puniremus quòd eorum pœna multis proficeret ad cautelam; immo et si tota Ecclesia Trevirensis in erroris tui defensione peccaret, nos in eam animadvertere curaremus, & honoris metropolitici dignitatem, quam per sedem est apostolicam assecuta, alias transferre propter ingratitude vitium cogeremur.

PRÆPOSITO, ARCHIDIACONO, Canonici, & ministerialibus Ecclesia Trevirensis.

Inconstantiam & facilitatem, ne perjurium & infidelitatem dixerimus, Archiepiscopi Trevirensis vobis credimus per ejus opera patuisse. Nos autem memores dilectionis antiquæ quam apostolica sedes exhibuit Ecclesiæ Trevirensi, pro cujus defensione interdum persecutiones etiam gravissimas est perpessa, & recolentes devotionem illam quam Ecclesia Trevirensis Ecclesiæ Romanæ solita fuerat exhibere usque modò, mitius egimus contra eum, & ipsum duximus æquanimiter tolerandum, credentes quòd patientia nostra eum ad pœnitentiam revocaret. Verùm quoniam superbia ejus semper ascendit, ne videamur errorem ejus dissimulando fovere, similiter ei ac peremptoriè scribimus &c. *ut supra usque confundat.* Ideoque discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatenus eundem Archiepiscopum ad mandatum apostolicum exequendum diligentius moneatis, parati, cùm super hoc fecundò vobis scripserimus, quòd mandavimus humiliter adimplere. Credimus enim & pro certo tenemus quòd Ecclesia Trevirensis Ecclesiæ Romanæ matris & magistræ suæ dispositioni parebit, nec ejus obviabit aliquando institutis. Quòd si forsan, quòd non credimus, in erroris ejusdem Archiepiscopi defensione peccaret, in eam animadvertere curaremus, & in panam ipsius honoris metropolitici &c.

Epist. 127a

ILLVSTRI REGI OTTONI IN Romanorum Imperatorem electo.

Cum inter te ac dilectam in Christo filiam natam Ducis Brabantia sponitalia fuerint approbante Legato nostro contracta, nostræ voluntatis existit ut quòd initiatum est legitime, nisi per alium steterit, compleatur. Cùm ergo puella ipsa ætati nubili sit vicina, monemus serenitatem tuam & exhortamur attentius quatenus usque ad nubilem ejus ætatem expectes, & si pater ejus eam tibi tradere noluerit requisitus, ex tunc liberè cui volueris, in Domino tamen, nubas.

*Epist. 128.
Vide supra
Epist. 13. 66.
111.*

ILLVSTRI REGI ANGLORVM.

Qantum tuæ serenitatis excellentia honoris & exaltationis reciperet incrementum, si carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romanorum Imperatorem electi promotio felicem sortiretur eventum, si diligenter attendas, intelliges per te ipsum, cùm te latere non possit quòd ei non solum adver-

Epist. 129.

farij sui potentia, sed & tuæ consanguinitatis respectus multiplicavit æmulos & hostes adunxit. Ne igitur ad onus sit ei potius quam honorem quod te proxima linea consanguinitatis attingit, non solum ex abundantia divitiarum tuarum ejus deberes indigentia provide, sed multa etiam tuæ necessitati subtrahere ut ejus necessitudinem sublevares. Cùm ergo inclita recordationis Richardus Rex Angliæ frater tuus ei certam legaverit pecunie quantitatem, & tu illam te juraveris, sicut accepimus, soluturum, jurantibus tecum Episcopis regni tui, rogamus serenitatem regiam & exhortamur attentius quatenus pecuniam ipsam eidem in multa necessitatis articulo constituto persolvās, ne te ac nos in eam necessitatem inducas ut cùm justa preteritis favore teneamur apostolicum impertiri, te ad solvendum debitum, quod non denegas te debere, cogere compellamur post commotiones multotiens iteratas, per quas te non potuimus hæcenus emollire.

*PRIORIBVS ET CAPELLANIS
Coloniensibus.*

Epist. 130.

Quod Colonia sedis apostolicæ filia specialis existat & veteris sigilli scriptura testatur, & Coloniensium manifestat assertio, & evidentiùs omnibus opera profitentur. Ecce etenim, ut in devotione sedis apostolicæ civitas ipsa solidaretur ex toto, nec ex aliqua ulterius parte nutaret caput languidum & cor mœrens, quod ulceris sui sanie moliebatur insicere totum corpus, ut à planta pedis usque ad verticem nulla in eo sanitas remaneret, ad mandatum apostolicum excidistis à vobis, & virum idoneum & Ecclesiæ Romanæ devotum in caput vestrum hilariter assumpsistis, qui vobis concordaret operibus, & servaret corporis puritatem. Gaudemus igitur & congaudemus vobis in Domino & sinceritatem vestram prosequimur actionibus gratiarum quod expurgato fermento veteri, ne corrumpere totam massam, in azymis sinceritatis & veritatis vos ipsi azymi ambulatis, & in fidelitate carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romano-rum Imperatorem electi de die in diem persistitis fortiores. Monemus igitur dilectionem vestram & exhortamur in Domino & sub quanta possumus benignitatis affectione mandamus quatenus in devotione nostra & fidelitate Regis ipsius proficiatis jugiter, & sicut bene coepistis, fideliter persistatis, nec impetum formidetis illius qui tamquam posset fluvium absorbere, vobis exilium & depopulationem civitatis vestræ, licet frustra, minatur: cui resistite fortes in fide, constantiam vestram & fortitudinem urbis vestræ in hoc pariter ostendentes, & potissimum confidentes in eo qui projecit in mare curram & exercitum Pharaonis, & qui nunquam deserit de sua misericordia confidentes, nec exaltationem hostis vel extollentiam potius formidetis, quoniam omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur juxta testimonium veritatis. Nos autem, qui puritatem vestram in multis hæcenus & nunc præsertim in factis Adolphi quondam Archiepiscopi vestri, nunc depositi, sumus evi-

denter experti, ad honorem & profectum tam Ecclesiæ quam civitatis vestræ, dante Domino, efficaciter intendemus.

Scriptum est in eundem modum Plebanis Coloniensibus. Item Scabinis & universo populo Coloniensi.

ILLVSTRI REGI ANGLORVM.

Quantum honoris & gloriæ quantumque fortitudinis & virtutis accresceret tibi & regno tuo, si carissimus in Christo filius noster illustris Rex Otto serenissimus nepos tuus ad coronam imperij tuo suffragio perveniret, regalis prudentia non ignorat. Cùm igitur eidem Regi scripserimus ut ad hoc diligenter intendat, ad quod etiam nos intendimus diligenter, quoniam ex quo imperij coronam haberet, Principes qui coronæ imperij tenentur astricti, ei tamquam domino procul dubio adhererent, serenitatem tuam rogamus, monemus, depopulamus, & hortamur quatenus ei ad obrinendum coronam imperij, sicut caram habes gratiam divinam & nostram, & tuum diligis commodum & honorem, auxilium tribuas opportunum, de nostra circa ipsum gratia plena securus quod ad sublimationem ejus efficaciter aspiramus. Vnde si ei curaveris non minutatim, ut hæcenus, licet raro, sed simul & plenè, prout decet & expedit, subvenire, negotium ejus non tam sibi quam tibi ad optatum perducat effectum.

E I D E M.

Cum carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni nepoti tuo tenearis magnificè subvenire, non solum ratione carnis & sanguinis, verum etiam consideratione commodi & honoris, quoniam si per tuæ subventionis auxilium idem Rex nepos tuus ad coronam imperij perveniret, status utique regni tui robur susciperet & augmentum, plus utique quam oporteat litteris explicare miramur non modicum & movemur quod ei vel de tuo subvenire non curas, vel saltem de suo, videlicet quod ex testamento inclitæ recordationis Richardi Regis germani tui sibi solvere sine dubitatione teneris. Volentes igitur tam tibi quam ipsi paterna sollicitudine provide, serenitatem tuam rogamus attentius & monemus, fideliter consulentes quatenus ei super his quæ prædictus Rex frater tuus ei testamento legavit non differas ulterius satisfactionem debitam exhibere, ne per tuum defectum suus impediatur profectus; quatenus si per te fuerit adjutus, negotium ejus optatum sortiatur effectum. Datum Romæ apud sanctum Petrum xiiii. Kalend. Martij, pontificatus nostri anno octavo.

Scriptum est super hoc Helicnsi, Dunelmensi, & Wigornensi Episcopis. Cùm carissimo &c. in eundem fere modum usque in finem. Quocirca fraternitatem vestram rogamus & monemus attentius, per apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes quatenus eundem Regem ad hoc moneatis prudenter & efficaciter inducat. Et si forte per exhortationes vestras ad id induci nequiverit, vos eum per distinctionem ecclesiasticam compellere non tardetis, non obstantem compositione quæ facta est inter ipsos;

Epist. 131.

Epist. 132.

præsertim cum in ea de relaxatione pecuniæ sibi testamento legata nulla mentio habeatur. Datum Romæ,

Scriptum est super hoc in eundem serè modum aliis Episcopis & magnatibus regni Angliæ, ut ipsum Regem ad hoc moneant & inducant, & ipsi etiam Regi Ottoni, sicut habent eam gratiam divinam & Domini Papa, ac regni sui diligunt commodum & honorem, studeant subvenire. Datum ut supra.

ILLUSTRI REGI OTTONI IN
Romanorum Imperatorem electo.

Epist. 133.

Venientem ad apostolicam sedem venerabilem fratrem nostrum Cameracensem Episcopum benignè recepimus, & ea quæ nobis proposuit notavimus diligenter. Licet autem idem Episcopus, cum ad te Domino duce redierit, non solum de proposito nostro, verum etiam de statu imperij te possit reddere certiore, ut tamen interim nullius astuta malignitas circumvenire te possit, serenitatem tuam præsentibus litteris præmunimus, reddentes te de gratia nostra plenè securum, quam velut columnam immobilem semper invariabilem comprobasti. Quocirca prudentiam tuam, cuius fortitudinem & constantiam apud nos idem Episcopus multipliciter commendavit, moneamus & exhortamur attentius quatenus nec adversitates te frangant, nec suggestiones seducant, quò minus ad sublimationem tuam prudenter intendas, ad quam nos intendimus diligenter, ut ad suscipiendam coronam imperij valeas feliciter pervenire. Datum Romæ &c.

EBORACENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 134.

Si eximia facta progenitorum tuorum, quibus multimodæ laudis titulo renitebant, sedula meditatione discutias, si qualiter per insignia gesta suam dilataverint famam & regie domus ampliaverint decus subtiliter perscrutaberis, ad imitandum eos totis te convenit viribus laborare, ut per ostensionem operum sectator ipsorum meritò comprobaberis. Nam arbor à fructu cognoscitur, & clarum heredem opera clara depingunt. Cum itaque carissimus in Christo filius noster illustris Rex Otto nepos tuus & aliorum consanguineorum suorum adminiculo ad præsens indigeat, miramur non modicum & movemur quòd ita tepidus & remissus hætenus extitisti quòd nullum vel modicum ei curasti subventionis vel favoris auxilium exhibere; cuius negotium si ad optatum perducatur effectum, quantum honoris & gloriæ tibi & carissimo in Christo filio nostro Iohanni Regi Anglorum illustri ac regno ejus accrescat, quantumque regalis regia super hoc facto debeat resorere, non est opus litteris explicare; cum, si prudenter attendas, ipsa rei evidentia mentis oculis protinus enitescat. Illud enim inter cetera deberet ad id inducere vehementer, quòd si præfato Regi in hujus temporis articulo adesse curaveris ac favorem tuum efficaciter impertiri, menti suæ inextricabiliter infigetur; quoniam in necessitate probatur amicitia, & qui verè diligit, per experientiam operis comprobatur. Quocirca fraternitatem tuam rogamus, moneamus attentius, &

per apostolica tibi scripta præcipiendo mandamus quatenus, sicut eam habes gratiam divinam & nostram, & proprium diligis commodum & honorem, præfato Regi nepoti tuo opem efficacem impendas, & de tuis non prætermittas tam hilariter quàm liberaliter subvenire; ut ejus honor in tuum cedat honorem, & ipse profectus in tuam possit gloriam redundare. Datum Romæ.

BRUNONI ARCHIEPISCOPO,
majori Decano & magistro H. Scholastico sancti Geronis, Colonienfis.

Epist. 135.

Cum inter cetera documenta fidei Christianæ nihil sit gloriosius quàm fidem illibatam servare, miramur admodum nec immeritò commovemur quòd venerabilis frater noster Monasteriensis Episcopus, de cuius meritis virtutis exempla deberent ad alios derivari, juramentum quod præstitit carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo, quòd ei potenter & patenter deberet adesse, dissimulare videtur, nec considerat quòd si sal evanescit in ipso, ad nihilum valet ultra nisi ut foras mittatur & ab hominibus conculectur, & si caput sit languidum, subjecta membra salutis propriæ reddat robore destituta. Volentes igitur quod ab eodem Episcopo temerè præsumptum est in melius emendari, mandamus quatenus eundem Episcopum ut prætermittis quibuscunque obligationibus impietatis ad servandum juramentum præfato Regi exhibitum sollicitis monitis inducere studeatis. Quòd si ad commonitionem vestram idem Episcopus quod præmissum est adimplere fortè noluerit, vos eum ad id per districtiorem ecclesiasticam sublato appellationis obstaculo compellatis. Datum ut supra.

In eundem modum scriptum est eisdem iudicibus contra Osnaburgensem Episcopum.

SCRIPTVM PHILIPPI
ad Dominum Papam.

Epist. 136.

Scriptum est & multiplice utriusque testamenti auctoritate posse probari credimus quoniam in manu mediatoris Dei & hominum sunt omnia potestates & jura regnorum. Ipse enim altissimus Dominus & Rex cæli & terræ, cui voluerit & quando voluerit dabit illud. Equidem ipse mutat regna, & transfert & curvat imperia. A plena notitia vestra, Pater sanctissime, minime credimus alienum quid factum sit Romano imperio divina permissione sic ab æterno provivum & præordinatum. Scit facis prudentia vestra qualiter post mortem dilecti Domini ac fratris nostri Henrici Romanorum Imperatoris Augusti turbatum fuerit imperium, & multisurbationum incursum non minus mirabiliter quàm miserabiliter lacerari cepit & agitari, & per omnes angulos & fines suos ita concuti ut à prudentibus non immeritò desperari posset ipsum Romanum imperium diebus nostris in pristinum statum nunquam posse reformari, cum quilibet jam sine iudice viveret & sine lege, & quicquid libitum foret, faceret pro motu & arbitrio suæ voluntatis. Nos inter hæc malorum initia, ut vobis constat, in Tuscia fuimus constituti, ab inde reverentes in Alamanniam non sine periculo & labore; & tunc totam Theutoniā minis bene dispositam reperimus & inordinatam. Qualiter demum, Pater reverende, nos animum concepimus ad obtinendum Romanum imperium per justam Principum electionem cum pura simplicitate & simplici veritate sub testimonio illius qui secretorum scrutator est, & cui omnia nuda sunt & aperta, vobis duximus significandum, nihil falsitatis admittentes, nec subrahentes aliquid veritati. Sciat igitur

igitur vestra reverenda paternitas quod cum nos de partibus Tullie reversi fuissetus in Alamanniam, totam terram non minus turbatam invenimus quam mare ab omnibus ventis posse conturbari. Tunc nos omnes imperij Principes, qui in diebus illis in Alamannia fuerant, (nam, ut scitis, quidam eorum transfreta verant) literis & nuntiis nostris sollicitate coepimus ut ipsi filio dilecti Domini ac fratris nostri Henrici Romanorum Imperatoris Augusti, quem jam eis in Dominum ac Regem elegerant, & cui juraverant fidelitatem, sicut ex juramento tenebantur, assisterent & ipsum vellent habere pro Rege; & nos, tum quia de jure naturali & legali ad hoc tenebamur, tum etiam pro conservando honore imperij, omni tutela subire volumus usque dum ipse puer ad eam perveniret aetatem quod ipse per se regere posset imperium & jura ejus requirere. ad quod nullum eorum potius potuimus inducere. Asserebant enim se ex electione illa quam in eum fecerant & ex praestito sibi sacramento non teneri. Nam asserebant antequam ipse puer fuisset baptizatus haec fuisse facta, & ideo nullius esse valoris. Dicebant ipsum puerum non sufficere ad regimen imperij, nec decere nec expedire ipsos Principes & Romanum imperium sine Domino fore & Imperatore. Insuper allegabant ipsum puerum esse electum maxime pro summa patris potentia, & ut per hoc patri placere possent. Et sic nullo modo eos ad hoc potuimus inducere ut ipsi jamdictum puerum pro Domino & Rege vellent habere. ad quod nos, Deo teste, omni studio & omni ingenio fideliter laboravimus. Ipsi vero Principes constanter aliam Regem sibi creare voluerunt, & diversi diversi. Quidam Principum, de quibus vobis constat, ut credimus, cum Duce Bertoldo Zaringia tractatum habere coeperunt ut ipsi cum in Regem eligerent, pro quo ipse cum eis plusquam sex millia marcarum expendit: qui cum post multam hanc expensam in negotio processum operatum habere non posset, ipse tanto labori & futuris expensis se subtrahens, ab incepto negotio contieuit. Tunc iidem Principes cum Duce Bernardo Saxonie consensimel coeperunt habere tractatum; & ipse de partibus Saxonie usque ad partes Rheni, videlicet Andernacum, venit sub hac spe quod ab eis eligi deberet in Regem. Sed cum ipse, sicut vir prudens & circumspectus, videret hoc non posse fieri sine pecunia sua maxima effusione, considerans etiam quod ipse depressus gravissima corporis sui gravitate tanto labori non sufficeret, se subtraxit ab eis ingeniose. Tunc quoque omnes Principes Saxonie, Bavariae, Austriae, Oliniae, Carinthiae, Civeniae, Franconiae, & multi alij magnates & nobiles nobis consulerunt ut nos laborare vellemus pro imperio; ad quod ipsi dicebant suum nobis velle praestare consilium & favorem. Nos tamen adhuc in tantum pro puero laboravimus quod a multis Principibus & fidelibus nostris ignominiose obiectum est nos non audere recipere imperij dignitatem. Dicebant etiam iidem Principes nullum alium Principem sufficere ad sustinenda onera imperij vel in divitiis condigne posse respondere imperij dignitati. Vidimus etiam quod si nos non reciperemus imperium, talis debebat eligi cujus generatio ex summa antiquitate nostram exolam habebat generationem, & cum quo nos nunquam pacem & concordiam habere possemus. His igitur omnibus inspectis & consideratis, animum ad hoc applicuimus ut nos per justam & concordem Principum electionem imperium obtineremus. Dicimus hoc quoque in fide Iesu Christi, in qua salvari cupimus, quod hoc non fecimus ob alienius honoris ambitionem, non ob fastum gloriae & potentiae, non ob aliquam rerum avaritiam. Pro his omnibus onus & laborem regiminis imperij nunquam affectavimus vel suscepimus. Indubitanter enim credere potestis, immo verè scire quod tunc inter omnes Principes imperij nullus nobis fuerit ditior, nullus potentior, nullus gloriosior. Habuimus enim amplissimas & diffusas possessiones, habuimus etiam castra plurima & fortissima & inexpugnabilia. Habuimus etiam tot ministeriales quod nos eos sub aliquo certo numero vix comprehendere potuimus. Habuimus castralla, civitates, villas, burgenses ditissimos. Habuimus pecuniam multam nimis in auro & argento & in multis gemmis pretiosis. Habuimus etiam in potestate nostra sanctam crucem, lanceam, coronam, indumenta imperialia, & omnia insignia imperij. Benedixerat quoque nobis Deus in multis bonis, & crescere fecerat & auxerat domum nostram. Hereditas etenim multa ceciderat nobis in praetatis; ideoque necesse nobis non fuit ut nos ambiciose labora-

remus pro imperio obtinendo. Nullus in Regem potuit eligi qui plus nostro non indigeret & voluntatio obsequio quam nos ejus gratia & benevolentia videremus indigere. Nulla igitur ambitione, sed pro causis supradictis, nos in Romanorum Regem eligi permittimus & consentimus in ea feria sexta qua canitur *Fac mecum Dominus signum in bonum*. Fecit quoque nobis Deus signum in bono. Multi enim nos viderunt & oderunt, & confunduntur. In ipso quoque exordio electionis inter hoc in firmo habuimus proposito ut nos principaliter defensores essemus Ecclesiarum & restauratores, & ut cultum Dei & religionem Christianam pro posse nostro semper ampliarem, & ut justitiam faceremus omnibus oppressis & injuriam patientibus, & ut dignis supplicio nunquam parceret oculis nostris, iuxta juris aequitatem & rigorem sub temperamento justitiae & misericordiae in omnibus negotiis nostris procedendo; sicut nos post ipsam electionem nostram per continuas decem septimanas sine contradictione fuimus in imperij quiete possessione. Medio quoque tempore cum maximo & gloriosissimo exercitu ad sedem Aquensem pro recipienda corona ire volentes, astituta & dolis adversariorum nostrorum circumventi, exercitum nostrum remisimus, accepto tamen prius ab eis sacramento quod etiam ipsi in nos vota sua deberent transfundere. Cumque nos ipsi sic decepsissent, recepta multa pecunia à Rege Angliae, qua magni viri saepe corrupti sunt, sanguinem nostrum Dominum Oddonem Comitem Pictauae elegerunt. Hac de processu electionis nostrae in fide veritatis, licet, ut putamus, multotiens vobis aliter suggestum sit, vera esse non dubitatis. Ceterum de Domino Luipoldo hoc scitote. Contigit statim post mortem Conradi Maguntini Archiepiscopi nos venisse Maguntiam & ejus interesse sepulturae. Et tunc concordia & unanimi electione clerici, accedentibus votis ministerialium & omnium eorum quorum intererat & assensu & mirabili clamore populi, ipse Luipoldus fuit electus, sic quod nobis praesentatus. Et quia nostrum non est discutere de Episcoporum electione, tantummodo ut ipsa sit concors & unanimes, de regalibus eum investivimus. Postmodum Dominus Siffridus apud Pinguam, ut verè putamus, à tribus vel ad plus à quatuor se permittit eligi. Sed cum nos à dilecto fideli nostro Vvaltero Patriarcha Aquilegeni & à latore praesentium venerabili Priore * voluntatem vestram intelleximus, statim concepimus animum dimittendi Luipoldum ob honorem & reverentiam sanctitatis vestrae & ob dignitatem sacrosanctae Romanae Ecclesiae; quam nos recognoscimus: sicut matrem & dominam omnium Ecclesiarum, & quam nos semper revereri volumus & honorare sicut matrem nostram catholicam & apostolicam, & pro posse & viribus nostris eam semper defendere volumus & efficaciter suae intendere exaltationi. Ita quod si e voluimus dimittere Luipoldum ut & vos inspecto honore imperij, ejus exaltationi & honori vos tenemini, plenitudine auctoritatis qua apud vos est Dominum Siffridum cessare faciatis, & nos tunc ad voluntatem vestram & pro hoc e vestro ipsum Dominum Siffridum in gratiam nostram recipiemus, quamvis in multis gravissimè ipse nos offenderit, & vel in curia nostra honorificè tenebimus eum, vel de bonis nostris honestos redditus sibi assignabimus quousque ne s provideamus ei in loco magnae & honestae dignitatis, accedente ad hoc auxilio vestro & apostolica auctoritate, quod, ut putamus, fieri posset in brevi. Ad haec, sicut petistis, pro reverentia vestra, & licet nobis non multum esset honorificum vel ex pediens, inter nos & Dominum Osdonem treugas libenter admittissemus, si praefati nuntij vestri usque ad eum pervenisse potuissent. Praeterea pro reformanda pace & concordia inter vos & nos, inter sacerdotium & imperium, quam nos semper desideravimus, subiciemus nos vestris Cardinalibus & nostris Principibus, qui tales sint qui, ut viri catholici, pacem & concordiam sine omni serupulo dolositate debeant affectare. Item si nos in aliquo vos vel sacrosanctam Romanam Ecclesiam offendisse videmur, nos ad satisfaciendum vobis supponimus nos vestris Cardinalibus & nostris Principibus, qui vobis & nobis & familiaribus sint, viri probati & perfecti. Si vero vos in aliquo nos vel imperium lassisse videmini, nos pro honore Domini nostri Iesu Christi, ejus vicem in terris geritis, & ob reverentiam beati Petri principis Apostolorum, ejus vicarius estis, & ob salutem nostram, conscientiae vestrae super iis vos relinquimus. Cum enim nos pie credamus & ante passionem & post passionem Dominum nostrum

* Camaldulensi

Iesum Christum beato Petro Apostolo claves regni cœlorum contulisse & tradidisse jus ligandi atque solvendi, scimus & protestamur quod vos, qui in locum suum cum plenitudine potestatis successistis, in huiusmodi articulis ab homine non estis iudicandus, sed iudicium vestrum soli Deo reservatur; cuius iudicium & examen, quod sibi soli debetur, nobis non quarimus usurpare. Ad hæc, Pater sanctissime, quod nos putamur à quibusdam annulis nostris fuisse excommunicationi innodati ab antecessore vestro, nunquam verum esse scitote; & tantum præsumimus de mira honestate vestra & prudentia quod si super hoc testimonium vestrum invocaremus, vos huius rei diceretis nos esse innocentes, quod utique verè dicere poteritis. Ex utinam apud Ecclesiam triumphantem ab omni vinculo secretæ excommunicationis nos sciremus esse solutos, sicut apud Ecclesiam militantem, cuius nos membrum esse confidimus, verè scimus nos nullo modo unquam manifestè fuisse ligatos. Super omnibus autem aliis quæ nobis obicere decreveritis, sicut devotus filius vester obedienter nos discretionis & ordinationi vestræ submittemus. Confidimus quoque in Domino quod manifestata vobis tota veritate, & cum plenè vobis constiterit quod multa fallà de nobis sæpissime vobis suggesta sunt, vos in intimis visceribus paternæ vestræ dilectionis nos colligendo, pio nos adhuc affectu diligere debeatis, & cum severitis obedientiam & devotionem nostram, quam nos vobis ut carissimo patri nostro spiritali cum omni humilitate procurabimus exhibere. Scimus quoque verissimè quod in omni nostra tribulatione nunquam adhuc vos vel sacrosanctam Romanam Ecclesiam dictis vel factis offendimus, quod etiam, Deo dante, nunquam faciemus. Ceterum verbis latoris præsentium fidem firmam adhibere dignemini.

AQUILEGENSI PATRIARCHÆ.

Epist. 137.

* Philippum

Vide epist. 136.

Dignas fraternitati tuæ gratiarum referimus actiones quod circa Principem illum quem nosti mandatum nostrum fideliter exequi studuisti, credentes quod, quantum in te fuit, nihil apud eum omisisti de contingentibus, quamvis ex iis quæ tibi mandata fuerunt aliqua videaris apud alios omisisse. Responsum autem ipsius gratam in multis habemus, tum quia sapit catholicam veritatem, tum quia piam devotionem ostendit. Veruntamen in factis Ecclesiæ Maguntinæ nec iustè nec honestè respondit; quia, sicut ex ipsius scripto perpenditur manifestè, sic vult dimittere Luipuldum intrusum ut & nos Siffridum Archiepiscopum faciamus omnino cessare, quod quam sit iniquum, frivolum, & absurdum, tua, sicut credimus, fraternitas non ignorat. Nos igitur postquam correctionem ipsius diutius expectavimus, eumque fecimus frequentius admoneri, super hoc auctore Domino procedemus sicut videbimus expedire. Illud autem habemus acceptum quod inter ipsum & adversarium suum treugas libenter, ut asserit, admisisset, si ad illum nostri potuissent nuntij pervenisse. Cumque nos ad pacem imperij aspiremus, suggerimus alteri parti ut treugas non solum recipiat, sed exposcat, & tu, venerabilis frater in Christo, sicut pacis amator, suggeras Principi memorato ut cum treugæ fuerint postulata, illas sine difficultate concedat; quatenus nos ex illis occasione & materia assumamus ad pacem imperij salubriter procurandam, quam utique toti orbi Christiano necessariam reputamus. Datum &c.

ILLVSTRI REGI OTTONI

Epist. 138.

Noverit regalis prudentia quod nos Patriarcham Aquilegensis ad Philippum Ducem Sueviæ destinavimus, ut moneret illum ex parte nostra ne Luipuldum quondam Vvarmaciensis Episcopum, Maguntinensem intrusum, damnatum & excommunicatum à nobis, foveret, sed ab ejus favore cessaret; alioqui post expectationem & commonitionem procederemus in ipsum sicut ratio postuleret. Eidem etiam Patriarchæ dedimus in mandatis ut induceret ipsum Ducem ad treugas tecum & cum Colonensibus componendas; quia, sicut venerabilis frater noster Cameracensis Episcopus nobis suggestit, ipsa treugæ, præsertim hoc tempore, necessariæ tibi forent. Philippus autem per litteras suas nobis in hæc verba respondit, quod licet nec honorificum nec expediens sibi esset, pro reverentia tamen nostra treugas hilariter admisisset, si ad te nostri potuissent nuntij pervenisse. Monemus igitur celsitudinem tuam & exhortamur in Domino quatenus si tibi & parti tuæ videris expedire, significes illi quod ad mandatum nostrum treugas recipere sis paratus, & si forsitan ipse consenserit, in eas treugas saltem unius anni cum ipso; ex quibus materiam assumentes nos, ad pacem imperij meliùs intendamus. Tu ergo de plenitudine gratiæ nostræ securus, prudenter & constanter agere non desistas, non acquiescens immisionibus quæ solent fieri per angelos malos. Datum &c.

SALZEBVGENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 139.

Ad universa capitula quæ per tuas nobis litteras expressisti cogimur respondere, ne possimus de inconstantia vel dicitia seu etiam injustitia reprehendi. Primum capitulum fuit, ut tuis verbis utamur, quod multorum didicisti relatu, immo Legatorum nostrorum tibi assertio patefecit, quod inter nos & Philippum medium constitimus Patriarcham Aquilegensis verborum pacis & concordie portitorem. Ad hoc tibi veraciter respondemus quod et si, quantum in nobis est, cum omnibus hominibus juxta verbum Apostoli pacem velimus habere, non tamen præfatam Patriarcham ad Philippum Ducem Sueviæ destinavimus ut inter nos & ipsum pacem tractaret, sed principaliter ut ipsum ex parte nostra moneret quatenus fovere desisteret Luipuldum Maguntinensem intrusum, damnatum & excommunicatum à nobis, & ab ejus favore cessaret; alioquin post expectationem diutinam & commonitionem præmissam procederemus in ipsum prout canonica censura deposcit; secundariò injungentes eidem ut præfatam Ducem induceret quatenus cum Rege Ottone treugas iniret, per quas meliùs intendere possimus ad pacem imperij, quam utique affectamus. Si quis ergo jactavit contrarium ut de duobus prædictis unum extolleret & alterum infirmaret, mentita est iniquitas sibi, nec dolosa fallacia prævalere poterit simplici veritati. Secundum capitulum fuit, quod non sinit ratio nec discretionis patitur ordo ut Domino arma ponente, servus pugnam non

HVGOLINO OSTIENSI EPISCOPO
& Leoni tituli sanctæ crucis Presbytero
Cardinali apostolica sedis Legato.

Epist. 144.

Licet Luipulus Episcopus vehementer offenderit, non solum apostolicam sedem, verum etiam Ecclesiam generalem, quia tamen redire volentibus nolimus aditum obferare, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatenus recepto ab eo in publico clericorum & laicorum conventu corporaliter iuramento quod universis mandatis nostris parebit super omnibus pro quibus excommunicatus existit, eum secundum formam Ecclesiæ absolvatis; injungentes eidem ex parte nostra sub debito præstiti juramenti, salvis aliis mandatis quæ sibi duxerimus faciendâ, ut ex tunc infra mensem iter arripiat ad sedem apostolicam veniendi, quod sine malicia prosequatur donec apostolico se conspectui repræsentet, recepturus & servaturus quæ sibi fuerint ab eadem sede mandata; ea conditione solemniter interjecta, ut si mandatum hujusmodi contempserit infra mensem implere, in excommunicationis sententiam relabatur & ab omnibus actibus evitetur; cum in eo se secti velimus nervum ecclesiasticæ disciplinæ ut tamen nullatenus dissolvatur. Credimus autem ei potius expedire ut ad præsentiam nostram absolvendus accedat, Datum Corneti, ut supra.

E I S D E M.

Epist. 145.

Licet Adolphus quondam Colonienfis Archiepiscopus &c. ut supra usque dissolvatur. Provideatis autem prudenter & cautè ne angelus Sathanæ in lucis angelum se transformet, ut hujus absolutionis prætextu contra Coloniensem Ecclesiam malignetur. Datum Corneti, ut supra.

HVGOLINO OSTIENSI EPISCOPO
& Leoni tituli sanctæ crucis Presbytero
Cardinali apostolica sedis Legato.

Epist. 146.

Recepimus litteras vestras, & quæ significationis vestræ breviter referentes quod ex quo Princeps petit & rogat, subeatis laborem ad nostram præsentiam revertendi, monentes eundem ut animum propensius inclinet ad pacem, quia longè majora de pace provenient quam flagitentur pro pace; nuntios autem dirigit providos & fideles quibus super his quæ spectant ad pacem & voluntatem aperiat & tribuat potestatem; ad hoc ipsum alterum Principem inducentes, ut utriusque nuntiis vobiscum præsentibus tractatus pacis possit habere progressum; qui ne valeat impediri, procuretis ut trevæ firmiter observentur. Ad plenariam vero liberationem venerabilis fratris nostri Brunonis Colonienfis Archiepiscopi efficaciter intendatis, & committatis procuracionem Ecclesiæ ac diocesis Maguntinæ alicui viro provido & fideli, qui ad mandatum nostrum de procuracionis officio debeat respondere, congruam redditurus tam de spiritualibus quam de temporalibus rationem; ut sic interim & necessitati Ecclesiæ consulatur, & jus Archiepiscopi con-

servetur, ita quod ad suffraganeos & eorum Ecclesias se ipsius procuratio non extendat. De negotio verò Trajectensis Episcopi nondum ad plenum deliberare potuimus propter absentiam creditorum; quos tamen in proximo expectamus, & tunc remittemus cursorem pro eodem negotio destinatum.

E I S D E M.

Epist. 147.

Licet tractatus pacis nondum ex toto potuerit consummari, quia tamen per Dei gratiam & sollicitudinem vestram multum est in illo processum, discretionem vestram rogamus attentius & monemus, per apostolica vobis scripta mandantes quatenus ad bonum pacis adhuc propensius insistatis secundum formas quas vobis duximus præfigendas. Non est enim aliquatenus admirandum si tantum negotium tam citò consummari non potuit, quoniam & magnum ædificium non potest in brevi tempore ad consummationem perducì.

E I S D E M.

Epist. 148.

Largitori omnium gratiarum grates referimus copiosas quod tantam vobis tribuit gratiæ largitatem ut injunctum vobis legationis officium onus non mediocre continentis prudenter & honestè geratis; sicut laudabile vobis testimonium perhibetur, & ipse rerum profectatur effectus. Licet autem hoc propter Dominum principaliter procuretis, quia tamen etiam propter nos specialiter vos id agere minimè dubitamus, præter retributionem divinam, nostram quoque fiducialiter expectetis, præsertim cum pro certo sciamus vos manus vestras ab omni turpi munere penitus excussisse. Ne verò super litteris illis quas nuntij vestri perdidisse dicuntur nimia vos sollicitudo conturbet, tenorem earum præsentibus vobis litteris mittimus interclusum, ut nullatenus doleatis si etiam ad manus Principis eadem litteræ devenissent; cum in iis nihil reperiatur reprehensione dignum, sed laude, satisque per illas appareat quod non in duplicitate dolosa, sed in pura simplicitate procedimus, non declinantes ad dexteram vel sinistram. Vos igitur secundum tenorem hujusmodi procedatis quanto cautius videritis expedire, scientes quod nos ipsum venerabili fratri nostro Spirensi Episcopo duximus intimandum, ut liberiorem super eo possitis habere processum. Quia verò super negotio regni Siciliae nihil adhuc nobis referbere procurastis, nolentes forsan illud litteris commendare, devotionem vestram monemus attentius quatenus super illo geratis sollicitudinem diligentem, nihil de contingentibus omitentes; ut cum Deo duce ad nostram præsentiam redieritis, super omnibus nos possitis reddere certiores.

E I S D E M.

Epist. 149.

Licet apud districtissimum iudicem de nostris meritis diffidamus, de ipsius tamen benignissimi patris pietate confidimus quod non secundum peccata nostra, sed secundum suam misericordiam nos respiciet propter nomen suum sanctum & gloriosum, quod invocatum

C C c c c iij

est super nos, in illis præcipue quæ per vos sine ruga duplicitatis pura intentione tractamus. Illa quippe veritatis promissio dicentis ad Simonem, *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalebunt adversus eam*, quasi firmissima spei anchora navem Ecclesiæ per pelagus hujus seculi sic deducit ut nec demergatur in Scyllam, nec incidat in Charybdim, quantumlibet quatiatur interdum inter turbines & procellas. Ea igitur quæ nobis de perfido Vvaldemaro scripsistis, licet proposito vestro videantur adversa, speramus tamen in eo cui venti & mare obediunt imperanti quod prospera vobis fient & convertentur in bonum, quemcumque assumptum negotium exitum fortietur. Unde spem in illo ponentes qui beatum Petrum ambulantem in fluctibus, ne mergeret, erexit, dicens ad illum, *Modica fidei, quare dubitasti*, ut doceret indubitam semper de ipso fidem esse tenendam, injunctum vobis legationis officium exequimini, tam super hoc quam etiam super aliis Domino inspirante facturi quod ad honorem & profectum Ecclesiæ videritis expedire, illud semper habendo præ oculis quod Dominus discipulis suis ait: *Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbae*. quod & nos præ oculis habere studemus. Luipuldum verò non venistis apud Senas hostilibus actibus implicatum, ad nostram præsentiam non venisse; cujus insolentiam & stultitiam diligenter Principi exponatis, vestrum nobis significaturi progressum quotiens oportuerit; ut nostris instructi consiliis & exhortationibus roborati, securius procedatis ad ea quæ vobis frequenter occurrunt.

ILLVSTRI REGI OTTONI IN
Augustum electo.

Epist. 150.

Letteras tuæ serenitatis accepimus, & quæ continebantur in eis notavimus diligenter, super eis opportuno tempore processuri sicut viderimus expedire. Quia verò adversarius tuus solemnes nuntios ad præsentiam nostram disposuit cum Cardinalibus destinare, prudentiam tuam sollicitam reddimus & attentam ut & tu nuntios tuos providos & fideles mittere non omittas, ne tuum remaneat negotium indefensum; satisque poteris illis venerabilem fratrem nostrum Cameracensem Episcopum in procuracione negotij sociare, quem profectò devotum tibi novimus & fidelem.

E I D E M.

Epist. 151.

Affectum dilectionis & gratiæ quem ad tuam regalem personam habuimus & habemus non oportet nos verbis exprimere, cum hæc operibus expresserimus, & amodo etiam exprimere intendamus, in tantum ut nuntij partis adversæ publicè conquerantur quod dominus eorum meliorem potuit tecum pro se quam possit nobiscum pro te compositionem inire. Quid autem tractatum sit & dispositum per nostros Legatos & tuos nuntios in brevi tibi curabimus intimare, quorum adventum cum gaudio præstoleris.

DOMINO PAPA.

Sacratissimo Patri suo & Domino Innocentio divina providentia summo Pontifici, Hugolinus misericordie divina Oñtensis & Vvelletrensis Episcopus, cum debita devotione salutem. Cum essem Mantuæ, ibique Dominum * Cardinalem corporis infirmitate gravatum per dies aliquot expectassem, feria secunda proxima post festum Apostolorum Petri & Pauli de morte Domini Philippi graves invalere rumores, eademque die mercatores Placentini qui mercimonis suis à Comite Hugone de Munfort in ducatu Sueviæ fuerant spoliati, sumiter asserentes Dominum Philippum à Comite Palatino Bavariæ nequiter interemptum, ad Curientem Episcopum & Abbatem sancti Galli à me super restitutione direptarum rerum commonitorias litteras impetrarunt. Viatores quoque & peregrini ac litteræ Episcopi, Decani, & Capituli Tridentini Domino Patriarchæ * etiam ejusdem rei seriem concorditer referentes, direptiones & prædæ, occupationes regalium quæ à Comitibus & Castellanis, sicut à multis dicebatur, ceperant exerceri, argumentum maleficij commissi validum inducebant. Tandem cum ad preces & instantiam Domini Patriarchæ & sociorum ipsius usque Veronam ivissem ut hujus rei cum ipsis certitudinem expectarem, nuntius fratris Luipuldi Vvarmatisensis, qui ad ipsum Luipuldum quantum poterat properabat, de loco in quo facinus fuit commissum se venisse cum festinatione dicebat, qui coram Patriarcha & sociis suis, me præsentem, tristis casum tristem exposuit eo ferè modo & ordine quo exprimebatur in litteris Capituli Tridentini per cursorum proprium, quem illic transivissem, destinatis. Dixit enim quòd Sabbato proximo ante festum sancti Iohannis Baptistæ, quo treugas interpositas Dominus præviderat non sine alterius exterminio terminari, Dominus Philippus cum paucis de familia sua, exercitu in campo dimisso, civitatem Papenbergensem intravit, eoque hora nona in palatio Episcopi quiescente, dictus Palatinus Comes, cui Dominus Philippus filiam dederat & abstulerat, cum Duce Bavariæ & Marchione Istriæ fratre ejusdem Episcopi & aliis decem viris armatis palatium in quo Dominus Philippus erat ingressus, pulsansque ad ostium cameræ, more admittitur conueto; à quo cum Dominus Philippus verba jucunda & jocularia, sicut consueverat, expectaret, ille statim cultellum quo erat accinctus exeruit, & Domino Philippo gladio ludere prohibenti respondit, *Non erit hic tibi ludus; & incontinenti, Dei timore postposito, ipsum transfodit gladio, & Henrico * imperij Senescalco facinus prohibere volenti lethale vulnus infligens, cum quem jam occiderat timens vivere jugulavit; & sic homicida fautorum suorum auxilio munitus exiit, ac piaculare flagitium, toto jam dissoluto exercitu, adhuc, sicut Domino placuit, exitit impunitus. Officio igitur legationis in junctæ judicio divini numinis expirante, ad vos cum festinatione regredior; à quo invitus, licet obedire non renuens, sum egressus.*

ILLVSTRI REGI OTTONI
in Romanorum Imperatorem electo.

Novit ille qui scrutator est cordium & cognitor secretorum quod personam tuam de corde puro & conscientia bona & fide non ficta diligimus & ad honorem & profectum tuum efficaciter aspiramus, sicut opera manifestant quæ pro te non dubitavimus exercere. Licet autem te deseruerint quasi solum amici pariter & propinqui, nos tamen in tua dilectione constantes, ea studio diligenti non desistimus operari quæ secundum tempus tibi credimus expedire, vigilantes pro te quando tu forsitan dormiebas; quin etiam propter te multa passi sumus adversa, quæ nec etiam tibi volumus intimare cum adversitas te premebat. Quidam enim civium Romanorum adversarij tui corrupti pecunia gravem seditionem adversus nos commoverunt in urbe, consanguineis nostris

Epist. 152.

* Leonem iii. s. cruci.

* Aquilensis.

Vide Arnold. Luc. lib. 7. c. 14.

* Vide Casar. Hist. lib. 6. c. 26.

Epist. 153.

deserat, sed gerat se, quod non decet, domino fortiozem. Et ad hoc tibi taliter respondemus, quod arma nostra, quæ non materialia sunt ab homine, sed spiritualia sunt ex Deo, nec hæcenus deposuimus nec amodo deponeamus, illo nos misericorditer protegente qui si fuerit nobis adiutor, non timebimus quid faciat nobis homo. Non enim fortitudinem nostram ponimus in ensibus Regis Ottonis, sed in clavibus Simonis Petri, cui veritas ait, quæ mentiri non novit: *Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalent adversus eam: & tibi dabo claves regni celorum &c.* Illius enim, licet indigni, vicem gerimus & locum tenemus qui circa passionem audivit à Domino: *Sathanas expetivit vos ut cribretis sicut triticum; sed ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Videas ergo, frater, ne tu sis expetitus à sathana, ut sicut triticum ab illo cribberis; quia fides nostra non deficit, sed ad bonum & in bono te potius confirmamus; quamvis non tanta sit pugna de qua mentionem fecisti ut pliusquam nimis oporteat te timere; quoniam etsi præfatum Ducem personaliter non sequaris ad pugnam, in omnibus tamen aliis diceris efficaciter illi favere, nec ipse tantum desiderat corporale sibi juramentum præstari quantum acceptat fidei sibi obsequium exhiberi. Tertium verò capitulum fuit, quod repetitis sæpe preces recipimus ut dignaremur tibi obligationis vinculum relaxare quo nobis es in facto imperij obligatus. Sed & nos ad hoc tibi respondemus hoc modo, quod preces hujusmodi repetitæ non sunt ex illis de quibus veritas ait: *Petite, & accipietis; quærite, & invenietis; pulsate, & aperietur vobis.* Vtinam non sint ex illis de quibus Dominus ait: *Nescitis quid petatis.* Quod sequens capitulum innuit, quo dixisti quod expediret tibi eò tendere quò jam omnium vota Principum transierunt; & si plarium, non tamen omnium, & si voces, non tamen vota. Quòd si vota etiam plurimorum non sequeris, ait Dominus, turbam ad malum, putasne quòd foveat pars illa iustitiam, & custodiat honestatem? An oblitus es rationum quas à nobis audisti? Quidam autem, ut nosli, quia declinaverunt, jam inutiles facti sunt, & digna pro meritis stipendia receperunt. Aliorum, etsi dilatum, non tamen est sublatum iudicium; quia nisi cessaverit causa, non cessabit effectus. In quarto capitulo admiraris cur hoc tibi negetur quod Legato nostro & legationis tempore licuit Patriarchæ. Nos autem ex hoc capitulo admiramur amplius; tum quia super tali legatione te non decuit alicui æmulari, nec nobis tacite insultare quòd talem præelegimus in hac legatione personam. Novit enim ille qui nihil ignorat quòd nos proposueramus te illi collegam adjungere. Sed quia legatio non videbatur memorato Principi favorabilis, nisi quatenus propter aliquos roborandos & alios infirmandos simulatoriè gloriatur quòd nos legationem mittimus ad ipsum, ut ab eo quæ pacis sunt requiramus, non detrahendo tibi, sed providendo, hujusmodi propositum mutavimus ad cautelam. Et si prædictus

Patriarcha, quem tu Legatum nostrum appellas, contra primum & principale propositum nostrum aliquid egit, id ex nostra sibi concessione non licuit, sed illud ex sua temeritate forsitan attentavit. Ex quinto verò capitulo, quo dixisti quòd hæc exempla & multa similia quæ in tua quotidie leguntur præsentia suadere tibi non possunt nec poterunt ut manus tuæ ad id se velint extendere quòd nostra eis indulgentia non concessit, gratiarum tibi referimus actiones, commendantes in te prudentiam, devotionem, & fidem quòd nullorum tibi exemplis persuaderi potest aut poterit quòd manus tuas velis extendere ad id quòd tibi non sit ex indulgentia nostra concessum. Præfers enim, ut debes, spiritualia temporalibus, & subicis humana divinis, optimam partem eligens, quæ non auferetur à te. Oportet tamen nos aliquid per antiphoram respondere propter id quòd de multis exemplis tangere voluisti, tamquam illud quòd de Pabembergeni Episcopo fecimus velis deducere in exemplum. Sed in veritate cognoscas quòd non remisimus illi pœnam nisi postquam satisfecit de culpa. Nam plus obligavit se postmodum quam negavit primum. Sed mandatum facere sibi distulimus, cum in proximo debeat nostro se conspectui præsentare palleum & privilegium recepturus. Ex prædictis itaque plenè potes & planè nostram cognoscere voluntatem & intelligere quid agere debeas, quid vitare. Ponas igitur ante oculos mentis tuæ quòd prædecessores tui Salzeburgenses Archiepiscopi prædicantur fuisse viri religiosi, honesti, providi, fideles, veraces, & fortes; ut eorum vestigia imiteris in merito quibus in officio successisti. Si verò pro pace imperij aliqui fuerint ad nostram præsentiam destinandi, gratum nobis existeret si tu cum eis fueris destinatus. Datum &c.

LITTERÆ PHILIPPI
Ducis Sueviæ.

Reverendo in Christo Patri Domino Innocentio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici, Philippus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus, salutem & cum omni reverentia filialis dilectionis affectum. Dilectum ac familiarem nostrum Vvalterum venerabilem Aquilegensis Patriarcham & præcipuum imperij Principem, unâ quoque cum ipso alios fideles ac familiares nostros G. Bargeravium Magdeburgensem, Henricum de Smalmecht, & Evihardum de Lurra præsentium latrores, à latere nostro ad vestram destinavimus sanctitatem; quibus dedimus plenitudinem potestatis & auctoritatem omnimodam inter Ecclesiam & imperium & inter vos & nos pacem & concordiam reformare, & periculosam regni & sacerdotij scissuram feliciter restaurare. Prædictos itaque nuntios, quos ad tam excellens factum idoneos reparavimus, ad vos accedentes à vestra hilariter postulamus recipi paternitate, regantes attentius & committentes quatenus omnibus his quæ ex parte nostra prudentiæ vestræ intinaverint fidem & certitudinem dignemini adhibere. Ipsi enim à nostra sublimitate tali modo & eo sine recessere quòd sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ semper in nobis tamquam mater in filio sinceram dilectionem & debitam invenit devotionem, dum tamen nos ejus & vestrum aliquando sentiamus affectum. Quæcumque etiam præfati nuntij nostri pro nobis polliciti fuerint, ut Romanæ Ecclesiæ benevolentiam habeamus & favorem, nos parati sumus gratanter eadem affectu prosequente complere & ipsorum ordinationem per omnia gratam habere & inconculsam.

Vide infra
epist. 183. &
lib. 12. epist.
118. & seqq.

Epist. 1401

UNIVERSIS TAM ECCLESIASTICIS
quàm secularibus Principibus Alamannia.

Epist. 141.

AD designandam unitatis concordiam & concordia unitatem quae inter regnum & sacerdotium esse debet, Moyses in veteri lege regnum sacerdotale praedixit, & Petrus in nova regale sacerdotium appellavit. Mediator quoque Dei & hominum Deus homo Christus Iesus per assumptae carnis originem de regali simul & sacerdotali stirpe processit secundum ordinem Melchisedech, in aeternum Rex pariter & sacerdos, qui secundum Apostolum assimilatus per omnia Dei filio, Rex Salem & sacerdos altissimi legitur existisse. Hi sunt equidem duo gladij, de quibus Dominus satis esse respondit. Haec sunt duae speciosae columnae in templi porticu constitutae, quas ambit linea duodecim cubitorum. Haec sunt in firmamento caeli luminaria duo magna, quae suis vicibus diem & noctem illustrant, videlicet pontificalis auctoritas & regalis potestas; quae si concordia fuerint amicitia & amica concordia coeunitae, profecto sol & luna in ordine suo stabunt. Verum autem, sicut est vetus, sic esset inveterata scissura quae tam in sacerdotio quam in regno & in regno simul ac sacerdotio frequenter evenit; sicut non solum veteribus, sed & novis declaratur exemplis. Summo siquidem Pontifici Aaron in ipso quasi principio Levitici sacerdotij Dathan & Abiron cum Chore ac complicibus suis suscitaverunt scandalum & schisma moverant. Regnum quoque primi Regis Hebraeorum Saulis juxta verbum Samuelis est scissum, inuncto in Regem David filio Vsai; ac demum post obitum Salomonis inter Roboam & Ieroboam divisum est regnum; fanoque pariter & altari constructis, duo sunt vituli aurei constituti, unus in Dan, & alter in Bethel; & sic etiam sacerdotium est divisum. Modernis quoque temporibus divisum est simul regnum & sacerdotium, opposito contra Lotharium Regem Conrado, & contra Papam Innocentium Anacleto. Deinde regno in unitate manente, schisma divisit Ecclesiam, schismatico illo qui se Victorem dicebat Alexandrum catholicum impugnante. Nuper autem viris illustribus, Philippo videlicet & Ottone, ad invicem discordantibus, dum Ecclesia in unitate persisteret, imperium in scissura manebat. De qua profecto scissura quot incommoditates & mala, quot anxietates & pericula imminerent universo populo Christiano, nedum lingua referre, vix mente sufficimus cogitare. Vt enim effectus miseros seu potius miserabiles hujus causae defectus a publicis calamitatibus ordiamur, hinc impeditur terrae sanctae succursus, dum trucidantibus se invicem Christianis, sævientibus in eandem Christi non resistitur inimicis; hinc iniquitas oritur, motitur justitia, pietas relegatur, evanescit religio, fides perit, haereses invalescunt, vastantur segetes, fames inducitur, egestas augetur, committuntur incendia, sacrilegia fiunt, homicidia perpetrantur, truncantur homines, spoliantur viduae, virgines corrumpuntur, opprimuntur pauperes, itinera obfiduntur, & per malefaciendi licentiam,

terra malefactoribus circumquaque repletur. Super quibus nos, ejus imitando vestigia qui omnium viscera in se gerens aciebat, *Quis scandalizatur & ego non moror*, paterno condolentes affectu, si forsitan summi sacerdotis exemplo, qui reconciliatio factus est in tempore iracundiae, hujusmodi possemus reconciliare scissuram, ad restaurandam concordiam in imperio & stabiliendam inter ipsum & Ecclesiam veram pacem diligens studium & operam impendimus efficacem, & ad hoc specialiter exequendum venerabilem fratrem nostrum Hugolinum Offitensem Episcopum & dilectum filium Leonem tituli sanctae crucis Presbyterum Cardinalem apostolicae sedis Legatos in Theutoniam destinamus. Quocirca universitati vestrae per apostolica scripta praecipiendo mandamus quatenus eorum salubribus monitis & mandatis humiliter intendentes, tales vos erga ipsos exhibere curetis quod nos devotionem vestram debeamus merito commendare; scituri pro certo quod cum eos inter ceteros fratres nostros merito suae probitatis specialiter diligamus, quod fuerit eis factum, reputabimus nobis impensum.

PROCESSVS LEGATORVM
apostolicae sedis.

Hic fuit Legatorum processus. Primum receperunt publice juramentum à Philippo Duce Sueviae quod pareat universis mandatis Domini Papae super omnibus pro quibus erat excommunicatus, & sic eum secundum formam Ecclesiae solemniter absolverunt. Secundo injunxerunt eidem ut dimitteret Brunonem Colonicensem Archiepiscopum, quem in captione tenebat; quem liberè absolutum assignavit eidem ad sedem apostolicam perducendum. Tercio induxerunt illum ad hoc quod ipse accepit regalia, licet invitus, à Luitpoldo Maguntino intruso, & idem interius spiritualia resignavit in manibus Legatorum. Quarto apud ipsum obtinuerunt cum difficultate non parva ut permitteret Siffidum Maguntinum Archiepiscopum per procuratorem suum in spiritualibus ministrare. Quinto fecerunt ipsum dimittere magnum exercitum quem congregaverat adversus Regem Ottonem. Sexto bis eos ad colloquium perduxerunt tractantes cum ipsis de pace, quam cum consummare non possent, septimo statuerunt inter eos treugas novis anni; & sic tractatum pacis redigentes in scriptis, ad sedem apostolicam redierunt cum nuntiis utriusque.

Epist. 142.

Vide Arnold.
Lubec. l. 7. c. 6.

PHILIPPO DVCI SVEVIAE.

Postquam absolutionis gratiam per apostolicae sedis Legatos secundum formam Ecclesiae percepisti, salutationis & benedictionis tibi litteras destinamus, gratias referentes super iis quae ad exhortationem nostram prompta devotione fecisti. Sed & nos ad tuum honorem, quantum cum Deo possumus, promptam gerimus voluntatem, sicut dilectus filius frater S... lator praesentium Prior domus Camaldulensis, vir providus & honestus, tibi poterit viva voce fideliter intimare, & ea quae de ore nostro veraciter intellexit, serenitatem tuam rogantes & exhortantes in Domino quatenus ad pacem imperij reformandam diligenter intendas. Haec breviter & simpliciter tibi scribimus, sicut expedire credimus, ad cautelam. Datum Corneti Kal. Novembris, pontificatus nostri anno decimo.

Epist. 143.

multa damna & opprobria inferentes; nosque non sine multis & magnis expensis seditionem populi potuimus mitigare. Nunc autem adversario tuo sublato de medio, ne contra te alius suscitetur, quamvis nepos ipsius jam tibi adversarium se opponat, diligenti studio præcavimus, ad promotionem tuam efficaciter intendentes, sicut apostolica scripta testantur, quæ pro te diversis personis super variis articulis destinamus. Tu ergo, fili carissime, benignitatem & humilitatem cunctis ostendens, honorem & gratiam exhibeas universis, à sermonibus asperis & injuriolis operibus abstinendo; nec in concessionibus durus, nec in promissionibus sis avarus, fideliter tamen observans utrasque, quia non dabis unum pro mille; immo recipies plusquam mille pro uno. Principes quoque tam ecclesiasticos quam mundanos per idoneam cautionem de omni reddas indemnitate securos, ad gravitatem & consuetudinem regiam reinformans. Personam verò tuam cautè custodias, & torpore deposito, sollicitudinem geras in omnibus vigilantem. Si verò tibi videris expedire, ad consummationem matrimonij jam tractati * securè procedas; super quo nos matri puellæ, Patriarchæ, Aquilegenſi, & Henrico de Calandrino, nec non & Henrico de Masssch, nostras litteras destinamus. Super altero verò conjugio, si tibi & imperio expedire cognoveris, tum nobis non differas beneplacitum intimare, de plenitudine gratiæ nostræ securus quòd ad omnia quæ tibi noverimus profutura diligens studium impendemus & operam efficacem; sicut dilectus filius magister Henricus nuntius tuus regali prudentiæ poterit exponere viva voce, qui diligentiam & sollicitudinem nostram, propositum & affectum quem circa te gerimus, plenissimè intellexit.

ARCHIEPISCOPO ET EPISCOPIS
suffraganeis Magdeburgensis.

Epist. 154.

Cum dissensionis materia quæ peccatis exigentibus hæcenus in imperio pullulavit nimis damnosa fuerit, non tantum Romano imperio, verum etiam toti populo Christiano, nos, qui ad regimen universali Ecclesiæ superna sumus dispositione vocati, diligenti debemus sollicitudine præcavere ne per alienius insolentiam reviviscat quæ per divinum iudicium est sublata, quamvis illud crudele facinus detestemur quòd à filiis Belial nequiter est commissum. Quocirca fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus & in virtute obedientiæ distictè præcipimus quatenus ad pacem imperij fideliter intendentes, nullatenus permitatis, quantum pro viribus impedire potestis, ut quisquam de novo eligatur in Regem, ne fiat novissimus error peior priore. Ut autem omnis tollatur occasio malignandi, nos tam vobis quam alijs Archiepiscopis & Episcopis sub interpositione anathematis auctoritate apostolica interdiximus ne quis alterum inungere vel coronare præsumat; ita ut ipso actu excommunicatus existat quicumque contra hoc apostolicum interdictum de novo præsumpserit inpendere vel suscipere huiusmodi sacramentum; sciatque se dignitatis & ordinis periculum incursum si

quis in hac parte præsumpserit nostrum violare mandatum.

In eundem modum Archiepiscopo & Episcopis suffraganeis Ecclesiæ Maguntana.

In eundem modum Archiepiscopo & Episcopis suffraganeis Ecclesiæ Colonienſis.

In eundem modum Archiepiscopo & Episcopis suffraganeis Ecclesiæ Salzbürgensis.

In eundem modum Archiepiscopo & Episcopis suffraganeis Ecclesiæ Trevirenſis.

In eundem modum Episcopis suffraganeis Ecclesiæ Bremenſis.

Item Patriarchæ Aquilegenſi & suffraganeis eius.

VNIVERSIS PRINCIPIBVS TAM
ecclesiasticis quam mundanis in Theutonia
constitutis.

Cum dissensionis materia &c. usque Quocirca universitatem vestram rogandam duximus & monendam, per apostolica vobis scripta mandantes, & in remissionem peccaminum injungentes, quatenus ad pacem imperij fideliter intendatis, consentientes dispositioni divinæ, quæ circa carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem evidenter elucet, eique ad regendum imperium efficaciter assistatis; ne si secus a quoquam damnabili fuerit occasione præsumptum, præter divinam offensam, apostolicam quoque censuram incurrat. Nos enim eidem Regi, quem divino iudicio credimus approbando, nostram in hac parte iudicium approbante, parati sumus ad honorem & exaltationem imperij favorem & auxilium impertiri, cum credamus quòd & ipse ad honorem & exaltationem Ecclesiæ studium velit & operam adhibere; ita quòd eo faciente qui est actor unitatis & pacis, diebus nostris utrumque per alterum optatum suscipiet incrementum.

Epist. 155.

ILLVSTRI REGI BOEMIÆ.

Epist. 156.

Sicut nuntiis & litteris tuis nobis multotiens intimasti, ab obsequio carissimi in Christo filij nostri Regis Ottonis illustris non voluntas, sed necessitas, te subduxit, integram ei fidem servans in pectore, quam non poteris in opere demonstrare. Cum ergo jam ipsa necessitas divino iudicio sit sublata, excusationem honestam prætereundum non valeres, si ei de cetero non impenderes auxilium & favorem. Tu ergo, fili carissime, divinæ dispositioni consentiens, quæ causam ipsius Regis evidenti iudicio approbavit, nostrum in hac parte iudicium approbando, patenter & potenter eidem adhaereas, fidem ei præstitam con se ransillatam, ut per hoc divinam & apostolicam gratiam uberius merearis. Alioquin, præter divinam offensam, apostolicam quoque censuram incurreris, cum eidem Regi nolimus in suo iure deesse, qui sumus omnibus in sua iustitia debitores.

In eundem modum nobili viro Langravio Thuringia.

In eundem modum Duci Brabantia, principio sic mutato. Certa multorum relatione didicimus quòd ab obsequio &c.

In eundem modum alijs Principibus qui præfato Regi aliquando adhaeserunt.

* cum filia
Philippi Beatri-
rice.
Vide infra
epist. 169-178.
181. 182.

Vide Anst.
Lubec. 174.

Epist. 141.

SALZBURGENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 157.

Cum dissensionis materia &c. ut in alia usque sublata. Quocirca fraternitatem tuam rogandam duximus & monendam, per apostolica tibi scripta præcipiendo mandantes sub debito juramenti quo nobis in hac parte teneris, & in remissionem peccaminum injungentes, quatenus divinæ dispositioni consentiens, quæ circa carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem evidenter elucet, nostrum iudicium approbando, ei patenter & potenter adhæreas, impendendo sibi auxilium & favorem, recepta tamen ab eo super indemnitate Salzburgeris Ecclesiæ idonea cautione. Alioquin &c. ut in alia.

In eundem modum Maguntino, Treverensi, Coloniensi, & Magdeburgeris Archiepiscopis, & Episcopo Alberstadeni, ita quod unicuique scorsim. In eundem ferè modum Iudicibus, Scabinis, & civibus Coloniensibus. Certa multorum relatione didicimus &c.

NOBILI VIRO DUCI
Zaringæ.

Epist. 158.

Cum dissensionis materia, quæ peccatis exigentibus hætenus in imperio pullulavit, nimis damnosa fuerit, non ipsi tantum imperio, verum etiam toti populo Christiano, nos, qui ad regimen universalis Ecclesiæ superna sumus dispositione vocati, diligenti debemus sollicitudine præcavere ne per alicujus insolentiam reviviscat quæ per divinum iudicium est sublata, crudele facinus detestantes quod pius animus perhorrescit. Quocirca nobilitatem tuam rogandam duximus & monendam, per apostolica tibi scripta mandantes quatenus divinæ dispositioni consentiens, quæ circa carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem evidenter elucet, nostrum in hac parte iudicium approbando, ei patenter & potenter adhæreas, impendendo sibi auxilium & favorem; ut per hoc divinam & apostolicam gratiam uberius merearis. Alioquin præter divinam offensam, apostolicam quoque censuram incurres, cum eidem Regi nolimus in suo jure deesse, qui sumus omnibus in sua iustitia debitores.

In eundem modum Duci Meravia, Duci Saxonia, Duci Bavaria, nobilibus viris vassallis ducatus, Marchioni Misnensi, Marchioni de Brandeburg, Marchioni de Landesberg, Duci Austria.

IOHANNI ILLUSTRIS REGI
Angliæ.

Epist. 159.

Ecce jam tempus advenit in quo si carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni nepoti tuo curaveris magnificè subvenire, te ipsum magnificè valebis ultra quàm expediat nunc litteris explicare. Cum igitur ad honorem & profectum tam ipsius Regis quàm tuum efficaciter aspiciamus, serenitatem tuam monemus & exhortamur attentius, fideliter consulentes quatenus circa subventionem ipsius te nec durum exhibeas nec avarum, sed taliter ei simul ac semel studeas subvenire quòd tuo accedente subsidio quod commodè nunc prævalet expe-

diri, per nostræ sollicitudinis studium feliciter consummetur.

LITTERÆ OTTONIS REGIS.
in Romanorum Imperatorem electi.

Epist. 160.

Reverendo in Christo Patri ac Domino carissimo Domino Innocentio Dei gratia sanctæ Romanæ sedis summo Pontifici, Otto eadem gratia & sua Romanorum Rex & semper Augustus, debitam subjectionem ac reverentiam cum filiali dilectione. Quod hætenus sumus, quod sumus aut erimus, quantum ad regni pertinet promotionem, totum vobis & Ecclesiæ Romanæ post Deum debentes, quod & gratantissimè recognoscimus, pro omnibus vestræ gratiæ beneficiis uberrimas sanctitati vestræ referimus actiones, erga vos & omnes quibus banum vultis exhibitam nobis benignitatem studiosissimè semper merituri. Vestræ proinde paternitati attentissimè supplicamus ut intentis omnis devotionis nostræ & honoris Dei ac vestri ipsius, ac promotionis Ecclesiæ Romanæ respectu, ex quo misericordia Dei, ut speramus, consanguineo nostro sublato de medio, tempus vobis contulit faciendi, omne vestræ discretionis consilium & auxilium nostræ promotioni, quæ sine dubio vestra est, propensius impendatis. Scire præterea vos volumus quòd Archiepiscopus Magdeburgeris & Halvestadensis & Mindensis Episcopi ad nostrum auxilium & servitium accesserunt. De Duce Bernardo sciatis nuntios vestros eo die quo has litteras vobis destinavimus cum ipso fuisse, & eò usque cum ipso actum esse ut cum omnino speremus in nostra fidelitate & servitio permansum. Frater noster Palatinus Comes Rhæni, Deo gratias, ad nostram integrè rediit caritatem; & ex quo mortuus fuit consanguineus noster, nobis etiam ignorantibus nos in omnibus quibus promoveri potuit non cessavit. Spirensis etiam Episcopus nobis securitatem fecit & nostram per omnia studeat utilitatem & honorem. Multi præterea Episcopi, Barones, Abbates, & Castellani, & ministeriales tam in Suevia quàm circa partes Rhæni superiores & inferiores & aliàs in imperio constituti de suo nobis servitio & fidelitate scripserunt, & per fideles nuntios mandaverunt, sed pro angustia temporis & distantia locorum ad nos adhuc corporaliter accedere minime potuerunt. Orientales etiam Principes diem quendam, videlicet nativitatem beatæ virginis Virecburch statuerunt, quasi de imperio ordinaturi; quòd & alios Principes venire hortati sunt, & nobis de die & loco mandaverunt. Consuetæ igitur benevolentie vestræ & in omnibus probatè iterum devotissimè supplicamus ut sicut nobis & vobis noveritis expedire, generaliter omnibus Principibus, & specialiter vbi necesse vobis visum fuerit & utile, per bonos ac fideles nuntios vestros scribere digemini, adicièntes preces, consilium, & mandatum, bonam vestram voluntatem omnibus declarantes. Perutile autem nobis foret si hæc usque ad diem prænominatam efficere possitis Archiepiscopos autem Maguntinum & Coloniensem ad nos quantocius redire faciatis. Civitatibus etiam Italiae & Tusciæ de nobis scribite, laudantes eas quæ hætenus in nostra & vestra devotione manserunt, & eas quæ hætenus nesciebant nos ad nostrum favorem exhortantes. Rogamus item ut si de Ecclesiâ Bremenensi & ejus electis vobis sive per Regem Dacie, sive per quemcunque mentio facta fuerit aut petitio, ejus negotij executionem usque ad adventum nuntiorum nostrorum, quos vobis super eo idoneos quantocius mitemus, differatis; scientes pro certo quia secunda electio, sicut & prior, & contra Deum & contra jus & rationem facta est, & neutrius promotio vel vobis vel nobis noscitur expedire. Super omnia autem nos & causam nostram immo vestram vestro subicimus consilio & voluntati, certissimi ut quod paternè erga nos cepistis, in quo bene hætenus perseverastis, ad laudem & gloriam Dei & Ecclesiæ Romanæ & utilitatem optimè perficere debeatis.

ILLUSTRI REGI OTTONI
in Romanorum Imperatorem electo.

Epist. 161.

Priusquam ad nos, fili carissime, post occasum Philippi quondam Ducis Sueviæ quiscumque ex parte tua nuntius cum litteris pervenisset, peregrinus universa quæ post a nobis per

per tuas litteras postulasti; quin etiam scripsimus multis aliis prout imminente negotio credidimus expedire, parati semper efficere quæ ad honorem & profectum tuum debeant redundare. Tu ergo de plenitudine gratiæ nostræ securus, non minùs prudenti quàm diligenti studio illa satagas procurare quæ tuæ promotioni conveniunt & saluti, eam in verbis & operibus gravitatem exhibens & cautelam ut in nullo reprehensibilis merito judicaris. Datum Soræ xiiii. Kal. Septembris, pontificatus nostri anno undecimo.

E I D E M.

Epist. 162.

Licet antequam ad nos per diversos nuntios tuæ litteræ pervenissent post occasum Philippi omnia peregerimus quæ per easdem litteras postulasti, audito tamen quòd Principes Alamanniæ apud Vvirceburch in nativitate beate Mariæ debeant convenire de imperio tractaturi, protinus per nuntium nostrum cum tuo ad eos litteras apostolicas destinavimus quales promotioni tuæ credidimus opportunas, executorem mandati nostri constituentes dilectum Herbipolensem electum, de quo plenam fiduciam obtinemus. Tu ergo, fili carissime, de plenitudine gratiæ nostræ securus, talem te satagas exhibere ut apud Deum & homines merito reputeris acceptus. Datum Soræ &c. ut supra.

ARCHIEPISCOPO MAGDEBURGENSI.

Epist. 163.

Quòd carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatore electo sine speciali mandato nostro tuum impendisti obsequium & favorem, sicut idem Rex per suas nobis litteras intimavit, eo præsertim intuitu quòd id nostro reputas beneplacito fore gratum, fraternitatem tuam dignis prosequimur actionibus & devotionis dulcedinem & fidei puritatem. Ut ergo quòd laudabiliter incepisti, laudabiliùs prosequaris, fraternitatem tuam rogamus attentius & monemus, per apostolica tibi scripta mandantes quatenus eidem Regi potenter & prudenter inhærens, in omnibus & per omnia tuum ei præbeas auxilium & favorem, sciturus pro certo quòd id nobis existet gratum plurimum & acceptum. Datum Soræ &c. ut in alia.

HERBIPOLENSI ELECTO.

Epist. 164.

Cum Principes Alamanniæ, sicut accepimus, apud Vvirceburch in nativitate beate Mariæ tractaturi de imperio debeant convenire, nos, qui de prudentia & devotione tua fiduciam gerimus plenior, per te verbum nostrum ad eos pro pace imperij volumus diligenter proponi & efficaciter promoveri. Quocirca discretionem tuam rogandam duximus & monendam, per apostolica tibi scripta præcipiendo mandantes quatenus receptis litteris nostris, quas ad omnes Principes Alamanniæ communiter destinamus, eas eisdem Principibus ex parte nostra prudenter assignes, & ad promotionem carissimi in Christo filij nostri Regis Ottonis illustriùs diligenter intendens, secun-

Tom. I.

dum tenorem litterarum ipsarum eisdem Principes exhorteris ad nostrum beneplacitum exequendum, prout meliùs tibi fuerit desuper inspiratum. Tu ergo, dilectissime fili, de cujus obedientia plenè confidimus, mandatum apostolicum taliter exequaris quòd tuæ discretionis prudentia clareat in effectu, & nos devotionem tuam debeamus merito commendare. Datum Soræ &c. ut supra.

PHILIPPO ILLUSTRIS REGI

FRANCORUM.

Epist. 165.

Per tuas nobis litteras incimasti quòd de Philippo quondam Duce Sueviæ, quem tu Regem Romanorum appellas, conquire merito poteris & debebas. Primò quidem, quia cum ipse in die Pentecostes Aquilgrani maneret, & Abbas Castri-Nantonis amicus ac fidelis & quidam Miles ligius homo tui fuissent ad tres Reges in peregrinationem profecti, coram pluribus cum gaudio quasi dixit quòd te confecerant Pictavenles Comites Namurcij & Bononiæ, ac ducentos de melioribus Militibus exercitus tui ceperant, Comites verò Bononiæ & Hollandiæ occiderant, quòd veluti de tuo gaudens infortunio publicabat. Secundò verò, quia cum ipse jurasset, ac litteras suas patentes inde tibi dedisset, quòd te jvaret contra Regem Ottonem, quem tu vocas quondam Comitem Pictavensem, & quòd sine tuo assensu cum ipso nunquam pacem iniret, demum sine assensu & voluntate tua pacem iniret cum eodem, sicut in veritate te asseris cognovisse. Tertio quoque, quia cum Comes Barri dilectus & fidelis consanguineus tuus Ducem Lotharingiæ infestaret, eumque in sua terra cepisset, tu præfato Philippo pacem de ipso Duce pro memorato Comite obtulisti, quæ modis omnibus ad ipsorum, videlicet Philippi & Ducis, cedebat honorem, quem admodum tibi & aliis pluribus videbatur; qui super hoc per litteras & nuntium suum indebitè tibi respondens, ad aggrediendum prædictum Comitem, precum tuarum immemor, exercitum jam citarat, sed, Domino permitte, in illo fuit itinere interfectus. Ad quæ tuæ serenitati duximus respondendum quòd licet inter eundem Philippum & præfatum Ottonem pax non fuerit reformata, sed de ipsa reformanda tractatum, per hæc tamen intelligere potuisti quantam fidem habere de ipso valueris quantamque dilectionem in eo debueris constituere, illudque verum fuisse quòd meliùs tibi erat, quem admodum sæpius tibi scripsimus, nostris consiliis acquiescere quàm Suevi fraudibus inhære. Consequenter autem hanc causam expressisti, videlicet quòd cum sæpe te per litteras & nuntios requisisset ut haberes colloquium cum eodem, tu ejus nuntius respondiisti quòd regni negotiis occupatus, colloquium habere non poteris cum ipso, nisi priùs scires de quo & super quibus inter vos illud celebrari deberet. Qui tibi pro ipso & per ipsum respondentes, dixerunt quòd ipse volebat ut contra nos & Romanam Ecclesiam adhæres eidem, ac decem milia marcarum à te mutuò postulabat. Et quia contra nos & Romanam Ecclesiam ad exemplum

D D d d

prædecessorum & progenitorum tuorum, qui fideles & devoti semper fuerunt Ecclesiæ, nec unquam pro Imperatore vel aliquo alio defece- runt, illi adhærere volebas, huiusmodi collo- quium habuisti pro nullo, necnon etiam quia te non sustinere putabat quod ipse per injuriam Comitum exheredaret Barrensem, Sanè quod de tuorum progenitorum religiosa devotione recen- ses, delectabiles nobis parit delicias audien- di. Fatemur equidem quod inter ceteros mundi Principes antecessores & progenitores tui Ro- manam Ecclesiam, sicut & ipsi ab ea speciali- ter sunt dilecti, specialiter dilexerunt, nec eos ulla prosperitas vel adversitas ab ejus devotione subduxit. Vnde tuam regalem pru- dentiam affectuosis prosequimur actionibus gratiarum quod paternæ fidei puritatem here- ditans, quantum ad hoc ei contra Ecclesiam non favisti; licet apostolica sedes, quæ non ab ho- mine constituta est, sed à Deo, confidens in ipso, non timeat quid homo sibi faciat contra Deum, quemadmodum ipsa dicit in psalmo: *In Deo sperabo, non timebo quid faciat mihi homo.* Iesus Christus etenim fundamentum & fundator ipsius, supra se firmam petram tanta eam soli- ditate firmavit ut nedum irruentia flumina seu eriam flantes venti, quin immo portæ inferi non prævaleant contra ipsam. Post hæc autem alium articulum addidisti, in quo Romana Ecclesia, sicut asseris, tibi totique regno tuo poterit sub- venire, ac progenitorum tuorum merita com- pensare. Nosse te quidem asseris quod Romana Ecclesia præfatum Ottonem, ut sæpè dictum Philippum posset deprimere, modis procurabat omnibus sublimare, attendens quod Fridericus pater & Henricus frater ejusdem Philippi multa mala ipsi Ecclesiæ irrogarant, & quoniam om- nes filij præfati Friderici cesserunt in fata, nec aliquis defiliis ejus extat qui possit ad imperium promoveri, nobis attentius supplicasti ne ipsum Ottonem ad imperium promovere vellemus, quia nepos est Regis Anglorum, cum quo habes inimicitias capitales, & qui te multotiens per satellites suos procuravit occidi, ac idem Otto, cum olim Comes Pictavenfis existeret, terram tuam Ecclesiæque combussit, & tibi ac terræ tuæ mala omnia quæ potuit irrogavit, nec ali- quam inde satisfactionem impendit. Siquidem persecutio Friderici ab Ecclesiæ mente non ex- cidit, quæ profecto, præter alia impedimenta quæ Philippo ad imperium obtinendum obsta- bant, non ex minima parte nos fecit ab ipsius declinare favore, Dei zelotis exemplo peccata patrum in filios usque in tertiam & quartam pro- geniem vindicantis in iis maximè qui oderunt eum, id est, in illis qui contra ipsum paternum odium imitantur. Ceterum providentiam tuam in Domino commendamus quod ita piæ devo- tionis patrum tuorum memoria delectaris ut ta- men impietatem detestaris illorum qui sunt Ec- clesiam persecuti. Sed cum Ludovicus illustris memoriæ pater tuus zelo ecclesiasticæ religionis accensus non dubitaverit se opponere Friderico quando in schismate gemebat Ecclesia & impe- rium in unitate vigeat, quanto tu securius, factus robustior patre tuo, potuisti cessare à favore Philippi Suevi filij Friderici & fratris

Henrici persecutorum Ecclesiæ sæpe monitus & rogatus à nobis, & maximè tempore quo schis- ma premebat imperium & unitas Ecclesiam ex- tollebat, præsertim cum ille causam fovaret ini- quam. Vnde cum tu ei duxeris adhærendum qui erat offensus & indevotus Ecclesiæ, habe- re pro indigno non debes si nos favimus in par- tem istius humilis ac devoti, cum tandem me- lius nos tibi cavere potuissemus ab isto quam tu cavere nobis potuisses ab illo; eò quod utique nos in isto, tu verò nequaquam jurisdictionem haberes in illo. Præterea subjunxisti quod idem Otto nunquam posset in imperium sublimari quin in tuum ac regni & Ecclesiarum dispen- dium redundaret. Enimverò tanta devotione regnum tuum Ecclesiæ tantaque dilectione illa illi est connita ut neutri sine alterius læsione pos- sit contingere detrimentum. Quod utique nos sollicitè attendentes, non tua requisitione jam dudum, sed affectu quem circa te gerimus pro- vocati, indemnitati tuæ ac regni tui super hoc curavimus præcavere, certa promissione ab eo- dem Ottone recepta sub aurea bulla scripto pa- riter & juramento firmata quod de pace vel concordia tecum componenda & observanda nostro per omnia parebit arbitrio & mandato; sicut nuntij tui, quibus rescriptum ipsius osten- dimus intuendum, tam de ipsa quam de aliis circumstantiis, de quibus contulimus cum eis- dem, tuæ regali prudentiæ viva voce poterunt enarrare. Cum itaque videatur, rebus taliter se habentibus, expedire ut ad faciendum inter vos pacem & concordiam intendere debeamus, tu modum & formam pacis & concordiæ pertrac- tandæ, si eam duxeris acceptandam, nobis po- teris intimare; nosque tua voluntate comperta, dante Deo ad ipsam quanto certius, tanto effi- caciùs protedemus. Præterea super eo quod de imperij civitatibus tuo regno vicinis per tuas nobis litteras suggestisti, tua regalis prudentia diligenter advertat utrum tibi vel tuo regno ex- pediat ut ad res imperij manum mittas. Datum Soræ xv. Kal. Octobris, pontificatus nostri an- no undecimo.

ADVLPHO QVONDAM
Colonienfi Archiepiscopo.

Dilectum filium Hermannum Presbyterum cum litteris tuis ad sedem apostolicam ac- cedentem ea qua decuit benignitate suscepimus, & verbis ipsius benignam curavimus au- dientiam exhibere. Quod autem per ipsum & litteras tuas suppliciter postulasti ut quoniam propter hostiles incursus securè non potes, ut asseris, pro causa tua vel in persona propria vel per responsalem idoneum in nostra præsentia comparere, causam ipsam in regno Theutonico dignaremur personis idoneis delegare, diffinitiva nobis sententia reservata, salva justitia con- cedere non potuimus cum nostræ famæ ac pro- priæ conscientiæ puritate. Quia cum causa ea- dem utraque parte præsentem esset citra liti con- testationem in nostro auditorio ventilata, & quibusdam pro bono pacis providè ordinatis, utrique parti peremptorius terminus sit præfi- xus & ab utraque parte receptus, reliqua nunc absente ad petitionem alterius non decet aliquid

Epist. 166.

immolari unde præjudicium ei & nobis posset opprobrium provenire; sed usque ad terminum constitutum & ultra etiam curabimus expectare, processuri auctore Domino sicut fuerit procedendum. Credimus tamen quod utilitati tuæ potius expediret ut sub manu nostra te humiliare curares, quæ non solum fortis & potens, sed ampla etiam est & larga, de facili valens sic humiliare superbum sicut humilem exaltare ac singulis reddere secundum exigentiam meritorum, devotis & obedientibus gloriam, indevotis autem & inobedientibus poenam, cum diversis modis in multis locis & variis causis nostrum possimus beneplacitum adimplere. Quapropter si nos in eo placare satageres in quo nos offendere attentasti, ut ad illius auxilium & favorem prompta devotione redires à cuius auxilio & favore indecoro spiritu recessisti, spes tibi non incerta daretur ut quo cecidisti resurgeres, & si non ad illum in quo alius est locatus, ad alium tamen gradum in quo alius est locandus, & nos interim faceremus tibi honorabiliter provideri ad nostrum & ipsius honorem efficaciter intendenti. Inspiret igitur cordi tuo ille qui ubi vult spirat spiritus veritatis, ut sanum amplectens consilium, animam simul & corpori sine dubitatione salubre illud agere studeas per quod divinam & nostram gratiam merearis, pro certo confidens quod illius parati sumus vestigia imitari qui dicit: *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos.* Alioquin non nostræ duritiæ sed tuæ poteris imprudentiæ imputare, si novissima tua sient pejora prioribus, dum sanis consiliis refugis acquiescere ac iustis persuasionibus consentire. Datum Ferentini x. Kal. Novembris, pontificatus nostri anno undecimo.

Patriarchæ Aquilegensis.

Epist. 167.

Licet post necem illustris memorie Philippi Ducis Sueviæ super negotio imperij beneplacitum nostrum tibi pluries curaverimus intimare, quia tamen iteratò illud per nostras litteras tibi postulas aperiri, cum Ecclesiæ tuæ possit ex hoc dispendium imminere si nescias in quam partem debeas declinare, fraternitati tuæ præsentium insinuatione clarescat quod cum per Dei gratiam sumus super petram solidam stabiliti, in eodem in quo & prius proposito permanemus. Quocirca fraternitatem tuam rogamus attentius & monemus, per apostolica tibi scripta mandantes quatenus carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo adhaereas, eique assistas viriliter & potenter. Datum Laterani xiv. Kal. Septembris, pontificatus nostri anno undecimo.

Illustri Regi Ottoni
in Imperatorem Romanorum electo.

Epist. 168.

Licet per dilectum filium magistrum Henricum sancti Geronis Scholasticum generales ad omnes Principes & speciales ad multos jam dudum litteras direxerimus, quales tuæ promotioni novimus expedire, quia tamen postmodum quamplures eorum nos consulere curaverunt cui malleus eos super imperio adhaerere, quosdam per iterata scripta fuimus exhortati, videlicet Aquilegensis Patriarcham, Mag-

Tom. I.

deburgensem Archiepiscopum, Adolphum quondam Coloniensem, Spirensis Episcopum, Regem Boemiarum, Austriæ ac Zaringiæ Duces, & quosdam alios, ut tibi potenter faveant & patienter, in iis & aliis satagentes honorem tuum indefessa sollicitudine promovere. Quocirca serenitatem regiam monemus attentius & hortamur quatenus prima, media, & novissima tua bona soli altissimo ascribendo, talem circa singula studeas te habere quod honoris tui processus, qui operante divina gratia & nostra cooperante sollicitudine prospere jam dirigitur, feliciter consummetur, de plenitudine gratiæ nostræ securus quod ad omnia quæ tibi noverimus expedire diligens studium impendemus & operam efficacem. Datum Laterani 11. Non. Decembris, pontificatus nostri anno undecimo.

E I D E M.

Cum de matrimonio contrahendo inter te ac primogenitam quondam Philippi Ducis Sueviæ in nostra præsentia tractaretur, tuis & ipsius consentientibus nentis ita providimus ut potestatem dispensandi super linea consanguinitatis, quæ te ac illam contingit, committeremus Legatis qui erant in Theutoniam regressuri. Licet autem eodem Duce defuncto dispensandi necessitas ex majori parte cessaverit, quia tamen adhuc ad illam aspiras, sicut per tuas nobis litteras intimasti, nos ex illa gratia speciali quam ad tuam regalem personam & habuimus & habemus, quod tunc circumspicte deliberatione providimus, etiam nunc provida circumspicte volumus adimplere, committendo Legatis nostris duobus vel uni, quos aut quem ad præsentiam tuam pro negotiis Ecclesiæ ac imperij proposuimus destinare, ut si urgens necessitas vel evidens utilitas postulaverit, super hoc auctoritate nostra dispensent. Datum Laterani Non. Decembris &c. *ut in alia.*

Spirensi Episcopo.

Epist. 170.

Gratum gerimus & acceptum & tuam in Domino prudentiam commendamus quod pro reverentia beati Petri & nostra carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo disposuisti firmiter adherere ipsique imperialia insignia resignare. Super eo verò quod de conjugij conjuramento scripsisti hoc tibi duximus rescribendum, quod per Legatos nostros, quos disposuimus in Theoniam destinare, tuæ fraternitati curabimus plenarie respondere, parati semper efficere quæ tibi proficiant ad commodum & honorem in devotione ac fidelitate sedis apostolicæ permanenti. Datum Laterani 11. Non. Decembris, pontificatus nostri anno undecimo.

Nobili viro Duci Zaringiæ.

Epist. 171.

Ex affectu sinceræ dilectionis & gratiæ quem circa tuam personam gerimus provocamur ut, cum carissimus in Christo filius noster illustris Rex Otto in Imperatorem Romanorum electus magnifice jam procedat de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta, consilium tibi demus quatenus ei firmiter adherendo, potenter sibi faveas & patienter; quod

DD ddd ij

niam proculdubio tibi magis credimus expedire ut rei finem præveniens, non expectans, nunc, antequam invalescat in toto, quasi ex discretionis proposito satagas id efficere quàm demum, cum invaluisset omnino, in necessitatis articulo forsan idem cogeres implere. Credimus enim quòd erga te taliter se habebit quòd meritò sibi poteris esse devotus, & nos, à quorum sanis consiliis deviaturus ipse non creditur, ad tui dilectionem eum efficaciter inducemus. Datum Laterani Non. Decembris &c. *ut supra.*

CAMERACENSI EPISCOPO.

Epist. 172.
Vide Godefrid.
monach. sancti
Pantaleon. ad
an. 1208. 1209.

Litteras tuas plenas exultationis & gaudij paterna benignitate recepimus, per quas de promotione quinimmo quasi de confirmatione promotionis carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romanorum Imperatorem electi, non solum desiderata nobis verum etiam insperata gaudia nuntiasti; illud in majori exultatione ducentes quòd, sicut per easdem litteras intelleximus, idem Rex in virum quasi alterum immutatus, in justificationibus Domini magis solito delectatur. Sperantes igitur quòd gratiæ nostræ non ingratus existas, quam circa te sinceram existere multis experimentis cognoscere potuisti, & quòd præfatus Rex inter præcipuos honoris sui fautores habere te deceat principalem, fraternitatem tuam monemus attentius & hortamur, per apostolica tibi scripta mandantes quatenus circa latus ejus studio sedulæ recordationis & exhortationis insistas ut in legem Domini suam dirigens voluntatem, ac in ea nocte dieque meditans, cultui divino se sedulum, apostolicæ sedi devotum, & respicientium se quieti gerere procuret intentum; ita quòd sollicitudo tua clareat in effectu, & nos eam dignis in Domino valeamus laudibus commendare. Datum Laterani Non. Decembris &c. *ut supra.*

MAGDEBURGENSI ARCHIEPISCOPO.

Epist. 173.

Litteras tuas plenas exultationis & gaudij paterna benignitate recepimus, per quas de promotione quinimmo quasi consummatione promotionis carissimi in Christo filij nostri illustris Regis Ottonis in Romanorum Imperatorem electi non solum desiderata nobis verum etiam insperata gaudia nuntiasti. Sperantes igitur quòd gratiæ nostræ non ingratus existas *ut in alia usque* laudibus commendare, gratum & acceptum gerentes quòd pro sedis apostolicæ reverentia eidem Regi ceteris factus prævius adhæristi. Datum Laterani &c. *ut in alia.*

In eundem modum magistro Gerlando usque cognoscere potuisti, devotionem tuam monemus attentius & hortamur, per apostolica tibi scripta mandantes quatenus &c. ut in alia usque commendare. Datum &c. ut supra in alia.

MAGISTRO HENRICO SCOLASTICO
sancti Gereonis.

Epist. 174.

Recepimus litteras plenas exultationis & gaudij, per quas de promotione quinimmo &c. *sicut in prima usque* non solum desiderata nobis verum etiam insperata sunt gaudia

nuntiata. Sperantes igitur quòd &c. *sicut in prima usque* laudibus commendare. Datum Laterani &c. *ut supra in aliis.*

NOBILI VIRO DVCI AVSTRIÆ.

Nuntium & litteras tuas paterna benignitate recepimus; & cum inter alios Principes personam tuam sincera diligamus in Domino caritate, petitionem tuam, in quantum honestas potuit gratiæ præstare favorem, curavimus exaudire. Tu ergo litteris quas super episcopatus * negotio destinamus utaris, si videris expedire. Alioquin cum pro causis imperij Legatos ad partes illas mittere disponamus, dummodo status ejus taliter, sicut credimus, dirigatur quòd eos oporteat destinari, si à te fuerit postulatum, executionem eis prælibati negotij commitemus, quemadmodum aliis qui dudum ob statum rerum in morte Principis immutatum de arrepto legationis itinere recesserunt meminimus commisisse. Ceterum super eo quòd nobis de negotio imperij tam per litteras quàm nuntium intimasti, hoc tibi duximus respondendum, de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta tuæ prudentiæ consulentes quatenus cum carissimus in Christo filius noster illustris Rex Otto in Romanorum Imperatorem electus magnificè procedere jam inceperit, potenter ei faveas & patenter; quia proculdubio tibi magis credimus expedire ut rei finem præveniens &c. *ut supra epist. cclxxi. usque* inducemus. Præterea memoratum nuntium latorem præsentium dilectum filium G. clericum tuum nobilitati tuæ propensius commendamus; qui, quantum in ipso fuit, nihil omisit de contingentibus super iis quæ apud nos ei commiseras promovenda, quinimmo ad promotionem eorum fideliter institit & prudenter. Datum Laterani, *ut supra* anno undecimo.

ILLVSTI REGI BOEMIÆ.

Super eo quòd à nobis de negotio imperij per tuum nuntium & litteras requisisti, serenitati tuæ hoc duximus respondendum, de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta consilium tibi dantes quatenus cum carissimus in Christo filius noster illustris Rex Otto in Romanorum Imperatorem electus magnificè jam procedat, potenter ei faveas & patenter; quia proculdubio &c. *ut in alia usque* cogere- ris implere; præsertim cum adhuc ex juramento sibi præstito tenearis. Credimus enim quòd erga te &c. *usque* inducemus. Datum Laterani 11. Idus Decembris, pontificatus nostri anno undecimo.

ILLVSTRI REGI OTTONI IN
Romanorum Imperatorem electo.

Incundus tuorum nuntiorum adventus ita nos est in ea qua tenebamur ægritudinis molestia consolatus ut ex gratis rumoribus quos de tuis successibus tulerunt quadam medicinali virtute nos fecerit de languoris doloribus in sanitatis gaudia respirare. Licet autem super negotiis pro quibus latores præsentium, viros utique providos & fideles, ad nostram præsentiam destinasti consueverint secundum morem

antiquum, maximè pro petitione imperialis coronæ, magni Principes ad sedem apostolicam destinari, quia tamen hoc fuit magis in modum consultationis quàm petitionis propositum, & quod nondum est factum adhuc poterit fieri, nos, qui, ut tuo deferre possimus honori, hoc æquanimiter ferimus ex gratia speciali, auditis & intellectis petitionibus quas idem nuntij tuo nobis nomine portexerunt, super earum aliquibus litteras fierimox præcepimus sicut novimus expedire, ac per Legatos nostros, quos ad tuam regalem præsentiam è vestigio destinamus, gratum responsum tibi cum Deo tam super negotio* matrimonij quàm etiam super aliis impendimus, cum eos & ob hoc inter cetera specialiter providerimus destinandos ut ad negotij tui robur ipsi, qui vice nostra fungentur, circa singula quæ contingunt auxilium tibi conferant opportunum, & ex eorum adventu honorificentia tibi major accrescat. Adeo namque tuum zelamur honorem ut honori nostro reputemus accrescere quicquid per nos tuo regali accrescit honori, firmam gerentes de tua serenitate fiduciam quòd idipsum de nobis zelanter affectes. Datum Laterani Non. Ianuarij, pontificatus nostri anno undecimo.

E I D E M.

Epist. 178.

Cum olim ex officij nostri debito de pace in imperio reformanda sollicitudo nos indefessa pulsaret, de cujus scissura ipsi non tantum imperio, verum etiam orbi penè toti grave periculum imminerebat, consilium nobis incidit ut per Legatos nostros de matrimonio contrahendo inter te ac inclitæ recordationis Philippi Ducis Sueviæ primogenitam tractaretur. Postmodum autem eodem Duce à filio Belial nequiter interfecto, cum adhuc de scissuræ periculo non minus quàm antea timeretur, tibi nostras litteras destinavimus ut ad confirmationem hujusmodi matrimonij securè procederes, si tibi cognosceres expedire. Interim autem cum jam Domino imperante ventis & mari tranquillitas redire cœpisset, & redeuntibus ad cor multis ac tibi fideliter adherentibus, de pace spes firmior haberetur, per tuas à nobis litteras postulasti ut cum inter te & memoratam puellam linea consanguinitatis existeret, super vestro dispensare conjugio dignaremur. Cui nos meminimus respondisse quòd licet necessitas dispensandi jam ex magna parte cessasset, super hoc tamen vicem nostram nostris eramus commissuri Legatis, quos pro causis Ecclesiæ ac imperij disponebamus ad tuam præsentiam in proximo destinare. Quia igitur super dispensatione matrimonij prælibati, quod diceris jam jurasse, nobis iterum cum multa instantia supplicasti, forsan prudenter intelligens per præmissum consilium, in quo nulla de consanguinitatis linea mentio habebatur, non esse super consanguinitatis linea dispensatum, sed hoc tibi consultum ut ad matrimonij consummationem procederes legitime quidem, dispensatione videlicet præobtentâ, ut sic & quantum ad conscientiam & quantum etiam ad Ecclesiam matrimonium ipsum legitimum haberetur, venerabili fratri nostro Hugolino Ostiensi Episcopo & dilecto

filio Leoni tituli sanctæ crucis Presbytero Cardinali apostolicæ sedis Legatis dedimus in præceptis quatenus inquisita & cognita veritate, si urgens necessitas & evidens utilitas pro pace in imperio reformanda hujusmodi matrimonium contrahi postularint, ipsi auctoritate nostra suffulti super illo contrahendo dispensent. Nos autem quòd ab eis super hoc providè factum fuerit ratum habebimus, & decernimus illud inviolabiliter observandum. Datum Laterani xv. Kal. Februarij &c. ut in alia.

E I D E M.

Epist. 179.

Benedictus Deus, qui per suam misericordiam ineffabilem nostrum circa te desiderium ex majori parte complevit, & sicut pro certo confidimus, non cessabit omnino donec adimpleat illud ex toto ad laudem & gloriam nominis sui, ad honorem & profectum tam Ecclesiæ quàm imperij ac totius populi Christiani: quia, sicut veraciter intelleximus, cum secularis virtutis augmento, incrementum quoque spiritualis virtutis mirabiliter suscepisti; ut de te voce dominica gloriari possimus quòd invenimus virum secundum cor nostrum. Ecce, fili carissime, sic anima nostra conglutinata est animæ tuæ, sicque cor tuum compaginatum est cordi nostro, ut idem per omnia velle ac sentire credamur, quasi cor unum & anima una; ex quo quanta speretur utilitas proventura, nec calamus sufficit scribere, nec lingua referre, nec etiam animus cogitare. Nobis enim duobus regimen hujus seculi principaliter est commissum: qui si unanimes fuerimus & concordēs in bono, profectò, sicut Propheta testatur, sol & luna in ordine suo stabunt, eruntque prava in directa & aspera sient plana, cum nobis duobus favente Domino nihil obstitere vel resistere possit, habentibus duos gladios, de quibus Apostoli dixerunt ad Dominum, *Ecce gladij duo hic*, & de quibus Dominus respondit Apostolis: *satis est*, quia nimirum pontificalis auctoritas & regalis potestas, ambæ videlicet in nobis supremæ, quæ per illos duos gladios designantur, plenè sibi sufficiunt ad suum officium feliciter exequendum, si utraque pars per reliquam fuerit potenter adjuta. Equidem sic expedit & oportet ut utraque per reliquam efficaciter adjuvetur, quatenus status mundi, qui superabundante malitia quasi versus est in tuiam, per nostræ sollicitudinis studium restaretur, rescatis vitiis, & virtutibus propagatis. Vnde jugi nobis est vigilantia providendum ne inimicus homo possit inter nos supereminare zizania, dissensionis scandalum vel suspicionis scrupulum ingerendo; quoniam ad hoc malum nequiter operandum multi proculdubio sunt parati, omnes videlicet qui mala vellent impune committere, quique desiderant in aqua turbata piscari; à quibus autem tuam prorsus avertas. Pullulante namque discordia inter regnum & sacerdotium, utrumque pariter propter reliquum dissimulabat & sustinebat insolentiam malignorum; quibus concinnantibus dolam & acutibus linguas ad malum, dissensionis materia suscipiebat jugiter incrementum in grande rerum dispendium & grave periculum anima-

D D d d d iij

* Vide supra epist. 153.

Vide supra epist. 153.

rum, utriusque profectu, scilicet tam regni quam sacerdotij, multipliciter impedito. Cum ergo per Dei gratiam vera pax & firma concordia inter Ecclesiam & imperium nunc existat, ad tollendam in posterum omnem dissensionis & suspicionis materiam quædam ad præsens à te, fili carissime, duximus postulanda, quæ utique debes sine difficultate concedere, utpote rationi consona & saluti; pro certo sperantes quod longè majora in futuro concedes, cum nihil unquam à te obtinere velimus nisi quod te deceat impertiri, tuum per omnia zelantes honorem & commodum procurantes. Ad ea igitur obtinenda & exequenda, quantum cum Deo possumus, tam illa quæ nuper per tuos nuntios postulasti quam & alia quæ per te ipsum duxeris postulanda venerabilem fratrem nostrum Hugolinum Ostiensem Episcopum & dilectum filium Leonem tituli sanctæ crucis Presbyterum Cardinalem apostolicæ sedis Legatos, viros utique providos & honestos, quos inter ceteros fratres nostros speciali diligimus caritate, ad tuam præsentiam destinamus, serenitatem regiam rogantes attentius & momentes quatenus eos sicut personam nostram devotè suscipias & benignè pertractes, ipsorum salubribus monitis & consiliis acquiescens, plenam de ipsis tamquam de nobis fiduciam obtinendo quoniam ad tuum commodum & honorem efficaciter aspirabunt. Ad hæc, regalem deposcimus excellentiam quatenus clericos & Ecclesias diligas & honores, manuteneas & defendas, ut devotus ac pius Princeps in omnibus comproberis. Datum Laterani xvii. Kal. Februarij, pontificatus nostri anno undecimo.

*ARCHIEPISCOPIS ET EPISCOPIS
& dilectis filiis Abbatibus & aliis Ecclesiarum
Pralatis in Theutonia constitutis.*

Epist. 180.

Cum acceptam angelus dudum phialam iracundiæ Dei plenam in populos Theutonicos effudisset, effusa est contentio super Principes eorum; qui diuturnitate schismatis hostilitate contriti, quasi de torculari suæ contributionis expressum calicem iræ Dei profundum & latum non solum ipsi bibere, verum etiam aliis propinarunt. Dominus autem, qui cogitat consilium, non afflictionis, sed pacis, reprobans consilia Principum, & cogitationes dissipans populorum, ab eis tandem discordiæ causam abstulit, ipsosque ad viam concordiæ revocavit. Quapropter nos, qui ex officij nostri debito ad hujusmodi scandalum removendum indefessa sollicitudine laboravimus, non possumus non gaudere quod fidelis Dominus sperantes in se tentari ultra quam possent sustinere non pertulit, & in ira misericordiæ memor factus, flagellum dignæ suæ indignationis avertit, faciens ita multos ipsius disciplina proficere quod exercitatus per eam pacatum videtur fructum justitiæ reddidisse. Jam per Dei gratiam non pœnitet nos constanter cursum cœpti currisse certaminis, jam feliciter Dominus labores nostri consummavit agonis, jam illa Gamalielis sententia nostrum probat à Domino processisse consilium, jam humana vis impedire non potuit cælestis voluntatis effectum. Nam

altissimus id disposuit; & quis potuit interrompere? Omnipotens hoc decrevit; & quis valuit immutare? Amulabaris hæcenus te ad invicem, Theutonia omnis, & in partes divisa, mutuis te animositatum tuarum simulatibus conterebas. Immisso namque desuper in te spiritu circumferere vertiginis, & erroris fræno, quod juxta Prophetam erat in maxillis populorum, abducta per graves circuitus ducebaris. Filij quippe tui fœdera fraterna dissolverant, & invidiæ fauciati livoribus sese passim alter alterutrum trucidabant. Vocaverat enim Dominus exercituum in te tempus in quo juxta vaticinium sancti viri vir non parceret fratri suo, & quasi carnem brachij sui unoquoque vorante, Manassen Effraim & Effraim offenderet Manassen. Hinc igitur non tu sola, quin immo penè totus offendeatur populus Christianus, lugentibus equidem visis Sion, ideo quod non essent qui solennitates dominicas visitarent. Ora Deum canentium ex magna parte conclusa torpebant, cultuque divino per ulum bellicum minorato, hostilibus impendebatur excubiis quod spiritualibus vigiliis debebatur. Denique terra sancta debita sibi & lugebat & luger suffragia defuisse; quæ pro peccatis nostris in extremam necessitatem perducta, operas & impensas quibus ipsa juvari poterat in domestica cladis excidium frustra pertransisse deplorat. Ut de malis ceteris taceamus, quæ præter multiplicem desolationem regni dudum in se ipso divisi universam quoque Dei Ecclesiam offendebant. Nos autem pericula tot & tanta videntes, nimiaque scandalizantium caritate perusti, duro compassionis eorum frictorio frigebamur; ac scientes opera justitiæ pacem esse, justitiæ non defuimus, donec Dominus de cælo prospexit & multo à nobis studio procuratæ initia pacis dedit, potens adhuc in tantum eam sua gratia dilatare ut juxta prophetantis eloquium populus suus in pulchritudine pacis sedeat & plebs ejus in justitiæ tabernaculis ac requie opulenta quiescat. Quia igitur plagam quæ de novo circumligata est negligi non oportet, eò quod custodia potest ad perfectam sanitatem proficere, neglecta verò in deteriolem corruptelam redire, venerabilem fratrem nostrum Hugolinum Ostiensem Episcopum & dilectum filium Leonem tituli sanctæ crucis Presbyterum Cardinalem apostolicæ sedis Legatos, viros utique providos & honestos, quos inter ceteros fratres nostros speciali caritate diligimus, ad partes ipsas duximus destinandos, qui more prudentium medicorum, prout quævis morbi cura poposcerit, vinum sciant & oleum superfundere, ac pace jam ex parte in imperio reformata, satagant unumquemque perfectius informare; commissa sibi pariter potestate dissipandi & evellendi, ædificandi nihilominus & plantandi quæ utrorumlibet horum opera noverint indigere. Quocirca universitatem vestram rogamus attentius & momentes, per apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes quatenus eos, immo nos in ipsis, cum debito suscipientes honore, providis monitis & mandatis ipsorum efficaciter intendatis. Alioquin sententiam quam tulerint in rebelles ratam habebimus, & usque ad satisfactionem

condignam auctore Domino faciemus inviolabiliter observari. Datum Laterani xvi. Kal. Februarij, anno undecimo.

ARCHIEPISCOPI ET EPISCOPI
in Theutonia constituti.

Epist. 181.
Vide supra
epist. 178.

Cum olim ex officij nostri debito de pace in imperio reformanda sollicitudo nos indefessa pulsaret, de cuius scissura ipsi non tantum imperio, verum etiam orbi penè toti grave periculum imminerebat, consilium nobis incidit ut per Legatos nostros de matrimonio contrahendo inter carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Ottonem in Romanorum Imperatorem electum & inclitæ recordationis Philippi Ducis Sueviæ primogenitam tractaretur. Postmodum autem eodem Duce à filio Beial nequiter interfecto, cum adhuc de scissuræ periculo non minus quam antea timeretur, præfato Regi nostras literas destinavimus ut ad consummationem huiusmodi matrimonij securè procederet si sibi cognosceret expedire. Interim autem, cum jam Domino imperante ventis & mari tranquillitas redire cepisset, & redeuntibus ad eorundem Regi fideliter adherentibus, de pace spes firmior haberetur, idem Rex per suas à nobis literas postulavit ut eum inter ipsum & memoratam puellam lineam consanguinitatis existeret, super eorum dispensare conjugio dignaremur. Cui nos meminimus respondisse quod licet necessitas dispensandi jam ex magna parte cessasset, super hoc tamen vicem nostram nostris eramus commissarij Legatis quos pro causis Ecclesiæ ac imperij disponebamus ad ejus præsentiam in proximo destinare. Quia igitur dictus Rex super dispensatione matrimonij prælibati, quod dicitur jam jurasse, nobis iterum cum multa instantia supplicavit, forsitan prudenter intelligens per præmissum consilium, in quo nulla de consanguinitatis linea mentio habebatur, non esse super consanguinitatis linea dispensatum sed hoc sibi consultum ut ad matrimonij consummationem procederet legitime quidem, dispensatione videlicet præobtentâ, ut sic & quantum ad conscientiam & quantum etiam ad Ecclesiam matrimonium ipsum legitimum haberetur, venerabili fratri nostro Hugolino Ostiensis Episcopo & dilecto filio Leoni tituli sanctæ crucis Presbytero Cardinali apostolicæ sedis Legatis dedimus in præceptis ut inquisita & cognita veritate, siurgens necessitas & evidens utilitas pro pace in imperio reformanda huiusmodi matrimonium contrahi postularint, ipsi auctoritate nostra suffulti super illo contrahendo dispensent. Nos autem quod ab eis super hoc providè factum fuerit ratum habebimus, & decernimus illud inviolabiliter observandum. Datum Laterani xvi. Kal. Februarij, pontificatus nostri anno undecimo.

HUGOLINO OSTIENSI EPISCOPO
& *Leoni tituli sanctæ crucis Presbytero*
Cardinali apostolicæ sedis Legatis.

Epist. 182.

Cum olim ex officij nostri debito &c. in eundem modum ut in alia usque legitimum haberetur, discretioni vestrà per apostolica

scripta præcipiendo mandamus quatenus inquisita & cognita veritate, siurgens necessitas & evidens utilitas pro pace in imperio reformanda huiusmodi matrimonium contrahi postularint, vos auctoritate nostra suffulti super illo contrahendo dispensare curetis. Nos autem quod à vobis super hoc providè factum fuerit ratum habebimus, & decernimus illud inviolabiliter observandum. Datum ut supra.

E I S D E M.

Plenam gerentes de vestra discretione fiduciam, negotium Papembergenis Episcopi sub hac forma duximus committendum ut si super nece claræ memoriæ Philippi Ducis Sueviæ, accusatore contra eum legitimo comparente, culpabilis coram vobis fuerit comprobatus, vos eum sublato cujuscumque contradictionis & appellationis obstaculo ab omni officio & beneficio ecclesiastico deponatis. Alioquin indicatis ei purgationem canonicam, in qua si fortè defecerit, eadem ipsum censura damnetis. Quod si legitime se purgaverit, denuntiatis eum super objecto crimine penitus innocentem. Ante omnia providentes, ut si quid contra eum vel ejus Ecclesiam est perperam attentatum, in statum debitum revocetur. Datum ut supra in altera.

MAGDEBURGENSI ARCHIEPISCOPO.

Firmam gerimus de tua sinceritate fiduciam ut nostrum desideres beneplacitum adimplere, cum & nos ad tuum profectum efficaciter intendamus. Quocirca fraternitatem tuam rogandam duximus & monendam, per apostolica tibi scripta mandantes quatenus ad ea feliciter promovenda quæ venerabilis frater noster Hugolinus Ostiensis Episcopus & dilectus filius Leo tituli sanctæ crucis Presbyter Cardinalis apostolicæ sedis Legati tibi ex parte nostra suggesterint diligens studium & operam efficacem impendas; ita quod in iis tuam devotionem experti, grata tibi debeamus vicissitudine respondere. Datum Laterani xvi. Kal. Februarij, pontificatus nostri anno undecimo.

POTESTATIBVS, CONSVLIBVS,
& *populis civitatum Lombardiæ.*

Quemadmodum vultis ut carissimus in Christo filius noster illustris Rex Otto in Romanorum Imperatorem electus jura vestra vobis integra & illæsa conservet, ita vos sibi debetis imperij jura illæsa & integra conservare; ad quæ utrinque servanda nos, qui summi mediatoris, licet indigni, locum obtinemus in terris, tam ipsum quam vos debemus inducere studio diligenti. Cum igitur idem Rex venerabilem fratrem nostrum Vvalterum Patriarcham Aquileiensem Legatum statuerit in Italia pro negotiis imperij procurandis, universitatem vestram rogandam duximus & monendam, per apostolica vobis scripta mandantes quatenus ei super iis quæ ad jus imperij pertinere noscuntur efficaciter intendatis; ut sicut pro ipso apud vos interponimus partes nostras, ita, si necessitas postulaverit, pro vobis apud ipsum partes nostras interponere debeamus. Datum Laterani v. Kal. Martij, pontificatus nostri anno xxi.

Epist. 183.
Vide supra
epist. 139. &
lib. 11. epist.
110.

Epist. 184.

Epist. 185.

In eundem modum Potestatibus, Consulibus, & populis civitatum Tusciae ad imperium pertinentium.

VVALTERO PATRIARCHA
Aquelegensi.

Epist. 186.

GRatum gerimus & acceptum quod ad mandatum nostrum carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo fideliter adhæsisti, quodque ad mandatum ipsius suscepisti legationem pro ipso in Italia exercendam, cum pro certo credamus quod huiusmodi legationis officium ad honorem & profectum tam Ecclesiae quam imperij tamquam mediator idoneus intendas utiliter exercere. Ut autem id validius exequaris, ecce juxta petitionem tuam scribimus Potestatibus, Consulibus, & populis civitatum Lombardiae ac Tusciae ad imperium pertinentium prout magis vidimus expedire. Super eo verò quod de terra Comitissae Mathildis nobis per latorem praesentium intimasti, hoc tibi duximus respondendum, ut eam ex mandato praedicti Regis repetas nomine nostro, & ad opus Ecclesiae Romanae recipias, si fuerit restituta, cum idem Rex eam nobis recuperare promiserit, sicut apparet ex rescripto litterarum suarum, quarum tenorem praesenti pagina tibi mittimus interclusum; quem per omnia te volumus observare, ne contra promissum ipsius & contra jus nostrum te forte, quod absit, venire contingat. EGO OTTO &c. ut supra epist. LXXXVI. usque Lodoyci. Datum Laterani &c. ut supra.

LITTERAE REGIS OTTONIS
illustris in Romanorum Imperatorem electi
ad Dominum Papam.

Epist. 187.

Reverendo in Christo Patri Domino Innocentio sacrosanctae Romanae Ecclesiae summo Pontifici, Otto Dei ac sui gratia Romanorum Rex & semper Augustus, salutem & debitum filialis dilectionis affectum Nuntij nostri M. Notarius noster & magister Hug. Capellanus noster, quos ad vestram destinaveramus praesentiam, ad nos reversi, nobis intimarunt cum quanta ipsos receperitis alacritate, & quod exaltatio nostra & honoris nostri promotio, quam per eos intellexistis, & gaudium vobis multiplex generavit & de agritudinis molestia, qua tenebamini, personam vestram ad pristinam reduxit sanitatem. Quapropter paternitati vestrae immensas exsolventes gratiarum actiones, scire vos volumus certissimè quod operatos eventus nostros post Deum vobis adscribimus, & omnem gloriam qua divina nos dignata fuerit clementia sublimare cum Romana Ecclesia habere semper cupimus pro indiviso, non immeritò perpendentes quod ipsa nullo unquam in tempore suum nobis subtraxerit auxilium & favorem. Siquidem vestrae sanctitati duximus intimum à quibusdam veridica nos accepisse relatione quod filius Imperatoris Henrici damnus & malus nobis velit, & ut nostram & imperij turbare valeat quietem, idem quoscunque potest & precibus & promissis ad hoc inducit & hortatur. Unde cum imperij tranquillitas & regiae eminentiae finalis promotio à vestra adhuc, sicut hactenus, prudentia pendere videatur, apostolatus vestri aequitatem omni precum instantia rogamus & monemus, supplicantes vobis quatenus praefato puero consilium & auxilium vestrum ad sua contra nos subtrahatis negotia, & ea quae sibi ad praesens expedire possint, sicut de vobis confidimus, nullatenus faciatis, sicut nobis & vobis utile erit, usque dum Deo auxiliante nos ad partes Italiae & ad vos veniamus, personaliter vobiscum collocuturi. Sicut enim hucusque in negotiis imperij per omnia vestris obtemperavimus consiliis & mandatis, sic quoque deinceps quaecunque jusseritis non recusabimus; & si Deus ali-

quando optate praesentiae vestrae copiam nobis dederit, nos juxta consilium vestrum pro communi commodo & pace Ecclesiae cum saepifato puero ad honorem imperij & ipsius componere curabimus utilitatem. Cetera praesentium lator dilectus filius familiaris Notarius noster magister H. cujus dictis fidem adhibeatis indubitamam.

ILLVSTRI REGI OTTONI
in Romanorum Imperatorem electo.

Epist. 188.

Cum carissimus in Christo filius noster Fredericus Siciliae Rex illustris tam ex paterna quam materna dispositione finali sit apostolicae curae ac tutelae relictus, ipseque totum regnum Siciliae à Romana teneat & recognoscit Ecclesia, sicut idem nobis, tamquam vassallus domino, ratione fidelitatis debet astringi, sic nos eidem, tamquam dominus vassallo, ratione legalitatis debemus adesse. Unde super iis quae ad regnum ipsius pertinere noscuntur nec volumus nec debemus ei nostrum subtrahere auxilium vel favorem, cum secundum Apostolum omnibus simus in justitia debitores. Porro nec ipsi nec alij nostrum contra te disposuimus favorem vel auxilium impertiri, quem tantopere studuimus promovere; cum pro certo speremus quod, sicut per tuas nobis litteras intimasti, tuos optatos eventus post Deum nobis adscribas, & omnem gloriam qua te divina dignata fuerit clementia sublimare cum Romana velis Ecclesia pro indiviso semper habere, absque dubio recognoscens quod deficientibus ceteris, ipsa tibi nunquam subtraxerit, sed suum semper intenderit auxilium & favorem. Receptis igitur & intellectis apicibus quos per dilectum filium latorem praesentium regalis nobis sublimitas destinavit, hoc tibi duximus rescribendum, quod de plenitudine gratiae nostrae securus, de qua nec debuisti nec debes aliquatenus dubitare, tuam secundum Deum exerceas potestatem; cum quo si corde puro recte processeris, ipse in viam salutis & pacis diriget gressus tuos. Datum Laterani v. l. Idus Martij, pontificatus nostri anno duodecimo.

SACRAMENTVM FIDEI AB
Ottone exhibitum.

Epist. 189.

IN nomine sanctae & individuae trinitatis. Otto quartus divina favente clementia Romanorum Rex & semper Augustus. Recognoscens ab eo nostrae promotionis donum misericorditer processisse à quo est omne datum optimum & omne donum perfectum, ipsum ejusque vicarium & sponfam ejus sanctam Ecclesiam disposuimus & decrevimus magnificè honorare; ut qui nobis in praesenti temporale contulit regnum, in futuro quoque tribuat sempiternum. Proinde vobis, reverendissime Pater & Domine summe Pontifex Innocenti, quos pro multis beneficiis nobis impensis sincerissimo veneramus affectu, vestrisque catholicis successoribus & Ecclesiae Romanae omnem obedientiam, honorificentiam, & reverentiam semper humiliter corde ac devoto spiritu impendimus quam praedecessores nostri Reges & Imperatores catholici vestris antecessoribus impendisse noscuntur; nihil ex iis volentes diminui, sed magis augeri, ut nostra devotio clarius eminescat. Illud igitur abolere volentes ab usum quem interdum quidam praedecessorum nostrorum exercuisse dicuntur in electionibus Praelatorum, concedimus & sancimus ut electiones Praelatorum liberè ac canonicè fiant, quatenus ille praeficiatur Ecclesiae viduarum quem totum capitulum vel major & sanior pars ipsius duxerit eligendum, dummodo nihil ei obstat de canonicis institutis. Appellationes autem in negotiis & causis ecclesiasticis ad apostolicam sedem liberè

liberè fiant, eorumque profecutionem five proccffum nul-
lus impedire præfumat. Illum quoque dimittimus & re-
furamus abufum quem in occupandis bonis decedentium
Prælatorum aut etiam Ecclefiarum vacantium noftri con-
fueverunt antecessores committere pro motu proprie vo-
luntatis. Omnia verò fpiritalia vobis & aliis Ecclefiarum
Prælati relinquitur liberè difponenda; ut quæ funt Cæ-
faris Cæfari, & quæ funt Dei Deo recta diftributione red-
dantur. Super eradicatione autem hæreticæ prævaricatis er-
rore auxilium dabimus & operam efficacem. Poffeffiones
etiam quas Ecclefiæ Romana recuperavit ab antecessoribus
noftris feu quibufcunque aliis antè detentas liberat & quietas
fibi dimittimus, & ipfam ad eas retinendas bona fide pro-
mittimus adjuvare. Quas verò nondum recuperavit, ad
recuperandum pro viribus erimus adiutores; & quacun-
que ad manus noftras devenient, fine difficultate cefti-
tute fatigamus. Ad has pertinet tota terra quæ eft à Ra-
dicofano ufque Ceperanum, Marcella Anconitana, duca-
tus Spoletanus, terra Comitiffæ Mathildis, comitatus Bri-
tennorij, exarchatus Ravennæ, Pentapolis, cum aliis
adjacentibus terris expreffis in multis privilegijs Impera-
torum & Regum à tempore Ludovici, ut eas habeat Ro-
mana Ecclefiæ in perpetuum, cum omni iurisdictione,
diftricta, & honore fuo. Veruntamen cum ad recipiendam
coronam imperij vel pro neceffitatibus Ecclefiæ ab apo-
stolica fede vocati venerimus, de mandato fummi Pontifi-
cis recipimus procuraciones live fodrum ab illis. Adju-
tores etiam erimus ad retinendum & defendendum Ecclefiæ
Romanæ regnum Sicilia ac cetera jura quæ ad eam perti-
nere nofcuntur, tamquam devotus filius & catholicus Prin-
ceps. Ut autem hæc omnia memorato fanctiffimo Pa-
tri noftro Innocentio facrofanctæ Romanæ Ecclefiæ sum-
mo Pontifici ejufque fuccefforibus per nos & noftros fuc-
ceffores Romanos Imperatores & Reges obtineantur, fir-
maque & inconcuffa femper permaneant, præfens privi-
legium conferiptum majestatis noftre aurea bulla julli-
mus communiti.

Signum Domini Ottonis quarti Romanorum Regis
invictiffimi.

EGO Conradus Spirenfis Epifcopus vice Domini Siffri-
di Maguntini Archiepifcopi & totius Germaniæ Ar-
chiepifcopi, regalis aula Cancellarius, recognovi.

Acta funt hæc anno dominicæ incarnationis millefimo
ducentefimo nono, Indictione duodecima, regnante Do-
mino Ottone quarto Romanorum Rege gloriofo, anno
regni ejus undecimo. Datum apud Spiram x. Kalend.
Aprilis.

LITTERÆ OTTONIS REGIS
ad Dominum Papam.

REverendo in Christo Domino & Patri fuo dilectiffi-
mo Innocentio facrofanctæ Romanæ Ecclefiæ sum-
mo Pontifici, Otto Dei gratia Romanorum Rex femper
Augustus, falutem in Domino & totius filialis dilectio-
nis plenitudinem. Cum nos omnem honorem noftrom,
quem obtinendo Romanum imperium, licet cum multo
labore & fudore, post Deum vobis adferimus, non im-
merito nobis de vobis eft præfumentum & in fanctitate
veftre eft confidendum quòd vos de omni profperitate &
falute noftre sub affectu paternæ dilectionis nobis con-
gaudere debeatis. Significamus igitur veftre fanctitati
quòd nos juxta honorem noftrom & imperij feliciter
difpofitis & ordinatis in Alemannia noftreis & imperij ne-
gotiis, cum exercitu forti & gloriofo montes magnos
tranfvimus, & jam ad Padum tranfvimus, procef-
furi ad vos ut recipiamus à manu veftre benedicta bene-
dictionem & confectionem diadematis imperialis. Re-
cepit denique nuntius veftre, quos ad nos tranfmiferatis,
videlicet Andrea Subdiacono & Clerico veftro, & Thurando
fratre Hospitalis fancti Iohannis, auditis quoque om-
nibus iis que ipfi nobis ex parte veftre prudenter & discre-
te propofuerunt, & iis plenè intellectis, habito confi-
lio Principum & fidelium noftrorum, nuntios noftros,
honestos & folemnes latores præfentium, dilectos fideles
noftros, videlicet Conradum Spirenfem Epifcopum & re-
galis aula noftre Cancellarium, Cunradum Brixinenfem
Epifcopum, Iohannem Cameracenfem Epifcopum, &
Henricum Mantuanum Epifcopum, & magiftrum Hen-
ricum Scholafticum fancti Gereonis in Colonia, Gunze-

Tom. I.

linum Senefcalcum noftrom, Cunonem Camerarium no-
ftrom, H. de Finabache, viros utique providos & hone-
ftos, ad præfentiam veftre fanctitatis duximus deftinan-
dos, verbum noftrom ad vos deferendum ipsis pleniffimè
committentes. Mandamus igitur vobis & omni precum
vos instantia rogamus ut vos iis omnibus fidem indubita-
tam adhibeatis quæ ipsis ex parte noftre veftre propofue-
runt paternitati.

ILLVSTRI REGI OTTONI IN
Romanorum Imperatorem electo.

QUANTUM auxilij & favoris impenderimus
tibi, cariffime fili, ad imperium obtinen-
dum totus penè orbis agnofcit, & opera pro-
teftantur quæ perhibent teftimonium veritati,
tefte veritate quæ dicit: *Arbor ex fructu cognofci-
tur*, id eft, caritas ab effectu. Licet ergo ferven-
tes & efficaces fuerimus ad tuam promoven-
dum honorem tam in principio quam in medio,
longè tamen ferventiores & efficaciores effe de-
sideramus in fine, ut ex omni parte cognofcas
dilectionis affectum quam ad tuam regalem
perfonam habemus; pro certo fperantes quòd
tu femper tantæ dilectionis memor exiftens,
grata nobis curabis viciffitudine respondere;
cum etfi tua nobis devotio valde fit neceffaria,
noftre tamen dilectio multum fit tibi omni tem-
pore opportuna. Recepimus igitur honorabiles
tuæ fublimitatis nuntios honorificè ac benignè.
Quibus diligenter auditis, gratum folito more
enravimus dare refponfum. Ut autem inten-
tionis noftre propofitum tibi plenius innotef-
cat, mittimus ad tuam regalem præfentiam di-
lectos filios nobilem virum Petrum urbis Præ-
fectum & magiftrum Philippum Notarium no-
ftrom, quibus fidem adhibeas fuper iis quæ tibi
ex parte noftre duxerunt proponenda, pro-
videns diligenter ut confilium noftrom exequi
non poftponas.

OTTO Dei gratia Romanorum Rex & femper Auguf-
tus. Notum fieri volumus univerfis præfentem pa-
ginam intuentibus quòd nos juramenta fecuritatis vene-
rabilibus patribus noftreis Innocentio Papa & Cardinalibus
fanctæ Romanæ Ecclefiæ & rerum iflorum & totius po-
puli Romani in coronatione noftre, illuc eundo, ibi ftan-
do, & inde redeundo, quæ Principes, Comites, Barones,
nobiles, & alij imperij fideles de mandato noftro & in
noftre fecerunt præfentia, rata habemus, & ea fecundum
quod in fcripto diftinctum, & bona fide utriusque eft intel-
lectum, nos obfervaturos promittimus, & firmiter & in-
violabiliter faciemus obfervari. Datum in caftro in Mon-
temalo 1 v. Non. Octob. Indictione decimatercia.

SVMMO PONTIFICI.

REverendo in Christo Domino & Patri fuo fanctiffi-
mo Innocentio facrofanctæ Romanæ Ecclefiæ summo
Pontifici, Otto Dei gratia Romanorum Imperator fem-
per Augustus, falutem & filialis dilectionis plenitudinem.
Defiderium noftrom jamdiu in corde noftro conceptum
per misericordiam Dei & per gratiam veftream nunc eft
adimpletum, videlicet quòd faciem veftream vidimus de-
sideratam, & quòd à manu veftre benedicta gloriofè co-
ronam fufcepimus imperialem. Super quo & Deo & vo-
bis, qui vicem ejus geritis, etfi non debitas, quas ta-
men pollumus gratiarum apfolvimus actiones. Verum
cum apud vos effemus & apud Viterbiam & hic Romæ,
tantum fpatium temporis habere non potuimus quòd nos
fuper iis ad plenum vobis loqui non poteramus quæ hono-
rem Dei & falutem facrofanctæ Romanæ Ecclefiæ & que-
tem neceffariam totius Ecclefiæ refpicere videntur. Sum-
mum igitur defiderium fuper iis loqui vobis habentes,
mandamus vobis & humillima & devotiffima vos precum
rogamus instantia ut vos principaliter propter Deum &

E E e e e

Epif. 191.

Epif. 192.

Epif. 193.

& pro salute totius Ecclesie & populi Christiani in aliquo loco nobis & vobis congruo loqui nobis dignemini. Tantum enim desiderium est cordis nostri vobis loquendi quod antequam remaneat tam salubre negotium, quod provenire potest ad commodum & salutem universae Dei Ecclesie, nos ipsum corpus nostrum periculo mortis supponere non formidamus, & sub periculo personae nostrae ad vos urbem intrare decrevimus. Attendat tamen sanctitas vestra quod magnum periculum in introitu in urbem totius Ecclesie posset provenire.

OTTONI ILLUSTRIS ROMANORVM
Imperatori semper Augusto.

Epist. 194.

SI commodè posset fieri, proculdubio expediret ut ad invicem loqueremur; sicut tu ipse desideras, & nos etiam affectamus. Sed pensatis omnibus circumstantiis, non videmus qualiter hoc ad praesens commodè valeat adimpleri propter multiplices causas, quarum ali-

quas per latorem praesentium magistrum Iohannem Capellanum tuum imperiali prudentiae intimamus. Rogamus igitur & monemus tuam imperatoriam dignitatem quatenus hoc pro malo non habeas, cum non voluntatis affectus sed necessitatis articulus sit in causa. Verum quod per nos ipsos ad praesens personaliter effici nequit, per aliquem fidelem & providum internuntium poterit adimpleri, qui utriusque reportet ad alterum quantumlibet secretum mentis arcanum. De negotio verò terrae quod dilectus filius S. Camerarius noster ex tua nobis parte proposuit, hoc tibi duximus respondendum, ut & tu modum excogites ad tuum & nostrum redundantem honorem, & nos excogitabimus modum ad tuum & nostrum commodum pertinentem. Datum Laterani v. Idus Octobris, pontificatus nostri anno duodecimo.

FINIS TOMI PRIMI.